

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. LP108/2016
din 27.05.2016

cu privire la gazele naturale

Publicat : 08.07.2016 în MONITORUL OFICIAL Nr. 193-203 art. 415 Data intrării în vigoare

MODIFICAT

[LP225 din 31.07.24, MO380-382/05.09.24 art.585; în vigoare 05.10.24](#)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune:

- art.1-42, 44-48, precum și Anexa I din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 211 din 14 august 2009, în varianta adaptată și adoptată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. 2011/02/MC-EnC din 6 octombrie 2011;

- art. 2, 5, 6c, 7, 9, 10 și Anexa III din Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 280 din 28 octombrie 2017, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. 2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022;

- art. 1-3a, 13, 15-22, 24, precum și Anexa I din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1775/2005, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 211 din 14 august 2009, în varianta adaptată și adoptată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. 2011/02/MC-EnC, și modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 privind modificarea Regulamentelor (CE) nr. 2017/1938 și nr. 715/2009, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 173 din 30 iunie 2022, în varianta adaptată și adoptată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. 2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022;

- art. 3, 6, 10, 12, 14, 17-20 și 34 din Regulamentul (UE) nr. 2017/460 al Comisiei din 16 martie 2017 de stabilire a unui cod al rețelei privind structurile tarifare armonizate

pentru transportul gazelor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 72 din 17 martie 2017, în varianta adaptată și adoptată prin Decizia Grupului Permanent de Nivel Înalt al Comunității Energetice nr. 2018/07/PHLG-EnC din 28 noiembrie 2018;

- Regulamentul (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 326 din 8 decembrie 2011, în varianta adaptată și adoptată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. 2018/10/MC-EnC din 29 noiembrie 2018.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii și sfera de aplicare

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, reglementarea, asigurarea funcționării eficiente și monitorizarea sectorului gazelor naturale menit să aprovizioneze consumatorii cu gaze naturale în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața gazelor naturale; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere, a nivelului corespunzător al capacității rețelelor de gaze naturale, inclusiv a capacității de interconexiune; dezvoltarea pieței gazelor naturale și integrarea într-o piață de gaze naturale competitivă, stabilirea măsurilor menite să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale, stabilirea și asigurarea îndeplinirii corespunzătoare a obligațiilor de serviciu public, asigurarea respectării drepturilor consumatorilor, precum și a normelor privind protecția mediului.

(2) Sub incidența prezentei legi intră:

a) producerea gazelor naturale;

b) transportul gazelor naturale, inclusiv fluxurile transfrontaliere de gaze naturale;

c) distribuția gazelor naturale;

d) stocarea gazelor naturale;

d¹) tradingul de gaze naturale;

e) furnizarea gazelor naturale;

f) vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

g) determinarea și aprobarea prețurilor reglementate pentru gazele naturale, a tarifelor reglementate ce țin de accesul la rețelele de gaze naturale, la instalațiile de stocare, a altor tarife reglementate pentru serviciile prestate de întreprinderile de gaze naturale în conformitate cu prezenta lege;

h) licențierea genurilor de activitate pe piața gazelor naturale;

i) organizarea, funcționarea și monitorizarea pieței gazelor naturale și a accesului la piața gazelor naturale, precum și asigurarea integrității și transparenței pieței gazelor naturale;

j) organizarea, funcționarea și monitorizarea sistemului de gaze naturale;

k) securitatea și siguranța în alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor finali;

l) accesul pe proprietatea publică sau privată în vederea construcției, exploatării, întreținerii, reabilitării sau modernizării, inclusiv retehnologizării, a rețelelor de gaze naturale;

m) accesul reglementat al terților la rețelele de gaze naturale;

n) protecția consumatorilor.

(3) În scopul implementării spațiilor de testare inovativă în materie de reglementare în domeniul energiei, titularul unei hotărâri de aprobare beneficiază de derogări de la aplicarea prevederilor prezentei legi, cu respectarea procedurilor prevăzute de legislația cu privire la spațiile de testare inovativă în materie de reglementare în domeniul energiei, precum și cu asigurarea protecției și a siguranței populației.

[Art.1 al.(3) introdus prin LP225 din 31.07.24, MO380-382/05.09.24 art.585; în vigoare 05.10.24]

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

acces la instalația de stocare - drept al utilizatorului de sistem de a injecta și a extrage gazele naturale în volumele și pe perioada indicate în contractul pentru prestarea serviciului de stocare prin utilizarea instalației de stocare, în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege;

acces la rețea - drept al utilizatorului de sistem, inclusiv al consumatorului final, de a prelua și a livra gazele naturale în volumele și pe perioada indicate în contractul pentru prestarea serviciului de transport, în contractul pentru prestarea serviciului de distribuție prin utilizarea rețelelor de transport al gazelor naturale, a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege;

acces la rețelele de gaze naturale în amonte - drept al utilizatorului de sistem de a utiliza rețelele de gaze naturale în amonte, cu excepția părților din aceste rețele și a instalațiilor care sînt utilizate pentru operațiuni locale de producție în locul unde se produc gazele naturale;

backhaul - tranzacție cu gaze naturale, care implică nominalizarea și alocarea livrărilor de gaze naturale în direcția opusă fluxului fizic principal de gaze naturale, care are loc în punctele de interconectare;

capacitate - flux maxim, exprimat în unitate de volum pe unitate de timp sau în

unitate de energie pe unitate de timp, la care are dreptul utilizatorul de sistem în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

capacitate contractată - capacitate pe care operatorul sistemului de transport a alocat-o unui utilizator de sistem în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

capacitate de consum - consum de gaze naturale al unui consumator final atunci când instalația/instalațiile de utilizare a/ale acestuia funcționează la capacitate maximă. Acesta include toată cantitatea de gaze naturale consumate de către consumatorul final respectiv ca entitate economică unică, în măsura în care consumul respectiv are loc pe piețe cu prețuri angro intercorelate. La aplicarea prezentei noțiuni nu se ia în considerare consumul de gaze naturale la locurile individuale de consum care aparțin aceluiași consumator final și care au o capacitate de consum mai mică de 600 GWh/an, în măsura în care locurile de consum respective nu exercită o influență comună asupra prețurilor de pe piața angro a gazelor naturale datorită amplasării acestora, din punct de vedere geografic, pe piețe relevante diferite;

capacitate disponibilă - parte a capacității tehnice care încă nu a fost alocată și care încă este disponibilă pentru sistem în momentul respectiv;

capacitate fermă - capacitate a rețelei de transport al gazelor naturale, a instalației de stocare, garantată de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalației de stocare ca fiind neîntreruptă;

capacitate întreruptibilă - capacitate care poate fi întreruptă de operatorul sistemului de transport în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

capacitate neutilizată - capacitate fermă pe care un utilizator de sistem a achiziționat-o în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, dar pe care utilizatorul de sistem nu a nominalizat-o pînă la termenul-limită specificat în contractul respectiv;

capacitate tehnică - capacitate fermă maximă care poate fi oferită de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalației de stocare utilizatorilor de sistem, ținând cont de necesitatea asigurării integrității sistemului și de necesitatea respectării cerințelor de exploatare a rețelelor de transport al gazelor naturale, a instalațiilor de stocare;

certificare - procedură în cadrul căreia se examinează respectarea de către operatorul sistemului de transport, de către operatorul instalației de stocare a cerințelor privind separarea și independența acestuia, precum și a altor cerințe relevante impuse operatorului sistemului de transport, operatorului instalației de stocare prin prezenta lege, și care constituie o precondiție pentru desemnarea prin licențiere a operatorului sistemului de transport, a operatorului instalației de stocare;

conductă directă de gaze naturale - conductă de gaze naturale complementară rețelelor de gaze naturale interconectate;

congestie - situație în care o rețea de gaze naturale nu poate face față tuturor fluxurilor fizice de gaze naturale ce rezultă din tranzacțiile solicitate de participanții la piața gazelor naturale din cauza lipsei capacității sau a capacității insuficiente a rețelelor de transport al gazelor naturale în cauză;

congestie contractuală - situație în care nivelul cererii de capacitate fermă depășește capacitatea tehnică;

congestie fizică - situație în care nivelul cererii de livrări efective depășește capacitatea tehnică la un moment dat;

consum excesiv de gaze naturale - consum zilnic de gaze naturale în perioada sezonului rece (din luna octombrie și pînă în luna martie), care depășește cu minimum 20% nivelul consumului mediu zilnic înregistrat în perioadele climaterice reci constatate statistic la fiecare 20 de ani, avînd drept consecință crearea de dezechilibre în rețeaua de transport al gazelor naturale;

consumator - consumator angro, consumator final sau o întreprindere de gaze naturale ce procură gaze naturale;

consumator angro - persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică care procură gaze naturale în scopul revînzării lor în interiorul sau în exteriorul sistemului de gaze naturale;

consumator casnic - persoană fizică care procură gaze naturale pentru propriile necesități casnice, cu excepția utilizării acestora în scopuri comerciale, pentru desfășurarea activității de întreprinzător sau profesionale;

consumator eligibil - consumator de gaze naturale care este liber să își aleagă furnizorul de la care să procure gaze naturale;

consumator final - consumator casnic sau consumator noncasnic care procură gaze naturale pentru consum propriu;

consumator industrial - consumator noncasnic care procură și utilizează gaze naturale în procese tehnologice pentru fabricarea producției industriale și/sau a bunurilor de consum, precum și pentru producerea energiei electrice și a energiei termice;

consumator noncasnic - persoană fizică sau persoană juridică care procură gaze naturale în alte scopuri decît pentru propriile necesități casnice;

consumator vulnerabil - consumator casnic care, în conformitate cu actele normative în domeniul protecției sociale, este definit ca persoană defavorizată sau membru al familiei defavorizate;

consumatori protejați - consumatori casnici și alte categorii de consumatori care întrunesc condițiile și criteriile stabilite în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale;

cont operațional de echilibrare - cont între operatorii sistemelor de transport

adiacente, care se utilizează la gestionarea diferențelor de direcționare la un punct de interconectare în vederea simplificării contabilizării gazelor naturale pentru utilizatorii de sistem vizați de punctul de interconectare;

contract de furnizare a gazelor naturale - contract în baza căruia se furnizează gaze naturale consumatorului, dar care nu cuprinde un instrument derivat al gazelor naturale;

contract de furnizare a gazelor naturale pe termen lung - contract de furnizare a gazelor naturale încheiat pe o perioadă mai mare de 10 ani;

contract pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale - contract încheiat între operatorul sistemului de transport și utilizatorul de sistem pentru a realiza livrarea gazelor naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale;

controlul asupra unei întreprinderi - drepturi, contracte sau orice alte mijloace care, separat sau împreună și având în vedere circumstanțele de drept sau de fapt implicate, conferă posibilitatea exercitării unei influențe decisive asupra unei întreprinderi, în special prin drepturi de proprietate sau de folosință asupra tuturor activelor întreprinderii sau a unei părți din acestea și/sau prin drepturi sau prin contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii întreprinderii, asupra voturilor sau deciziilor organelor de conducere ale întreprinderii;

debitul de extracție - debit la care utilizatorul de sistem care folosește un instalație de stocare are dreptul să extragă gazele naturale din instalația de stocare respectiv;

debitul de injecție - debit la care utilizatorul de sistem care folosește un instalație de stocare are dreptul să injecteze gaze naturale în instalația de stocare respectiv;

instalație de stocare - instalație utilizată pentru stocarea gazelor naturale, care este deținută și/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale, cu excepția instalațiilor folosite la producere și a instalațiilor destinate în exclusivitate operatorului sistemului de transport pentru îndeplinirea funcțiilor sale;

dezvoltarea rețelei de distribuție a gazelor naturale - majorare a capacității rețelei existente de distribuție a gazelor naturale sau construcție a unor noi rețele sau porțiuni de rețele de distribuție a gazelor naturale;

dezvoltarea rețelei de transport al gazelor naturale - majorare a capacității rețelei existente de transport al gazelor naturale sau construcție a unor noi rețele sau porțiuni de rețele de transport al gazelor naturale;

distribuție a gazelor naturale - transmitere a gazelor naturale prin rețelele de distribuție a gazelor naturale în vederea livrării lor către consumatori sau la punctele de măsurare comercială cu alți operatori ai sistemelor de distribuție, fără a include furnizarea;

echipament de măsurare - echipament sau sistem destinat măsurării volumului sau cantității de gaze naturale livrate și, după caz, a debitului de gaze naturale în scopul facturării;

externalizare a unui serviciu sau a unei lucrări - contractare de către titularul de licență a unei părți terțe pentru prestarea unui serviciu sau executarea unei lucrări pe care, în conformitate cu prezenta lege și potrivit condițiilor licenței, trebuie să le îndeplinească titularul de licență, fără a include cesiunea licenței către o parte terță;

flux transfrontalier de gaze naturale - flux de gaze naturale transmise, în contextul importului, exportului și/sau al tranzitului, prin punctele de interconectare a sistemelor de transport al gazelor naturale ce aparțin mai multor state;

furnizare a gazelor naturale - vânzare, inclusiv revânzare, a gazelor naturale către consumatori;

furnizor - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru furnizarea gazelor naturale care furnizează gaze naturale în condițiile prezentei legi;

furnizor de ultimă opțiune - furnizor care, în contextul obligațiilor de serviciu public, este desemnat să furnizeze, pentru o perioadă limitată de timp, gaze naturale consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe, în condiții specifice reglementate, stabilite prin prezenta lege;

gaze naturale comprimate pentru vehicul (GNCV) - gaze naturale stocate în recipiente prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa în scopul utilizării lor drept combustibil pentru vehicule cu motoare cu ardere internă;

gestionarea congestiei - gestionare a portofoliului de capacități al operatorului sistemului de transport sau al operatorului instalației de stocare în vederea utilizării optime și maxime a capacității tehnice și pentru detectarea în timp util a viitoarelor puncte de congestie și de saturație;

informații cu caracter exact - informații care indică un ansamblu de circumstanțe existente sau despre care există motive justificate de a crede că vor exista, un eveniment care a avut loc sau despre care există motive justificate de a crede că va avea loc și care sunt suficient de precise pentru a duce la o concluzie în legătură cu efectul posibil al tuturor circumstanțelor sau al evenimentului asupra prețurilor la produsele energetice angro;

informații privilegiate - informații cu caracter exact care nu au fost făcute publice, care se referă în mod direct sau indirect la unul sau mai multe produse energetice angro și care, dacă ar fi făcute publice, ar putea influența în mod semnificativ prețul produselor energetice angro. În sensul prezentei noțiuni, prin informații se înțelege:

a) informațiile care trebuie făcute publice în conformitate cu prezenta lege, cu Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, cu Codul rețelelor de gaze naturale și cu Regulile pieței gazelor naturale;

b) informațiile cu privire la capacitatea și utilizarea instalațiilor de utilizare, a instalațiilor de producere, a instalațiilor de stocare sau a rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv informațiile cu privire la indisponibilitatea planificată sau neplanificată a acestora;

c) informațiile care trebuie divulgate în conformitate cu prevederile actelor normative sau ale contractelor de pe piața angro a gazelor naturale, în măsura în care aceste informații ar putea avea un efect semnificativ asupra prețului produselor energetice angro;

d) alte informații legate de piața gazelor naturale pe care un participant la piață ar putea să le folosească pentru a lua decizia de a efectua tranzacții legate de un produs energetic angro sau de a emite un ordin de tranzacționare cu un astfel de produs;

informații sensibile privind protecția infrastructurii critice - informații cu privire la infrastructura critică, astfel cum este definită în Legea nr. 120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, care, în cazul divulgării, ar putea fi utilizate în scopul planificării și al realizării unor acțiuni care să determine perturbarea sau distrugerea acestei infrastructuri;

instalație de gaze naturale a consumatorului final - instalație de racordare și instalație de utilizare;

instalație de producere - ansamblu de instalații și de conducte ale producătorului, necesare activității de extragere a gazelor naturale ca zăcămint natural sau activității de producere a gazelor naturale în mod artificial, cu aducerea parametrilor gazelor naturale în conformitate cu condițiile normative stabilite pentru livrare în rețeaua de gaze naturale;

instalație de racordare - instalație de gaze naturale prin care se face legătura dintre rețeaua de gaze naturale și instalația de producere, instalația de stocare sau instalația de utilizare, inclusiv instalația GNCV;

instalație de stocare subterană - instalație de stocare care este deținută și/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale, este utilizată pentru stocarea gazelor naturale, inclusiv a stocurilor de echilibrare, și este conectată la o rețea de transport sau de distribuție, cu excepția rezervoarelor sferice supraterane sau a spațiului de stocare în conductă;

instalație de utilizare - ansamblu de instalații de gaze naturale ale consumatorului final destinate utilizării gazelor naturale, inclusiv instalația GNCV;

instrument derivat al gazelor naturale - instrument financiar menit să asigure participanții la piața gazelor naturale împotriva unor posibile fluctuații ale prețului la gazele naturale pe piață, în cazul în care acest instrument ține de sectorul gazelor naturale;

integritate a sistemului - stare a unei rețele de transport al gazelor naturale, a unei rețele de distribuție a gazelor naturale, a instalației de stocare, inclusiv a instalațiilor aferente, în care presiunea și calitatea gazelor naturale nu depășesc limitele minime și maxime stabilite astfel încât transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale să fie garantate din punct de vedere tehnic;

interconexiune - conductă de gaze naturale care traversează o frontieră dintre Republica Moldova și o altă țară cu unicul scop al conectării sistemului național de transport al gazelor naturale al Republicii Moldova cu cel al țării respective;

întreprindere de gaze naturale - persoană fizică sau persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de producere, de transport, de distribuție, de stocare, de trading sau de furnizare a gazelor naturale și care îndeplinește funcții comerciale, tehnice și/sau de întreținere în legătură cu activitățile menționate, dar care nu implică consumatorii finali;

întreprindere de gaze naturale integrată - întreprindere de gaze naturale integrată pe orizontală sau pe verticală;

întreprindere de gaze naturale integrată pe orizontală - întreprindere de gaze naturale care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de producere, de transport, de distribuție, de stocare, de trading sau de furnizare a gazelor naturale, precum și o altă activitate ce nu ține de sectorul gazelor naturale;

întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală - întreprindere de gaze naturale sau grup de întreprinderi de gaze naturale în cadrul căreia sau în cadrul cărora aceeași persoană este îndreptățită/aceleași persoane sunt îndreptățite, direct sau indirect, să exercite controlul astfel cum este definit în prezenta lege și care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale și cel puțin una dintre activitățile de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale;

întreprindere înrudită - întreprindere afiliată care deține majoritatea drepturilor de vot în cadrul altei întreprinderi și/sau care are dreptul de a numi sau de a revoca majoritatea membrilor organelor de conducere ale unei alte întreprinderi, și care este în același timp asociat, fondator al întreprinderii respective, și/sau care, în temeiul unui acord încheiat cu alți asociați, fondatori ai acestei întreprinderi, deține controlul asupra drepturilor de vot în cadrul întreprinderii respective; și/sau întreprindere dependentă în raport cu întreprinderea dominantă; și/sau întreprindere asociată care exercită o influență semnificativă asupra politicii financiare și de administrare a unei alte întreprinderi; și/sau o întreprindere influențată de o altă întreprindere; și/sau întreprinderi care aparțin aceluiași/acelorași asociați, fondatori; și/sau societăți comerciale care, fără a depinde una de alta, sînt reunite sub o conducere unică ori sînt conduse de organe alcătuite majoritar din aceleași persoane; și/sau alte tipuri de societăți comerciale afiliate;

loc de consum - amplasament al instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final unde, printr-o singură instalație de utilizare, se consumă gazele naturale livrate prin una sau mai multe instalații de racordare;

managementul eficienței energetice și/sau al cererii - abordare globală sau integrală în scopul de a influența volumul și capacitatea, corectitudinea programării consumului de gaze naturale pentru reducerea consumului de gaze naturale și a volumelor de gaze naturale livrate de sursele de vîrf prin acordare de prioritate investițiilor în măsurile de eficiență energetică sau în alte măsuri, precum contractele de furnizare întreruptibilă cu gaze naturale, investițiilor pentru creșterea capacității de producere, dacă acestea se dovedesc a fi cele mai eficiente și economice opțiuni, avîndu-se în vedere impactul pozitiv pe care îl are economia consumului de gaze naturale asupra mediului, asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, precum și asupra costurilor serviciului de distribuție a gazelor naturale aferente acestor măsuri;

metodă de stabilire a prețului de referință - metodă de calcul aplicată acelei părți a veniturilor aferente serviciilor de transport al gazelor naturale care trebuie recuperată din tarifele reglementate pentru serviciul de transport bazate pe capacitate, în scopul determinării prețurilor de referință;

metodă de stabilire a prețului de referință în funcție de distanța medie ponderată bazată pe capacitate - metodă de calcul stabilită în calitate de metodă de referință în conformitate cu Codul rețelelor de gaze naturale;

nominalizare - raportare prealabilă de către utilizatorul de sistem operatorului sistemului de transport sau operatorului instalației de stocare a debitului real pe care utilizatorul de sistem dorește să-l injecteze sau să-l retragă efectiv din sistem;

obiectiv de creare a stocurilor de gaze naturale - obiectiv obligatoriu privind nivelul de stocuri de gaze naturale raportat la capacitatea agregată a instalațiilor de stocare subterană, stabilit pentru țările părți ale Comunității Energetice sau pentru statele membre ale Uniunii Europene în care există instalații de stocare subterană;

obligație de serviciu public - obligație impusă întreprinderii de gaze naturale în interesul economic general, pentru o perioadă limitată de timp, care se poate referi la securitate, inclusiv la securitatea aprovizionării cu gaze naturale, la continuitate, la calitate, la prețurile furnizărilor, precum și la protecția mediului, și care nu este discriminatorie și nu denaturează concurența în afară de ceea ce este strict necesar pentru a realiza obligația de serviciu public în cauză;

operator al instalației de stocare - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru stocarea gazelor naturale, care desfășoară activitate de stocare a gazelor naturale și exploatează o instalație de stocare;

operator al instalației GNCV - persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, titular de licență pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare, care desfășoară activitatea de stocare în recipiente a gazelor naturale prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa în scopul vânzării ulterioare a acestora pentru a fi utilizate drept combustibil pentru vehicule cu motoare cu ardere internă;

operator al sistemului de distribuție - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru distribuția gazelor naturale care dispune de rețele de distribuție a gazelor naturale, îndeplinește funcții de distribuție a gazelor naturale și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, inclusiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în anumite zone, precum și de asigurarea capacității rețelelor de distribuție a gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale;

operator al sistemului de transport - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru transportul gazelor naturale care dispune de rețele de transport al gazelor naturale, îndeplinește funcții de transport al gazelor naturale și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, inclusiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor de transport

al gazelor naturale și a interconexiunilor, precum și de asigurarea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

operator de sistem - operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție;

parametri de calitate - totalitate a caracteristicilor gazelor naturale stabilite în standardele de calitate care se aprobă de organismul național de standardizare și care se indică ulterior ca fiind obligatorii în actele normative de reglementare aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;

parte a Comunității Energetice - parte semnatară a Tratatului Comunității Energetice;

participant la piața gazelor naturale - persoană fizică sau juridică, inclusiv operatorul de sistem, care se angajează în tranzacții cu gaze naturale, inclusiv prin plasarea de ordine de tranzacționare pe piața angro a gazelor naturale;

pieță a gazelor naturale - cadru organizat de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de către participanții la piață și de prestare a serviciilor de sistem în scopul asigurării continue și fiabile a consumatorilor cu gaze naturale în cadrul sistemului de gaze naturale;

pieță principală - piață a capacității comercializate direct de operatorul sistemului de transport sau de operatorul instalației de stocare;

pieță secundară - piață a capacității comercializate altfel decât pe piața principală;

planificare pe termen lung - planificare pe termen lung a necesarului de investiții în capacități de producere și de stocare, în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale în vederea satisfacerii cererii de gaze naturale din sistem, a diversificării surselor și garantării continuității furnizării gazelor naturale consumatorilor;

preț de referință - preț pentru un produs de capacitate fermă cu durata de un an, care se aplică la punctele de intrare și de ieșire și care se utilizează pentru a stabili tarifele reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale bazate pe capacitate;

producător - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru producerea gazelor naturale care desfășoară activitatea de extragere a gazelor ca zăcămint natural pe teritoriul Republicii Moldova sau care produce gaze în mod artificial;

produse energetice angro - următoarele tipuri de contracte și instrumente derivate, indiferent de locul sau modul lor de tranzacționare:

a) contractele de furnizare a gazelor naturale, în cazul în care livrarea se efectuează în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice, în statele membre ale Uniunii Europene;

b) contractele de prestare a serviciilor de transport al gazelor naturale în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice, în statele membre ale Uniunii

Europene;

c) contractele de furnizare și de prestare a serviciului de distribuție a gazelor naturale consumatorilor finali cu o capacitate de consum mai mare de 600 GWh/an;

punct de delimitare - loc în care instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final se delimitează, în baza dreptului de proprietate, de rețelele de gaze naturale, de instalațiile întreprinderii de gaze naturale sau loc în care rețelele de gaze naturale, instalațiile întreprinderilor de gaze naturale se delimitează în baza dreptului de proprietate;

punct de racordare - punct fizic din rețeaua de gaze naturale la care se racordează, prin intermediul instalației de racordare, instalația de producere, instalația de stocare sau instalația de utilizare, inclusiv instalația GNCV;

racordare - realizare de către operatorul de sistem a instalației de racordare a solicitantului potențial consumator final, cu excepția operatorului instalației GNCV, și/sau conectare și punere sub presiune a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final, a instalației GNCV, a instalației de producere sau a instalației de stocare, cu condiția că actul de recepție a acestor instalații a fost emis;

renominalizare - raportare ulterioară a nominalizării corectate;

rețea de distribuție a gazelor naturale - sistem format din conducte de gaze naturale cu o presiune de pînă la 1,2 MPa inclusiv, cu stații de reglare-măsurare și alte instalații situate în aval de punctul de racordare la rețeaua de transport al gazelor naturale, la instalațiile de stocare, la instalațiile de producere, după caz, care servește pentru distribuția gazelor naturale;

rețea de gaze naturale - rețea de transport și de distribuție a gazelor naturale;

rețea de gaze naturale în amonte - orice rețea de gaze naturale exploatată și/sau construită ca parte a unui proiect de producere a gazelor naturale ori utilizată la transportul gazelor naturale de la unul sau mai multe locuri de producere de acest tip către o instalație ori către un terminal de prelucrare sau către un terminal de descărcare de coastă;

rețea de transport al gazelor naturale - sistem format din conducte de gaze naturale de presiune mai mare de 1,2 MPa, cu stații de comprimare, stații de predare, stații de măsurare și cu alte instalații, care servește la transportul gazelor naturale, cu excepția rețelelor de gaze naturale în amonte;

securitate - securitatea furnizării și livrării de gaze naturale, precum și securitatea tehnică;

servicii auxiliare - servicii adiționale transportului sau distribuției de gaze naturale, acordate utilizatorilor de sistem și terților de către operatorul de sistem în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, cu Codul rețelelor de gaze naturale, în baza tarifelor aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a

tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare;

servicii de sistem - servicii necesare pentru asigurarea accesului la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, la instalațiile de stocare, precum și pentru exploatarea acestora, inclusiv serviciile de echilibrare, de amestecare și de injectare a gazelor naturale, dar care nu țin de instalațiile destinate operatorului sistemului de transport pentru îndeplinirea funcțiilor sale;

servicii de transport al gazelor naturale de tip backhaul - ansamblu de activități și operațiuni desfășurate de operatorul sistemului de transport pentru sau în legătură cu:

a) rezervarea capacității de transport de tip backhaul;

b) prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale de tip backhaul, în baza capacității de transport întreruptibile contractate, printr-un punct de interconectare;

servicii întreruptibile - servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalației de stocare în legătură cu capacitatea întreruptibilă;

servicii pe termen lung - servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalației de stocare pentru o perioadă de un an sau mai mult;

servicii pe termen scurt - servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalației de stocare pentru o perioadă de până la un an;

sistem de distribuție închis - sistem autorizat în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege, prin care se distribuie gaze naturale într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic;

sistem de gaze naturale - instalații de producere, instalații de stocare, rețele de gaze naturale în amonte, rețele de transport și de distribuție a gazelor naturale, deținute și exploatare de întreprinderile de gaze naturale, instalații conexe necesare pentru asigurarea accesului la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și la instalațiile de stocare;

sistem interconectat - ansamblu de rețele de transport și de distribuție a gazelor naturale legate între ele prin intermediul unei sau a mai multor interconexiuni;

sistem paușal - metodă de determinare prin calcul a volumului de gaze naturale consumate, în funcție de debitul nominal de gaze naturale al aparatelor de gaze naturale și de numărul orelor de utilizare a acestor aparate sau în funcție de suprafața încălzită, metodă aplicată în termenele și în condițiile prevăzute de lege;

situație excepțională în sectorul gazelor naturale - situație imprevizibilă care, la nivel național, poate conduce la dezechilibru între cererea și oferta de gaze naturale, fiind determinată de:

a) diminuarea volumelor de gaze naturale importate cu mai mult de 20% față de cererea de gaze naturale;

b) înregistrarea unor temperaturi extrem de joase pe teritoriul întregii țări sau în regiuni însemnate ale țării, în decurs de 7 zile consecutive, în perioadele climaterice reci constatate statistic la fiecare 20 de ani, ceea ce conduce la un consum excesiv de gaze naturale;

întreprinderi mici - întreprinderi în sensul celor definite în Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii;

stație de predare - ansamblu al instalațiilor de reglare a presiunii, de măsurare a debitului, de filtrare și de odorizare, prin care gazele naturale din rețelele de transport al gazelor naturale sunt livrate în rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem adiacenți, în instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali, inclusiv în instalațiile operatorilor instalațiilor GNCV;

stație de reglare-măsurare - ansamblu al instalațiilor de reglare a presiunii, de măsurare a presiunii, a temperaturii, a debitului, de filtrare, conectate printr-un racord la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, prin care gazele naturale din rețelele de presiune înaltă sau medie sînt trecute în rețelele de distribuție a gazelor naturale cu niveluri de presiune mai joasă și/sau în instalațiile de utilizare;

stoc de echilibrare - cantitate de gaze naturale nelichefiate care sunt:

a) achiziționate, gestionate și stocate în instalații de stocare subterană de către operatorii sistemelor de transport sau de o entitate desemnată exclusiv pentru îndeplinirea funcțiilor operatorilor sistemelor de transport și pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale; și

b) utilizate numai în cazul în care acest lucru este necesar pentru menținerea în funcțiune a sistemului de gaze naturale în condiții de siguranță și fiabilitate;

stoc de securitate - cantitate de gaze naturale nelichefiate stocate în instalații de stocare, care sunt achiziționate, gestionate și stocate de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate desemnată conform art. 108¹, și care pot fi utilizate în condițiile stabilite la alin. (8) din articolul menționat;

stocare a gazelor naturale - ansamblu de activități și de operațiuni desfășurate de întreprinderea de gaze naturale pentru sau în legătură cu rezervarea capacității de stocare în instalațiile de stocare și pentru injecția, stocarea în și extracția din aceste depozite a unor cantități determinate de gaze naturale;

stocare în conductă - stocare a gazelor naturale prin compresie în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, excluzîndu-se instalațiile rezervate pentru operatorul sistemului de transport în vederea îndeplinirii funcțiilor lor;

subvenții încrucișate - utilizare a unui venit obținut în cadrul desfășurării unui tip de activitate sau în legătură cu o anumită categorie de consumatori, utilizatori de sistem pentru a acoperi cheltuielile sau pierderile înregistrate în urma desfășurării de către aceeași întreprindere de gaze naturale a altui tip de activitate sau în legătură cu alte categorii de consumatori, utilizatori de sistem;

tarif de racordare - tarif reglementat, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, care se achită operatorului de sistem de către un solicitant potențial consumator final, cu excepția operatorului instalației GNCV, pentru acoperirea costurilor aferente proiectării, realizării instalației de racordare, conectării la rețeaua de gaze naturale și punerii sub presiune a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final, cu excepția instalației GNCV;

tarif de punere sub presiune - tarif reglementat, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, care se achită operatorului de sistem de către solicitant pentru acoperirea costurilor aferente conectării la rețeaua de gaze naturale și punerii sub presiune a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final, în cazul în care instalația de racordare a acestuia nu a fost executată de operatorul de sistem, a instalației GNCV, a instalației de producere sau a instalației de stocare;

tarif reglementat pentru serviciul de transport al gazelor naturale - tarif aprobat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, pe care utilizatorii de sistem urmează să îl achite operatorului sistemului de transport pentru serviciul de transport al gazelor naturale care li se prestează;

tentativă de manipulare a pieței - una dintre următoarele acțiuni:

1) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro cu intenția:

a) de a oferi indicații false sau de a da semnale înșelătoare în ceea ce privește oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

b) de a stabili în mod artificial prețul unuia sau mai multor produse energetice angro, cu excepția cazului în care persoana care a efectuat tranzacția sau care a emis ordinul de tranzacționare consideră că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime și că respectiva tranzacție sau respectivul ordin este conform cu practicile de piață admise pe respectiva piață a gazelor naturale;

c) de a utiliza un instrument fictiv sau oricare altă formă de înșelăciune ori abuz de încredere care transmite sau este de natură să transmită informații ce nu corespund realității ori sunt înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

2) difuzarea de informații, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, cu intenția de a oferi mesaje care nu corespund realității ori sunt înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

trader - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru tradingul de gaze naturale, care își desfășoară activitatea în condițiile legii;

trading de gaze naturale - achiziționare și vânzare a gazelor naturale pe piața angro a gazelor naturale, inclusiv în legătură cu importul/exportul de gaze naturale;

transport al gazelor naturale - transmitere a gazelor naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale în vederea livrării lor către consumatorii finali, fără a se include furnizarea;

utilizator de sistem - persoană fizică sau persoană juridică care livrează în sistemul de gaze naturale sau căreia i se livrează din sistemul de gaze naturale;

zonă de protecție a rețelelor de gaze naturale - zonă adiacentă rețelelor de gaze naturale, cu condiții deosebite de utilizare, stabilită de-a lungul traseului rețelei de gaze naturale și în jurul altor obiecte ale rețelei de gaze naturale, în limitele căreia, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, se introduc interdicții privind accesul persoanelor, efectuarea lucrărilor stabilite și regimul construcțiilor în scopul asigurării condițiilor normale de exploatare și al excluderii posibilității de deteriorare a rețelelor de gaze naturale.

Articolul 3. Obiective de reglementare

(1) În conformitate cu prezenta lege, gazele naturale se produc, se transportă, se distribuie, se stochează, se furnizează și se consumă în cel mai eficient mod.

(2) Obiectivele de reglementare ale prezentei legi sînt următoarele:

a) asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;

b) asigurarea funcționării sigure, fiabile și eficiente a sistemului de gaze naturale, menită să garanteze furnizarea neîntreruptă a gazelor naturale și satisfacerea cererilor de gaze naturale ale consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți, precum și prestarea serviciilor de sistem și auxiliare;

c) organizarea și asigurarea funcționării pieței naționale a gazelor naturale în condiții de transparență, de competitivitate și de nediscriminare, integrarea acesteia în piața regională și europeană, precum și crearea condițiilor necesare pentru asigurarea concurenței pe piața gazelor naturale;

d) asigurarea accesului reglementat și nediscriminatoriu pentru toate persoanele fizice și juridice la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, la instalațiile de stocare, precum și asigurarea accesului liber și nediscriminatoriu la piața gazelor naturale;

d¹) asigurarea integrității și transparenței pieței gazelor naturale, inclusiv prin stabilirea obligațiilor participanților la piața angro a gazelor naturale privind înregistrarea și privind publicarea informațiilor privilegiate în condițiile stabilite în prezenta lege, prin stabilirea interdicțiilor referitoare la manipularea pieței și la tranzacțiile bazate pe informații privilegiate, precum și prin stabilirea atribuțiilor specifice ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în legătură cu investigarea potențialelor abuzuri pe piața angro a gazelor naturale și a eventualelor tranzacții bazate pe informații privilegiate;

e) stabilirea atribuțiilor Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, a drepturilor și obligațiilor întreprinderilor de gaze naturale, a relațiilor reciproce între întreprinderile de gaze naturale, precum și a relațiilor acestora cu Agenția Națională pentru

Reglementare în Energetică;

e¹) promovarea, în sectorul gazelor naturale, a reglementării bazate pe stimulente;

f) stabilirea cadrului juridic necesar pentru reglementarea și pentru monitorizarea separării efective a operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție și a operatorului instalației de stocare, precum și asigurarea independenței lor față de întreprinderile de gaze naturale care desfășoară activitățile de producere sau de furnizare a gazelor naturale;

g) crearea de condiții necesare pentru efectuarea de investiții adecvate în sistemul de gaze naturale, inclusiv pentru asigurarea de capacități suficiente de producere a gazelor naturale, de stocare a gazelor naturale, de capacități suficiente în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, în interconexiuni, necesare pentru funcționarea stabilă și fiabilă a sistemului de gaze naturale, precum și pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

h) facilitarea schimburilor transfrontaliere de gaze naturale în baza unor mecanisme clar definite, transparente și nediscriminatorii privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor în scopul utilizării eficiente a capacităților de interconexiune, precum și al promovării diversificării și a competitivității la importurile de gaze naturale;

i) stabilirea condițiilor de îndeplinire a obligațiilor de serviciu public în sectorul gazelor naturale și asigurarea protecției consumatorilor finali;

j) stabilirea unor măsuri menite să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

k) sporirea eficienței și reducerea impactului negativ al activităților din sectorul gazelor naturale asupra mediului, precum și promovarea dezvoltării sectorului în conformitate cu politicile economice, de mediu și sociale ale statului;

l) asigurarea cooperării regionale și internaționale a operatorilor sistemelor de transport și a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, precum și a cooperării între autoritățile de resort ale statului;

m) asigurarea, la investigarea potențialelor abuzuri pe piața angro a gazelor naturale a Republicii Moldova și a eventualelor tranzacții bazate pe informații privilegiate cu potențial efect transfrontalier, a cooperării Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu alte autorități de reglementare, în coordonare cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice.

Capitolul II

COMPETENȚE ADMINISTRATIVE

ȘI DE REGLEMENTARE

Articolul 4. Competența Guvernului

(1) Pentru asigurarea funcționării și dezvoltării durabile a sectorului de gaze naturale, Guvernul:

a) stabilește direcțiile prioritare și politicile de stat în sectorul gazelor naturale, inclusiv ținând cont de necesitatea reducerii impactului sectorului de gaze naturale asupra mediului;

b) asigură crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea și funcționarea durabilă a sectorului de gaze naturale, ținând cont de necesitatea planificării pe termen lung;

c) aprobă strategia energetică și documentele de politici prevăzute la art. 7² din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică;

d) aprobă Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, elaborat de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul securității industriale, precum și actele normative elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei;

e) aprobă Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, componența și atribuțiile specifice ale Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, de asemenea monitorizează, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, respectarea prevederilor prezentei legi privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

f) adoptă hotărârea de a înainta Parlamentului propunerea privind declararea stării de urgență, în conformitate cu Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război;

g) la sesizarea, în conformitate cu art.15 alin.(8), a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, creează întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de stocare, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90;

h) impune întreprinderilor de gaze naturale obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta lege, inclusiv obligația de serviciu public stabilită la art. 108²;

i) asigură realizarea politicii de explorare și de utilizare a zăcămintelor de gaze naturale ale Republicii Moldova și atribuie, conform actelor normative în domeniu, dreptul de folosință a sectoarelor de subsoluri pentru extragerea gazelor naturale;

j) decide cu privire la finanțarea din mijloacele bugetului de stat a construcției rețelelor de transport al gazelor naturale, a interconexiunilor;

k) adoptă hotărâri cu privire la construcția instalațiilor de stocare a gazelor naturale cu capacitatea de peste 0,1 milioane metri cubi, precum și cu privire la adaptarea în acest scop a rezervoarelor naturale;

l) asigură protecția consumatorilor vulnerabili prin intermediul programului de ajutor

social, în limita mijloacelor financiare disponibile în bugetul de stat, sau prin alte mijloace decât intervențiile publice în stabilirea prețurilor de furnizare a gazelor naturale;

m) întreprinde, în limita mijloacelor disponibile în bugetul de stat, măsuri de compensare temporară a creșterilor de prețuri pentru consumatorii casnici, în conformitate cu art. 84¹;

n) promovează interesele sectorului de gaze naturale pe plan internațional și încheie tratate internaționale, inclusiv în vederea sporirii securității energetice a statului și a asigurării aprovizionării cu gaze naturale.

(2) Guvernul asigură securitatea energetică a statului, securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin aprobarea documentelor de politici, a actelor normative specificate la alin. (1) lit. e), precum și prin realizarea altor acțiuni necesare stabilite în prezenta lege.

(2¹) Guvernul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura utilizarea, până la 1 noiembrie al fiecărui an calendaristic, a capacității de stocare a gazelor naturale în instalațiile de stocare din alte țări părți ale Comunității Energetice, din statele membre ale Uniunii Europene, care să corespundă unui nivel de cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova, racordați la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici. Stocurile de gaze naturale care urmează a fi create în acest scop includ stocurile prevăzute la art. 108¹-108³.

(3) Guvernul asigură cooperarea la diferite niveluri în scopul armonizării practicilor administrative în sectorul gazelor naturale și al promovării cooperării regionale și internaționale în sectorul gazelor naturale.

(4) Guvernul exercită și alte funcții stabilite în prezenta lege și în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

Articolul 5. Competența autorităților administrației

publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale acordă, la solicitare, autorizații de construire pentru obiectele sistemului de gaze naturale în conformitate cu Legea nr. 163 din 9 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(2) La eliberarea autorizațiilor de construire pentru casele de locuit, clădiri și alte construcții, autoritățile administrației publice locale sînt obligate să respecte cerințele față de zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, stabilite în Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale.

(3) Autoritățile administrației publice locale sînt responsabile de elaborarea proiectelor de construcție a rețelelor de distribuție a gazelor naturale cu destinație locală în baza avizelor de racordare eliberate de operatorii sistemelor de distribuție și în conformitate cu planurile urbanistice și cu planurile de amenajare a teritoriului, de asemenea prezintă proiectele respective operatorilor sistemelor de distribuție.

(4) Terenurile proprietate publică a statului și a unităților administrativ-teritoriale se transmit în folosință, cu titlu gratuit, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției și/sau exploatării rețelelor de gaze naturale.

Articolul 6. Autoritatea de reglementare

(1) Autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul gazelor naturale este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare - *Agenție*).

(2) Agenția este organizată, administrată și finanțată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică.

(3) În sectorul gazelor naturale, Agenția își desfășoară activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu Legea cu privire la energetică și cu Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat de Parlament.

(4) Agenția elaborează, prezintă Parlamentului și publică pe pagina sa web oficială raportul privind activitatea desfășurată în anul precedent, în modul și termenele stabilite în Legea cu privire la energetică.

Articolul 7. Atribuțiile Agenției

(1) În domeniul reglementării activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția:

a) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage licențele eliberate, eliberează copii și duplicate ale acestora în conformitate cu prezenta lege și cu Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;

b) desemnează titularul de licență care va desfășura activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență pentru transportul gazelor naturale, pentru distribuția gazelor naturale, pentru stocarea gazelor naturale sau pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat;

c) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a obligațiilor stabilite în prezenta lege privind calitatea serviciilor prestate și performanța activităților desfășurate, precum și a altor condiții stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;

d) certifică operatorul sistemului de transport și monitorizează respectarea continuă de către acesta a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de prezenta lege;

e) monitorizează, în cazul desemnării operatorului de sistem independent, relațiile și schimbul de informații dintre proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent, precum și respectarea de către aceștia a obligațiilor

stabilite în prezenta lege;

e¹) solicită informații și rapoarte de la operatorul de sistem independent și de la proprietarul rețelelor de gaze naturale și efectuează controale, inclusiv controale inopinate, la sediul proprietarului rețelei de transport și la sediul operatorului de sistem independent;

f) aprobă contractele, acordurile dintre operatorul candidat/operatorul de sistem independent și proprietarul/prorietarii rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv contractele de locațiune sau hotărâri prin care stabilește conținutul contractelor respective în cazurile stabilite la art. 26 alin. (6);

f¹) desemnează, în cazurile specifice, entitatea responsabilă de gestiunea unor porțiuni ale rețelei de transport al gazelor naturale din posesia agenților economici care nu au relații cu bugetul public național, în scopul asigurării fiabilității și continuității transportului de gaze naturale pe întreg teritoriul țării;

f²) examinează neînțelegerile dintre operatorul de sistem independent și proprietarul/prorietarii rețelelor de gaze naturale, precum și dintre operatorul de sistem independent și entitatea desemnată conform lit.f¹) din prezentul alineat și adoptă hotărâri obligatorii pentru aceștia în conformitate cu art. 109 alin. (2¹);

g) monitorizează respectarea continuă de către operatorul sistemului de distribuție, de către operatorul instalației de stocare a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de lege;

h) monitorizează activitatea operatorului sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală, luând măsuri pentru a evita sau elimina eventuale practici care denaturează concurența;

i) aprobă Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor și monitorizează respectarea acestuia de către operatorii sistemelor de transport;

j) elaborează și aprobă Regulamentul privind accesul la instalațiile de stocare și gestionarea congestiilor, aprobă regulamentele privind instalațiile de stocare și monitorizează respectarea acestora de către operatorii instalațiilor de stocare;

k) elaborează și aprobă Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale (în continuare - *Regulamentul privind racordarea*) și monitorizează respectarea acestuia de către operatorii de sistem;

l) elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a acestuia, inclusiv a indicatorilor de calitate;

l¹) elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la modul de eliberare, prelungire, reperfectare, suspendare, reluare a valabilității și retragere a autorizațiilor de către Agenție;

m) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizațiile pentru conductele directe de gaze naturale, eliberează duplicate ale acestora în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție, de asemenea monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru conductele directe de gaze naturale;

n) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizațiile pentru sistemele de distribuție închise, eliberează duplicate ale acestora în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție, de asemenea monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru sisteme de distribuție închise;

o) elaborează și aprobă Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, care reglementează inclusiv clauzele obligatorii pentru contractele de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali, termenele și condițiile de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali, termenele și condițiile de furnizare a gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, de asemenea monitorizează respectarea acestuia de către furnizori;

p) - *abrogată*;

q) elaborează și aprobă Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul gazelor naturale și Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de asemenea monitorizează respectarea acestora;

q¹) aprobă Codul rețelelor de gaze naturale și actele normative de implementare a acestuia, elaborate de operatorul sistemului de transport desemnat de Agenție, și monitorizează respectarea acestora;

q²) aprobă Metodologia de calculare a plăților pentru dezechilibrul zilnic, elaborată de operatorul sistemului de transport desemnat de Agenție, și monitorizează respectarea acesteia;

q³) aprobă Metodologia de calculare a plăților pentru neutralitate, elaborată de operatorul sistemului de transport desemnat de Agenție, și monitorizează respectarea acesteia;

r) aprobă, în condițiile art. 42 și 49, planurile de dezvoltare a rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale și planurile anuale de investiții ale operatorilor de sistem, monitorizează realizarea acestora și prezintă în raportul său anual informații privind realizarea planurilor anuale de investiții;

r¹) adoptă decizii, coordonate cu autoritățile de reglementare ale statelor părți ale Comunității Energetice vizate, cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții în proiectele de infrastructură energetică, în conformitate cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică;

s) elaborează și aprobă Regulamentul privind modul de monitorizare a programelor de conformitate, de asemenea monitorizează respectarea acestuia;

t) stabilește informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului de gaze naturale, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe, și modul de publicare a acestora, ținând cont de necesitatea asigurării transparenței maxime a activităților licențiate desfășurate în sectorul gazelor naturale, în condițiile nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

u) stabilește sistemul de informații în a căror bază titularii de licențe prezintă rapoarte Agenției și monitorizează modul de respectare de către titularii de licențe a obligațiilor privind prezentarea informațiilor necesare participanților la piața gazelor naturale, stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(2) În domeniul de reglementare a prețurilor și a tarifelor, Agenția:

a) elaborează și aprobă metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de gaze naturale, a tarifului reglementat pentru serviciul de stocare a gazelor naturale, precum și a prețurilor reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune și pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89, inclusiv a prețurilor diferențiate în funcție de consum, inclusiv a prețurilor diferențiate în funcție de consum;

b) elaborează și aprobă metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem, inclusiv a tarifelor de racordare și a tarifelor de reconectare;

c) elaborează și aprobă Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate;

d) aprobă tarifele reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de gaze naturale, tariful reglementat pentru serviciul de stocare a gazelor naturale, precum și prețurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune și pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89, calculate în conformitate cu metodologiile respective de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate;

e) aprobă tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorul sistemului de transport și de către operatorul sistemului de distribuție, calculate în conformitate cu metodologia respectivă;

f) asigură ca prețurile și tarifele reglementate și metodologiile de calculare a acestora să fie aprobate înainte de intrarea acestora în vigoare, în condițiile stabilite în Legea nr. 173-XIII din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, precum și ca aceste prețuri și tarife reglementate să fie justificate, rezonabile, transparente și nediscriminatorii, bazate pe performanță, să reflecte cheltuielile necesare și justificate, să permită efectuarea de investiții pentru asigurarea funcționării continue a rețelelor de gaze

naturale și să ofere stimulente pentru a spori eficiența și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

g) monitorizează corectitudinea aplicării de către titularii de licențe a metodologiilor aprobate, a prețurilor și a tarifelor reglementate, aprobate în conformitate cu metodologiile respective;

h) - *abrogată*;

i) asigură excluderea subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, transport, distribuție, stocare și furnizare a gazelor naturale și monitorizează respectarea de către întreprinderile de gaze naturale a principiului costurilor și al cheltuielilor necesare și justificate. Cheltuielile care nu sînt necesare și justificate nu se iau în calcul la aprobarea prețurilor și tarifelor reglementate.

j) - *abrogată*.

(3) În domeniul reglementării pieței gazelor naturale și a schimburilor transfrontaliere de gaze naturale, Agenția:

a) elaborează și aprobă Regulile pieței gazelor naturale, de asemenea monitorizează respectarea acestora;

a¹) înregistrează participanții la piața angro a gazelor naturale, în conformitate cu prezenta lege, prin aplicarea unei abordări comune, definite și coordonate de Comitetul de reglementare al Comunității Energetice;

b) monitorizează piața gazelor naturale și modul în care participanții la piața gazelor naturale își îndeplinesc obligațiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței gazelor naturale;

c) promovează, monitorizează și asigură transparența și concurența pe piața gazelor naturale;

d) monitorizează nivelul și eficacitatea deschiderii pieței gazelor naturale, evaluează eficiența, concurența și transparența pe piața gazelor naturale;

e) monitorizează nivelul de dezvoltare a concurenței pe piața gazelor naturale, inclusiv pe piețele angro și cu amănuntul, respectarea libertății contractuale, inclusiv pe termen lung sau de furnizare întreruptibilă, apariția unor practici contractuale restrictive sau de exclusivitate, a clauzelor care pot împiedica consumatorii noncasnici să încheie contracte cu mai mulți furnizori și sesizează Consiliul Concurenței dacă constată cazuri de denaturare sau de restrîngere a concurenței;

f) realizează investigații pe piața gazelor naturale, inclusiv sub aspectul respectării cerințelor privind integritatea și transparența pieței, în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege și în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, și întreprinde măsurile necesare în limitele competențelor sale stabilite prin lege;

f¹) efectuează controale, inclusiv sub aspectul respectării cerințelor privind

integritatea și transparența pieței gazelor naturale, în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege, în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică și în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, în măsura în care aceasta din urmă nu contravine primelor două acte normative, și întreprinde măsurile necesare în limitele competențelor sale stabilite prin lege;

g) monitorizează disponibilitatea și calitatea datelor tehnice și comerciale cu privire la interconexiuni, solicitate de utilizatorii de sistem pentru participarea în condiții nediscriminatorii la piața gazelor naturale, precum și modul în care participanții la piața gazelor naturale respectă obligația privind publicarea informațiilor privilegiate, stabilită la art. 97²;

h) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, din statele membre ale Uniunii Europene, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, și cu autoritățile de reglementare ale altor țări privind aspectele transfrontaliere, privind dezvoltarea pieței regionale de gaze naturale și privind crearea de condiții necesare pentru concurență loială, inclusiv în legătură cu monitorizarea pieței gazelor naturale.

(4) În domeniul protecției consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem, Agenția:

a) promovează protecția drepturilor și a intereselor legale ale consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem, în special prin asigurarea prestării de către titularii de licențe a serviciilor de calitate, prin susținerea și asigurarea tratamentului echitabil și nediscriminatoriu în raport cu consumatorii finali, cu utilizatorii de sistem, prin prevenirea măsurilor anticoncurențiale, precum și prin asigurarea accesului la datele de consum, în condițiile stabilite în prezenta lege;

b) elaborează și aprobă regulamente, norme, ghiduri, monitorizează respectarea acestora, adoptă hotărâri și emite decizii menite să asigure protecția drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem în conformitate cu prevederile prezentei legi;

c) elaborează și aprobă Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului, care reglementează termenele și condițiile de schimbare de către consumatorii eligibili a furnizorului, de asemenea monitorizează respectarea acestuia de către titularii de licență;

d) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, Regulamentul privind racordarea, Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) examinează și soluționează problemele expuse în reclamațiile consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem, în conformitate cu prezenta lege și cu respectarea prevederilor Codului administrativ;

f) colaborează cu organizațiile care promovează interesele consumatorilor;

g) prezintă, la solicitare, organizațiilor care promovează interesele consumatorilor, precum și consumatorilor finali, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

h) examinează și soluționează în procedură extrajudiciară neînțelegerile survenite între consumatorii finali, utilizatorii de sistem și furnizori, operatori de sistem, operatori ai instalațiilor de stocare, inclusiv în legătură cu racordarea la rețelele de gaze naturale, precum și neînțelegerile referitoare la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale;

i) emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali sau privind reconectarea acestora pe parcursul examinării reclamațiilor consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem.

(4¹) Agenția contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale în limitele competenței stabilite prin prezenta lege și prin Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică. Agenția este obligată să colaboreze cu Guvernul, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, cu Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, să prezinte informațiile solicitate de acestea, precum și să întreprindă acțiunile stabilite în cap. XV din prezenta lege.

(5) În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale și pentru executarea prezentei legi, Agenția colaborează cu ministerele și cu alte autorități administrative centrale, cu alte autorități publice, cu autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă și consultă, după caz, participanții la piața gazelor naturale. Prevederile prezentului alineat nu pot fi aplicate în sensul diminuării sau denaturării principiului independenței Agenției.

(6) Pentru a realiza obiectivele stabilite în prezenta lege, Agenția colaborează cu Consiliul Concurenței, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul finanțelor și cu autoritatea de reglementare a pieței financiare prin stabilirea, de comun acord, a platformei necesare pentru un schimb de informații reciproc și continuu, precum și pentru inițierea și desfășurarea controalelor comune în legătură cu problemele ce țin de reglementarea sectorului de gaze naturale. Principiul enunțat în prezentul alineat nu împiedică autoritățile care participă la controale comune cu Agenția să își exercite drepturile și funcțiile stabilite în legile care reglementează activitatea autorităților respective.

Articolul 8. Alte atribuții și drepturi ale Agenției

(1) Pentru îndeplinirea eficientă a atribuțiilor sale, Agenția:

a) controlează dacă titularii de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate;

b) controlează dacă participanții la piața gazelor naturale aplică în mod corect prețurile și tarifele reglementate la gazele naturale;

c) are acces la contabilitatea participanților la piața gazelor naturale, solicită și are

acces la informația și la documentele aferente activităților practicate conform licenței, la informația și la documentele contabile, la informația și la documentele care conțin informații ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv de la organele centrale de specialitate ale administrației publice, de la Serviciul Fiscal de Stat, organele vamale, vamale și de la alte autorități publice, în legătură cu activitatea participanților la piața gazelor naturale;

d) obține, în condițiile legii, de la participanții la piața gazelor naturale copii, extrase din documentele menționate la lit. c), precum și informații suplimentare necesare;

e) pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime la transportul, stocarea, distribuția și furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90;

f) impune întreprinderilor de gaze naturale obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta lege;

g) elaborează și aprobă, în conformitate cu legea, metodologii, regulamente, alte acte normative de reglementare, care stabilesc drepturile și obligațiile producătorilor, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, operatorilor instalațiilor de stocare, furnizorilor și ale consumatorilor, precum și relațiile funcționale și comerciale dintre aceștia, de asemenea monitorizează respectarea actelor aprobate;

g¹) elaborează și aprobă ghiduri, adoptă hotărâri menite să asigure buna desfășurare a activităților din sectorul gazelor naturale, buna funcționare a pieței gazelor naturale, precum și protecția drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor finali;

h) adoptă hotărâri și emite decizii în limitele competențelor prevăzute de lege;

i) inițiază și desfășoară consultări publice și de cooperare în scopul colectării informațiilor și a propunerilor necesare pentru evaluarea soluțiilor și pentru adoptarea de hotărâri și decizii justificate, precum și în scopul armonizării practicilor de reglementare conform planurilor naționale de armonizare;

j) efectuează controale în conformitate cu prezenta lege, cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică și cu Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, în măsura în care aceasta din urmă nu contravine primelor două acte normative, și întreprinde măsurile necesare în limitele competențelor sale stabilite prin lege;

k) inițiază investigații în legătură cu sesizările parvenite, în conformitate cu prezenta lege și cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, și întreprinde măsurile necesare în limitele competențelor sale stabilite prin lege;

l) înaintează prescripții în cazul constatării încălcării de către participanții la piața gazelor naturale a prevederilor prezentei legi, ale Legii cu privire la energetică și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, adoptă hotărâri și emite decizii pentru lichidarea încălcărilor depistate;

m) sesizează Guvernul, în cazurile prevăzute la art. 15 alin. (8), în vederea realizării de către acesta a funcțiilor prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. e);

n) constată și examinează contravenții în sectorul gazelor naturale, în modul și în cazurile prevăzute de prezenta lege și de Codul contravențional;

o) aplică sancțiuni, inclusiv sancțiuni financiare, pentru nerespectarea sau încălcarea legislației în domeniul gazelor naturale în modul și cazurile stabilite în prezenta lege;

p) participă la forurile și la evenimentele internaționale în domeniu;

q) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, cu autoritățile de reglementare din alte țări, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunității Energetice.

(1¹) În contextul îndeplinirii obligațiilor Republicii Moldova în calitate de parte semnatară a Tratatului Comunității Energetice, Agenția elaborează și aprobă acte normative de reglementare în domeniul gazelor naturale care sunt obligatorii pentru transpunere și implementare la nivelul Comunității Energetice.

(2) Agenția efectuează controale la participanții la piața gazelor naturale și stabilește durata de timp necesară pentru efectuarea acestora, care, în funcție de complexitatea controlului, nu poate depăși 90 de zile calendaristice. Termenul de întocmire a actului de control și de prezentare a acestuia participantului la piața gazelor naturale supus controlului nu poate depăși 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului.

(3) Agenția exercită și alte atribuții și drepturi stabilite în prezenta lege și în Legea cu privire la energetică.

Articolul 9. Transparența activității Agenției.

Hotărârile și deciziile Agenției

(1) Transparența activității Agenției o asigură Consiliul de administrație, care, în acest scop, face publice ședințele sale și anunță părțile interesate despre organizarea ședințelor în modul și în termenele stabilite în Legea cu privire la energetică.

(2) În cazul în care Consiliului de administrație i se propun spre examinare proiectele actelor normative de reglementare în sectorul gazelor naturale, cererile privind costurile de bază, prețurile și tarifele reglementate ori alte hotărâri care pot avea impact asupra pieței gazelor naturale și asupra obligațiilor de serviciu public, Agenția este obligată să publice pe pagina sa web oficială proiectul hotărârii și/sau proiectul actului ce se supune aprobării prin hotărâre și informațiile relevante în modul și în termenele stabilite în Legea nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

(3) Cererile titularilor de licențe privind costurile de bază, prețurile și tarifele reglementate, precum și materialele ce justifică nivelul acestora se publică pe pagina web oficială a Agenției în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererilor

respective. Agenția oferă publicului 15 zile lucrătoare de la publicarea cererilor menționate și a materialelor aferente pentru prezentarea recomandărilor cu privire la acestea. În termenele stabilite în Legea cu privire la transparența în procesul decizional, Agenția publică pe pagina sa web oficială rezultatele examinării cererilor titularilor de licență și propunerile sale privind nivelul costurilor de bază, al prețurilor și tarifelor reglementate.

(4) Consiliul de administrație al Agenției examinează cererile privind costurile de bază în termen de cel mult 120 de zile calendaristice, iar cererile privind prețurile reglementate, privind tarifele reglementate - în termen de cel mult 90 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi de gaze naturale și după prezentarea tuturor documentelor și a informației necesare, solicitate de Agenție, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licență privind prețurile și tarifele reglementate.

(5) Cu excepția situațiilor ce țin de examinarea și de soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața gazelor naturale, pentru organizarea executării legilor, Consiliul de administrație adoptă, în numele Agenției, hotărâri. Hotărârile Agenției privind aprobarea costurilor de bază, a prețurilor reglementate, a tarifelor reglementate, a planurilor de dezvoltare, a planurilor de investiții, a rapoartelor privind realizarea acestora, precum și privind aprobarea consumurilor tehnologice și a pierderilor normative în rețelele de gaze naturale trebuie să indice, în partea de motivare, temeiul și oportunitatea aprobării.

(6) Pentru organizarea executării actelor normative în sectorul gazelor naturale, precum și pentru soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața gazelor naturale, un director al Consiliului de administrație emite, în numele Agenției, decizii care vizează raporturile juridice dintre un utilizator de sistem, un consumator final, un utilizator al sistemului de distribuție închis și un titular de licență sau de autorizație ori raporturile juridice dintre doi titulari de licențe sau de autorizații.

(7) În cazul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, constatate în modul stabilit de lege, sau pe subiecte ce țin de securitatea aprovizionării cu gaze naturale, de interesul economic general sau interesul legitim al consumatorilor finali ori al participanților pieței gazelor naturale, inclusiv în cazul unor modificări semnificative ale prețului de achiziție a gazelor naturale, proiectele de hotărâri, proiectele de decizii pot fi supuse elaborării și adoptării/emiterii în regim de urgență, fără respectarea prevederilor prezentului articol și a cerințelor privind transparența în procesul decizional prevăzute de Codul administrativ. Argumentarea necesității de a adopta hotărârea/de a emite decizia în regim de urgență se aduce la cunoștința publicului în termen de 10 zile lucrătoare de la adoptare/emitere, prin publicare pe pagina web oficială a Agenției.

(8) Hotărârile și deciziile Agenției care vizează sectorul gazelor naturale, inclusiv hotărârile adoptate în conformitate cu art. 97, art. 113 și art. 113¹ din prezenta lege, se supun controlului judecătoresc în modul stabilit de Codul administrativ. Hotărârile și deciziile Agenției sunt executorii de la data adoptării/emiterii sau, după caz, de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova ori de la data indicată în textul actului adoptat/emis și produc efecte juridice obligatorii până la o eventuală hotărâre judecătorească irevocabilă contrară, emisă ca urmare a exercitării unei căi de atac. Suspendarea hotărârilor și deciziilor Agenției, cu excepția hotărârilor prevăzute la art. 214

alin. (9) din Codul administrativ nr. 116/2018, poate avea loc doar prin încheiere judecătorească și doar în privința solicitantului.

Capitolul III

ORGANIZAREA ȘI LICENȚIEREA ACTIVITĂȚILOR DESFĂȘURATE ÎN SECTORUL GAZELOR NATURALE

Articolul 10. Activitățile desfășurate în sectorul gazelor naturale

(1) În sectorul gazelor naturale se desfășoară și se reglementează următoarele activități:

a) producerea gazelor naturale;

b) transportul gazelor naturale;

c) distribuția gazelor naturale;

d) stocarea gazelor naturale;

d¹) tradingul de gaze naturale;

e) furnizarea gazelor naturale;

f) vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

g) deținerea dreptului de proprietate asupra rețelelor de transport al gazelor naturale în cazul desemnării unui operator de sistem independent.

(2) Întreprinderile care desfășoară activitățile indicate la alin. (1) sînt organizate și reglementate în conformitate cu legea și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulile stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Guvernul și Agenția asigură, în limitele competențelor stabilite prin lege, ca întreprinderile de gaze naturale să își desfășoare activitatea în condiții nediscriminatorii, în baza principiilor caracteristice unei piețe de gaze naturale competitive, sigure și durabile.

(4) - *abrogat.*

(5) Raporturile juridice dintre participanții la piața gazelor naturale se stabilesc în bază de contract, conform condițiilor stipulate în licențele de activitate, în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 11. Obligații de serviciu public

(1) În interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea

aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și în legătură cu protecția mediului, întreprinderile de gaze naturale pot fi impuse să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public sînt impuse de Guvern sau de Agenție, conform competențelor stabilite prin prezenta lege, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp și se revizuiesc cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective. Impunerea obligațiilor de serviciu public trebuie să garanteze accesul egal și pe bază de reciprocitate al întreprinderilor de gaze naturale din țările părți ale Comunității Energetice sau din statele membre ale Uniunii Europene la consumatorii finali din Republica Moldova, în conformitate cu acordurile încheiate în acest sens.

(2) În conformitate cu prevederile prezentei legi, obligațiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor de gaze naturale care desfășoară următoarele activități reglementate:

- a) transportul gazelor naturale;
- b) distribuția gazelor naturale;
- c) stocarea gazelor naturale;
- c¹) tradingul de gaze naturale;
- d) furnizarea gazelor naturale.

(3) Întreprinderilor de gaze naturale care desfășoară activitățile menționate la alin. (2) le pot fi impuse obligațiile de serviciu public care țin inclusiv de:

- a) securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
- b) parametrii de calitate și indicatorii de calitate stabiliți în conformitate cu prezenta lege;
- c) aplicarea prețurilor și a tarifelor reglementate în conformitate cu prezenta lege;
- d) protecția mediului și creșterea eficienței energetice;
- e) protecția sănătății, a vieții și a proprietății;
- f) măsurile de protecție a consumatorilor finali;
- g) măsuri menite să dezvolte concurența și să contribuie la deschiderea pieței gazelor naturale.

(3¹) Agenția poate impune întreprinderilor de gaze naturale obligații de serviciu public în vederea accelerării deschiderii pieței gazelor naturale.

(3²) Înainte de a impune obligații de serviciu public, Guvernul sau, după caz, Agenția informează Secretariatul Comunității Energetice despre aceasta, cu excepția cazurilor în care există un pericol iminent pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a

Republicii Moldova.

(4) Obligațiile de serviciu public urmează a fi îndeplinite în mod transparent, nediscriminatoriu și ușor de verificat. Orice forme de retribuire financiară sau de alt gen, precum și drepturile exclusive care pot fi acordate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public se impun și se realizează în mod transparent și nediscriminatoriu.

(5) O dată la doi ani, Agenția este obligată să elaboreze și să publice pe pagina sa web oficială un raport cu privire la îndeplinirea de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezenta lege și cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică. Raportul menționat se prezintă Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice și trebuie să conțină inclusiv informații cu privire la măsurile adoptate în temeiul prezentei legi referitoare la condițiile de asigurare a furnizării de ultimă opțiune, a altor obligații de serviciu public, referitoare la protecția consumatorilor, precum și informații cu privire la impactul posibil al acestor măsuri asupra concurenței pe piața gazelor naturale, pe plan național sau regional.

Articolul 12. Principii generale de licențiere

a activităților din sectorul gazelor

naturale

(1) Activitățile specificate la art. 10 alin. (1) sînt activități reglementate și se desfășoară doar în baza licențelor eliberate de Agenție în conformitate cu legea.

(2) Agenția eliberează următoarele tipuri de licențe:

a) licență pentru producerea gazelor naturale;

b) licență pentru transportul gazelor naturale;

c) licență pentru distribuția gazelor naturale;

d) licență pentru stocarea gazelor naturale;

d¹) licență pentru tradingul de gaze naturale;

e) licență pentru furnizarea gazelor naturale;

f) vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare.

(3) Activitatea de producere a gazelor naturale se desfășoară de către producător în baza licenței pentru producerea gazelor naturale.

(4) Activitatea de transport al gazelor naturale se desfășoară de către operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul gazelor naturale.

(5) Activitatea de distribuție a gazelor naturale se desfășoară de către operatorul sistemului de distribuție în baza licenței pentru distribuția gazelor naturale.

(6) Activitatea de stocare a gazelor naturale se desfășoară de către operatorul instalației de stocare în baza licenței pentru stocarea gazelor naturale.

(6¹) Activitatea de trading de gaze naturale se desfășoară pe piața angro a gazelor naturale de către trader în baza licenței pentru tradingul de gaze naturale.

(7) Activitatea de furnizare a gazelor naturale, inclusiv furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, se desfășoară de către furnizor în baza licenței pentru furnizarea gazelor naturale. Furnizorii își pot desfășura activitatea atât pe piața angro, cât și pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(8) Activitatea de vânzare a gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare, care include stocarea în recipiente a gazelor naturale prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa și vânzarea ulterioară a acestora, se desfășoară de către operatorul instalației GNCV în baza licenței pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare.

(9) Licențele enumerate la alin. (2) lit. a)-d) și e) se eliberează pe un termen de 25 de ani. Licența pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare și licența pentru tradingul de gaze naturale se eliberează pe un termen de 10 ani. La expirarea termenului de valabilitate, la solicitarea titularului de licență, Agenția prelungește licențele eliberate în condițiile prezentei legi și ale Legii nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(10) La licență se anexează, în mod obligatoriu, condițiile de desfășurare a activității licențiate, care sînt conforme cu legea și care fac parte integrantă a licenței.

Articolul 13. Sfera de acțiune a licențelor

și externalizarea serviciilor sau

lucrărilor de către titularii de licențe

(1) Licența pentru transportul gazelor naturale și licența pentru distribuția gazelor naturale acordă titularului dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate în limitele teritoriului specificat în licență. În limitele teritoriului autorizat prin licența pentru distribuția gazelor naturale își desfășoară activitatea un singur operator al sistemului de distribuție, care beneficiază de drept exclusiv în acest sens.

(2) Licența pentru producerea gazelor naturale, licența pentru stocarea gazelor naturale acordă titularului dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate la instalația de producere, la instalație de stocare specificate în licență. Licența pentru furnizarea gazelor naturale și licența pentru tradingul de gaze naturale sunt valabile, în condițiile specificate în licențe, pe teritoriul Republicii Moldova pe care își desfășoară activitatea operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție licențiați. Numărul licențelor eliberate pentru activitățile respective nu este limitat, iar intrarea pe piața gazelor naturale a noilor producători, a noilor operatori ai instalațiilor de stocare, a noilor traderi și a noilor furnizori nu poate fi restricționată.

(3) Furnizorii de gaze naturale sînt obligați să îndeplinească obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 în limitele teritoriului specificat de Agenție, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(4) Licența pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare acordă titularului dreptul de a desfășura genul respectiv de activitate la stațiile de alimentare.

(5) Se interzice titularului de licență să transmită altor persoane fizice sau juridice drepturile și obligațiile aferente activității pentru a cărei desfășurare i s-a acordat licență. Prin derogare de la principiul enunțat, titularul de licență este în drept să externalizeze un serviciu sau o lucrare pe care trebuie să le îndeplinească cu condiția obținerii acordului prealabil al Agenției și după demonstrarea faptului că externalizarea serviciului, a lucrării respective va conduce la reducerea costurilor și la eficientizarea activității aferente serviciului, lucrării externalizate, fără a fi afectate calitatea serviciului, a lucrării respective, independența și separarea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție, a operatorului instalației de stocare în raport cu întreprinderile de gaze naturale integrate sau întreprinderile înrudite. Lista serviciilor și a lucrărilor ce pot fi externalizate de către titularii de licență se aprobă prin hotărîrea Consiliului de administrație.

(6) Externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări nu are ca efect transmiterea responsabilității titularului de licență pentru respectarea obligațiilor ce-i revin conform prezentei legi, actelor normative și licenței deținute și nu lipsește Agenția de dreptul de a aplica titularului de licență respectiv sancțiunile stabilite în prezenta lege în cazul în care constată încălcarea obligațiilor acestuia.

(7) Dacă Agenția constată că externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări de către titularul de licență nu a avut ca efect reducerea costurilor și că nu a fost eficientizată activitatea aferentă serviciului sau lucrării externalizate, cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență în legătură cu externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(8) Dacă, urmare a externalizării unui serviciu sau a unei lucrări de către titularul de licență, Agenția constată faptul înrăutățirii calității serviciului sau a lucrării respective, titularul de licență este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru remedierea situației create în termenele stabilite de Agenție. În cazul în care titularul de licență nu întreprinde astfel de măsuri în termenele stabilite, Agenția este în drept să solicite acestuia să desfacă, în termen de cel mult 3 luni, contractul cu prestatorul serviciului sau al lucrării externalizate și să preia prestarea serviciului respectiv sau efectuarea lucrării respective. Cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență urmare a desfacerii contractului conform prezentului alineat nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(9) La constatarea de către Agenție, din oficiu sau la sesizarea Secretariatului Comunității Energetice, a faptului că au fost încălcate principiile privind separarea și independența operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție, a operatorului instalației de stocare în raport cu întreprinderile de gaze naturale integrate sau înrudite, titularul de licență este obligat să întreprindă, în termenele stabilite de

Agenție, toate măsurile necesare pentru remedierea situației create. În cazul în care titularul de licență nu întreprinde astfel de măsuri, acesta urmează să desfacă, în termen de cel mult 3 luni de la solicitarea Agenției, contractul cu prestatorul serviciului sau al lucrării externalizate și să preia prestarea serviciului respectiv sau efectuarea lucrării respective. Cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență urmare a desfacerii contractului conform prezentului alineat nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(10) Se interzice externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări de către un titular de licență cu scopul de a se eschiva de la controlul Agenției. La solicitarea Agenției, titularul de licență este obligat să prezinte informația și documentele aferente serviciului sau lucrării externalizate, inclusiv documentele ce țin de activitatea prestatorului serviciului sau al lucrării externalizate. În cazul în care titularul de licență refuză prezentarea informației, a documentelor aferente serviciului sau lucrării externalizate ori prezintă cu întârziere informația, documentele solicitate, sau în cazul prezentării de către titularul de licență a informațiilor, a datelor incomplete sau eronate, Agenția aplică sancțiunea financiară stabilită la art. 113 alin. (1) lit. a).

Articolul 14. Condițiile și procedura de obținere

a licențelor

(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la art.12 alin.(2) lit.e) și f) se acordă persoanelor fizice sau persoanelor juridice înregistrate în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, iar licențele pentru activitățile prevăzute la art.12 alin.(2) lit. a)-d¹) se acordă persoanelor juridice în exclusivitate.

(2) Pentru a obține licență pentru producerea, transportul, distribuția, stocarea gazelor naturale și vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare, persoanele prevăzute la alin. (1) trebuie:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să fie dotate tehnic pentru desfășurarea activității, să dețină instalație de producere, rețele de transport sau de distribuție a gazelor naturale ori instalație de stocare, după caz, și să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică și că instalația de producere, rețelele de gaze naturale sau instalația de stocare sînt conforme cu cerințele tehnice stabilite prin lege;

d) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(2¹) Pentru a obține licență pentru tradingul de gaze naturale, persoanele prevăzute la alin. (1) trebuie:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să dispună la data la care se înregistrează cererea de eliberare a licenței, precum și pe toată perioada valabilității licenței, de suma de 1 000 000 de lei, sumă pentru care, prin documente confirmative, se demonstrează proveniența din una sau mai multe dintre următoarele surse:

- disponibilul din linii de credit bancare de care beneficiază solicitantul, conform documentelor financiare justificative în acest sens;

- resurse financiare pe care asociații și/sau acționarii solicitantului le pun la dispoziția acestuia prin contracte de finanțare/împrumut sau prin alte tipuri de contracte însoțite de documente financiare justificative;

- disponibilul din contul curent, probat cu extras de cont bancar al solicitantului.

(3) Pentru a obține licență pentru furnizarea gazelor naturale, persoanele prevăzute la alin. (1) trebuie:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, de centru/centre de deservire a consumatorilor finali și să prezinte documente confirmative în acest sens;

d) să dispună la data, la care se înregistrează cererea de eliberare a licenței, precum și pe toată perioada valabilității licenței, de suma de 1 000 000 de lei, sumă pentru care, prin documente confirmative, se demonstrează proveniența din una sau mai multe dintre următoarele surse:

- disponibilul din linii de credit bancare de care beneficiază solicitantul, conform documentelor financiare justificative în acest sens;

- resurse financiare pe care asociații și/sau acționarii solicitantului le pun la dispoziția acestuia prin contracte de finanțare/împrumut sau prin alte tipuri de contracte însoțite de documente financiare justificative;

- disponibilul din contul curent, probat cu extras de cont bancar al solicitantului.

(4) Administratorul întreprinderii care solicită licență trebuie să corespundă următoarelor criterii:

a) să aibă studii superioare;

b) să nu aibă antecedente penale nestinse legate de activitățile desfășurate în domeniul gazelor naturale sau antecedente penale pentru comiterea infracțiunilor din intenție prevăzute de Codul penal.

(4¹) Pentru activitățile prevăzute de art.12 alin. (2) lit. d¹) și e), persoanele care solicită licența urmează a fi avizate pozitiv de către Serviciul de Informații și Securitate și Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor sub aspectul riscurilor aferente securității statului, spălării banilor și finanțării terorismului.

(4²) Avizele prevăzute la alin. (4¹) sunt solicitate de către Agenție în cadrul procedurii de examinare a declarației privind eliberarea licențelor. Avizele urmează a fi emise în cel mult 10 zile lucrătoare din data parvenirii solicitării Agenției. În cazul în care Serviciul de Informații și Securitate și Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor nu emit avizele în termenul stabilit, se consideră că acestea nu au avut obiecții în raport cu solicitantul de licență și avizul este pozitiv. Emiterea a cel puțin unui aviz negativ constituie temei pentru refuzul eliberării licenței.

(5) Agenția este în drept să refuze eliberarea licenței pentru transportul gazelor naturale operatorului sistemului de transport dacă acesta nu este certificat în conformitate cu art. 36 și 38.

(6) Eliberarea, prelungirea, reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licențelor, retragerea licențelor pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) din prezenta lege, precum și eliberarea duplicatelor acestora se efectuează în condițiile prezentei legi și conform procedurilor stabilite în Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(7) Termenul de examinare a declarației privind eliberarea licențelor pentru desfășurarea activităților în sectorul gazelor naturale și a declarației privind prelungirea termenului lor de valabilitate este de cel mult 15 zile calendaristice de la data depunerii la Agenție a declarației, precum și a documentației stabilite în prezenta lege. Pe perioada procesului de avizare prevăzut la alin. (4²), termenul de examinare a declarației privind eliberarea licențelor se suspendă.

Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului

de licență

(1) Titularul de licență este obligat:

a) să îndeplinească condițiile stipulate în licență, precum și să întrunească, pe toată perioada de desfășurare a activității licențiate, condițiile stabilite pentru eliberarea acesteia;

b) să nu admită discriminarea participanților la piața gazelor naturale;

c) să nu întrerupă prestarea de servicii și furnizarea de gaze naturale, cu excepția

cazurilor de neplată, a motivelor tehnice și de securitate, precum și a altor cazuri stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind racordarea și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale;

d) să țină contabilitatea în modul și în condițiile prevăzute de actele normative și să efectueze, în conformitate cu prezenta lege, separarea contabilității, separarea funcțională (organizațională și decizională) și separarea legală pe gen de activitate desfășurat;

e) să publice informații conform cerințelor stabilite de Agenție, inclusiv informații cu privire la sursele de gaze naturale procurate pentru acoperirea cererii de gaze naturale;

f) să prezinte Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, rapoarte, inclusiv raportul cu privire la activitatea desfășurată pe piața gazelor naturale, precum și altă informație solicitată de Agenție, necesară ei în exercitarea atribuțiilor conform legii;

g) să efectueze trimestrial, în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la începutul trimestrului următor, plățile regulatorii stabilite în conformitate cu Legea cu privire la energetică;

h) să înștiințeze Agenția despre toate modificările cu privire la acționarii/asociații și la persoanele care exercită controlul în cadrul societății comerciale și să prezinte informațiile relevante în termen de cel mult 10 zile de la înregistrarea acestora în Registrul de stat al persoanelor juridice, în scopul verificării conformării condițiilor de licențiere indicate la art. 14 alin (4¹).

(1¹) În legătură cu realizarea de către Agenție a atribuției stabilite la art. 16, precum și a altor atribuții stabilite de prezenta lege, titularul de licență pentru furnizarea gazelor naturale, titularul de licență pentru transportul gazelor naturale și titularul de licență pentru distribuția gazelor naturale sunt obligați să ofere Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, accesul la baza de date în format electronic a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți.

(2) La desfășurarea activității licențiate, titularul de licență trebuie să îndeplinească obligațiile referitoare la securitate, calitate, eficiență și continuitatea aprovizionării cu gaze naturale și să respecte normele de securitate și de sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și prevederile contractelor încheiate cu consumatorii.

(3) Titularul de licență nu poate fi obligat să continue prestarea de servicii sau furnizarea de gaze naturale persoanei fizice sau persoanei juridice care nu își onorează obligațiile de plată prevăzute în contract sau care nu respectă condițiile aprobate de prestare a acestor servicii, cu excepțiile stabilite la art. 7 alin. (4) lit. i) și la art. 109 alin. (4).

(4) Titularul de licență poate dezvălui informațiile și datele pe care le-a obținut de la consumatorul final sau de la terți și informațiile referitoare la consum și la achitarea facturilor emise cu respectarea legislației privind informația oficială cu accesibilitate limitată.

(5) Operatorii de sistem și operatorii instalației de stocare sînt obligați să publice pe

paginile lor electronice informația necesară pentru asigurarea accesului eficient și nediscriminatoriu la rețelele de gaze naturale, la instalațiile de stocare, precum și altă informație în condițiile prezentei legi.

(6) Titularul de licență are drept de acces la echipamentele de măsurare de pe teritoriul consumatorului final pentru realizarea evidenței volumului de gaze naturale consumate și pentru verificarea funcționalității și a integrității echipamentului de măsurare, în conformitate cu prezenta lege, cu Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale și cu Regulamentul privind racordarea.

(7) Operatorii de sistem, operatorii instalațiilor de stocare, furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor suportate.

(8) Operatorii de sistem, operatorii instalațiilor de stocare sau furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sunt obligați să anunțe Agenția cu cel puțin 3 luni înainte despre intenția lor de a solicita suspendarea ori retragerea licenței sau cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea valabilității licenței în cazul în care nu intenționează să o prelungească. Traderii de gaze naturale și furnizorii, cu excepția furnizorilor care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, sunt obligați să anunțe Agenția cu cel puțin o lună înainte despre intenția lor de a solicita suspendarea ori retragerea licenței sau cu cel puțin o lună înainte de expirarea valabilității licenței în cazul în care nu intenționează să o prelungească. Dacă titularii de licență menționați anunță despre intenția de a solicita suspendarea sau retragerea licenței într-un termen mai mic decât cel stabilit în prezentul alineat, Agenția va da curs cererii lor la expirarea termenului de 3 luni de la înregistrarea unei astfel de cereri - în cazul operatorilor de sistem, al operatorilor instalațiilor de stocare și al furnizorilor care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 și la expirarea termenului de o lună de la înregistrarea unei astfel de cereri - în cazul traderilor și al furnizorilor, cu excepția furnizorilor care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90. Întreprinderea a cărei licență a expirat și care nu a respectat prevederile privind anunțarea Agenției este obligată să presteze activitatea pentru care i s-a acordat licență pe perioada de timp stabilită prin hotărârea Agenției, dar care nu poate depăși 3 luni - în cazul operatorilor de sistem, al operatorilor instalațiilor de stocare sau al furnizorilor care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 și o lună - în cazul traderilor și al furnizorilor, cu excepția furnizorilor care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90. În cazul în care, din motivul inexistenței unui alt titular de licență pentru transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale ori pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, Agenția constată, prin hotărâre, că nu poate desemna alt titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat, aceasta sesizează Guvernul pentru întreprinderea măsurilor necesare în vederea creării unei întreprinderi noi.

(9) Furnizorii sînt obligați să anunțe consumatorii cărora le furnizează gaze naturale cu cel puțin 3 luni înainte despre intenția de a solicita suspendarea sau retragerea licenței

ori cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea licenței despre intenția de a nu prelungi licența.

(10) Gazele naturale comprimate pentru vehicule se vând exclusiv la stațiile de alimentare.

Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea

și reluarea valabilității licenței

(1) Reproductarea licenței se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(2) Licența poate fi suspendată prin hotărâre judecătorească, emisă în conformitate cu legea, la cererea Agenției, cu excepția suspendării licenței în baza temeiurilor stabilite la alin. (4) lit. a), e¹) și g), care se efectuează direct de către Agenție.

(3) În cazul în care se constată că titularul de licență nu și-a îndeplinit obligațiile, inclusiv cele prescrise de Agenție, ceea ce a condus la întreruperea furnizării gazelor naturale către consumatori pe o perioadă mai mare decât cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor, sau în cazul în care acțiunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite, sau în cazul încălcării de către titularul de licență a prevederilor stabilite la art. 15 alin. (1) lit. (h), sau în cazul în care, pe perioada unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, titularul de licență nu se conformează deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, hotărârilor sau deciziilor Agenției, licența poate fi suspendată de către Agenție, cu adresarea ei ulterioară în instanța de judecată. Concomitent, Agenția este în drept să aplice titularului de licență respectiv sancțiunea financiară stabilită în prezenta lege.

(4) Drept temei pentru suspendarea licenței servesc:

a) cererea titularului de licență privind suspendarea licenței;

b) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate;

c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripțiilor privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate;

d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii;

e) neefectuarea plății regulatorii în termenele stabilite în prezenta lege;

e¹) una dintre situațiile prevăzute la alin. (3);

f) situația prevăzută la art. 37 alin. (8);

g) neînregistrarea de către titularul de licență în Registrul participanților la piața angro în termenul stabilit de Agenție potrivit art. 94 alin. (4¹).

(4¹) Agenția adoptă hotărârea privind suspendarea licenței la cererea titularului de licență în termen de 5 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii sau în termen de 5 zile lucrătoare de la expirarea termenului stabilit la art. 15 alin. (8), cu indicarea perioadei de suspendare menționate în cerere, dar care nu poate depăși 3 luni. În cazul adoptării hotărârii privind suspendarea licenței în baza temeiului stabilit la alin. (4) lit. e¹) și g), Agenția este obligată să se adreseze în instanța de judecată în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la adoptarea acestei hotărâri. În cazul nerespectării de către Agenție a termenului de adresare în instanța de judecată prevăzut în prezentul alineat, hotărârea Agenției privind suspendarea licenței devine nulă de drept. Hotărârea Agenției privind suspendarea licenței se aplică până la emiterea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.

(5) În situațiile menționate la alin. (4) lit. b)-e) și f), hotărîrea privind suspendarea licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătorești și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării. În hotărîrea Agenției privind suspendarea licenței se indică termenul concret de suspendare, care nu poate depăși 3 luni.

(6) Pentru perioada suspendării licenței pentru transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale, precum și pentru perioada suspendării licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, Agenția desemnează un nou titular de licență în cadrul obligațiilor de serviciu public pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost suspendată licența. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licență a fost suspendată nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i necondiționat accesul la rețele de gaze naturale și la toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității. Pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali, titularii de licență ale căror licențe au fost suspendate sunt obligați, la solicitarea Agenției și în termenii stabiliți de aceasta, să transmită Agenției și titularului de licență nou-desemnat baza de date, inclusiv în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți.

(7) Titularul de licență este obligat să informeze în scris Agenția despre înlăturarea circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței.

(8) Termenul de valabilitate a licenței nu se prelungește pe durata de suspendare a acesteia.

(9) Reluarea valabilității licenței se efectuează în conformitate cu Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. În cazul în care licența a fost suspendată în temeiul prevăzut la alin. (4) lit. a) din prezentul articol, iar titularul de licență nu a depus cerere privind reluarea valabilității licenței, Agenția adoptă hotărîrea privind reluarea valabilității licenței cel târziu în ziua în care expiră termenul de suspendare a acesteia.

Articolul 17. Retragerea licenței

(1) Licența poate fi retrasă prin hotărîre judecătorească, emisă în conformitate cu

legea, la cererea Agenției, cu excepția retragerii licenței conform temeiurilor prevăzute la alin. (2) lit. a), b) și i) și j), care se efectuează direct de către Agenție.

(2) Drept temeiuri pentru retragerea licenței servesc:

a) cererea titularului de licență privind retragerea;

b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență;

c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenției în legătură cu eliberarea, prelungirea sau reperfectarea licenței;

d) constatarea faptului că titularul de licență nu întrunește condițiile stabilite pentru eliberarea și prelungirea licenței;

e) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta către o altă persoană în scopul desfășurării genului de activitate indicat în licență;

f) neînlăturarea în termen a circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței;

g) neexecutarea repetată a prescripțiilor privind lichidarea încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate, emise de Agenție;

h) incapacitatea titularului de licență de a desfășura activitatea pentru care a fost eliberată licența;

i) încălcarea repetată a prevederilor stabilite la art. 94¹ și art. 97¹-97⁴;

j) nerespectarea de către titularul de licență a cerințelor legale privind separarea, independența și/sau certificarea operatorului sistemului de transport.

(2¹) Agenția adoptă hotărârea privind retragerea licenței la cererea titularului de licență în termen de 5 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii sau în termen de 5 zile lucrătoare de la expirarea termenului stabilit la art. 15 alin. (8). Hotărârea privind retragerea licenței în baza temeiului stabilit la alin. (2) lit. b) se adoptă de Agenție în termen de 5 zile lucrătoare de la data primirii deciziei cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență, cu confirmarea faptului respectiv de către organul înregistrării de stat. În cazul adoptării hotărârii de retragere a licenței în baza temeiului stabilit la alin. (2) lit. i), Agenția este obligată să se adreseze în instanța de judecată în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la adoptarea hotărârii respective.

(3) În situațiile menționate la alin. (2) lit. c)-h), hotărârea privind retragerea licenței se adoptă de Agenție în termen de 5 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești.

(3¹) Hotărârea privind retragerea licenței, adoptată în conformitate cu prezentul articol, se aduce la cunoștința titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării, cu indicarea temeiurilor care au stat la baza adoptării hotărârii respective.

(4) În cazul retragerii licenței, taxa pentru licență nu se restituie.

(5) În cazul retragerii licenței pentru transportul, distribuția sau pentru stocarea gazelor naturale, precum și în cazul retragerii licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, Agenția desemnează un nou titular de licență, în cadrul obligațiilor de serviciu public, pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost retrasă licența. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licență a fost retrasă nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i necondiționat accesul la rețelele de gaze naturale și la toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității.

(6) Titularul de licență căruia i-a fost retrasă licența este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărârii privind retragerea licenței, să depună la Agenție licența retrasă.

(7) Titularul de licență căruia i s-a retras licența poate să depună declarația privind eliberarea unei noi licențe pentru activitatea în sectorul gazelor naturale doar după expirarea termenului de 6 luni de la data retragerii licenței anterioare.

Articolul 18. Reorganizarea întreprinderilor

de gaze naturale

(1) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție sau operatorul instalației de stocare este obligat să notifice în prealabil Agenția cu privire la inițierea reorganizării lui sau cu privire la modificarea structurii persoanelor care exercită controlul în cadrul societății comerciale și să prezinte informațiile relevante solicitate de Agenție în acest sens. Efectele reorganizării care duc la majorarea nejustificată a tarifelor reglementate nu vor fi luate în considerare la aprobarea acestora de către Agenție.

(2) În cazul în care, în urma examinării informațiilor prezentate, Agenția constată, din oficiu sau la sesizarea Secretariatului Comunității Energetice, că sunt încălcate cerințele privind separarea și independența operatorului sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție, a operatorului instalației de stocare, întreprinderea respectivă de gaze naturale este obligată să înlătore aceste încălcări în termenele stabilite în hotărârea Agenției. Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție, operatorul instalației de stocare prezintă Agenției toate documentele, datele și informațiile care atestă soluționarea încălcărilor constatate de Agenție.

(3) În cazul în care operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție, operatorul instalației de stocare nu înlătură în termenele stabilite încălcările constatate conform alin. (2) din prezentul articol, Agenția inițiază procedura de suspendare a licenței pentru activitatea respectivă în conformitate cu prezenta lege și aplică sancțiunea financiară stabilită la art. 113 din prezenta lege, cu respectarea procedurii prevăzute în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

Capitolul IV

PRODUCEREA GAZELOR NATURALE

Articolul 19. Principiile generale de producere

a gazelor naturale

(1) Construcția, exploatarea, întreținerea, majorarea capacității instalațiilor de producere și racordarea acestora la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale se efectuează în conformitate cu prezentul capitol, cu art. 61 și 62 din prezenta lege, cu Legea nr. 151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase și cu Regulamentul privind racordarea.

(2) Construcția și exploatarea instalațiilor de producere se efectuează doar cu condiția atribuirii de către Guvern a dreptului de folosință a sectoarelor de subsol pentru extragerea gazelor naturale. Ulterior, beneficiarul este obligat să obțină de la autoritățile administrației publice locale autorizația de construire în conformitate cu Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(3) Pentru desfășurarea activității de producere a gazelor naturale, producătorul este obligat să obțină de la Agenție licență pentru producerea gazelor naturale, în conformitate cu art. 12-14.

(4) Producătorul participă la piața gazelor naturale în condițiile stabilite în Regulile pieței gazelor naturale și este obligat să respecte prevederile Regulamentului privind racordarea, ale Codului rețelelor de gaze naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenție, inclusiv să respecte cerințele tehnice de racordare la rețelele de gaze naturale și parametrii de calitate ai gazelor naturale livrate în rețelele de gaze naturale.

(5) Producătorul este în drept să vândă gaze naturale pe piața angro a gazelor naturale în baza licenței pentru producerea gazelor naturale, iar pe piața cu amănuntul a gazelor naturale - cu condiția obținerii și a licenței pentru furnizarea gazelor naturale.

(6) Producătorul trebuie să fie independent, din punct de vedere legal, de orice întreprindere care desfășoară activitatea de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale. El nu poate deține licența pentru transportul, distribuția sau pentru stocarea gazelor naturale.

Articolul 20. Obligațiile producătorului

(1) Producătorul este obligat:

a) să își desfășoare activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu respectarea condițiilor licenței, a Codului rețelelor de gaze natural și Regulilor pieței gazelor naturale;

b) să instaleze și să utilizeze echipamente de măsurare care permit măsurarea gazelor naturale livrate în rețelele de gaze naturale în conformitate cu prevederile art. 69 din prezenta lege și ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale;

c) să exploateze și să întrețină instalațiile de producere astfel încât să asigure

funcționarea sigură și continuă a acestora;

d) să respecte cerințele privind protecția mediului și să promoveze eficiența energetică;

e) să respecte Regulile pieței gazelor naturale și să nu denatureze concurența pe piața gazelor naturale;

f) să echipeze, să exploateze, să întrețină și să modernizeze instalațiile de producere, să majoreze capacitatea acestora, precum și a instalațiilor conexe utilizate pentru livrarea gazelor naturale în rețelele de gaze naturale, în condițiile stabilite în prezentul capitol și în documentele normative aprobate de Guvern în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. d);

g) să pună la dispoziția operatorului sistemului de transport sau a operatorului sistemului de distribuție datele necesare pentru exploatarea rețelelor de gaze naturale și pentru gestionarea sistemului de gaze naturale;

h) să acorde acces personalului operatorului sistemului de transport și personalului operatorului sistemului de distribuție la echipamentele și la instalațiile sale de producere, care sînt utilizate pentru măsurarea și livrarea gazelor naturale în rețelele de gaze naturale;

i) să asigure accesul la rețelele de gaze naturale în amonte în conformitate cu art. 57;

j) să prezinte Agenției rapoarte cu privire la activitatea desfășurată, precum și orice alte informații solicitate în conformitate cu prezenta lege și potrivit condițiilor licenței.

(2) Producătorul este obligat să elaboreze și să publice pe pagina sa electronică planul anual de măsuri ce urmează a fi întreprinse pentru sporirea eficienței energetice, raportul privind rezultatele obținute în legătură cu realizarea măsurilor respective, precum și raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent.

(3) Producătorul îndeplinește și alte obligații stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 21. Drepturile producătorului

(1) Producătorul are următoarele drepturi:

a) să producă gaze naturale în instalațiile de producere, cu respectarea parametrilor de calitate, a prevederilor menite să asigure protecția mediului și a cerințelor de securitate prevăzute de lege;

b) să aibă acces la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, în mod nediscriminatoriu, în condițiile prezentei legi;

c) să vîndă gazele naturale produse pe piața angro a gazelor naturale;

d) să vîndă gazele naturale produse pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Producătorul are și alte drepturi stabilite în prezenta lege și în actele normative în

domeniu, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Capitolul V

TRANSPORTUL GAZELOR NATURALE

Articolul 22. Operatorul sistemului de transport

(1) Transportul gazelor naturale se efectuează de operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul gazelor naturale, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul sistemului de transport este organizat în calitate de întreprindere de gaze naturale specializată și independentă, cu statut de persoană juridică, certificată conform art. 36.

(3) La executarea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de transport este independent de orice întreprindere care desfășoară activitatea de producere, de distribuție, de stocare, de trading sau de furnizare a gazelor naturale, precum și față de orice întreprindere ce controlează întreprinderile ce desfășoară aceste activități, și nu poate deține licență pentru producerea gazelor naturale, licență pentru distribuția gazelor naturale, licență pentru stocarea gazelor naturale, licență pentru tradingul de gaze naturale sau licență pentru furnizarea gazelor naturale, cu excepția situației prevăzute la art. 50.

(4) Independența operatorului sistemului de transport se asigură prin punerea în aplicare și prin respectarea termenelor și a condițiilor privind separarea operatorului sistemului de transport stabilite la art. 23.

Articolul 23. Separarea operatorului sistemului de transport

(1) - *abrogat.*

(2) Independența operatorului sistemului de transport se asigură prin aplicarea unuia dintre următoarele modele:

a) modelul separării proprietății, în condițiile stabilite la art. 25;

b) modelul operatorului de sistem independent, în condițiile stabilite la art. 26-28;

c) modelul operatorului de transport independent, în condițiile stabilite la art. 29-35.

(3) - *abrogat.*

(4) - *abrogat.*

(5) În conformitate cu prevederile prezentei legi, Agenția urmează să asigure implementarea și respectarea de către operatorul sistemului de transport a principiilor privind separarea și independența acestuia.

Articolul 24. - *abrogat.*

Articolul 25. Separarea proprietății operatorului

sistemului de transport

(1) Întreprinderea de gaze naturale care deține cu titlu de proprietate și exploatează rețelele de transport al gazelor naturale își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de transport.

(2) Pentru a asigura independența operatorului sistemului de transport, aceeași persoană sau aceleași persoane nu sînt în drept:

a) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere, de trading sau de furnizare și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea de transport;

b) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea de transport și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere, de trading sau de furnizare;

c) să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, în cazul operatorului sistemului de transport sau în cazul rețelei de transport, și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere, de trading sau de furnizare;

d) să fie membru/membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, atît în cazul unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare, cît și în cazul operatorului sistemului de transport sau al unei rețele de transport.

(3) Drepturile menționate la alin. (2) lit. a)-c) cuprind, în special:

a) competența de a exercita drepturi de vot;

b) competența de a numi membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic;

c) deținerea unei cote majoritare.

(4) Obligația prevăzută la art. 23 alin. (1) se consideră îndeplinită în cazul în care două sau mai multe întreprinderi ce dețin rețele de transport au creat o asociație în participațiune care exercită în două sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice rolul de operator al sistemului de transport în raport cu rețelele de transport în cauză. Nicio altă întreprindere nu poate lua parte la asociația în participațiune decît dacă a fost desemnată ca operator de sistem independent sau ca operator de transport independent în urma îndeplinirii cerințelor corespunzătoare privind separarea și dacă a fost certificată în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(5) În cazul în care persoana sau persoanele menționate la alin. (2) reprezintă un

organ central de specialitate al administrației publice, două organe centrale de specialitate ale administrației publice separate, care exercită controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele de transport, pe de o parte, și asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere, de trading sau de furnizare, pe de altă parte, nu se consideră a fi aceeași persoană sau aceleași persoane.

(6) Se interzice operatorului sistemului de transport care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală să transmită informația ce constituie secret comercial, deținută de operatorul sistemului de transport și/sau de personalul său, întreprinderii care desfășoară una din activitățile de producere, de trading sau de furnizare.

(7) În sensul prezentului articol, noțiunea de „întreprindere care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare” include noțiunea de „întreprindere care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare” în sensul Legii nr. 107 din 27 mai 2016 cu privire la energia electrică, iar termenii „operatorul sistemului de transport” și „rețea de transport” vizează și noțiunea de „operator al sistemului de transport ” și de „rețea de transport” cu semnificația prevăzută în legea menționată.

Articolul 26. Operatorul de sistem independent

(1) Prin derogare de la art. 25, la solicitarea proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale sau, în condițiile prevăzute la art. 36 alin. (2¹), din oficiu sau la cererea Secretariatului Comunității Energetice, Agenția desemnează un operator de sistem independent dacă rețelele de transport al gazelor naturale au aparținut unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală.

(2) O întreprindere propusă pentru a fi desemnată ca operator de sistem independent (în continuare - *operator candidat*) poate fi desemnată de Agenție ca operator de sistem independent în cazul în care sînt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) operatorul candidat demonstrează că îndeplinește condițiile stabilite la art. 25 alin. (2);

b) operatorul candidat demonstrează că dispune de resurse financiare, tehnice, fizice și umane necesare pentru îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor stabilite în prezenta lege pentru operatorul sistemului de transport, în special la art. 39;

c) operatorul candidat și-a asumat obligația de a executa planurile de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, a căror realizare este monitorizată de Agenție;

d) proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale demonstrează că dispune de capacitatea necesară pentru a îndeplini obligațiile prevăzute la art. 27 alin. (3). În acest sens, operatorul candidat trebuie să prezinte contractele de locațiune sau de predare-primire la deservire tehnică a rețelelor de gaze naturale, încheiate și/sau preluate de drept.

e) operatorul candidat demonstrează că dispune de capacitatea necesară pentru a îndeplini obligațiile privind acordarea accesului la rețelele de transport al gazelor naturale și privind colaborarea cu operatorii sistemelor de transport la nivel european și regional.

(3) În scopul îndeplinirii funcțiilor operatorului sistemului de transport al gazelor naturale, operatorul candidat/operatorul de sistem independent încheie cu proprietarul/propietarii rețelelor de transport al gazelor naturale contract/contracte de locațiune pentru o perioadă de cel puțin 5 ani. Operatorul candidat/operatorul de sistem independent și proprietarul/propietarii rețelelor de transport al gazelor naturale sunt obligați să încheie orice alt tip de contract sau acord necesar pentru ca operatorul de sistem independent să poată îndeplini funcțiile operatorului sistemului de transport al gazelor naturale, stabilite în conformitate cu prezenta lege, și pentru ca să fie asigurată respectarea de către proprietarul/propietarii rețelelor de transport al gazelor naturale a obligațiilor prevăzute la art. 27 alin. (2) și (3) și la art. 28.

(4) În scopul asigurării fiabilității și a continuității transportului de gaze naturale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, operatorul candidat/operatorul de sistem independent încheie cu entitatea responsabilă de gestiunea unor porțiuni ale rețelei de transport al gazelor naturale din posesia agenților economici care nu au relații cu bugetul public național, desemnată de Agenție conform art.7 alin. (1) lit. f¹), acorduri tehnice de exploatare și/sau orice alt tip de acorduri necesare pentru asigurarea interconectării și a interoperabilității rețelelor de transport al gazelor naturale de pe întreg teritoriul țării.

(5) Contractele, acordurile menționate la alin. (3)-(4) din prezentul articol, inclusiv prevederile lor financiare, fac obiectul aprobării de către Agenție. În contextul aprobării, Agenția este în drept să stabilească noi obligații în raport cu părțile contractante în măsura în care aceste obligații sunt necesare pentru implementarea art. 26-28.

(6) În cazul în care operatorul candidat/operatorul de sistem independent și proprietarul/propietarii rețelelor de transport al gazelor naturale nu încheie contractul de locațiune sau alte contracte, acorduri prevăzute la alin. (3), Agenția adoptă o hotărâre prin care stabilește drepturile și obligațiile operatorului candidat/operatorului de sistem independent și ale proprietarului/propietarilor de rețele de transport, inclusiv cele financiare, prevăzute de contractele de locațiune sau alte contracte și acorduri. Hotărârea Agenției este executorie din momentul adoptării și produce efecte obligatorii pentru operatorul candidat/operatorul de sistem independent și proprietarul/propietarii rețelelor de transport al gazelor naturale până la încheierea și aprobarea contractelor de locațiune sau a altor contracte și acorduri.

(7) În scopul asigurării fiabilității și continuității transportului de gaze naturale și pentru îndeplinirea funcției de operator al sistemului de transport prevăzute de prezenta lege, operatorul de sistem independent utilizează, pe perioada aplicării hotărârii Agenției adoptate conform alin.(6), rețelele de transport al gazelor naturale care la 1 septembrie 2023 erau în proprietatea întreprinderii integrate pe verticală. Prevederea stabilită în prezentul alineat nu împiedică proprietarul/propietarii rețelelor de transport al gazelor naturale să încheie contract/contracte de locațiune în condițiile stabilite la alin. (5).

Articolul 27. Obligațiile operatorului de sistem

independent și ale proprietarului

rețelelor de transport al gazelor

naturale

(1) Întreprinderea de gaze naturale care a îndeplinit condițiile stabilite la art. 26 și care a fost desemnată operator de sistem independent are următoarele obligații:

a) să acorde și să gestioneze accesul terților la rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv să colecteze tarifele de racordare, tarifele pentru prestarea serviciului de transport și alte plăți pentru serviciile prestate în calitate de operator al sistemului de transport;

b) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de transport al gazelor naturale, să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru a acoperi cereri rezonabile privind transportul gazelor naturale, elaborând și executând planurile de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani și planurile anuale de investiții. La modernizarea și la dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul de sistem independent este responsabil de planificarea, construcția și darea în exploatare a infrastructurii noi. În acest sens, operatorul de sistem independent urmează să îndeplinească funcțiile și obligațiile stabilite la art. 39.

(2) Proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale nu poate îndeplini funcțiile privind acordarea și gestionarea accesului terților la rețelele de transport al gazelor naturale pe care le deține cu titlu de proprietate și nici cele privind elaborarea și executarea planurilor de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale și a planurilor de investiții.

(3) În cazul în care a fost desemnat un operator de sistem independent, proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale are următoarele obligații:

a) să coopereze cu operatorul de sistem independent și să-i acorde suportul necesar pentru îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor stabilite prin prezenta lege, precum și să îi ofere informațiile necesare în acest sens;

b) să finanțeze investițiile asupra cărora a decis operatorul de sistem independent și care au fost aprobate de către Agenție sau să își exprime consimțământul pentru finanțare din partea oricărei părți interesate, inclusiv din partea operatorului de sistem independent. Toate aranjamentele financiare relevante necesită aprobare din partea Agenției. Înainte de aprobare, Agenția urmează să se consulte cu proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și cu alte părți interesate;

c) să își asume răspunderea în legătură cu activele rețelelor de transport al gazelor naturale, cu excepția răspunderii aferente funcțiilor și obligațiilor operatorului de sistem independent;

d) să ofere garanții, în caz de necesitate, pentru a facilita finanțarea dezvoltării rețelelor de transport al gazelor naturale, cu excepția investițiilor pentru care și-a dat acordul să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de sistem independent, în conformitate cu lit. b).

Articolul 28. Separarea proprietarului rețelelor

de transport al gazelor naturale

(1) Dacă după îndeplinirea condițiilor stabilite la art. 26 a fost desemnat un operator de sistem independent, proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale care este parte a unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu sînt legate de transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura independența proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale, în conformitate cu alin. (1), urmează să fie respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale să nu participe în structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activității de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile necesare pentru a garanta că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale sînt luate în considerare astfel încît să se asigure faptul că au posibilitatea de a acționa independent;

c) proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale pentru realizarea obiectivelor respective. Persoana sau organul care răspunde de monitorizarea programului de conformitate își desfășoară activitatea în conformitate cu art. 34 și 35 și prezintă Agenției un raport anual în care să fie menționate măsurile întreprinse pentru realizarea programului de conformitate. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale.

Articolul 29. Operatorul de transport independent

(1) Prin derogare de la art. 25, la solicitarea proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale sau, în condițiile prevăzute la art. 36 alin. (2¹), din oficiu sau la cererea Secretariatului Comunității Energetice, Agenția desemnează un operator de sistem independent dacă rețelele de transport al gazelor naturale au aparținut unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală.

(2) Operatorul de transport independent este obligat să îndeplinească funcțiile și obligațiile stabilite la art. 39, precum și cerințele stipulate la art. 30-35.

Articolul 30. Activele, echipamentul, personalul

și identitatea operatorului de transport

independent

(1) Operatorul de transport independent trebuie să dispună de toate resursele financiare, tehnice, fizice și umane necesare pentru îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor care îi revin în conformitate cu prezenta lege în legătură cu desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, în special:

a) activele necesare pentru desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, inclusiv rețelele de transport al gazelor naturale, trebuie să se afle în proprietatea operatorului de transport independent;

b) personalul necesar pentru desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, inclusiv pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor din cadrul întreprinderii, trebuie să fie angajat de operatorul de transport independent;

c) este interzisă transmiterea de personal și prestarea de servicii de către și către orice parte a întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală. Un operator de transport independent este în drept să furnizeze servicii întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală dacă:

- prin prestarea serviciilor nu sînt discriminați utilizatorii de sistem, serviciile sînt disponibile tuturor utilizatorilor de sistem în aceleași condiții și nu restrîng, denaturează sau împiedică concurența la nivelul producerii sau al furnizării gazelor naturale;

- termenele și condițiile de prestare a serviciilor respective sînt aprobate de Agenție;

d) fără a aduce atingere funcțiilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite la art. 33, întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală trebuie să pună la dispoziția operatorului de transport independent, în timp util, resurse financiare necesare pentru dezvoltarea de noi rețele de transport al gazelor naturale sau pentru modernizarea rețelelor de transport al gazelor naturale existente, în baza unei cereri corespunzătoare din partea operatorului de transport independent.

(2) Pe lîngă funcțiile și obligațiile stabilite la art. 39, la desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, operatorul de transport independent este obligat să îndeplinească cel puțin următoarele sarcini:

a) să reprezinte propriile interese în raport cu terții și cu Agenția;

b) să acorde și să gestioneze accesul terților fără a face discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem;

c) să colecteze tarifele de racordare, tarifele pentru prestarea serviciului de transport și alte plăți pentru serviciile prestate în calitate de operator al sistemului de transport;

d) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de transport al gazelor naturale sigure, fiabile și eficiente din punct de vedere economic;

e) să asigure planificarea investițiilor care să garanteze capacitatea pe termen lung a rețelelor de transport al gazelor naturale de a satisface cererile rezonabile și să garanteze

securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

f) să instituie asociații în participațiune corespunzătoare, inclusiv cu unul sau cu mai mulți operatori ai sistemelor de transport, cu operatori de piață și cu alți actori relevanți, pentru crearea și dezvoltarea de piețe regionale sau pentru facilitarea procesului de liberalizare;

g) să asigure realizarea, în cadrul întreprinderii, a tuturor serviciilor necesare pentru funcționarea acesteia, inclusiv a celor juridice, de contabilitate și a serviciilor informatice.

(3) Operatorul de transport independent urmează a fi organizat sub forma juridică de întreprindere de stat, de societate pe acțiuni sau de societate cu răspundere limitată.

(4) Se interzice operatorului de transport independent să creeze, utilizând identitatea sa corporativă, mijloacele de comunicare, imaginea de marcă sau spațiul său, confuzii cu privire la independența sa în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală sau cu oricare întreprindere din cadrul acesteia.

(5) Se interzice operatorului de transport independent să utilizeze aceleași sisteme sau echipamente informatice, spații fizice și sisteme de acces securizat în comun cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală sau cu oricare întreprindere din cadrul acesteia sau să implice aceiași consultanți sau contractanți externi pentru sistemele sau echipamentele informatice și pentru sistemele de acces securizat.

(6) Persoana care efectuează auditul rezultatelor economico-financiare ale întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală sau ale oricărei alte întreprinderi din cadrul acesteia nu este în drept să efectueze auditul rezultatelor economico-financiare ale operatorului de transport independent.

Articolul 31. Independența operatorului

de transport independent

(1) Fără a aduce atingere funcțiilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite la art. 33, operatorul de transport independent dispune de împuterniciri precum:

a) dreptul efectiv de a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, în ceea ce privește activele necesare pentru exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

b) dreptul de a obține finanțare pe piețele de capital, în special prin împrumuturi și prin aport de capital.

(2) La desfășurarea activității sale, operatorul de transport independent acționează astfel încât să se asigure că dispune de resursele necesare pentru îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale în mod corespunzător și eficient, inclusiv pentru dezvoltarea și menținerea unor rețele de transport al gazelor naturale sigure, fiabile și eficiente din punct de vedere economic.

(3) Întreprinderile din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală care desfășoară activitatea de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale nu pot deține, direct sau indirect, acțiuni ale operatorului de transport independent. Operatorul de transport independent nu este în drept să dețină, direct sau indirect, acțiuni la nicio întreprindere din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală care desfășoară activitatea de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale și nici să primească dividende sau alte beneficii financiare de la întreprinderea în cauză.

(4) Structura generală de conducere și statutul operatorului de transport independent trebuie să asigure independența efectivă a acestuia în conformitate cu prevederile art. 30-33. Întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală nu este în drept să influențeze, direct sau indirect, comportamentul concurențial al operatorului de transport independent în legătură cu activitățile zilnice ale acestuia, în raport cu activitatea de exploatare, de întreținere, de modernizare și de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale, și nici în legătură cu activitățile necesare pentru elaborarea și executarea planurilor de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani și a planurilor de investiții, cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite în prezenta lege.

(5) La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale în conformitate cu prevederile prezentei legi, operatorul de transport independent nu este în drept să facă discriminare între persoanele fizice sau juridice ori să restrângă, să denatureze sau să împiedice concurența la nivelul activității de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale.

(6) Orice relații comerciale și financiare între întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală și operatorul de transport independent, inclusiv împrumuturile acordate de operatorul de transport independent întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, se stabilesc cu respectarea condițiilor de piață. Operatorul de transport independent este obligat să păstreze informații detaliate cu privire la relațiile comerciale și financiare de acest gen și, la solicitare, să le prezinte Agenției.

(7) Operatorul de transport independent este obligat să prezinte Agenției, pentru aprobare, toate acordurile comerciale și financiare încheiate cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(8) Operatorul de transport independent este obligat să informeze Agenția cu privire la resursele financiare, menționate la art. 30 alin. (1) lit. d), disponibile pentru dezvoltarea unor noi rețele de transport al gazelor naturale sau a rețelelor de transport al gazelor naturale existente.

(9) Se interzice întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală să întreprindă orice acțiune care ar împiedica sau ar prejudicia realizarea de către operatorul de transport independent a funcțiilor și a obligațiilor stabilite la art. 30-33, precum și să solicite ca operatorul de transport independent să-i ceară acordul pentru îndeplinirea acestor funcții și obligații.

Articolul 32. Independența personalului

și a conducerii operatorului

de transport independent

(1) Deciziile privind numirea, prelungirea mandatului, condițiile de lucru, inclusiv remunerarea, precum și deciziile privind încetarea mandatului persoanelor cu funcții de conducere și/sau al membrilor organelor de administrare ale operatorului de transport independent se adoptă de către organul de supraveghere al operatorului de transport independent, numit în conformitate cu art. 33.

(2) Operatorul de transport independent este obligat să notifice Agenția cu privire la identitatea și condițiile care reglementează termenul, cu privire la durata și încheierea mandatului persoanelor desemnate de către organul de supraveghere al operatorului de transport independent în calitate de persoane cu funcții de conducere și/sau de membri ai organelor de administrare ale operatorului de transport independent, pentru prima dată sau în cadrul reînnoirii mandatului, precum și să comunice Agenției argumentele care justifică orice propunere de decizie privind încheierea mandatului unei persoane cu funcție de conducere și/sau a unui membru al organelor de administrare.

(3) Deciziile luate în conformitate cu alin. (1), precum și propunerile formulate potrivit alin. (2) vor avea caracter obligatoriu doar în cazul în care Agenția nu le-a contestat în decursul a 3 săptămâni de la data notificării.

(4) Agenția este în drept să conteste deciziile și propunerile menționate în alin. (1) și (2) în cazul:

a) existenței unor dubii rezonabile privind independența profesională a unei persoane nominalizate pentru a îndeplini o funcție de conducere și/sau în calitate de membru al organelor de administrare;

b) încheierii anticipate a unui mandat, dacă există îndoieli întemeiate cu privire la justificarea acestui fapt.

(5) Nu poate fi numit în calitate de persoană cu funcție de conducere și/sau de membru al organelor de administrare ale operatorului de transport independent candidatul care, în perioada de 3 ani premergători numirii, a deținut o funcție sau a avut vreo responsabilitate profesională ori a avut un interes sau a fost în relații de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului de transport independent.

(6) Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare, precum și angajații operatorului de transport independent nu pot deține nicio funcție sau nu pot avea nicio responsabilitate profesională, nu pot avea niciun interes sau nu pot fi în relații de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(7) Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare,

precum și angajații operatorului de transport independent nu pot avea niciun interes și nu pot primi, în mod direct sau indirect, beneficii, inclusiv beneficii financiare, de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la asociații majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepția operatorului de transport independent. Remunerarea acestora nu poate depinde de activitățile sau de rezultatele întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu excepția celor ale operatorului de transport independent.

(8) În caz de încheiere anticipată a mandatelor lor, persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare ale operatorului de transport independent trebuie să dispună de căi efective de atac la Agenție.

(9) Timp de 4 ani după încetarea mandatului deținut în cadrul operatorului de transport independent, persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare ale acestuia nu pot deține nicio funcție sau nu pot avea nicio responsabilitate profesională, nu pot avea niciun interes sau nu pot fi în relații de afaceri, în mod direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului de transport independent.

(10) Exigențele stabilite la alin. (5) se aplică majorității persoanelor cu funcții de conducere și/sau membrilor organelor de administrare ale unui operator de transport independent.

(11) Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare ale operatorului de transport independent care nu sînt vizați de prevederile alin. (5) nu trebuie să fi desfășurat nicio activitate de conducere sau vreo altă activitate relevantă în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală pentru o perioadă de cel puțin 6 luni înaintea numirii acestora.

(12) Prevederile alin. (6)–(9) se aplică tuturor persoanelor cu funcții executive și de conducere, precum și celor care sînt direct subordonate acestora, cu privire la chestiuni legate de exploatarea, întreținerea, modernizarea sau dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale.

(13) În caz de conflict între prezenta lege și legea care reglementează modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societății comerciale, indiferent de forma juridică de organizare, prezenta lege va prevala.

Articolul 33. Organul de supraveghere al operatorului

de transport independent

(1) Operatorul de transport independent trebuie să dispună de un organ de supraveghere responsabil de luarea deciziilor susceptibile de a avea un impact major asupra valorii activelor asociațiilor din cadrul operatorului de transport independent, în special a deciziilor privind aprobarea planurilor financiare anuale și pe termen lung, a nivelului de îndatorare a operatorului de transport independent și a mărimii profitului distribuit, a dividendelor distribuite asociațiilor.

(2) Organul de supraveghere al operatorului de transport independent nu poate lua decizii legate de activitățile curente ale operatorului de transport independent și cu privire la exploatarea rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și decizii cu privire la activitățile întreprinse pentru elaborarea planurilor de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, întocmite în conformitate cu art. 42.

(3) Organul de supraveghere al operatorului de transport independent este compus din membri care reprezintă întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, din membri care reprezintă asociații terți și din membri care reprezintă alte părți interesate, precum angajații operatorului de transport independent.

(4) Prevederile art. 32 alin. (2) și (5)-(9) se aplică cel puțin unei jumătăți a membrilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent minus unul.

(5) Prevederile art.32 alin.(4) lit. b) se aplică tuturor membrilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent.

(6) În caz de conflict între prezenta lege și legea care reglementează modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societății comerciale, indiferent de forma juridică de organizare, prezenta lege va prevala.

Articolul 34. Programul de conformitate

și agentul de conformitate

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului sistemului de transport pentru realizarea obiectivelor respective. Programul de conformitate se supune spre aprobare Agenției. Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de transport a programului de conformitate se asigură de către un agent de conformitate, care nu suplinește funcțiile Agenției privind monitorizarea, stabilite prin prezenta lege.

(2) Persoana fizică sau juridică care urmează să exercite funcțiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenției de către operatorul sistemului de transport. Concomitent, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate și care trebuie să conțină inclusiv prevederile referitoare la începerea, durata și încetarea contractului, condițiile de salarizare, drepturile și obligațiile de bază, la alte drepturi și obligații.

(3) Agentul de conformitate trebuie să fie independent în toate acțiunile sale în raport cu operatorul sistemului de transport.

(4) Pentru a asigura independența agentului de conformitate trebuie întrunite următoarele condiții:

a) agentul de conformitate nu poate deține nicio altă funcție, nu poate avea nicio altă responsabilitate profesională, niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia;

b) cu cel puțin 3 ani pînă la data desemnării, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de transport;

c) timp de 4 ani după încetarea mandatului deținut în cadrul operatorului sistemului de transport, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de transport;

d) agentul de conformitate nu poate avea niciun interes și nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la asociații majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția examinează propunerea parvenită în conformitate cu alin. (2) în termen de o lună de la data primirii. Agenția este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi încheiat între operatorul sistemului de transport și agentul de conformitate, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să modifice prevederile contractului respectiv dacă acestea afectează independența agentului de conformitate.

(6) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul sistemului de transport este în drept să modifice condițiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obținut, în prealabil, acordul Agenției în acest sens. La solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. Agenția examinează solicitarea operatorului sistemului de transport în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult o lună.

(7) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deține o altă funcție, nu poate avea o altă responsabilitate profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nicio parte a întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(8) Operatorul sistemului de transport trebuie să creeze agentului de conformitate toate condițiile necesare pentru desfășurarea activității/asigurarea independenței acestuia, inclusiv prin punerea la dispoziție a tuturor resurselor necesare pentru îndeplinirea

funcțiilor sale.

Articolul 35. Funcțiile și obligațiile agentului

de conformitate

(1) Agentul de conformitate are următoarele funcții:

a) monitorizează implementarea programului de conformitate;

b) anual, în termen de pînă la 31 martie, elaborează un raport care să conțină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate și prezintă raportul respectiv Agenției. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport;

c) raportează persoanelor cu funcții de conducere și/sau organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport referitor la respectarea programului de conformitate și la punerea în aplicare a acestuia, formulează recomandări în acest sens;

d) notifică Agenția cu privire la orice încălcare gravă în legătură cu punerea în aplicare a programului de conformitate, în termen de 7 zile calendaristice din ziua în care a aflat despre încălcarea respectivă;

e) raportează Agenției cu privire la orice relații comerciale sau financiare dintre operatorul sistemului de transport și întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(2) Dacă un operator de sistem independent a fost desemnat în calitate de operator al sistemului de transport, agentul de conformitate urmează să formuleze recomandări cu privire la deciziile de numire în funcție și de extindere a mandatului, la condițiile de lucru, inclusiv remunerarea, și la încheierea mandatului persoanelor cu funcții de conducere și/sau al membrilor organelor de administrare ale proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale și ale operatorului de sistem independent.

(3) Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenției propunerile de decizii privind planurile de investiții sau privind investițiile individuale în rețeaua de transport al gazelor naturale cel târziu pînă în momentul prezentării spre aprobare a deciziilor în cauză organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport de către persoanele cu funcții de conducere.

(4) Agentul de conformitate este obligat să notifice Agenția în cazul în care, în cadrul adunării generale sau prin votul membrilor organului de supraveghere al întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, a fost împiedicată aprobarea unei decizii și, drept urmare, a fost blocată sau împiedicată efectuarea de investiții în legătură cu executarea în următorii 3 ani a planului de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani.

(5) Agentul de conformitate poate participa la toate ședințele organelor de conducere

sau ale organelor de administrare ale operatorului sistemului de transport, precum și la cele ale organului de supraveghere și ale adunării generale. Organele menționate sînt obligate să informeze agentul de conformitate despre toate ședințele programate și să îi ofere toate materialele necesare în legătură cu subiectele ce urmează a fi discutate în cadrul ședințelor respective. Agentul de conformitate participă, în mod obligatoriu, la toate ședințele la care urmează să fie discutate următoarele subiecte:

a) condițiile de acces la rețea și de utilizare a rețelelor de transport al gazelor naturale, în special tarifele pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, serviciile aferente acordării accesului la rețea și cele ce țin de utilizarea rețelelor de transport al gazelor naturale, alocarea capacității de transport și gestionarea congestiilor, transparența, mecanismele de echilibrare și piețele secundare;

b) proiectele realizate în legătură cu exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv investițiile în interconexiuni și în majorarea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale sau optimizarea capacității existente;

c) achizițiile și vânzările necesare pentru exploatarea rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv serviciile auxiliare și de echilibrare.

(6) Agentul de conformitate este obligat să monitorizeze respectarea de către operatorul sistemului de transport a prevederilor privind confidențialitatea atît în raport cu operatorul sistemului de transport, cît și în raport cu proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale.

(7) Agentului de conformitate i se asigură accesul la sediile operatorului sistemului de transport, precum și la toate datele și la informațiile relevante pentru îndeplinirea funcțiilor sale. Agentul de conformitate are drept de acces la sediile operatorului sistemului de transport fără notificare prealabilă.

(8) Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenției, în scris sau verbal, rapoarte trimestriale și este în drept să raporteze, în scris sau verbal, organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport.

Articolul 36. Desemnarea și certificarea operatorului

sistemului de transport

(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al sistemului de transport, prin eliberarea licenței pentru transportul gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată în conformitate cu procedura prevăzută în prezentul articol.

(2) După îndeplinirea tuturor cerințelor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport, stabilite la art. 23, întreprinderea de gaze naturale este obligată să notifice, în scris, Agenția în legătură cu acest fapt, să solicite certificarea și să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare.

(2¹) Dacă întreprinderea de gaze naturale nu a solicitat certificarea în conformitate cu

alin. (2) în termen de 9 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Agenția, din oficiu sau la cererea Secretariatului Comunității Energetice, inițiază procedura de certificare în conformitate cu prezentul articol și solicită întreprinderii îndeplinirea condițiilor necesare și prezentarea documentelor, a datelor și a informațiilor corespunzătoare în termen de 3 luni de la inițierea certificării.

(3) În termen de cel mult 4 luni de la data depunerii de către operatorul sistemului de transport a notificării conform alin. (2) sau în termen de 7 luni de la inițierea procedurii de certificare în conformitate cu alin. (2¹) și cu condiția prezentării tuturor documentelor, a datelor și a informațiilor care atestă respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența, Agenția adoptă o hotărâre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(4) În cazul în care în termenul stabilit la alin. (3) Agenția nu adoptă hotărârea privind certificarea provizorie sau nu comunică, în scris, operatorului sistemului de transport despre refuzul privind certificarea, aceasta se consideră acordată în baza principiului aprobării tacite. După expirarea termenului stabilit, la solicitarea operatorului sistemului de transport, Agenția este obligată, în termen de 5 zile lucrătoare, să adopte o hotărâre cu privire la constatarea aprobării tacite privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția notifică, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare, Secretariatul Comunității Energetice despre hotărârea privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport, aprobată în mod explicit sau tacit, și prezintă acestuia documente și informații pertinente în acest sens. În termen de 4 luni de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare. În cazul în care, în termenul stabilit, Secretariatul Comunității Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut niciun fel de obiecții la hotărârea Agenției privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(6) În termen de cel mult două luni de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind certificarea sau de la expirarea termenului stabilit la alin. (5) pentru emiterea acestui aviz de către Secretariatul Comunității Energetice, Agenția adoptă hotărârea cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, luând în considerare, în cea mai mare măsură, avizul Secretariatului Comunității Energetice.

(7) Hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport și avizul Secretariatului Comunității Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe pagina web oficială a Agenției și pe cea a Comunității Energetice. În cazul în care hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport diferă de avizul Secretariatului Comunității Energetice, Agenția indică în hotărâre și publică împreună cu aceasta motivele care au stat la baza deciziei sale divergente, de asemenea informează în modul corespunzător Secretariatul Comunității Energetice.

(8) În cadrul procedurii de certificare, Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt în drept să solicite operatorului sistemului de transport, producătorilor, traderilor și

furnizorilor orice informații necesare în vederea certificării operatorului sistemului de transport. Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt obligate să nu divulge informațiile care constituie secret comercial.

(9) Operatorul sistemului de transport se consideră certificat numai după publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărîrii cu privire la certificare, adoptată de Agenție la finalizarea procedurii specificate în prezentul articol.

(10) După finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția urmează să decidă cu privire la eliberarea unei noi licențe pentru transportul gazelor naturale sau cu privire la reperfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Articolul 36¹. Obligații de confidențialitate

și transparență impuse proprietarilor

rețelelor de transport și operatorilor

sistemelor de transport

(1) Fără a aduce atingere prevederilor art.102 sau oricărei alte obligații privind divulgarea informațiilor stabilite în conformitate cu prezenta lege, operatorii sistemului de transport și proprietarii rețelei de transport al gazelor naturale sunt obligați să asigure confidențialitatea informațiilor ce constituie secret comercial pe care le-au obținut în contextul desfășurării activităților lor și să împiedice divulgarea discriminatorie de informații referitoare la propriile activități care ar putea oferi avantaje economice. În special, toți operatorii sistemului de transport, toți proprietarii rețelei de transport al gazelor naturale trebuie să se abțină de la divulgarea oricărei informații ce constituie secret comercial către celelalte întreprinderi din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu excepția cazurilor în care divulgarea este necesară pentru încheierea unei tranzacții comerciale. Pentru asigurarea respectării principiilor privind separarea informațională se interzice proprietarului rețelei de transport al gazelor naturale și celorlalte întreprinderi din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală să utilizeze servicii comune, inclusiv servicii juridice comune, cu excepția serviciilor administrative sau a serviciilor informatice.

(2) La vânzarea sau achiziționarea gazelor naturale de către întreprinderile înrudite se interzice operatorilor sistemelor de transport să facă abuz de informațiile ce constituie secret comercial pe care le-au obținut de la terți la sau în legătură cu acordarea ori negocierea accesului la rețea.

(3) Fără a aduce atingere obligației de asigurare a confidențialității informațiilor ce constituie secret comercial, operatorii sistemelor de transport sunt obligați să publice informațiile necesare pentru asigurarea unei concurențe efective și a funcționării eficiente a pieței, în modul și în condițiile stabilite de prezenta lege.

Articolul 37. Monitorizarea principiilor separării

operatorului sistemului de transport

(1) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența acestuia, stipulate în prezenta lege. În conformitate cu prezentul articol, Agenția își exercită funcția de monitorizare indiferent de nivelul de independență cerut și/sau de modelul de separare aplicat de operatorul sistemului de transport.

(2) Pe perioada implementării de către operatorul sistemului de transport a principiilor stabilite la art. 24, prevederile ce țin de monitorizare se aplică integral, cu excepția celor care reglementează procedura de certificare.

(3) Agenția este în drept să inițieze repetat procedura de certificare pentru evaluarea respectării cerințelor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport în următoarele cazuri:

a) urmare a notificării parvenite de la operatorul sistemului de transport în conformitate cu alin. (4);

b) din oficiu, atunci când a luat cunoștință de faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenței asupra proprietarului rețelei de transport al gazelor naturale sau asupra operatorului sistemului de transport poate conduce la încălcarea condițiilor privind realizarea separării și independența operatorului sistemului de transport ori atunci când are motive să creadă că s-ar fi produs o asemenea încălcare;

c) la cererea motivată a Secretariatului Comunității Energetice.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să notifice Agenția cu privire la orice tranzacție planificată care poate necesita o reevaluare a respectării de către acesta a condițiilor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția adoptă hotărîrea privind certificarea repetată a operatorului sistemului de transport în termen de cel mult 4 luni de la data apariției cazurilor indicate la alin.(3).

(6) În sensul prezentului articol, Agenția efectuează repetat certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu art. 36.

(7) În cazul în care Agenția constată că cerințele privind separarea și/sau independența operatorului sistemului de transport au fost încălcate, operatorul sistemului de transport este obligat să înlătore aceste încălcări în termenele stabilite în hotărîrea Agenției. Operatorul sistemului de transport prezintă Agenției toate documentele, datele și informațiile care atestă înlăturarea încălcărilor.

(8) În cazul în care operatorul sistemului de transport nu înlătură, în termenele stabilite, încălcările constatate, Agenția este în drept să inițieze procedura de suspendare a licenței pentru transportul gazelor naturale în conformitate cu prezenta lege și să aplice sancțiunea financiară stabilită la art. 113 alin. (3) lit. c).

Articolul 38. Certificarea în raport cu țările terțe

(1) În cazul în care Agenția înregistrează o solicitare de certificare din partea operatorului sistemului de transport care este sub controlul unei persoane sau al unor persoane din una sau din mai multe țări terțe, Agenția este obligată să notifice Secretariatul Comunității Energetice în legătură cu acest fapt.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre survenirea oricăror circumstanțe în baza cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe țări terțe ar putea obține controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele de transport al gazelor naturale. În acest caz, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice cu privire la survenirea circumstanțelor menționate în prezentul alineat.

(3) Certificarea în raport cu țările terțe se efectuează cu respectarea procedurii stabilite la art. 36, ținându-se cont de cerințele specifice menționate în prezentul articol.

(4) Agenția va refuza certificarea operatorului sistemului de transport care este controlat de o persoană sau de persoane din una sau din mai multe țări terțe în cazul în care nu se demonstrează că:

a) operatorul sistemului de transport îndeplinește cerințele privind separarea și independența, stabilite prin prezenta lege;

b) acordarea certificării nu pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova și a Comunității Energetice. La examinarea acestui aspect, Agenția ține cont de:

- drepturile și obligațiile Comunității Energetice față de țara terță respectivă, conform principiilor dreptului internațional, inclusiv de drepturile și de obligațiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe țări terțe la care Comunitatea Energetică este parte și în care sînt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

- drepturile și obligațiile Republicii Moldova în raport cu țara terță în cauză, în conformitate cu acordurile încheiate cu țara respectivă, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunității Energetice;

- drepturile și obligațiile care rezultă din Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană sau din acordurile comerciale încheiate între Republica Moldova și Uniunea Europeană;

- alte circumstanțe specifice cazului dat și țării terțe implicate.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și/sau alte autorități ale administrației publice centrale sînt obligate să ofere Agenției, la cerere, un aviz cu privire la aspectele menționate la alin. (4).

(6) Agenția, luînd în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice, va refuza certificarea dacă acordarea certificării pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova sau a oricărei alte țări părți a Comunității Energetice ori

dacă acordarea certificării pune în pericol interesele de securitate publică ale Republicii Moldova.

Articolul 39. Funcțiile și obligațiile operatorului

sistemului de transport

(1) Indiferent de modelul de separare implementat, operatorul sistemului de transport trebuie să îndeplinească următoarele funcții și obligații:

a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de transport al gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienței energetice și/sau de gestionare a cererii, cu respectarea standardelor minime privind întreținerea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru a acoperi cererile rezonabile de transport al gazelor naturale, elaborând și executând planuri de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, ținând cont de prognoza producerii și a consumului de gaze naturale;

c) să contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale și la fiabilitatea sistemului de gaze naturale și să prezinte organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei informațiile aferente în conformitate cu prezenta lege;

d) să gestioneze fluxurile de gaze naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, ținând cont de schimburile cu alte sisteme cu care sînt interconectate. În acest scop, operatorul sistemului de transport asigură funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și disponibilitatea tuturor serviciilor de sistem, inclusiv a celor oferite la cerere, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de un alt sistem de transport cu care este interconectată rețeaua sa;

e) - *abrogată*;

f) să îndeplinească funcția de gestionare a congestiilor în rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv în interconexiuni, în conformitate cu Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, precum și să asigure utilizarea eficientă a capacităților rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor;

g) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau categoriile de utilizatori de sistem, evitînd, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

h) să prezinte altor operatori ai sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție și operatorilor instalațiilor de stocare informații suficiente pentru a asigura

securitatea și eficiența exploatării, precum și dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor de gaze naturale și a instalațiilor de stocare interconectate;

h¹) să încheie acorduri de interconectare, acorduri de operare în conformitate cu Codul rețelelor de gaze naturale și cu Regulamentul privind racordarea;

i) să prezinte, într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele de transport al gazelor naturale și pentru utilizarea acestor rețele, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate, inclusiv cele privind capacitatea contractată și capacitatea disponibilă, fără a se limita la informațiile de ordin tehnic, cu excepția informațiilor determinate de Agenție ca fiind informații oficiale cu accesibilitate limitată;

j) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și în condițiile stabilite în prezenta lege, în Codul rețelelor de gaze naturale, în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, în Regulamentul privind racordarea, în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție;

k) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele de transport al gazelor naturale în termenele și în condițiile stabilite la art.61, 62, 70 și 83 din prezenta lege și în Regulamentul privind racordarea;

l) să plaseze zilnic pe pagina sa electronică informații cu caracter operativ și tehnic privind funcționarea rețelelor de transport al gazelor naturale. Lista informațiilor ce urmează să fie publicate se stabilește de operatorul sistemului de transport și se aprobă de Agenție;

m) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, inclusiv a serviciilor de sistem, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu condițiile prevăzute în licență, cu prevederile prezentei legi, ale Regulamentului privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, ale Regulamentului privind racordarea, ale Codului rețelelor de gaze naturale, ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, ale Regulilor pieței gazelor naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficiență, calitate și de transparență;

n) să prezinte Agenției, cel puțin o dată la 3 luni sau la solicitare, un raport cu privire la volumul gazelor naturale livrate în contextul schimburilor transfrontaliere de gaze naturale pe parcursul lunilor anterioare;

o) să respecte, în activitatea licențiată, actele normative în domeniul protecției mediului, inclusiv normele de construcție, standardele tehnice și documentele normativ-tehnice, stabilite prin lege, în vederea reducerii/limitării/ eliminării impactului rețelelor de

transport al gazelor naturale asupra mediului.

(2) Pentru desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport poate utiliza rețelele de gaze naturale transmise lui în folosință de persoane terțe, cu respectarea condițiilor stabilite în legislația civilă, dar fără a se încălca cerințele privind separarea și independența, stabilite în prezenta lege.

(3) Operatorul sistemului de transport este obligat să construiască capacitatea transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu sistemele de transport al gazelor naturale din alte țări părți ale Comunității Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, și/sau pentru a-l integra în piața regională, răspunzând tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic și economic privind capacitatea și luând în considerare necesitatea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.

(4) Operatorul sistemului de transport îndeplinește funcțiile de dispecerat în scopul gestionării volumelor de gaze naturale livrate prin rețelele de transport al gazelor naturale și asigură echilibrarea sistemului de gaze naturale, precum și prestarea serviciilor de sistem, cu respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime, în condițiile stabilite în prezenta lege, în Codul rețelelor de gaze naturale, în Regulile pieței gazelor naturale. Regulile utilizate de operatorul sistemului de transport în acest scop trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv în ceea ce privește taxarea utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în rețelele de transport al gazelor naturale. Condițiile, inclusiv regulile și tarifele pentru prestarea serviciilor de către operatorul sistemului de transport, se stabilesc în mod nediscriminatoriu. Tarifele trebuie să reflecte costurile și să fie publicate după aprobarea lor de către Agenție.

(5) La desfășurarea activității licențiate, operatorul sistemului de transport încheie și execută contractele stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, în Regulamentul privind racordarea și în Codul rețelelor de gaze naturale. Operatorul sistemului de transport încheie cu utilizatorii de sistem contracte de prestare a serviciului de transport, conform modelului aprobat de Agenție.

(6) Operatorul sistemului de transport procură gazele naturale necesare pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale din rețelele de transport al gazelor naturale și menține rezerva de capacitate din rețelele sale, în conformitate cu procedurile transparente și nediscriminatorii stabilite în Regulile pieței gazelor naturale, în Codul rețelelor de gaze naturale și în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

(6¹) Operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine în vederea asigurării interoperabilității rețelelor de transport al gazelor naturale. Volumele transfrontaliere de gaze naturale evidențiate în contul operațional de echilibrare nu fac obiectul formalităților vamale, fiind exceptate de la plata drepturilor de import sau export.

(7) Operatorul sistemului de transport achiziționează energia sau alte bunuri, servicii

și lucrări necesare pentru desfășurarea activității licențiate în conformitate cu procedurile transparente și nediscriminatorii stabilite în Legea nr. 74/2020 privind achizițiile în sectoarele energeticii, apei, transporturilor și serviciilor poștale, în Regulile pieței gazelor naturale și în Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul gazelor naturale (în continuare - *Regulamentul privind investițiile*), aprobat de Agenție.

(8) Cu excepția cazurilor stabilite la art. 4, 8 și 15, operatorul sistemului de transport este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată obținute la desfășurarea activității licențiate, precum și de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă, din punct de vedere comercial, pentru utilizatorii de sistem. În scopul respectării depline a normelor privind separarea informațiilor, proprietarul sistemului de transport, inclusiv, în cazul unui operator combinat, operatorul sistemului de distribuție, și partea rămasă din întreprinderea de gaze naturale nu utilizează servicii comune (de exemplu, nu utilizează un serviciu juridic comun), cu excepția serviciilor pur administrative sau a celor informatice.

(9) Este interzis operatorului sistemului de transport să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele de transport al gazelor naturale în situația în care procurarea sau vânzarea gazelor naturale se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(10) Operatorul sistemului de transport îndeplinește și alte funcții și obligații în condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor asigurării stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării sistemului de gaze naturale. La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de transport ține cont de necesitatea facilitării stabilirii unei piețe regionale a gazelor naturale, în conformitate cu strategia energetică și cu planul național integrat privind energia și clima, precum și de necesitatea liberalizării acesteia.

Articolul 40. Prezentarea datelor și a informațiilor

de către operatorul sistemului de
transport

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele de transport al gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informații cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și cu privire la metoda de calcul și structura tarifelor.

(3) În ceea ce privește serviciile prestate, operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la capacitățile tehnice, capacitățile contractate și capacitățile disponibile la toate punctele relevante, inclusiv la

punctele de intrare și de ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale, precum și alte informații necesare pentru asigurarea unui acces eficient la rețelele de transport al gazelor naturale.

(4) Informațiile menționate la alin. (3) se publică periodic, în mod continuu și într-o formă standardizată și accesibilă, cu respectarea prevederilor Regulamentului privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor. Operatorul sistemului de transport prezintă toate informațiile necesare în conformitate cu prezenta lege în mod inteligibil, neechivoc, cuantificabil, ușor accesibil și nediscriminatoriu.

(5) Punctele relevante ale unei rețele de transport al gazelor naturale pentru care urmează să fie publicate informațiile menționate la alin. (3) se stabilesc de operatorul sistemului de transport și se prezintă Agenției spre aprobare după consultarea prealabilă a utilizatorilor de sistem.

(6) Operatorul sistemului de transport publică ex ante și ex post informații disponibile cu privire la cerere și ofertă în baza nominalizărilor, a prognozelor și a fluxurilor efective de gaze naturale, înregistrate la punctele de intrare și de ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale. Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a obligației de a publica informațiile respective.

(7) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice informații despre măsurile luate, despre costurile suportate, precum și despre veniturile obținute în legătură cu asigurarea echilibrului în sistemul de gaze naturale.

(8) Pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de transport din statele vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații. Operatorul sistemului de transport face schimb de informații cu privire la indicațiile echipamentelor de măsurare și de alte informații necesare pentru reglarea presiunii și pentru efectuarea schimbului de gaze naturale cu operatorii sistemelor de transport care exploatează sistemele de gaze naturale interconectate.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte, pînă la 31 martie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații privind activitatea desfășurată în anul precedent, cu privire la asigurarea echilibrului între cerere și ofertă în sistemul de gaze naturale, prognoza cererii și sursele de acoperire disponibile, capacitățile suplimentare planificate sau în curs de construcție, calitatea serviciului de transport al gazelor naturale și nivelul de întreținere al rețelelor de transport al gazelor naturale, măsurile de acoperire a cererii de vîrf și a deficitului în furnizarea gazelor naturale în cazul indisponibilității unuia sau a mai multor furnizori, inclusiv în situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, punerea în aplicare a Codului rețelelor de gaze naturale, consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, precum și cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv acțiunile care trebuie întreprinse în caz de reducere a volumelor furnizate de unul sau de mai mulți furnizori. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

(10) Operatorul sistemului de transport este obligat să păstreze documentele aferente informațiilor menționate în prezentul articol timp de 5 ani și să le prezinte, la cerere, autorităților publice, inclusiv Agenției și Consiliului Concurenței, dar și Secretariatului Comunității Energetice.

Articolul 41. Prezentarea datelor și informațiilor

operatorului sistemului de transport

(1) La cererea operatorului sistemului de transport, autoritățile administrației publice locale, producătorii, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii instalațiilor de stocare, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele de transport al gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de transport date și informații necesare pentru:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea regimurilor de consum și a caracteristicilor consumului de gaze naturale, alte informații necesare pentru reglarea presiunii și gestionarea schimbului de gaze naturale;

c) acordarea accesului la rețelele de transport al gazelor naturale și utilizarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

d) prognozarea cererii de gaze naturale, precum și estimarea efectelor abaterilor de la planurile de investiții;

e) prestarea serviciilor de sistem;

f) monitorizarea calității serviciului de transport al gazelor naturale;

g) monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

(2) Participanții la piața gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de transport și alte date și informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor și a funcțiilor stabilite în prezenta lege și în alte acte normative în domeniu, inclusiv a funcțiilor de colectare și de agregare a informațiilor respective.

(3) Participanții la piața gazelor naturale sînt obligați să prezinte operatorului sistemului de transport informațiile menționate în prezentul articol în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în Codul rețelelor de gaze naturale.

Articolul 42. Dezvoltarea rețelelor de transport

al gazelor naturale și planurile de

investiții

(1) Dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale în legătură cu creșterea

cererii de gaze naturale se realizează de către operatorul sistemului de transport astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, cu respectarea prevederilor prezentei legi. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale sînt suportate de către operatorul sistemului de transport. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu Regulamentul privind investițiile.

(2) În contextul obligației stabilite la art. 39 alin. (1) lit. c), operatorul sistemului de transport este obligat, ținând cont de strategia energetică și de planul național integrat privind energia și clima, de oferta și de cererea actuale și prognozate, să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu toate părțile interesate, să prezinte Agenției spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani (în acest articol, în continuare - plan de dezvoltare). Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea sistemului de gaze naturale și securitatea aprovizionării cu gaze naturale și să indice participanților la piața gazelor naturale principalele rețele de transport al gazelor naturale care se preconizează a fi reconstruite sau reabilitate în următorii 10 ani, să conțină informații cu privire la investițiile deja stabilite, să identifice noi investiții care trebuie să fie efectuate în următorii 3 ani și să prevadă un interval de timp pentru proiectele de investiții. Planul de dezvoltare trebuie să conțină, fără a se limita la acestea:

a) descrierea infrastructurii existente, a stării ei actuale și a gradului de uzură, lista intervențiilor efectuate în ultimul an, precum și rezultatele obținute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale și instalarea echipamentelor de măsurare;

b) descrierea rețelelor de transport al gazelor naturale și a obiectivelor aferente care necesită a fi construite, modernizate în următorii 10 ani;

c) calendarul pentru proiectele de investiții planificate a fi efectuate în următorii 10 ani;

d) estimarea capacităților necesare, prognoza evoluției schimburilor transfrontaliere, a cantităților de gaze naturale produse și furnizate, a consumului de gaze naturale, precum și măsuri de eficiență energetică;

e) descrierea mijloacelor și a investițiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de gaze naturale;

f) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii 3 ani, precum și calendarul pentru realizarea acestor proiecte;

g) obiectivele și efectele financiare planificate a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare, în special în ceea ce privește impactul investițiilor asupra tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale și pentru alte servicii de sistem prestate de operatorul sistemului de transport, utilizarea capacităților, micșorarea duratei

întreruperilor, stabilitatea presiunii gazelor naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, reducerea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport al gazelor naturale și îndeplinirea altor indicatori de calitate ai serviciului de transport al gazelor naturale.

(3) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de transport trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind evoluția schimburilor transfrontaliere, în special a importurilor, a cantităților de gaze naturale produse și furnizate, a consumului de gaze naturale, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de transport colaborează cu alți operatori ai sistemului de transport, cu operatorii sistemelor de distribuție, cu furnizorii, precum și cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să prezinte Agenției, pentru examinare și aprobare, planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de transport să consulte autoritățile publice, întreprinderile de gaze naturale și anumiți utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul de dezvoltare și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Agenția solicită operatorului sistemului de transport să modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare.

(5) După examinarea și evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv printr-o hotărâre care se publică pe pagina sa web oficială.

(6) Planul de dezvoltare aprobat se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. Anual, în funcție de necesitate sau la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(7) În situațiile în care operatorul sistemului de transport, din motive neimputabile lui, nu execută o investiție care, în conformitate cu planul de dezvoltare respectiv, trebuia executată în următorii 3 ani și care este încă relevantă conform ultimelor modificări ale planului de dezvoltare, Agenția are obligația de a lua cel puțin una dintre următoarele măsuri pentru a garanta executarea investiției în cauză:

a) să solicite operatorului sistemului de transport să execute investiția în cauză;

b) să organizeze licitație pentru executarea investiției în cauză, deschisă tuturor investitorilor interesați;

c) să oblige operatorul sistemului de transport să finanțeze investițiile prevăzute în planul de dezvoltare, inclusiv prin majorarea de capital, și să permită unor investitori independenți să participe la majorarea capitalului.

(8) În cazul în care Agenția a recurs la dreptul său stabilit la alin. (7) lit. b), aceasta poate obliga operatorul sistemului de transport să accepte una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

- a) finanțarea de către o parte terță;
- b) construirea de către o parte terță;
- c) construirea rețelei de transport al gazelor naturale de către operatorul însuși;
- d) exploatarea noii rețele de transport al gazelor naturale de către operatorul însuși.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să pună la dispoziția investitorilor toate informațiile necesare pentru realizarea investiției, să conecteze noua rețea de transport al gazelor naturale la rețelele de transport al gazelor naturale existente și să depună toate eforturile necesare pentru a facilita punerea în aplicare a proiectului de investiții. Contractele cu privire la punerea în aplicare a unui astfel de proiect de investiții, inclusiv cu privire la finanțare, se supun spre aprobare Agenției.

(10) În cazul în care Agenția a recurs la drepturile sale prevăzute la alin. (7) și alin. (8), costurile respectivelor investiții se includ în tarif.

(11) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare anual, până la 30 septembrie, planul de investiții pentru anul următor. Planul anual de investiții se elaborează de către operatorul sistemului de transport în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile, luând în considerare planul de dezvoltare aprobat și ținând cont de cererile depuse de către utilizatorii de sistem existenți sau potențiali, precum și de informația actualizată privind starea și gradul de uzură al rețelelor de transport al gazelor naturale.

(12) Agenția examinează și aprobă, în termen de până la 30 noiembrie, planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiții, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de transport să consulte autoritățile publice, întreprinderile de gaze naturale și anumiți utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul anual de investiții și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să facă modificările de rigoare.

(13) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică planul anual de investiții aprobat, detaliat pe proiecte ce urmează a fi realizate de operator.

(13¹) Operatorul sistemului de transport realizează măsurile stabilite în planul anual de investiții, iar în caz de necesitate, având în vedere starea reală a rețelelor de transport al gazelor naturale și ținând cont de cererile depuse de către utilizatorii de sistem existenți sau potențiali, acesta se adresează Agenției pentru modificarea planului respectiv. Agenția examinează cererea de modificare a planului anual de investiții în cel mult 30 de zile

calendaristice. Necesitatea modificării planului anual de investiții nu implică necesitatea modificării planului de dezvoltare aprobat.

(14) Anual, până la 30 aprilie, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent. Raportul respectiv trebuie să reflecte inter alia investițiile efectuate de operatorul sistemului de transport în conformitate cu alin. (13¹). Agenția examinează raportul prezentat și aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investițiile realizate cu respectarea cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile.

(15) Agenția aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de transport conform planurilor anuale de investiții aprobate.

Articolul 42¹. Dezvoltarea capacităților

bidirecționale la interconexiuni

(1) Operatorii sistemelor de transport sunt obligați să asigure capacitate fizică permanentă pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții (în continuare - *capacitate bidirecțională*), la toate interconexiunile cu țările vecine. Dezvoltarea sau majorarea capacității bidirecționale a unei interconexiuni se realizează cu respectarea procedurii stabilite în anexă și cu respectarea principiilor generale stabilite la art. 42. În cazul respectării procedurii și a cerințelor stabilite în anexă, operatorii sistemelor de transport pot obține o derogare de la obligația stabilită de prezentul alineat.

(2) Costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu executarea obligației stabilite la alin. (1) se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu respectarea prevederilor stabilite de prezentul articol.

(3) În cazul în care o investiție identificată ca fiind necesară pentru dezvoltarea sau majorarea capacității bidirecționale a unei interconexiuni nu este cerută de piață, dar este considerată necesară din punctul de vedere al securității aprovizionării cu gaze naturale și dacă investiția respectivă generează costuri în Republica Moldova și în o țară parte a Comunității Energetice sau un stat membru al Uniunii Europene (în continuare - *părți implicate*), sau într-o parte implicată în beneficiul unei alte părți implicate, Agenția, în cooperare cu autoritatea națională de reglementare din cealaltă parte implicată (în continuare - *autoritatea de reglementare implicată*), adoptă o decizie coordonată cu privire la modalitatea de alocare transfrontalieră a costurilor până la luarea unei decizii privind efectuarea investiției respective, cu respectarea procedurii stabilite în anexă.

(4) La alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, Agenția ține cont de principiile de examinare a cererilor de investiție în legătură cu proiectele de interes comun în cadrul Comunității Energetice, stabilite în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, care sunt relevante pentru proiectele de infrastructură din sectorul gazelor naturale, în special în măsura în care beneficiile aferente investițiilor în infrastructură contribuie la sporirea securității aprovizionării cu gaze naturale în părțile implicate, precum și de investițiile deja efectuate în infrastructura în cauză.

(5) Decizia privind alocarea transfrontalieră a costurilor trebuie să urmărească

evitarea oricărui efect impropriu de distorsionare a pieței gazelor naturale și să nu denatureze concurența și funcționarea corespunzătoare a pieței gazelor naturale, atât la nivel național, cât și la cel regional.

Capitolul VI

DISTRIBUȚIA GAZELOR NATURALE

Articolul 43. Operatorul sistemului de distribuție

(1) Întreprinderea de gaze naturale care deține cu titlu de proprietate sau de folosință și exploatează rețelele de distribuție a gazelor naturale își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de distribuție în temeiul licenței pentru distribuția gazelor naturale, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este organizat ca întreprindere de gaze naturale, specializată și independentă, cu statut de persoană juridică.

(3) La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de distribuție este independent de orice întreprindere care desfășoară activitatea de producere, de transport, de stocare, de trading sau de furnizare a gazelor naturale și nu poate deține licență pentru producerea gazelor naturale, licență pentru transportul gazelor naturale, licență pentru stocarea gazelor naturale, licență pentru tradingul de gaze naturale sau licență pentru furnizarea gazelor naturale, cu excepția situației stabilite la art. 50.

Articolul 44. Separarea operatorului sistemului

de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu au legătură cu activitatea de distribuție a gazelor naturale.

(2) Principiul independenței operatorului sistemului de distribuție stabilit la alin. (1) nu impune obligația de a separa proprietatea activelor operatorului sistemului de distribuție de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(3) Pentru a asigura independența operatorului sistemului de distribuție urmează să fie respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție să nu facă parte din structurile întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activității de producere, de transport, de trading sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile corespunzătoare pentru a se asigura faptul că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție sînt luate în considerare astfel încît aceste persoane să aibă posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul sistemului de distribuție să dispună de suficiente drepturi pentru a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată, cu privire la exploatarea, întreținerea și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. Pentru a îndeplini aceste funcții, operatorul sistemului de distribuție trebuie să dispună de resurse necesare, inclusiv de resurse umane, tehnice, fizice și financiare.

(4) Independența operatorului sistemului de distribuție nu împiedică întreprinderea înrudită să aprobe planul financiar anual sau orice alt document echivalent, precum și să stabilească plafonul maxim de îndatorare al operatorului sistemului de distribuție întreprindere dependentă.

(5) Se interzice întreprinderii înrudite să dea instrucțiuni operatorului sistemului de distribuție întreprindere dependentă cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente modernizării și dezvoltării rețelelor de distribuție a gazelor naturale, care nu depășesc limitele stabilite în planul financiar aprobat sau în orice alt document echivalent.

(6) Se interzice operatorului sistemului de distribuție să obțină avantaje din faptul că face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală pentru a denatura concurența pe piața gazelor naturale. În special, la desfășurarea activităților sale de comunicare și de publicitate, operatorul sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală nu este în drept să creeze confuzie cu privire la identitatea separată a furnizorului din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrată pe verticală.

(7) Întreprinderile de gaze naturale care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau juridice, ce asigură o independență mai mare a operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate, nu pot anula aceste măsuri sau măsurile întreprinse pentru separarea operatorului sistemului de distribuție.

(8) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de distribuție a condițiilor privind separarea și independența acestuia.

Articolul 45. Programul de conformitate și agentul

de conformitate

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului sistemului de distribuție pentru realizarea obiectivelor respective. Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de distribuție a programului de conformitate se asigură de către un agent de conformitate, care nu suplinește funcțiile Agenției privind monitorizarea, stabilite prin prezenta lege.

(2) Persoana fizică sau juridică ce urmează să exercite funcțiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenției de către operatorul sistemului de

distribuție. Concomitent, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate și care trebuie să conțină inclusiv prevederile referitoare la începerea, durata și încetarea contractului, la condițiile de salarizare, la drepturile și obligațiile de bază, la alte drepturi și obligații.

(3) Agentul de conformitate trebuie să fie independent în toate acțiunile sale în raport cu operatorul sistemului de distribuție. Pentru a asigura independența agentului de conformitate trebuie întrunite următoarele condiții:

a) agentul de conformitate nu poate deține nicio altă funcție, nu poate avea nicio altă responsabilitate profesională, niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia;

b) cu cel puțin 3 ani pînă la data desemnării, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție;

c) timp de 4 ani după încetarea mandatului deținut în cadrul operatorului sistemului de distribuție, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție;

d) agentul de conformitate nu poate avea niciun interes și nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la asociații majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție.

(4) Agenția examinează propunerea parvenită în conformitate cu alin. (2) în termen de o lună de la data primirii. Agenția este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi încheiat între operatorul sistemului de distribuție și agentul de conformitate, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să modifice condițiile contractului respectiv dacă acestea afectează independența agentului de conformitate.

(5) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul sistemului de distribuție este în drept să modifice condițiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obținut, în prealabil, acordul Agenției în acest sens. La solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. Agenția examinează solicitarea operatorului sistemului de distribuție în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult 10 zile lucrătoare.

(6) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deține o altă funcție, nu poate avea o altă responsabilitate profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nicio parte a întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu asociații majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(7) Agentul de conformitate are următoarele funcții:

a) monitorizează implementarea programului de conformitate;

b) anual, pînă la 31 martie, elaborează un raport care să conțină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate și prezintă raportul respectiv Agenției. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție;

c) raportează organelor de conducere ale operatorului sistemului de distribuție referitor la respectarea programului de conformitate și la punerea în aplicare a acestuia, formulează recomandări în acest sens;

d) notifică Agenția cu privire la orice încălcare gravă a punerii în aplicare a programului de conformitate în termen de 7 zile calendaristice din ziua în care a aflat despre încălcarea respectivă;

e) raportează Agenției cu privire la orice relații comerciale sau financiare dintre operatorul sistemului de distribuție și întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(8) Operatorul sistemului de distribuție trebuie să creeze agentului de conformitate toate condițiile necesare pentru desfășurarea activității și pentru asigurarea independenței acestuia, precum și să îi asigure accesul la toate informațiile relevante pentru îndeplinirea funcțiilor acestuia, deținute de operatorul sistemului de distribuție în cauză și de oricare întreprindere înrudită.

Articolul 46. Funcțiile și obligațiile operatorului

sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție trebuie să îndeplinească următoarele funcții și obligații:

a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de distribuție a gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuție aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienței energetice și/sau de gestionare a cererii;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru a acoperi cererile rezonabile de distribuție a gazelor naturale, elaborînd și executînd

planuri de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, ținând cont, în special, de prognoza consumului de gaze naturale;

c) să gestioneze fluxurile de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale;

d) - *abrogată*;

e) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitând, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

f) să prezinte operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție care exploatează rețelele de gaze naturale interconectate cu rețeaua sa și operatorilor instalațiilor de stocare informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatării, precum și dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor de gaze naturale și a instalațiilor de stocare interconectate;

f¹) să încheie acorduri de operare în conformitate cu actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

g) să prezinte, într-un mod inteligibil, accesibil și cuantificabil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele de distribuție a gazelor naturale și pentru utilizarea acestor rețele, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate;

h) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege, în Codul rețelelor de gaze naturale, în Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, în Regulamentul privind racordarea, în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție;

i) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale în termenele și în condițiile stabilite la art.61, 62, 70 și 83 din prezenta lege și în Regulamentul privind racordarea;

j) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a serviciilor de sistem, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu condițiile prevăzute în licență, cu prevederile prezentei legi, ale Regulamentului privind racordarea, ale Codului rețelelor de gaze naturale, ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, ale Regulilor pieței gazelor naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficiență, calitate și transparență;

k) să respecte, în activitatea licențiată, actele normative în domeniul protecției mediului, inclusiv normele de construcție, standardele tehnice și documentele normativ-

tehnice, stabilite prin lege, în vederea reducerii impactului rețelelor de distribuție a gazelor naturale asupra mediului.

(2) La desfășurarea activității licențiate, operatorul sistemului de distribuție încheie și execută contractele stabilite în prezenta lege, în Codul rețelelor de gaze naturale, în Regulamentul privind racordarea, în Regulile pieței gazelor naturale și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de distribuție procură gazele naturale necesare pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale și menține rezerva de capacitate din rețelele sale în conformitate cu procedurile transparente și nediscriminatorii stabilite în Regulile pieței gazelor naturale și în Codul rețelelor de gaze naturale.

(4) Cu excepția cazurilor stabilite la art.4, 8 și 15, operatorul sistemului de distribuție este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată obținută la desfășurarea activității licențiate, precum și de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă, din punct de vedere comercial, pentru utilizatorii de sistem.

(5) Este interzis operatorului sistemului de distribuție să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele de distribuție a gazelor naturale în situația în care procurarea sau vânzarea gazelor naturale se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(6) Operatorul sistemului de distribuție îndeplinește și alte funcții și obligații în condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor asigurării stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării sistemului de gaze naturale.

Articolul 47. Prezentarea datelor și a informațiilor

de către operatorul sistemului de

distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele de distribuție a gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică informații cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și cu privire la metoda de calcul și structura tarifelor.

(3) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să prezinte, pînă la 30 aprilie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații privind activitatea

desfășurată în anul precedent, calitatea serviciului de distribuție a gazelor naturale, nivelul de întreținere a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, măsurile de acoperire a cererii de vîrf, consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale, privind întreruperile în aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale, precum și privind racordarea la și deconectarea de la rețelele de distribuție a gazelor naturale. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție.

Articolul 48. Prezentarea datelor și informațiilor

operatorului sistemului de distribuție

(1) La cererea operatorului sistemului de distribuție, autoritățile administrației publice locale, producătorii, operatorii instalațiilor de stocare, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele de distribuție a gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de distribuție date și informații necesare pentru:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea regimurilor de consum și a caracteristicilor consumului de gaze naturale, a datelor privind producerea de gaze naturale, precum și îndeplinirea de către operatorul sistemului de distribuție a funcțiilor sale;

c) acordarea accesului la rețelele de distribuție a gazelor naturale și utilizarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, precum și elaborarea planurilor anuale de investiții și planurilor de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani;

d) monitorizarea calității serviciului de distribuție a gazelor naturale;

e) monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

(2) Operatorul sistemului de distribuție face schimb de informații privind indicațiile echipamentelor de măsurare, de alte informații necesare pentru reglarea presiunii și a schimbului de gaze naturale cu operatorii sistemelor de transport și cu alți operatori ai sistemelor de distribuție, precum și cu operatorii instalațiilor de stocare.

Articolul 49. Dezvoltarea rețelelor de distribuție

a gazelor naturale și planurile de

investiții

(1) Dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în legătură cu creșterea cererii de gaze naturale se realizează de către operatorul sistemului de distribuție astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, cu respectarea prevederilor prezentei legi și ale Regulamentului privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale le suportă operatorul sistemului de distribuție. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor

naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, cu Regulamentul privind investițiile.

(2) La dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuție trebuie să țină cont de interesele de mediu și de eficiența energetică și să aplice metode moderne de management al eficienței energetice și/sau al cererii.

(3) Operatorul sistemului de distribuție este obligat, ținând cont de strategia energetică și de planul național integrat privind energia și clima, de oferta și de cererea gazelor naturale actuale și prognozate, să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu toate părțile interesate, să prezinte Agenției spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani (în acest articol, în continuare - plan de dezvoltare). Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea rețelelor de distribuție a gazelor naturale ale operatorului sistemului de distribuție respectiv, precum și, fără a se limita la acestea:

a) descrierea infrastructurii existente, a stării ei actuale și a gradului de uzură, lista intervențiilor efectuate în ultimul an, precum și rezultatele obținute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale și instalarea echipamentelor de măsurare;

b) descrierea rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a obiectivelor aferente, care necesită a fi construite, modernizate în următorii ani, pentru fiecare nivel de presiune, cu reflectarea volumului total de investiții și a numărului de rețele;

c) măsurile de eficiență energetică și prognoza consumului;

d) descrierea mijloacelor și investițiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de gaze naturale;

e) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii 3 ani, precum și calendarul pentru aceste proiecte;

f) obiectivele și efectele financiare planificate a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare, în special în ceea ce privește impactul investițiilor asupra tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale și pentru alte servicii de sistem prestate de operatorul sistemului de distribuție, racordarea de noi utilizatori de sistem, micșorarea duratei întreruperilor, stabilitatea presiunii gazelor naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale, reducerea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale și îndeplinirea altor indicatori de calitate ai serviciului de distribuție a gazelor naturale.

(4) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de distribuție trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind distribuția gazelor naturale, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de distribuție colaborează cu operatorul sistemului de transport și cu alți operatori ai sistemelor de distribuție.

(5) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să prezinte Agenției, pentru examinare și aprobare, planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de distribuție să consulte autoritățile publice, întreprinderile de gaze naturale și unii utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul de dezvoltare și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Agenția solicită operatorului sistemului de distribuție să modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare.

(6) După examinarea și după evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv printr-o hotărâre care se publică pe pagina sa web oficială.

(7) Planul de dezvoltare aprobat se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. În funcție de necesitate sau la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(8) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare anual, până la 30 septembrie, planul de investiții pentru anul următor. Planul anual de investiții se elaborează de către operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile, luând în considerare planul de dezvoltare aprobat și ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, precum și de informația actualizată privind starea și gradul de uzură al rețelelor de distribuție a gazelor naturale.

(9) Agenția examinează și aprobă, în termen de până la 30 noiembrie, planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiții, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de distribuție să consulte autoritățile publice, întreprinderile de gaze naturale și anumiți utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul anual de investiții și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să facă modificările de rigoare.

(10) Operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică planul anual de investiții aprobat, detaliat pe proiecte ce urmează a fi realizate de operator. Anual sau la solicitarea operatorului sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție prezintă informații detaliate privind planul de dezvoltare și planul anual de investiții pentru a contribui la elaborarea de către operatorul sistemului de transport a planului de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani.

(10¹) Operatorul sistemului de distribuție realizează măsurile stabilite în planul anual

de investiții, iar în caz de necesitate, având în vedere starea reală a rețelelor de distribuție a gazelor naturale și ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, acesta se adresează Agenției pentru modificarea planului respectiv. Agenția examinează cererea de modificare a planului anual de investiții în cel mult 30 de zile calendaristice. Necesitatea modificării planului anual de investiții nu implică necesitatea modificării planului de dezvoltare aprobat.

(11) Anual, până la 30 aprilie, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent. Raportul respectiv trebuie să reflecte inter alia investițiile efectuate de operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu alin. (10¹). Agenția examinează raportul prezentat și aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investițiile realizate cu respectarea cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile.

(12) Agenția aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de distribuție conform planurilor anuale de investiții aprobate.

Articolul 50. Operatorul combinat

Prevederile stabilite la art. 22, 23, 44 și 52 nu împiedică exploatarea rețelelor combinate de transport al gazelor naturale, a rețelelor de distribuție a gazelor naturale și/sau a instalațiilor de stocare de către un operator independent, cu condiția ca acesta să îndeplinească cerințele menite să asigure separarea și independența operatorului sistemului de transport, stabilite în prezenta lege.

Capitolul VII

STOCAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 51. Operatorul instalației de stocare

(1) Activitatea de stocare a gazelor naturale se desfășoară de operatorul instalației de stocare în temeiul licenței pentru stocarea gazelor naturale, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul instalației de stocare este în drept să participe la piața gazelor naturale în calitate de participant specific pentru a achiziționa gaze naturale în scopuri operaționale în condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare ale Agenției.

Articolul 52. Separarea operatorului instalației

de stocare

(1) Operatorul instalației de stocare care este parte a unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu au legătură cu stocarea gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura independența operatorului instalației de stocare în conformitate

cu alin. (1) urmează să fie respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale operatorului instalației de stocare să nu facă parte din structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activității de producere, de trading sau de furnizare;

b) să fie întreprinse măsurile necesare pentru a garanta că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale operatorului instalației de stocare sînt luate în considerare astfel încît să se asigure faptul că au posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul instalației de stocare să dispună de suficiente drepturi pentru a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată, cu privire la exploatarea, întreținerea și dezvoltarea instalației de stocare. Aceasta nu trebuie să împiedice existența unor mecanisme de coordonare adecvate care să asigure că sînt protejate drepturile întreprinderii dominante de supraveghere economică și cele de supraveghere a gestionării rentabilității activelor operatorului instalației de stocare întreprindere dependentă. În special, aceasta permite întreprinderii dominante să aprobe planul financiar anual al operatorului instalației de stocare întreprindere dependentă sau orice alt document echivalent, precum și să stabilească plafonul maxim de îndatorare a operatorului instalației de stocare întreprindere dependentă.

(3) Se interzice întreprinderii înrudite să dea instrucțiuni operatorului instalației de stocare întreprindere dependentă cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente modernizării și dezvoltării instalației de stocare, care nu depășesc limitele stabilite în planul financiar aprobat sau în orice alt document echivalent.

(4) Operatorul instalației de stocare este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului instalației de stocare pentru realizarea obiectivelor respective. Persoana care răspunde de monitorizarea programului de conformitate prezintă Agenției un raport anual în care să fie menționate măsurile întreprinse pentru realizarea programului de conformitate. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a operatorului instalației de stocare.

(5) Prevederile prezentului articol se aplică instalațiilor de stocare care sînt necesare pentru asigurarea, din punct de vedere tehnic și/sau economic, a unui acces eficient la sistem în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor în conformitate cu prevederile care reglementează organizarea accesului la instalațiile de stocare din prezenta lege.

Articolul 52¹. Certificarea operatorului instalației

de stocare

(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al instalației de stocare, prin

eliberarea licenței pentru stocarea gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată în conformitate cu procedura prevăzută de prezentul articol. Cererea privind certificarea în calitate de operator al instalației de stocare (în continuare – *cerere privind certificarea*) se depune la Agenție până la punerea în funcțiune a unei instalații de stocare subterană nou-construite, astfel încât, la momentul punerii în funcțiune a acesteia, întreprinderea respectivă să fie în măsură să finalizeze procedura de certificare. La cererea privind certificarea, solicitantul anexează documentele care demonstrează îndeplinirea condițiilor minime privind separarea și independența operatorului instalației de stocare stabilite la art. 52.

(2) Procedura de certificare stabilită de prezentul articol se aplică inclusiv în raport cu întreprinderile de gaze naturale controlate de operatorii sistemelor de transport care au fost deja certificați în conformitate cu prevederile art. 36.

(3) Agenția examinează cererea privind certificarea, inclusiv documentele anexate, și decide cu privire la respingerea cererii privind certificarea operatorului instalației de stocare în cazul în care constată că o persoană care, în mod direct sau indirect, controlează sau își exercită vreun drept asupra operatorului instalației de stocare în sensul art. 25 ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale sau interesele esențiale în materie de securitate ale Republicii Moldova sau ale Comunității Energetice. La examinarea acestui aspect, Agenția ține cont de orice risc pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale la nivel național, regional sau la nivelul Comunității Energetice, precum și de orice atenuare a unui astfel de risc, care rezultă, printre altele, din:

a) dreptul de proprietate, din aprovizionare sau din alte relații comerciale care ar putea afecta în mod negativ stimulentele și capacitatea operatorului instalației de stocare de a umple instalația de stocare subterană;

b) drepturile și obligațiile Comunității Energetice față de țara terță respectivă, conform principiilor dreptului internațional, inclusiv din drepturile și obligațiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe țări terțe la care Comunitatea Energetică este parte și în care sunt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

c) drepturile și obligațiile Republicii Moldova în raport cu țara terță în cauză, în conformitate cu acordurile încheiate cu țara respectivă, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunității Energetice;

d) orice alte fapte și circumstanțe specifice ale cazului respectiv.

(4) Ca măsură alternativă la respingerea cererii privind certificarea conform alin. (3), Agenția este în drept să adopte hotărârea privind certificarea operatorului instalației de stocare sub rezerva stabilirii unor condiții care să garanteze atenuarea suficientă a riscurilor ce ar putea influența în mod negativ constituirea de stocuri în instalațiile de stocare subterană doar dacă aplicabilitatea condițiilor stabilite poate fi asigurată prin implementarea și monitorizarea efectivă a acestora. Astfel de condiții pot include, în special, obligația proprietarului instalației de stocare sau a operatorului instalației de stocare de a transfera gestionarea instalației de stocare către o parte terță.

(5) În cazul în care constată că riscurile pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale nu pot fi eliminate prin stabilirea de condiții în conformitate cu alin. (4), inclusiv prin obligarea proprietarului instalației de stocare sau a operatorului instalației de stocare de a transfera către o parte terță gestionarea instalației de stocare și, prin urmare, refuză certificarea, Agenția întreprinde următoarele acțiuni:

a) solicită proprietarului instalației de stocare sau operatorului instalației de stocare, sau oricărei persoane despre care s-a constatat că ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale ori interesele esențiale în materie de securitate ale Comunității Energetice sau ale oricărei țări părți a Comunității Energetice să cedeze acțiunile sau drepturile pe care le deține cu titlu de proprietate asupra instalației de stocare sau în cadrul operatorului instalației de stocare și stabilește un termen pentru o astfel de cedare;

b) stabilește, după caz, măsuri provizorii pentru a asigura că o astfel de persoană nu poate exercita niciun control sau drept asupra respectivului proprietar al instalației de stocare sau operator al instalației de stocare până la cedarea participațiilor sau a drepturilor de proprietate;

c) stabilește compensații.

(6) În termen de cel mult 18 luni de la data înregistrării cererii privind certificarea, inclusiv a documentelor menționate la alin. (1), Consiliul de administrație al Agenției aprobă proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare sau cu privire la respingerea cererii privind certificarea în condițiile stabilite în prezentul articol, cu indicarea motivelor.

(7) Agenția, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la aprobarea hotărârii stabilite la alin. (6), expediază în adresa Secretariatului Comunității Energetice proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare, anexând toate informațiile relevante în acest sens. În termen de cel mult 25 de zile lucrătoare de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său referitor la proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare. În cazul în care, în termenul menționat, Secretariatul Comunității Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut niciun fel de obiecții la proiectul hotărârii respective.

(8) În termen de cel mult 25 de zile lucrătoare de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice sau de la expirarea termenului stabilit la alin. (7) pentru emiterea avizului respectiv de către Secretariatul Comunității Energetice, Agenția adoptă hotărârea cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare, luând în considerare în cea mai mare măsură avizul Secretariatului Comunității Energetice emis în conformitate cu alin. (7).

(9) Hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare și avizul Secretariatului Comunității Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe pagina web oficială a Agenției și pe cea a Comunității Energetice.

(10) Operatorul instalației de stocare se consideră certificat numai după publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărârii cu privire la certificare, adoptată de

Agenție conform prezentului articol.

Articolul 52². Monitorizarea respectării principiilor

de certificare a operatorului instalației

de stocare

(1) Operatorul instalației de stocare notifică Agenția cu privire la orice tranzacție planificată care necesită o reevaluare a conformității cu condițiile minime privind separarea și independența operatorului instalației de stocare stabilite la art. 52 și cu alte cerințe de certificare prevăzute la art. 52¹.

(2) Agenția monitorizează în mod continuu respectarea de către operatorul instalației de stocare a condițiilor minime privind separarea și independența operatorului instalației de stocare stabilite la art. 52 și a altor cerințe de certificare prevăzute la art. 52¹. Agenția inițiază o procedură de certificare pentru a reevalua respectarea cerințelor în oricare dintre următoarele circumstanțe:

a) la primirea unei notificări din partea operatorului instalației de stocare certificat cu privire la intenția acestuia de a pune în funcțiune o nouă instalație de stocare subterană a gazelor naturale, în temeiul alin. (3) din prezentul articol;

b) la primirea unei notificări din partea operatorului instalației de stocare cu privire la orice tranzacție planificată care necesită o reevaluare a conformității cu condițiile minime privind separarea și independența operatorului instalației de stocare stabilite la art. 52 și cu alte cerințe de certificare prevăzute la art. 52¹;

c) din proprie inițiativă, în cazul în care dispune de informații ce atestă faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenței asupra unui operator al instalației de stocare ar putea duce la nerespectarea condițiilor minime privind separarea și independența operatorului instalației de stocare stabilite la art. 52 și a altor cerințe prevăzute la art. 52¹;

d) la cererea motivată a Secretariatului Comunității Energetice.

(3) Operatorul instalației de stocare care a fost certificat în conformitate cu prezenta lege și care intenționează să pună în funcțiune o nouă instalație de stocare subterană a gazelor naturale este obligat să notifice despre acest fapt Agenția și să prezinte documentele necesare stabilite la art. 52¹ alin. (1) în vederea inițierii unei noi proceduri de certificare.

(4) Agenția elaborează proiectul hotărârii cu privire la certificare în termen de cel mult 18 luni de la primirea notificării prevăzute la alin. (2) lit. a) și b), de la constatarea circumstanței stabilite la alin. (2) lit. c) sau de la primirea cererii motivate a Secretariatului Comunității Energetice. Agenția efectuează certificarea cu respectarea cerințelor de certificare și a procedurii stabilite la art. 52¹.

Articolul 53. Obligațiile și drepturile operatorului

instalației de stocare

(1) Operatorul instalației de stocare trebuie să îndeplinească următoarele obligații:

a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte instalație de stocare în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului, pentru a contribui la dezvoltarea pieței deschise, dar și pentru a garanta o capacitate suficientă pentru îndeplinirea obligațiilor sale;

b) să asigure accesul terților la instalația de stocare în condiții nediscriminatorii, reglementate, stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

c) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitând, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

d) să furnizeze operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție și altor operatori ai instalațiilor de stocare informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatării, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea instalației de stocare și a rețelelor de gaze naturale, precum și a instalațiilor de stocare interconectate;

e) să furnizeze, într-un mod inteligibil, accesibil și cuantificabil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la instalațiile de stocare și pentru utilizarea acestora, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate.

(2) În activitatea de stocare a gazelor naturale, operatorul instalației de stocare trebuie să respecte următoarele principii:

a) asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

b) armonizarea variațiilor consumului sezonier, zilnic și pe ore cu sursele de gaze naturale disponibile;

c) asigurarea permanentă a echilibrului fizic în rețelele de gaze naturale.

(3) Operatorul instalației de stocare este obligat să elaboreze modelul contractului pentru prestarea serviciului de stocare și proiectul regulamentului privind instalației de stocare, specific activității proprii, și să le prezinte Agenției pentru aprobare.

(4) Operatorul instalației de stocare are următoarele drepturi:

a) să încaseze tariful pentru prestarea serviciului de stocare a gazelor naturale, precum și să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului în caz de neplată, în termenele și în condițiile stabilite în regulamentul privind instalația de stocare, aprobat de Agenție;

b) să întrerupă funcționarea instalațiilor de stocare pe un termen strict necesar executării lucrărilor de întreținere și de reparații, în alte situații prevăzute de lege, cu anunțarea prealabilă a utilizatorilor de sistem cu care a încheiat contracte;

c) să refuze justificat accesul terților la instalația de stocare în cazul lipsei de capacitate. Refuzul trebuie motivat și justificat în modul corespunzător.

(5) Operatorul instalației de stocare întreprinde toate măsurile necesare pentru a asigura funcționarea continuă a instalațiilor de stocare subterană a gazelor naturale pe care le exploatează. Încetarea funcționării unei instalații de stocare subterană poate fi realizată numai în cazul în care nu sunt respectate cerințele tehnice și de siguranță sau în cazul în care Agenția constată, în urma unei evaluări și ținând cont de avizul Secretariatului Comunității Energetice, că încetarea funcționării acestora nu diminuează securitatea aprovizionării cu gaze naturale la nivel național sau la nivelul Comunității Energetice.

(6) În cazul în care, urmare a evaluării efectuate în conformitate cu alin. (5), Agenția constată că încetarea funcționării unei instalații de stocare este de natură să diminueze securitatea aprovizionării cu gaze naturale la nivel național sau la nivelul Comunității Energetice, iar încetarea funcționării unei instalații de stocare subterană nu este permisă, Agenția poate stabili măsuri compensatorii adecvate pentru a asigura continuitatea operării instalației de stocare respective.

Articolul 54. Prezentarea datelor și a informațiilor

de către operatorul instalației de
stocare

(1) Operatorul instalației de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la instalațiile de stocare.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a instalațiilor de stocare, operatorul instalației de stocare publică pe pagina sa electronică informații relevante și suficient de detaliate cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și cu privire la metoda de calcul și structura tarifelor.

(3) În ceea ce privește serviciile prestate, operatorul instalației de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la capacitățile contractate și cele disponibile ale instalațiilor de stocare, cu cifrele aferente, în mod periodic și continuu și într-o formă standardizată și accesibilă.

(4) Operatorul instalației de stocare transmite informațiile necesare în temeiul prezentei legi și al altor acte normative în domeniu într-un mod clar, cuantificabil, accesibil și nediscriminatoriu.

(5) Fiecare operator al instalației de stocare este obligat să publice informații cu privire la volumul de gaze naturale existent în fiecare instalație de stocare sau în fiecare grup de instalațiile de stocare, în cazul în care aceasta implică acordarea accesului utilizatorilor de sistem la instalației de stocare, cu privire la fluxurile de intrare și de ieșire, precum și la capacitățile disponibile de stocare, inclusiv cu privire la instalațiile scutite de

obligația de a acorda acces terților. Aceste informații se comunică, de asemenea, operatorului sistemului de transport care urmează să le publice consolidat, pe instalației de stocare determinate cu ajutorul punctelor relevante. Informațiile urmează să fie actualizate cel puțin o dată pe zi.

(6) În cazul în care instalația de stocare este folosită de un singur utilizator de sistem, acesta poate să adreseze Agenției o cerere argumentată cu privire la prelucrarea în regim de confidențialitate a informațiilor menționate la alin. (5). Dacă ajunge la concluzia că cererea respectivă este justificată, ținând cont, în special, de necesitatea asigurării unui echilibru între interesul protecției legitime a secretelor profesionale, a căror dezvăluire ar putea afecta în mod negativ strategia comercială a utilizatorului de sistem, și obiectivul de a crea o piață internă a gazelor naturale competitivă, Agenția poate permite operatorului instalației de stocare să nu facă publice informațiile menționate la alin. (5) pe parcursul unei perioade de cel mult un an.

(7) Prevederile alin.(6) se aplică fără a aduce atingere obligațiilor operatorului instalației de stocare privind comunicarea informațiilor către operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție, precum și obligațiilor de publicare de către aceștia a informațiilor respective, cu excepția cazului când datele cumulate sînt identice cu datele sistemului individual de stocare cu privire la care Agenția și-a exprimat acordul privind nepublicarea.

(8) Operatorul instalației de stocare este obligat să păstreze documentele aferente informațiilor menționate în prezentul articol timp de 5 ani și să le prezinte, la cerere, autorităților publice, inclusiv Agenției și Consiliului Concurenței, dar și Secretariatului Comunității Energetice.

Capitolul VIII

ACCESUL LA REȚELELE DE GAZE NATURALE ȘI LA INSTALAȚIILE DE STOCARE. PRESTAREA SERVICIILOR DE TRANSPORT, DE DISTRIBUȚIE ȘI DE STOCARE A GAZELOR NATURALE

Articolul 55. Accesul la rețelele de transport

și de distribuție a gazelor naturale

(1) Operatorul de sistem este obligat să acorde acces la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale tuturor utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.

(2) Accesul la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologiile de calculare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale și pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, aprobate de Agenție, publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și

aplicate față de toți utilizatorii de sistem în mod obiectiv și nediscriminatoriu.

(3) Prevederile prezentei legi nu împiedică încheierea contractelor întreruptibile, pe termen scurt și a contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung, cu condiția ca acestea să corespundă principiilor și regulilor stabilite în actele normative care reglementează concurența.

(4) Pentru îndeplinirea funcțiilor sale, inclusiv a celor ce țin de transportul transfrontalier de gaze naturale, operatorul sistemului de transport trebuie să coopereze cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine în conformitate cu acordurile încheiate cu aceștia.

(5) Pentru a gestiona accesul la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, operatorul de sistem are obligația să țină un registru electronic în care urmează să indice, pentru fiecare punct de acces, identificat printr-un număr specific, toate datele necesare gestionării accesului la rețea, inclusiv datele cu privire la identitatea consumatorului final, cu privire la furnizorul existent, adresa locului de consum, debitul contractat, punctul de racordare, punctul de delimitare, presiunea în punctul de delimitare, caracteristicile echipamentului de măsurare, precum și mențiunea cu privire la faptul dacă respectivul loc de consum este conectat sau deconectat.

(6) Datele din registrul electronic pot fi accesate de către consumatorii finali respectivi sau de către furnizorii de gaze naturale în baza acceptului în scris al consumatorului final ori în baza contractului de furnizare a gazelor naturale încheiat între consumatorul final și furnizorul de gaze naturale care solicită acces la informația din registrul electronic.

(7) Operatorul de sistem este obligat să publice pe pagina sa electronică informațiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale și pentru utilizarea acestor rețele.

Articolul 56. Accesul la instalația de stocare

și la stocarea în conductă

(1) Accesul la instalațiile de stocare și la stocarea în conductă se acordă tuturor utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.

(2) Pentru a asigura aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale și pentru a organiza accesul la serviciile auxiliare, accesul la instalațiile de stocare se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de stocare, aprobată de Agenție, cu respectarea principiilor stabilite la art. 99.

(3) Regulamentul privind instalația de stocare se elaborează de operatorul instalației de stocare și se prezintă Agenției pentru examinare și aprobare. Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectul regulamentului privind instalația de stocare și consultă utilizatorii de sistem și autoritățile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se

reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Regulamentul privind instalația de stocare a gazelor naturale, aprobat de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor instalațiilor de stocare.

(4) Operatorul instalației de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informațiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la instalația de stocare pe care o exploatează și pentru utilizarea acestei instalații de stocare, precum și alte informații în condițiile prezentei legi.

Articolul 57. Accesul la rețelele de gaze naturale

în amonte

(1) Întreprinderile de gaze naturale și consumatorii finali sînt în drept să obțină accesul la rețelele de gaze naturale în amonte, cu excepția părților din aceste rețele și a instalațiilor care sînt utilizate pentru operațiuni locale de producție în locul unde se produc gazele naturale.

(2) Pentru a asigura crearea unei piețe competitive de gaze naturale, precum și pentru a preveni abuzurile de poziție dominantă, accesul la rețelele de gaze naturale în amonte se acordă în mod echitabil, deschis și nediscriminatoriu, ținîndu-se cont de securitatea și de continuitatea furnizării gazelor naturale, de capacitatea disponibilă existentă sau de capacitatea care poate fi disponibilă, de necesitatea respectării normelor privind protecția mediului, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție. În acest scop trebuie să se țină cont de necesitatea:

a) de a fi refuzat accesul în cazuri justificate, cînd există o incompatibilitate de ordin tehnic care nu poate fi rezolvată într-un mod acceptabil;

b) de a fi evitate dificultățile care nu pot fi depășite într-un mod acceptabil și care ar putea prejudicia producerea eficientă, curentă și viitoare, de gaze naturale, inclusiv din zăcăminte a căror fiabilitate economică este scăzută;

c) de a fi respectate necesitățile rezonabile și justificate în modul corespunzător ale proprietarului sau ale operatorului rețelei de gaze naturale în amonte cu privire la transportul și la prelucrarea gazelor naturale, precum și interesele tuturor celorlalți utilizatori ai rețelei de gaze naturale în amonte sau ai principalelor instalații de prelucrare și de manipulare care pot fi afectate;

d) de a fi aplicate prevederile prezentei legi, precum și ale Legii privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, la acordarea licenței pentru producerea gazelor naturale sau a autorizației de construire pentru rețelele de gaze naturale în amonte.

(3) Agenția urmează să notifice Secretariatul Comunității Energetice cu privire la măsurile aferente acordării accesului la rețelele de gaze naturale în amonte.

Articolul 58. Refuzul accesului

(1) Operatorul de sistem, operatorul instalației de stocare pot refuza accesul la rețea, la instalația de stocare în temeiul lipsei de capacitate, motivată de faptul că nu există rețea de gaze naturale sau că rețeaua de gaze naturale existentă, instalația de stocare existentă nu dispun de capacitatea tehnică necesară pentru a fi satisfăcute cerințele solicitantului, precum și în situația în care acordarea accesului la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale ori la instalația de stocare l-ar împiedica pe operatorul de sistem, pe operatorul instalației de stocare să își îndeplinească obligațiile de serviciu public, stabilite în conformitate cu prezenta lege.

(2) Operatorul rețelei de gaze naturale în amonte este în drept să refuze accesul la rețelele de gaze naturale în amonte în cazul în care există o incompatibilitate de ordin tehnic.

(3) Refuzul accesului la rețea, la instalația de stocare, la rețeaua de gaze naturale în amonte trebuie formulat în scris de operatorul de sistem, de operatorul instalației de stocare, de operatorul rețelei de gaze naturale în amonte, cu prezentarea motivelor și a argumentelor justificate din punct de vedere tehnic și economic. În cazul refuzului de acces la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale, operatorii de sistem prezintă informații pertinente despre măsurile necesare pentru înlăturarea motivelor de refuz, inclusiv despre măsurile necesare pentru dezvoltarea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale și despre termenele concrete de realizare a dezvoltării acestora.

(4) Operatorii de sistem care refuză accesul la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale în temeiul lipsei de capacitate sînt obligați să întreprindă măsurile necesare pentru a asigura accesul la rețea al solicitantului, cu condiția ca acestea să fie justificate din punct de vedere economic sau dacă solicitantul este dispus să suporte costul aferent măsurilor ce urmează a fi întreprinse.

(5) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze racordarea unei noi instalații de stocare sau a unei instalații de producere prin invocarea unor viitoare posibile limitări ale capacităților de transport disponibile sau prin invocarea faptului că va suporta costuri suplimentare pentru creșterea necesară a capacității de transport. Operatorul sistemului de transport este obligat să asigure o capacitate de intrare și de ieșire suficientă pentru racordarea solicitantului.

(6) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre orice caz în care unui participant la piață sau unui solicitant i se refuză accesul la rețelele de transport al gazelor naturale, precum și despre congestii, propunînd modalități de soluționare a acestora.

(7) Solicitanții cărora li s-a refuzat accesul la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale, la instalația de stocare, la rețelele de gaze naturale în amonte sînt în drept să adreseze Agenției o reclamație în acest sens în conformitate cu prezenta lege. La examinarea reclamației, Agenția verifică dacă operatorul de sistem, operatorul instalației de stocare, operatorul rețelei de gaze naturale în amonte și-a îndeplinit obligațiile stabilite în prezenta lege, inclusiv cu privire la prezentarea de informații pertinente despre măsurile necesare pentru dezvoltarea rețelelor de gaze naturale și despre termenele concrete de realizare a dezvoltării acestora, în cazul operatorilor de sistem.

Articolul 59. Derogările pentru infrastructura nouă

(1) Pentru interconexiuni sau pentru instalația de stocare noi - infrastructură nouă, în sensul prezentului articol - poate fi acordată, la cerere, pentru o perioadă limitată de timp, o derogare de la art.7 alin. (2), de la art.23 alin. (2) și de la art.55-57 dacă sînt îndeplinite următoarele condiții

a) investiția contribuie la dezvoltarea concurenței în contextul furnizării gazelor naturale, precum și la îmbunătățirea condițiilor de siguranță în aprovizionarea cu gaze naturale;

b) avînd în vedere gradul de risc, investiția poate fi realizată numai dacă se acordă o derogare;

c) infrastructura nouă este în proprietatea persoanei fizice sau juridice care este separată cel puțin în privința formei sale juridice de operatorii de sistem la ale căror rețele de gaze naturale vor fi racordate interconexiunea sau instalația de stocare;

d) tarifele urmează a fi achitate de utilizatorii infrastructurii respective;

e) derogarea nu este în detrimentul concurenței sau în detrimentul funcționării eficiente a pieței interne a gazelor naturale ori în detrimentul funcționării eficiente a rețelei de gaze naturale reglementate la care este racordată infrastructura nouă.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul creșterilor semnificative de capacitate a infrastructurilor existente, precum și în cazul modificării acestor infrastructuri, astfel încît să fie posibilă dezvoltarea unor noi surse de alimentare cu gaze naturale.

(3) Derogarea prevăzută la alin. (1) și (2) se acordă pentru fiecare caz în parte prin hotărîrea Agenției și urmare a deciziei autorității de reglementare a țării vecine în cauză, în cazul în care derogarea vizează o interconexiune. Hotărîrea privind acordarea derogării poate acoperi capacitatea integrală sau parțială a infrastructurii noi ori pe cea a infrastructurii existente, majorată semnificativ.

(4) La primirea cererii privind acordarea derogării, Agenția notifică fără întîrziere Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice cu privire la cererea primită și le transmite o copie a acesteia. Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, în termen de două luni, prezintă un aviz consultativ Agenției, care poate servi drept bază pentru adoptarea hotărîrii Agenției.

(5) La adoptarea hotărîrii privind acordarea unei derogări, Agenția trebuie să examineze, pentru fiecare caz în parte, necesitatea impunerii unor condiții cu privire la durata derogării și a accesului nediscriminatoriu la noua infrastructură. La stabilirea acestor condiții, Agenția urmează să țină cont, în special, de capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificată, de durata proiectului și de specificul sistemului de gaze naturale.

(6) Înainte de acordarea unei derogări, Agenția trebuie să decidă referitor la regulile și mecanismele ce urmează a fi utilizate pentru gestionarea și alocarea capacităților. În

conformitate cu regulile respective, utilizatorii de sistem potențiali trebuie să indice eventualul interes în legătură cu capacitatea pe care intenționează să o folosească înainte de alocarea capacității infrastructurii noi, inclusiv dacă intenționează să o folosească pentru uz propriu.

(7) Una din regulile privind gestionarea congestiilor urmează să instituie obligația de a oferi capacitatea neutilizată pe piață gazelor naturale, precum și dreptul utilizatorilor infrastructurii noi de a comercializa capacitățile contractate pe piața secundară. La evaluarea criteriilor prevăzute la alin. (1) lit. a), b) și e), Agenția trebuie să țină cont de rezultatele procedurii de alocare a capacităților.

(8) Agenția este în drept să consulte, în caz de necesitate, organele centrale de specialitate ale administrației publice în legătură cu adoptarea hotărârii cu privire la acordarea derogării. Avizele primite de Agenție se publică pe pagina web oficială a Agenției.

(9) Agenția adoptă hotărârea cu privire la acordarea derogării în cazul în care, în termen de 6 luni de la primirea solicitării, a ajuns la un acord comun cu autoritatea de reglementare a țării vecine. Hotărârea cu privire la acordarea derogării trebuie să fie motivată, inclusiv în privința condițiilor stabilite în conformitate cu alin. (6), se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției.

(10) Agenția expediază Secretariatului Comunității Energetice copia de pe hotărârea cu privire la acordarea derogării sau cu privire la respingerea cererii privind acordarea derogării, copia de pe cererea privind acordarea derogării, precum și alte informații pertinente cu privire la:

a) motivele detaliate în baza cărora a fost acordată sau refuzată derogarea, inclusiv datele financiare care demonstrează necesitatea derogării;

b) analiza efectuată referitor la efectul derogării asupra concurenței și asupra bunei funcționări a pieței gazelor naturale;

c) motivele care justifică durata și cota din capacitatea totală a infrastructurii noi pentru care se acordă derogarea;

d) rezultatul consultărilor cu autoritățile de reglementare implicate, dacă derogarea vizează o interconexiune;

e) contribuția infrastructurii noi la diversificarea surselor de alimentare cu gaze naturale.

(11) În termen de două luni de la data primirii notificării în conformitate cu alin. (9), Secretariatul Comunității Energetice poate emite un aviz prin care să solicite Agenției să modifice sau să retragă hotărârea cu privire la acordarea derogării. Acest termen poate fi prelungit cu două luni prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției sau în cazul în care Secretariatul Comunității Energetice solicită informații suplimentare.

(12) În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice a solicitat informații

suplimentare, iar Agenția nu prezintă în termenul stabilit informația solicitată, notificarea Agenției se consideră retrasă, excepție fiind cazurile în care:

a) înainte de expirarea termenului stabilit, perioada de examinare a fost prelungită prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției;

b) printr-o declarație temeinic motivată, Agenția a informat Secretariatul Comunității Energetice că aceasta consideră notificarea ca fiind completă.

(13) În funcție de avizul și de recomandările Secretariatului Comunității Energetice, Agenția este obligată să revoce sau să modifice hotărârea cu privire la acordarea derogării și să notifice despre acest fapt Secretariatul Comunității Energetice în termen de o lună de la adoptarea hotărârii respective.

(14) Secretariatul Comunității Energetice este obligat să păstreze confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial.

(15) Hotărârea Agenției și avizul Secretariatului Comunității Energetice cu privire la acordarea derogării expiră după doi ani de la data adoptării, în cazul în care construcția infrastructurii noi încă nu a început către acea dată, sau după 5 ani de la data adoptării, în cazul în care infrastructura nouă nu a fost dată în exploatare către acea dată, cu excepția cazului în care Agenția, Secretariatul Comunității Energetice decid că orice întârziere se datorează unor impedimente majore, independente de voința persoanei căreia i-a fost acordată derogarea.

Articolul 60. Derogări în legătură cu angajamentele

de plată

(1) În cazul în care o întreprindere de gaze naturale se confruntă sau consideră că ar putea să se confrunte cu serioase dificultăți economice și financiare din cauza angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay”, acceptate prin unul sau mai multe contracte de procurare a gazelor naturale (clauze prin care cumpărătorul este obligat să plătească pentru volumul de gaze naturale contractate, indiferent dacă volumul respectiv de gaze naturale a fost sau nu consumat de cumpărător), aceasta depune în adresa Agenției o cerere privind derogarea temporară de la obligația de acordare a accesului. Întreprinderea de gaze naturale depune cererea privind derogarea temporară înainte sau după refuzarea accesului la sistem. Dacă întreprinderea de gaze naturale a refuzat accesul la sistem, cererea privind derogarea temporară se prezintă fără întârziere. Cererile privind derogarea temporară trebuie să fie însoțite de toate informațiile relevante referitoare la natura și importanța problemei, precum și la eforturile depuse de întreprinderea de gaze naturale respectivă pentru soluționarea problemei invocate.

(2) În cazul în care pentru situația descrisă la alin. (1) nu există soluții alternative rezonabile, Agenția este în drept să dispună, prin hotărâre, acordarea derogării temporare. Agenția este obligată să anunțe neîntârziat Secretariatul Comunității Energetice despre decizia de a acorda derogarea temporară și să prezinte, într-o formă agregată, toate informațiile relevante în legătură cu decizia luată. În decursul a 8 săptămâni de la data recepționării notificării respective, Secretariatul Comunității Energetice emite un aviz,

recomandînd Agenției, după caz, să modifice sau să anuleze hotărîrea privind derogarea temporară de la obligația de acordare a accesului.

(3) La adoptarea hotărîrii privind acordarea derogării temporare de la obligația de acordare a accesului, Agenția trebuie să țină cont, în special, de:

a) obiectivul creării unei piețe de gaze naturale nediscriminatorii, transparente și bazate pe concurență;

b) necesitatea de a îndeplini obligațiile de serviciu public și de a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

c) poziția întreprinderii pe piața gazelor naturale și situația concurențială pe piață;

d) gradul de seriozitate al dificultăților de ordin economic și financiar cu care se confruntă întreprinderile de gaze naturale, operatorul sistemului de transport sau consumatorii eligibili;

e) data semnării și durata contractului/contractelor respective, inclusiv măsura în care acestea permit producerea anumitor schimbări pe piața gazelor naturale;

f) eforturile depuse pentru găsirea unei soluții privind problema invocată;

g) măsura în care, în cazul acceptării angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay” ale contractelor de procurare a gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale ar fi putut să prevadă, într-o manieră rezonabilă, luînd în considerare prevederile prezentei legi, posibilitatea apariției unor dificultăți serioase;

h) gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale din Republica Moldova cu alte sisteme de gaze naturale și gradul de interoperabilitate a acestor sisteme;

i) efectele pe care acordarea unei derogări le-ar avea asupra aplicării corecte a dispozițiilor prezentei legi cu privire la buna funcționare a pieței gazelor naturale.

(4) În cazul contractelor de procurare a gazelor naturale care conțin clauze de tip „take-or-pay” încheiate înainte de 1 iulie 2006, hotărîrea privind acordarea derogării temporare de la obligația de acordare a accesului nu trebuie să conducă la situații care să facă imposibilă găsirea unor soluții alternative, viabile din punct de vedere economic. Se consideră că nu există dificultăți serioase dacă vânzările de gaze naturale nu scad sub nivelul garanțiilor de cerere minimă incluse în contractele de procurare a gazelor naturale care conțin clauze de tip „take-or-pay” sau dacă aceste contracte pot fi adaptate ori dacă întreprinderea de gaze naturale poate găsi soluții alternative.

(5) Întreprinderile de gaze naturale cărora nu li s-a acordat o derogare în sensul alin. (1) nu sînt în drept să refuze sau să continue să refuze accesul la sistem din cauza angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay” ale contractelor de procurare a gazelor naturale. În acest sens, Agenția asigură aplicarea completă și corectă a prevederilor prezentei legi care reglementează accesul terților și încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale.

(6) Orice hotărîre a Agenției privind acordarea derogării temporare de la obligația de acordare a accesului trebuie să fie argumentată și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 61. Eliberarea avizului de racordare

la rețelele de gaze naturale

(1) Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să solicite racordarea instalației de utilizare, a instalației de producere, a instalației de stocare ce îi aparține la rețeaua de transport sau de distribuție a gazelor naturale a operatorului de sistem care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului autorizat prin licență.

(2) Operatorul de sistem este obligat să elibereze solicitantului potențial consumator final avizul de racordare în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea. Avizul de racordare pentru producătorii de gaze naturale și pentru operatorii instalațiilor de stocare se eliberează de operatorul de sistem în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(3) Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu solicitantul la alegerea și realizarea celei mai avantajoase soluții de racordare. La eliberarea avizului de racordare, operatorul de sistem este obligat să comunice solicitantului costul estimat pentru executarea instalației de racordare, iar la cererea solicitantului potențial consumator casnic, operatorul sistemului de distribuție este obligat să indice prețul estimat pentru executarea instalației de utilizare.

(4) Prin avizul de racordare eliberat, solicitantul poate fi obligat să suporte doar cheltuielile de construcție a unei instalații de racordare care să corespundă debitului solicitat. Nerespectarea acestei cerințe are drept consecință rambursarea de către operatorul de sistem a diferenței de cheltuieli dintre cheltuielile efectiv suportate de solicitant și cele ce urmau a fi suportate conform legii.

(5) Operatorul de sistem este în drept să refuze eliberarea avizului de racordare doar în cazurile și cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 58. Se interzice operatorului de sistem să condiționeze racordarea de transmiterea de către solicitant, cu titlu gratuit, a instalațiilor de gaze naturale pe care le deține cu titlu de proprietate.

Articolul 62. Proiectarea și executarea instalațiilor

de racordare

(1) Proiectarea și executarea instalației de racordare, precum și conectarea la rețeaua de gaze naturale și punerea sub presiune a instalațiilor de gaze naturale care aparțin unui solicitant potențial consumator final, cu excepția operatorilor instalațiilor GNVCV, se efectuează de către operatorul de sistem în baza cererii solicitantului. În acest scop, solicitantul potențial consumator final și operatorul de sistem încheie un contract de racordare, solicitantul fiind obligat să achite tariful de racordare aprobat de Agenție în

conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem.

(1¹) La cererea solicitantului potențial consumator final, operatorul de sistem este obligat să asigure proiectarea, să execute instalația de racordare, precum și să conecteze la rețeaua de gaze naturale și să pună sub presiune instalațiile de gaze naturale care aparțin solicitantului respectiv, cu excepția operatorilor instalațiilor GNCV, în termenele stabilite în Regulamentul privind racordarea. În cazul refuzului operatorului de sistem, solicitantul potențial consumator final este în drept să se adreseze Agenției pentru emiterea unei decizii în conformitate cu art. 109. Solicitantul potențial consumator final este în drept să contracteze altă persoană autorizată pentru proiectarea și executarea instalației de racordare. Aceste prevederi se indică în mod obligatoriu în avizul de racordare eliberat solicitantului de către operatorul de sistem.

(1²) Conectarea la rețeaua de gaze naturale și punerea sub presiune a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali, în cazul în care instalațiile de racordare ale acestora nu au fost executate de operatorul de sistem, a instalațiilor GNCV, a instalațiilor de producere, a instalațiilor de stocare se efectuează de către operatorul de sistem la achitarea de către solicitant a tarifului de punere sub presiune, în termenele stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(2) Instalațiile de racordare executate de operatorul de sistem devin proprietatea operatorului de sistem, care este responsabil de exploatarea, întreținerea și modernizarea acestora. Instalațiile de racordare executate de alte persoane autorizate aparțin consumatorilor finali care sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem în condițiile stabilite la alin. (3).

(1¹) La cererea solicitantului potențial consumator casnic, operatorul sistemului de distribuție este obligat să asigure proiectarea și să execute instalația de utilizare. În acest scop, solicitantul potențial consumator casnic și operatorul de sistem încheie un contract de executare a instalației de racordare, solicitantul fiind obligat să achite tariful corespunzător aprobat de Agenție în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem.

(3) Persoanele fizice și persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, inclusiv autoritățile administrației publice centrale sau locale, care au în proprietate rețele, instalații de gaze naturale sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem. Activele dobîndite cu titlu gratuit nu se iau în considerare la calcularea bazei de active reglementate a operatorului de sistem, iar venitul obținut în urma primirii, cu titlu gratuit, a instalațiilor de gaze naturale menționate se consideră venit neimpozabil.

(4) Procedura și condițiile de racordare la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali, a instalațiilor de producere, a instalațiilor de stocare se stabilesc în Regulamentul privind racordarea. Regulamentul privind racordarea reglementează și raporturile juridice dintre operatorii de sistem în legătură cu interconectarea, cu respectarea cerințelor stabilite în Codul rețelelor de gaze naturale.

(5) Operatorii de sistem sunt obligați să publice pe pagina lor electronică informațiile necesare pentru racordarea la rețelele de gaze naturale, inclusiv informațiile ce țin de dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. Agenția elaborează un ghid care descrie procesul de racordare și de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale și care conține informații privind legislația relevantă, documentele necesare a fi prezentate în legătură cu racordarea, etapele procesului de racordare și termenele corespunzătoare, precum și informațiile privind tarifele de racordare și tarifele pentru alte servicii auxiliare, aprobate de Agenție. Informațiile privind procesul de racordare, tarifele de racordare și tarifele pentru alte servicii auxiliare, aprobate de Agenție, se afișează și pe panourile informative din oficiile operatorilor de sistem.

(6) Operatorii de sistem sunt obligați să reflecte în raportul anual, întocmit în conformitate cu art. 40 alin. (9) și art. 47 alin. (3), informațiile cu privire la organizarea procesului de racordare în anul precedent, cu indicarea măsurilor întreprinse pentru asigurarea unui acces eficient la rețelele de gaze naturale în condiții de transparență și obiectivitate.

(7) Proiectele instalațiilor de racordare, ale instalațiilor de utilizare se coordonează de operatorul de sistem în termen de 5 zile lucrătoare. La coordonarea (avizarea) documentației de proiect elaborate în baza avizelor de racordare și în conformitate cu documentele normative se examinează exclusiv aspectele ce țin de realizarea (respectarea) în documentația de proiect a cerințelor prescrise în avizul de racordare. Se interzice includerea în avizele de racordare a cerințelor și a condițiilor care nu corespund documentelor normative.

(8) Verificarea respectării cerințelor documentelor normative și corectitudinea perfectării documentației de proiect țin exclusiv de competența verificatorilor de proiecte și se efectuează în condițiile Legii nr.721/1996 privind calitatea în construcții. Operatorul de sistem este obligat să înregistreze solicitarea coordonării documentației de proiect, cu emiterea recipisei de înregistrare a solicitării respective.

Articolul 63. Conduce directe de gaze naturale

(1) Producătorii și furnizorii sînt în drept să alimenteze cu gaze naturale consumatorii finali prin intermediul unor conducte directe de gaze naturale.

(2) Orice consumator final este în drept să fie alimentat cu gaze naturale printr-o conductă directă de gaze naturale de către un producător sau de către un furnizor.

(3) Proiectarea și construcția conductelor directe de gaze naturale pot fi efectuate cu condiția obținerii, în prealabil, a autorizației pentru conducta directă de gaze naturale, eliberată de Agenție, și, ulterior, a autorizației de construire eliberată de autoritățile administrației publice locale.

(4) Agenția acordă autorizația pentru conducta directă de gaze naturale în baza unor criterii obiective și nediscriminatorii. Eliberarea de către Agenție a autorizației pentru conducta directă de gaze naturale poate fi condiționată de imposibilitatea sau refuzul accesului la rețeaua de gaze naturale ori de examinarea de către Agenție a disputelor

privind accesul la rețea.

(5) Eliberarea, prelungirea valabilității, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea autorizației pentru conducta directă de gaze naturale, precum și eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condițiile stabilite în prezentul articol și în conformitate cu un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

Articolul 64. Sisteme de distribuție închise

(1) Persoanele fizice și persoanele juridice se alimentează cu gaze naturale printr-un sistem de distribuție închis în condițiile stabilite în prezentul articol.

(2) Asigurarea livrării gazelor naturale prin sistemul de distribuție închis și alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuție închis nu implică necesitatea obținerii licenței pentru distribuția gazelor naturale și a licenței pentru furnizarea gazelor naturale.

(3) Pentru a asigura livrarea gazelor naturale și alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să obțină de la Agenție autorizație. La solicitarea unei persoane juridice, Agenția acordă autorizație pentru sistemul de distribuție închis dacă sînt întrunite următoarele condiții:

a) din motive tehnice sau de securitate specifice, procesul de exploatare sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului de distribuție închis este integrat;

b) sistemul respectiv de distribuție alimentează cu gaze naturale persoana care îl deține cu titlu de proprietate, persoana care exploatează acest sistem sau întreprinderile lor înrudite.

(4) În vederea obținerii autorizației pentru sistemul de distribuție închis, solicitantul persoană juridică este obligat să prezinte Agenției copia de pe decizia de înregistrare a întreprinderii, documentele care confirmă dispunerea de rețele și instalații de gaze naturale, precum și de personal calificat pentru exploatarea acestora, schema de amplasare a rețelelor și instalațiilor de gaze naturale din sistemul de distribuție închis și informații cu privire la utilizatorii sistemului de distribuție închis.

(5) Prin intermediul sistemului de distribuție închis pot fi alimentați cu gaze naturale consumatorii ale căror instalații de utilizare se află în zona geografică a sistemului de distribuție închis sau în nemijlocita apropiere de sistemul de distribuție închis ori care se află în raporturi de muncă sau în alte raporturi similare cu proprietarul sistemului de distribuție închis, în condițiile stabilite într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(6) În cazul modificării numărului utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție respectiv este obligat să notifice Agenția.

(7) Operatorul sistemului de distribuție închis procură gaze naturale pentru consum propriu și pentru alimentarea utilizatorilor sistemului său, după caz, pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(8) În cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis nu își îndeplinește obligațiile stabilite în prezentul articol și la art. 65, utilizatorii sistemului de distribuție închis sînt în drept să adreseze o reclamație Agenției în conformitate cu prezenta lege.

(9) Agenția este în drept să retragă autorizația în cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis încalcă repetat obligațiile stabilite în prezentul articol și la art. 65 și refuză să se conformeze deciziilor sau hotărîrilor Agenției.

(10) Eliberarea, prelungirea valabilității, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea autorizației pentru sistemul de distribuție închis, precum și eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condițiile stabilite în prezentul articol și în conformitate cu un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

Articolul 65. Raporturile juridice dintre operator

și utilizatorii sistemului de distribuție

închis

(1) Pentru alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul este în drept să perceapă doar tariful calculat în conformitate cu metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis, aprobată de Agenție, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției.

(2) Agenția elaborează și aprobă metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis, care se va baza pe următoarele principii:

a) costul gazelor naturale furnizate se determină în baza prețului de procurare a gazelor naturale achitat furnizorului;

b) tariful pentru serviciul prestat de operatorul sistemului de distribuție închis se determină ținîndu-se cont de cheltuielile justificate ale operatorului sistemului de distribuție închis necesare pentru întreținerea și exploatarea sistemului și pentru desfășurarea activității de livrare a gazelor naturale, de cheltuielile necesare pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în sistemul de distribuție închis, precum și de marja rezonabilă de profit, care nu va depăși 5% din valoarea netă a activelor utilizate de operatorul sistemului de distribuție închis în legătură cu activitatea autorizată. Marja de profit se aplică în cazul operatorilor sistemelor de distribuție închise care desfășoară activitatea de întreprinzător.

(3) La solicitarea unuia dintre utilizatorii sistemului de distribuție închis, Agenția este obligată să verifice dacă tariful aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis corespunde principiilor stabilite în metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis. Operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să prezinte Agenției toate documentele necesare acesteia pentru verificarea respectării de către operator a metodologiei aprobate. În cazul în care Agenția constată că tariful respectiv include mai multe costuri decât cele stabilite în metodologie, aceasta revizuieste tariful care trebuie să fie aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis în raport cu utilizatorii

sistemului său și emite o hotărâre prin care obligă operatorul sistemului de distribuție închis să aplice tariful revizuit. Dacă operatorul sistemului de distribuție închis nu se conformează hotărârii de revizuire a tarifului, Agenția aplică sancțiunea stabilită la art. 113 alin. (2) lit. e).

(4) Operatorul sistemului de distribuție închis nu este în drept să perceapă alte plăți în legătură cu activitatea desfășurată în baza autorizației pentru sistem de distribuție închis.

(5) Utilizatorul sistemului de distribuție închis este în drept să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să recalculeze tariful aplicat în raport cu utilizatorul respectiv și să includă în tarif doar costurile aferente serviciului prestat de operatorul sistemului de distribuție închis. Se interzice operatorului sistemului de distribuție închis să împiedice în orice mod utilizatorul să își exercite dreptul de schimbare a furnizorului. Raporturile juridice dintre operatorul sistemului de distribuție închis, utilizatorul sistemului care a optat pentru schimbarea furnizorului și furnizorul acestuia se stabilesc într-un regulament aprobat de Agenție.

Articolul 66. - *abrogat.*

Articolul 67. Codul rețelelor de gaze naturale

(1) Pentru a asigura accesul eficient și transparent la rețelele de gaze naturale, precum și pentru a asigura dezvoltarea unei piețe angro a gazelor naturale funcționale și transparente, cu un nivel ridicat al siguranței alimentării cu gaze naturale, exploatarea rețelelor de gaze naturale, inclusiv în legătură cu fluxurile transfrontaliere, accesul la capacitățile de transport și gestionarea operațională a sistemului de gaze naturale, inclusiv echilibrarea sistemului de gaze naturale, se efectuează în conformitate cu Codul rețelelor de gaze naturale.

(2) În contextul obligațiilor asumate de Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunității Energetice, operatorul sistemului de transport relevant, desemnat de Agenție, elaborează proiectul Codului rețelelor de gaze naturale. Ceilalți operatori de sistem și utilizatorii de sistem sunt obligați să colaboreze cu operatorul sistemului de transport desemnat în vederea elaborării Codului rețelelor de gaze naturale.

(3) Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectul Codului rețelelor de gaze naturale, prezentat de operatorul sistemului de transport desemnat, și consultă participanții la piața gazelor naturale, inclusiv utilizatorii de sistem, și autoritățile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor, care de asemenea se publică pe pagina web oficială a Agenției.

(4) În cazurile expres prevăzute în Codul rețelelor de gaze naturale, operatorul sistemului de transport elaborează și propune spre aprobare Agenției proiectele actelor normative necesare pentru asigurarea implementării Codului rețelelor de gaze naturale.

Articolul 68. Calitatea serviciilor de transport

și de distribuție a gazelor naturale

(1) Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale se evaluează în baza indicatorilor de calitate, stabiliți în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, care reflectă continuitatea livrării gazelor naturale, parametrii de calitate a gazelor naturale livrate și calitatea relațiilor dintre operatorul de sistem și utilizatorii de sistem. Agenția stabilește indicatori generali, care se calculează pentru operatorul de sistem, și indicatori garantați, care vizează utilizatorul de sistem individual, precum și valorile minime ale indicatorilor de calitate, care se actualizează în funcție de situația obiectivă din sectorul gazelor naturale și de cerințele utilizatorilor de sistem.

(2) Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru transportul gazelor naturale și pentru distribuția gazelor naturale cu pînă la 10% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de sistem utilizatorilor de sistem, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

(3) Operatorul de sistem este obligat să țină evidența tuturor cererilor, sesizărilor, solicitărilor legate de calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale și să prezinte anual Agenției, în termenele stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, rapoarte privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

(4) Operatorul de sistem este obligat să înființeze serviciul telefonic 24/24 și să asigure activitatea acestuia pentru a recepționa sesizările utilizatorilor de sistem cu privire la calitatea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale, precum și cu privire la necesitatea înlăturării eventualelor defecte ale utilajului sau ale rețelelor de gaze naturale.

Articolul 69. Evidența și măsurarea gazelor

naturale

(1) Gazele naturale produse, stocate, livrate, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizate și consumate urmează a fi măsurate prin intermediul echipamentelor de măsurare. Echipamentele de măsurare utilizate în domeniile de interes public, care servesc la măsurarea fluxurilor de gaze naturale, la determinarea și la decontarea consumurilor de gaze naturale între părțile contractante se supun controlului metrologic legal conform Legii metrologiei nr. 19/2016.

(2) Măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, elaborat și aprobat de Agenție, care se aplică în mod nediscriminatoriu producătorilor, operatorilor de sistem, operatorilor instalațiilor de stocare, furnizorilor și consumatorilor finali și care reglementează, în special:

a) stabilirea punctelor de măsurare și a cerințelor tehnice minime față de

echipamentul de măsurare pentru fiecare categorie de puncte de măsurare;

b) măsurarea volumelor și a debitelor de gaze naturale produse, stocate, livrate, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizate sau consumate;

c) definirea funcțiilor și a obligațiilor producătorilor, operatorilor de sistem, operatorilor instalațiilor de stocare, furnizorilor și consumatorilor finali în legătură cu măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale;

d) colectarea și prezentarea de către operatorii de sistem a datelor cu privire la echipamentele de măsurare și a datelor constatate la citirea indicațiilor echipamentelor de măsurare, în scopul facturării și menținerii bazelor de date;

e) măsurarea valorilor mărimilor specifice serviciilor de sistem, colectarea și acumularea datelor respective;

f) cerințele privind funcționarea și clasa de exactitate a echipamentelor de măsurare, precum și metodele de măsurare a gazelor naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, de distribuție a gazelor naturale, în special în legătură cu instalarea, controlul metrologic legal și întreținerea echipamentului de măsurare;

g) modul de colectare, procesare, stocare și prezentare a informațiilor privind indicațiile echipamentelor de măsurare solicitanților, inclusiv operatorilor de sistem, operatorilor instalațiilor de stocare, furnizorilor și consumatorilor finali.

(3) Operatorii de sistem țin evidența gazelor naturale utilizând doar echipamente de măsurare care au fost introduse pe piață și/sau date în folosință în condițiile Legii nr. 235/2011 privind activitățile de acreditare și evaluare a conformității și care au fost supuse controlului metrologic legal conform Legii metrologiei nr. 19/2016.

(4) Operatorii de sistem efectuează lucrările de instalare, exploatare și întreținere a echipamentelor de măsurare ale consumatorilor finali racordați la rețelele lor de gaze naturale, de asemenea asigură efectuarea verificării metrologice a acestor echipamente. Periodicitatea verificării metrologice a echipamentelor de măsurare se stabilește conform Listei oficiale a mijloacelor de măsurare și a măsurărilor supuse controlului metrologic legal, aprobată de Guvern.

(5) Cheltuielile legate de procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici sînt suportate de către operatorul sistemului de distribuție din sursele incluse în tarifele pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, cu excepția situațiilor în care consumatorul casnic solicită instalarea unui echipament de măsurare inteligent, care permite înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate. În acest din urmă caz, consumatorul casnic respectiv suportă cheltuielile de procurare, întreținere și înlocuire a echipamentului de măsurare respectiv.

(6) Cheltuielile privind procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici sînt suportate de către aceștia.

(7) Producătorii, operatorii instalațiilor de stocare și consumatorii finali sînt obligați să acorde acces reprezentanților operatorilor de sistem la echipamentele de măsurare care se află în limitele proprietății lor în vederea exercitării funcțiilor stabilite pentru operatorii de sistem în prezenta lege și în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale.

(8) Producătorii, operatorii instalațiilor de stocare și consumatorii finali sînt obligați să păstreze intacte și să nu intervină asupra echipamentelor de măsurare și a dispozitivelor de transmitere a datelor la distanță instalate în limitele proprietății lor și asupra sigiliilor aplicate acestora. În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare și a sigiliilor aplicate acestuia se produce din vina consumatorului, acesta va suporta cheltuielile de dezinstalare, reparare, verificare metrologică, instalare sau cheltuielile de înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

(9) Operatorii sistemelor de distribuție sînt în drept să instaleze la consumatorii casnici și în stațiile de reglare-măsurare de la intrarea în localități echipamente de măsurare inteligente sau dispozitive de transmitere a datelor la distanță, care permit înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate, doar după ce vor demonstra eficiența economică a acestor măsuri și după aprobarea lor de către Agenție.

Articolul 70. Întreruperi, limitări și sistarea livrării

gazelor naturale

(1) Operatorul de sistem este în drept să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale pentru un timp cît mai scurt dacă a survenit una dintre următoarele împrejurări:

- a) sînt puse în pericol viața și sănătatea oamenilor;
- b) apare pericolul prejudicierii proprietății;
- c) se încalcă regimul de funcționare a obiectelor sistemului de gaze naturale;
- d) se efectuează racordări și alte operațiuni de exploatare și de întreținere care nu pot fi executate în alt mod;
- e) s-au produs avarii ori se lichidează consecințele lor.

(2) În termenele și condițiile stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, operatorul de sistem informează din timp utilizatorii de sistem despre data și durata întreruperii prestării serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale, dacă întreruperea nu este cauzată de o situație excepțională.

(3) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale în caz de criză de combustibil, survenită la scară națională, sau în cazul unor interese ce țin de apărarea națională. La dispariția circumstanțelor care au condus la limitarea sau la întreruperea prestării

serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale, operatorul de sistem este obligat să reia cât mai repede prestarea serviciilor.

(4) Operatorul de sistem este obligat să repare prejudiciile cauzate prin limitarea, întreruperea sau sistarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale, inclusiv în legătură cu preluarea în rețea a gazelor naturale produse, dacă aceasta s-a efectuat cu încălcarea prevederilor stabilite în prezentul articol și în actele normative de reglementare ale Agenției.

(5) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să sisteze prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale în situațiile și condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea. Cu excepțiile stabilite la art.7 alin.(4) lit. i) și la art. 109 alin. (4), operatorul de sistem nu poate fi obligat să continue prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale utilizatorului de sistem care nu-și onorează obligațiile de plată sau care nu respectă condițiile de prestare a acestor servicii, stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(6) În cazul conectării neautorizate a aparatelor sau a instalațiilor de gaze naturale la rețeaua de gaze naturale sau în cazul consumului de gaze naturale prin evitarea echipamentului de măsurare sau prin intervenție în funcționarea echipamentului de măsurare, operatorul de sistem este în drept să deconecteze imediat de la rețelele de gaze naturale aparatele sau instalațiile de gaze naturale conectate neautorizat, documentând acest fapt, cu respectarea Regulamentului privind racordarea și a Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale.

(7) La solicitarea furnizorului, operatorul de sistem este obligat să deconecteze instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali în termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, precum și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(8) Operatorul de sistem este obligat să reia prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale după înlăturarea de către utilizatorul de sistem a cauzelor care au condus la sistarea prestării serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale din vina acestuia și după achitarea tarifului de reconectare.

(9) Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețeaua de gaze naturale instalațiile utilizatorilor de sistem dacă sînt încălcate prevederile Regulamentului privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, ceea ce conduce la reducerea fiabilității furnizării de gaze naturale, și/sau dacă sînt puse în pericol persoanele, bunurile ori mediul.

(10) Operatorul de sistem este în drept să limiteze sau să sisteze livrarea gazelor naturale în cazul apariției de situații excepționale pe piața gazelor naturale. Restricțiile în livrarea gazelor naturale în situații excepționale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în prezenta lege și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție. Orice măsură de salvagardare trebuie luată de către operatorul sistemului de transport după consultare cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine cu care este interconectat sistemul gazelor naturale al Republicii Moldova, cu respectarea acordurilor bilaterale încheiate, inclusiv a acordurilor privind schimbul de informații.

Capitolul IX

ALOCAREA CAPACITĂȚII ȘI GESTIONAREA

CONGESTIILOR

Articolul 71. Principii generale privind alocarea capacității

(1) Operatorul sistemului de transport și operatorul instalației de stocare sînt obligați să pună la dispoziția participanților la piața gazelor naturale capacitatea maximă a rețelelor de transport al gazelor naturale, a instalațiilor de stocare, ținînd cont de necesitatea asigurării integrității și exploatării eficiente a sistemului de gaze naturale, precum și a securității aprovizionării cu gaze naturale. Aceasta nu trebuie să împiedice intrarea de noi participanți pe piața gazelor naturale și/sau să creeze bariere în evoluția concurenței pe piața gazelor naturale.

(2) Operatorul sistemului de transport desemnat de Agenție, care colaborează cu ceilalți operatori de sistem, și operatorii instalațiilor de stocare sînt obligați să elaboreze, în conformitate cu principiile stabilite în prezentul capitol, și să prezinte Agenției pentru aprobare proiectul regulamentului privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor și, respectiv, proiectul regulamentului privind accesul la instalațiile de stocare și gestionarea congestiilor, care să reglementeze condițiile de acces la rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv pentru schimburile transfrontaliere, la instalațiile de stocare, condițiile de alocare a capacităților de transport, condițiile de prestare a serviciilor pe termen lung și pe termen scurt, a serviciilor ferme și întreruptibile, condițiile de alocare a capacităților de stocare, precum și modul de gestionare a congestiilor.

(3) Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectele regulamentelor menționate la alin. (2), prezentate de operatorul sistemului de transport și de operatorul instalației de stocare, și consultă utilizatorii de sistem și autoritățile competente. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor, care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor și Regulamentul privind accesul la instalațiile de stocare și gestionarea congestiilor, aprobate de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției, pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe cea a operatorului instalației de stocare.

Articolul 72. Alocarea capacității și gestionarea congestiilor de către operatorul

sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport oferă participanților la piața gazelor naturale capacitatea maximă în toate punctele relevante, inclusiv la punctele de intrare și de ieșire

ale rețelelor de transport al gazelor naturale, cu respectarea principiilor stabilite la art. 71 alin. (1).

(2) Operatorul sistemului de transport pune în aplicare mecanisme nediscriminatorii și transparente de alocare a capacității, care:

a) oferă semnale economice corespunzătoare pentru utilizarea eficientă și la nivel maxim a capacității, facilitează investițiile în infrastructuri noi și facilitează schimburile transfrontaliere de gaze naturale;

b) sînt compatibile cu mecanismele de piață, fiind în același timp flexibile și capabile să se adapteze în funcție de evoluția condițiilor pieței gazelor naturale;

c) sînt compatibile cu condițiile de acces la rețelele de gaze naturale ale țărilor părți ale Comunității Energetice, ale statelor membre ale Uniunii Europene.

(3) În legătură cu alocarea capacității, operatorul sistemului de transport prestează servicii ferme și servicii întreruptibile, cu durata de cel puțin o zi, și implementează proceduri universale pentru nominalizare și renominalizare, în conformitate cu Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor și Codul rețelelor de gaze naturale. Serviciile întreruptibile includ și serviciul de transport al gazelor naturale de tip backhaul. Operatorul sistemului de transport poate oferi capacitate fermă condiționată.

(4) La gestionarea congestiilor, operatorul sistemului de transport aplică proceduri nediscriminatorii și transparente, care să faciliteze livrarea gazelor naturale, inclusiv schimburile transfrontaliere de gaze naturale, și care, în cazul unei congestii contractuale, au la bază următoarele principii:

a) operatorul sistemului de transport oferă capacitatea neutilizată pe piața principală cel puțin pe termen scurt (o zi) și în cadrul prestării unui serviciu întreruptibil;

b) utilizatorii de sistem care doresc să revîndă sau să subînchirieze capacitatea contractată neutilizată pe piața secundară au dreptul să facă acest lucru în urma unei notificări adresate operatorului sistemului de transport în termenele și condițiile stabilite în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

(5) În cazul congestiilor fizice, operatorul sistemului de transport aplică mecanisme nediscriminatorii și transparente de alocare a capacității, stabilite în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

(6) Operatorul sistemului de transport informează utilizatorii de sistem cu privire la situațiile în care ar putea fi afectată disponibilitatea capacității contractate.

(7) Dacă, la îndeplinirea obligațiilor contractuale de livrare, apar dificultăți din motive privind integritatea sistemului, operatorul sistemului de transport informează utilizatorii de sistem despre aceasta și caută de îndată o soluție nediscriminatorie.

(8) În cazul în care capacitatea contractată rămâne neutilizată, operatorul sistemului de transport propune această capacitate pe piața principală pe bază întreruptibilă prin intermediul unor contracte cu durată diferită, dacă această capacitate nu este oferită de utilizatorul de sistem în cauză pe piața secundară, la un preț rezonabil.

(9) Veniturile obținute de operatorul sistemului de transport în urma alocării capacității întreruptibile oferite se iau în considerare la calculul tarifului pentru serviciul de transport al gazelor naturale. În caz de necesitate, Agenția este în drept să decidă cu privire la utilizarea acestor venituri pentru efectuarea de investiții în modernizarea sau dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale.

(10) Operatorul sistemului de transport este obligat să depună toate eforturile rezonabile pentru a oferi pe piața gazelor naturale cel puțin o parte a capacității neutilizate sub formă de capacitate fermă.

(11) Informațiile privind alocarea capacităților de transport și privind gestionarea congestiilor se prezintă Agenției de către operatorul sistemului de transport și se publică pe pagina electronică a acestuia în modul și condițiile prevăzute în prezenta lege și în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

Articolul 73. Alocarea capacității și gestionarea

congestiilor de către operatorul

instalației de stocare

(1) Operatorul instalației de stocare oferă participanților la piața gazelor naturale capacitatea maximă a instalațiilor de stocare, cu respectarea principiilor stabilite la art. 71 alin. (1).

(2) Operatorul instalației de stocare pune în aplicare mecanisme nediscriminatorii și transparente de alocare a capacității, care:

a) oferă semnale economice corespunzătoare pentru utilizarea eficientă și la nivel maxim a capacității și facilitează investițiile în infrastructuri noi;

b) sînt compatibile cu mecanismele de piață, fiind în același timp flexibile și capabile să se adapteze în funcție de evoluția condițiilor pieței gazelor naturale;

c) sînt compatibile cu condițiile de acces la rețea.

(3) Contractele pentru prestarea serviciului de stocare trebuie să includă măsuri care să împiedice blocarea capacității neutilizate, ținîndu-se seama de următoarele principii, care se aplică în cazuri de congestie contractuală:

a) operatorul instalației de stocare trebuie să ofere fără întârziere pe piața principală capacitatea de stocare neutilizată, cel puțin pe termen scurt (o zi) și în cadrul prestării unui serviciu întreruptibil;

b) utilizatorii de sistem care doresc să revîndă capacitatea contractată pe piața secundară trebuie să aibă dreptul să facă acest lucru.

(4) Informațiile privind alocarea capacităților de stocare și privind gestionarea congestiilor se prezintă Agenției de către operatorul instalației de stocare și se publică pe pagina electronică a acestuia în modul și în condițiile prevăzute în prezenta lege și în Regulamentul privind accesul la instalațiile de stocare și gestionarea congestiilor.

Capitolul X

FOLOSIREA TERENURILOR ȘI DREPTURILE

ASUPRA PROPRIETĂȚII UNUI TERȚ

Articolul 74. Principii generale

(1) Terenurile proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, necesare pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, se transmit în folosință operatorilor de sistem cu titlu gratuit.

(1¹) Dreptul de folosință cu titlu gratuit asupra terenului pe durata de exploatare a rețelelor de gaze naturale, prevăzut la alin. (1), se constituie prin efectul prezentei legi fără a fi necesară obținerea acordului statului sau al unităților administrativ-teritoriale, încheierea oricăror acte juridice sau îndeplinirea altor formalități. Dreptul de folosință constituit în temeiul prezentului articol se exercită și este opozabil terților fără a fi necesară înscrierea acestuia în Registrul bunurilor imobile.

(2) Asupra terenurilor și a altor bunuri proprietate privată, operatorii de sistem, în condițiile prezentei legi, pe durata lucrărilor de construcție, exploatare, întreținere, reabilitare, modernizare, inclusiv de rețehnologizare, a rețelelor de gaze naturale, beneficiază de următoarele drepturi:

a) dreptul de folosință asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcției, reabilitării sau modernizării rețelelor de gaze naturale;

b) dreptul de folosință asupra terenului pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare pentru exploatarea și întreținerea rețelelor de gaze naturale;

c) servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului pentru construcția rețelelor de gaze naturale și/sau pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a rețelelor de gaze naturale cu ocazia intervenției în scopul reabilitării și al modernizării sau pentru desfășurarea lucrărilor de reparație, revizie sau a altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor avariilor, precum și pentru accesul la locul lor de amplasare a rețelelor;

d) dreptul de a cere restrîngerea sau sistarea unor activități care ar pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, bunurile sau anumite activități;

e) dreptul de acces la terenul unde se află rețelele de gaze naturale.

(2¹) Drepturile de folosință și de servitute prevăzute la alin. (2) se constituie în temeiul utilității publice, prin efectul prezentei legi, fără a fi necesară obținerea acordului proprietarilor terenurilor sau ai bunurilor imobile respective, încheierea oricăror acte juridice sau îndeplinirea altor formalități, cu excepțiile stabilite la art. 75 alin. (1¹) și la art. 76 alin. (3).

Conținutul drepturilor de folosință și de servitute și durata pe care se constituie acestea sînt prevăzute la art. 75 și 76. Drepturile respective se exercită și sînt opozabile terților fără a fi necesară înscrierea acestora în Registrul bunurilor imobile.

(3) Operatorii de sistem sînt obligați să notifice în scris proprietarul terenurilor sau al altor bunuri care pot fi afectate în urma lucrărilor la rețelele de gaze naturale, cu excepția cazurilor de avarii, situație în care proprietarul este înștiințat în termenul cel mai scurt posibil.

(5) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la alin. (2), operatorii de sistem sînt obligați să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială.

(6) Operatorii de sistem sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile prevăzute la alin. (2) și să achite proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menționate, inclusiv în cazul înlăturării consecințelor avariilor, în condițiile art. 76¹.

Articolul 75. De folosință asupra proprietății

unui terț

(1) Dreptul de folosință asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare de construcție, reabilitare sau modernizare a rețelelor de gaze naturale se constituie în conformitate cu art. 74 alin. (2¹) și se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menționat, operatorii de sistem, cu notificarea prealabilă a proprietarului terenului sau al bunului imobil, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații necesare pentru executarea lucrărilor;

b) să desființeze culturi sau plantații, sau alte amenajări existente ori numai să le restrîngă în măsura strict necesară pentru executarea lucrărilor, în condițiile legii;

c) să extragă materiale, să capteze apă, în condițiile legii;

d) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe pe șantier;

e) să sisteze ori să restrîngă activitățile proprietarului în măsura strict necesară pentru executarea lucrărilor menționate.

(1¹) Prin derogare de la prevederile art. 74 alin. (2¹), în cazul în care lucrările de

construcție a rețelelor de gaze naturale implică obținerea unei autorizații de construire sau a unui act permisiv echivalent (în legătură cu construcția de noi rețele de gaze naturale sau porțiuni de rețele de gaze naturale, în legătură cu efectuarea lucrărilor de construcții capitale etc.), dreptul de folosință asupra terenului sau bunului imobil pentru executarea lucrărilor de construcție se constituie cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al bunului imobil respectiv.

(2) Dreptul de folosință prevăzut la alin. (1) încetează la expirarea termenului stabilit pentru executarea lucrărilor sau înaintea acestui termen - la data finisării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora. Oricare dintre aceste situații trebuie notificată fără întârziere proprietarului.

(3) Dreptul de folosință asupra terenului pentru exploatarea și întreținerea rețelelor de gaze naturale, prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare, în scopul asigurării funcționării lor normale, se constituie în conformitate cu art. 74 alin. (21) și se întinde pe toată durata existenței și, respectiv, a exploatării rețelelor de gaze naturale, iar exercitarea lui se face ori de câte ori este nevoie pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale. La exercitarea dreptului menționat, operatorii de sistem, cu notificarea prealabilă a proprietarului terenului sau al bunului imobil, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații pentru întreținere, revizie, reparație și alte intervenții necesare pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale;

b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;

c) să afecteze culturi, plantații sau alte amenajări existente și să restrîngă activitățile proprietarului în măsura și pe durata strict necesare pentru executarea lucrărilor de întreținere, revizie, reparație sau a altor intervenții pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale.

Articolul 76. Servitutea de trecere subterană,

de suprafață sau aeriană a terenului

unui terț

(1) Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului cuprinde dreptul la construcția rețelelor de gaze naturale, precum și dreptul de acces la rețelele de gaze naturale pentru revizii, reparații, alte intervenții sau pentru desfășurarea altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor avariilor, precum și pentru efectuarea reabilitării sau a modernizării rețelelor de gaze naturale.

(2) Dreptul de servitute se constituie în conformitate cu art. 74 alin. (2¹) și se întinde pe toată durata de construcție și/sau de exploatare a rețelelor de gaze naturale.

(3) Prin derogare de la prevederile art. 74 alin. (2¹), în cazul în care lucrările de construcție a rețelelor de gaze naturale implică obținerea unei autorizații de construire sau a unui act permisiv echivalent (în legătură cu construcția de noi rețele de gaze naturale sau

porțiuni de rețele de gaze naturale, în legătură cu efectuarea lucrărilor de construcții capitale etc.), dreptul de servitute asupra terenului sau bunului imobil pentru executarea lucrărilor de construcție se constituie cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al bunului imobil respectiv.

Articolul 76¹. Exercițarea drepturilor de folosință

și de servitute. Recuperarea prejudiciilor

cauzate

(1) În scopul acordării de despăgubiri convenite, aferente exercitării drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 75 și 76, operatorii de sistem sînt obligați să încheie contracte-cadru cu proprietarii terenurilor sau ai bunurilor imobile afectate de exercitarea drepturilor de folosință și de servitute.

(2) Contractul-cadru se elaborează în conformitate cu clauzele obligatorii aprobate de Guvern și stabilește drepturile și obligațiile operatorului de sistem și ale proprietarului terenului sau al bunului imobil afectat în legătură cu exercitarea drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 75 și 76, inclusiv modalitatea de determinare a despăgubirilor pentru pagubele produse de către operatorii de sistem la exercitarea drepturilor respective.

(3) Contractul-cadru se încheie la inițiativa operatorului de sistem sau la solicitarea proprietarilor terenurilor sau ai bunurilor imobile afectate. Operatorii de sistem informează proprietarii terenurilor și ai bunurilor imobile afectate de exercitarea drepturilor de folosință și de servitute cu privire la dreptul de a încheia contractul-cadru corespunzător și cu privire la alte drepturi care le revin în conformitate cu prezentul capitol, prin afișarea pe panoul informativ și prin publicarea pe pagina lor web a modelului contractului-cadru și a altor informații relevante în acest sens.

(4) Despăgubirile pentru pagubele produse de către operatorii de sistem la exercitarea drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 75 și 76 se stabilesc cu luarea în considerare a următoarelor:

a) suprafața de teren afectată în legătură cu efectuarea lucrărilor respective;

b) valorile pentru producțiile estimate ale culturilor și ale plantațiilor afectate, precum și pentru amenajările afectate;

c) valoarea de piață a bunurilor imobile afectate.

(5) Cuantumul despăgubirii datorate se stabilește în fiecare caz în parte prin acordul părților sau, în cazul în care părțile nu ajung la un acord, de instanța de judecată.

Articolul 77. Restrîngerea sau sistarea unor activități

și accesul la terenul unde se află rețelele

de gaze naturale

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de efectuare a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare, întreținere și exploatare a rețelelor de gaze naturale, operatorii de sistem au dreptul să solicite restrângerea sau sistarea, pe durata lucrărilor, a activităților desfășurate în vecinătate. În acest caz, persoanele afectate sînt informate în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Operatorii de sistem trebuie să exercite cu bună-credință și în mod rezonabil dreptul de acces la terenul unde se află rețelele de gaze naturale.

Articolul 78. Exproprierea

(1) Terenurile necesare pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea rețelelor de gaze naturale care aparțin cu titlu de proprietate unor terți pot fi expropriate de autoritatea competentă pentru cauză de utilitate publică, cu respectarea procedurii prevăzute în Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488-XIV din 8 iulie 1999 și cu condiția despăgubirii proprietarului terenului respectiv.

(2) Exproprierea terenului poate avea loc doar dacă operatorii de sistem nu au reușit să obțină dreptul de folosință sau de servitute asupra terenului și/sau dacă demonstrează că lucrările enumerate la art. 74 vor împiedica substanțial folosirea ori chiar vor face imposibilă folosirea de către proprietar a terenului său.

(3) După trecere în proprietatea publică a statului sau a unității administrativ-teritoriale, terenul expropriat urmează să fie dat în folosință, cu titlu gratuit, operatorului de sistem pentru efectuarea lucrărilor necesare de construcție sau exploatare a rețelelor de gaze naturale.

Articolul 79. Zonele de protecție a rețelelor

de gaze naturale

(1) Pentru a se asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor de gaze naturale, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor și a mediului, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale se stabilesc zone de protecție a rețelelor de gaze naturale.

(2) În scopul protecției rețelelor de gaze naturale, persoanelor fizice și juridice li se interzice, fără acordul operatorului de sistem:

a) să efectueze construcții de orice fel în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale;

b) să efectueze săpături de orice fel ori să înființeze plantații perene, să planteze copaci, arbuști în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale;

c) să depoziteze materiale pe căile de acces la rețelele de gaze naturale și în zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale;

d) să intervină în orice alt mod asupra rețelelor de gaze naturale.

(3) Persoanelor fizice și juridice li se interzice:

a) să pună pe rețelele de gaze naturale obiecte de orice fel;

b) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente rețelelor de gaze naturale;

c) să limiteze ori să îngreuească prin împrejurări, prin construcții ori în orice alt mod accesul la rețeaua de gaze natural;

d) să întreprindă alte acțiuni stabilite în Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale.

(4) Se interzice emiterea autorizațiilor de construire care permit efectuarea lucrărilor de construcție în zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale.

(5) În cazul în care constată că în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale se efectuează lucrări cu încălcarea Regulamentului privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, operatorii de sistem sesizează în legătură cu aceasta Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică și autoritatea administrației publice locale și sunt în drept să ceară încetarea lucrărilor și întreprinderea tuturor acțiunilor necesare asigurării securității obiectului industrial periculos.

(6) Proprietarii bunurilor imobile din zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, indiferent de tipul de proprietate, sunt obligați să înlăture orice obstacol și să acorde acces operatorului de sistem pentru executarea lucrărilor de exploatare, de întreținere, de reabilitare, de modernizare, inclusiv de re tehnologizare, a rețelelor de gaze naturale, cu condiția că operatorul de sistem respectiv le-a expediat, în prealabil, cu cel puțin 5 zile calendaristice înainte, o notificare scrisă în acest sens. În cazul în care operatorul de sistem constată existența riscului apariției unei situații de avarie, proprietarul bunului imobil din zona de protecție a rețelelor de gaze naturale, indiferent de tipul de proprietate, este obligat să acorde acces imediat operatorului de sistem la rețelele de gaze naturale respective în vederea întreprinderii acțiunilor, a măsurilor necesare pentru remedierea situației de risc constatate.

(7) Operatorii de sistem sunt obligați să execute cu prudență lucrările de exploatare, de întreținere, de reabilitare, de modernizare a rețelelor de gaze naturale și să plătească despăgubirea rezonabilă convenită pentru eventualele pagube produse la efectuarea lucrărilor menționate, în conformitate cu legislația civilă.

(8) Strămutarea rețelei de gaze naturale la inițiativa proprietarului bunului imobil care se află în zona de protecție a rețelei de gaze naturale se efectuează de către operatorul de sistem, din contul solicitantului, după obținerea acordului proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasată rețeaua respectivă.

Capitolul XI

CONSUMATORUL FINAL

Articolul 80. Prevederi generale

(1) Toți consumatorii finali sînt eligibili și au dreptul de a procura gaze naturale de la orice furnizor ales în conformitate cu contractul de furnizare a gazelor naturale, în condiții de accesibilitate, de continuitate și de fiabilitate.

(2) Orice consumator final este în drept să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor, la alegere. Durata contractului de furnizare și prețul gazelor naturale furnizate se negociază de furnizor și consumatorul final în condiții de piață. Pentru a asigura livrarea gazelor naturale pînă la locul de consum al consumatorilor finali, furnizorii încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, a serviciului de distribuție a gazelor naturale, în corespundere cu prevederile actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Fiecare consumator final are dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului, cu condiția că și-a onorat obligațiile de plată a gazelor naturale consumate față de furnizorul actual, de asemenea are dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de gaze naturale. La schimbarea furnizorului, consumatorul final nu poate fi obligat la plata vreunei taxe.

(4) Consumatorii casnici și întreprinderile mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public în conformitate cu cerințele stabilite la art. 89.

(4¹) În cazul în care consumatorii finali schimbă furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 și încheie un contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociat sau rezoluționează contractul de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul respectiv, pentru locul de consum/locurile de consum în cauză, aceștia sunt în drept să revină la furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 la expirarea termenului de 12 luni de la data rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale la preț reglementat.

(5) Toți consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorului i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul de a beneficia, pentru o anumită perioadă de timp, stabilită în conformitate cu art. 90, de furnizarea gazelor naturale de către furnizorul de ultimă opțiune.

(6) În baza unei înțelegeri exprese, consumatorul final autorizează accesul gratuit al furnizorului cu care a încheiat contract de furnizare a gazelor naturale sau cu care intenționează să încheie un astfel de contract la datele de evidență a consumului său de gaze naturale deținute de operatorul de sistem. Operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție sînt obligați, în baza acceptului în scris al consumatorului final respectiv, să prezinte aceste date furnizorului în cauză. Condițiile generale care definesc modalitatea de prezentare a datelor și procedura de acordare a accesului la date pentru furnizori și pentru consumatorii finali sînt stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Nici consumatorii finali, nici furnizorii nu suportă costuri suplimentare pentru acest serviciu.

(7) Pentru locul/locurile de consum la care consumatorii finali au încheiat contract de furnizare a gazelor naturale cu un furnizor care furnizează gaze naturale în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 nu se permite încheierea a două sau mai multe contracte de furnizare a gazelor naturale.

(8) Instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali nu trebuie să pună în pericol viața și sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în funcționarea normală a obiectelor sistemului de gaze naturale și să afecteze furnizarea gazelor naturale către alți consumatori finali.

(9) În cazul perturbărilor tehnice sau de altă natură în furnizarea gazelor naturale care nu sînt cauzate de instalațiile sale, consumatorul final este în drept să ceară eliminarea acestor perturbări în cel mai mic termen posibil, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Întreruperile cauzate de punerea în aplicare a măsurilor de limitare a livrărilor, întreprinse în caz de perturbări pe piața gazelor naturale, nu sînt considerate perturbări în furnizarea gazelor naturale conform alin. (9).

Articolul 81. Obligațiile consumatorului final

Consumatorul final are următoarele obligații:

a) să respecte condițiile contractuale, să instaleze doar aparate și utilaje care corespund documentelor normativ-tehnice și să utilizeze gazele naturale doar prin aparate omologate de gaze naturale, în mod rațional, inofensiv, eficient și fără fraude;

b) să achite integral plata datorată pentru gazele naturale furnizate și penalitățile calculate, conform condițiilor contractuale și în termenele stabilite în factura de plată;

c) să păstreze intacte echipamentul de măsurare și sigiliile aplicate, să nu întreprindă acțiuni menite să sustragă gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare sau prin denaturarea indicațiilor acestuia și să sesizeze imediat furnizorul în cazul în care depistează defecțiuni în funcționarea echipamentului de măsurare sau violarea sigiliilor operatorului de sistem;

d) dacă nu mai dorește să achiziționeze gaze naturale de la furnizorul respectiv, să rezilieze contractul de furnizare a gazelor naturale și să achite integral furnizorului plata pentru gazele naturale consumate și, după caz, penalitățile aferente, în conformitate cu contractul de furnizare a gazelor naturale;

e) să asigure integritatea instalațiilor de gaze naturale ce-i aparțin și să le întrețină în stare de funcționare normală. Lucrările de instalare, lucrările de deservire tehnică, lucrările de modificare și lucrările de reparație a aparatelor și a instalațiilor sale de gaze naturale trebuie să fie efectuate numai de persoane autorizate, cu întocmirea actelor corespunzătoare. Instalarea și/sau modificarea instalației de gaze naturale se efectuează în baza proiectului coordonat de operatorul de sistem. Înlocuirea unor aparate de gaze naturale cu alte aparate de gaze naturale de aceeași capacitate, conform proiectului, se

efectuează de persoane autorizate, cu întocmirea actelor corespunzătoare. După executarea lucrărilor menționate, consumatorul final informează operatorul de sistem și furnizorul despre acest fapt;

f) să asigure, în conformitate cu condițiile stipulate în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, acces personalului operatorului de sistem pentru controlul și citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și pentru controlul, deservirea și reparația instalațiilor de gaze naturale ce aparțin operatorului de sistem și sînt amplasate pe proprietatea consumatorului final;

g) să nu intervină și să nu permită altor persoane să intervină în utilajul operatorului de sistem și în rețelele de gaze naturale amplasate pe proprietatea consumatorului final.

Articolul 82. Drepturile consumatorului final

Consumatorul final are următoarele drepturi:

a) să aibă acces la rețelele de gaze naturale și să consume gaze naturale la parametrii de calitate stabiliți;

b) să își aleagă furnizorul și să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor;

c) să solicite furnizorului încheierea, modificarea, prelungirea, suspendarea sau rezilierea contractului de furnizare a gazelor naturale;

d) să schimbe furnizorul în condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) să solicite înlăturarea de către operatorul de sistem a deranjamentelor din rețelele de gaze naturale și/sau din rețelele interne ale blocurilor de locuit;

f) să solicite prezentarea de către furnizor a informațiilor privind istoricul de consum, privind plățile și penalitățile calculate și achitate;

g) să solicite sistarea furnizării gazelor naturale pentru o perioadă de timp determinată, conform Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale;

h) să aibă acces la echipamentul de măsurare în cazul în care acesta este instalat pe proprietatea operatorului de sistem, să fie prezent la citirea indicațiilor, la controlul, verificarea și efectuarea constatării tehnico-științifice a echipamentului de măsurare;

i) să verifice și să constate respectarea de către furnizor a prevederilor contractului de furnizare a gazelor naturale;

j) să solicite repararea prejudiciilor cauzate de către furnizor, de către operatorul de sistem în cazul livrării gazelor naturale cu încălcarea parametrilor de calitate, a indicatorilor de calitate stabiliți sau în cazul încălcării de către furnizor, de către operatorul de sistem a prevederilor prezentei legi, a contractului încheiat ori a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție;

k) să solicite și să primească de la operatorul de sistem un nou aviz de racordare în cazul majorării debitului contractat, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind racordarea;

l) să aibă acces la serviciul telefonic 24/24 al operatorului de sistem și la serviciul telefonic al furnizorului.

Articolul 83. Răspunderea consumatorului final

(1) Consumatorul final poartă răspundere pentru nerespectarea obligațiilor ce îi revin, în special:

a) pentru neachitarea consumului de gaze naturale în termenele și în condițiile stabilite în contract;

b) în cazul refuzului nemotivat de a oferi acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile de gaze naturale ale operatorului de sistem, amplasate pe proprietatea consumatorului final;

c) pentru consumul de gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare;

d) în alte cazuri în conformitate cu prevederile contractului, cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale și cu Regulamentul privind racordarea.

(2) În cazul neachitării consumului de gaze naturale în termenele indicate în factura de plată, furnizorul este în drept să aplice penalități în condițiile stabilite la art. 87 alin. (8), precum și să solicite deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final de la rețeaua de gaze naturale, în modul și în condițiile stabilite la alin. (3) din prezentul articol, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale și în Regulamentul privind racordarea.

(3) Deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final de la rețeaua de gaze naturale pe motivul neachitării de către acesta a facturii de plată poate fi efectuată numai după expirarea termenului de cel puțin 10 zile de la data expirării termenului-limită de achitare, indicat în factura de plată. Furnizorul, operatorul de sistem sînt obligați, prin factura de plată expediată consumatorului final spre achitare, să informeze consumatorul final despre posibilele consecințe în caz de neachitare. Factura de plată se emite și se prezintă consumatorului de către furnizor cu cel puțin 10 zile calendaristice înainte de expirarea termenului-limită de achitare, indicat în factură.

(4) În cazul refuzului nemotivat al consumatorului final de a oferi operatorului de sistem acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile de gaze naturale ale operatorului de sistem amplasate pe proprietatea consumatorului final, operatorul de sistem este în drept să deconecteze instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final de la rețeaua de gaze naturale și să ceară strămutarea echipamentului de măsurare în modul și condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(5) În cazul în care se constată documentar faptul că un consumator final a consumat gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea gazelor naturale consumate, care se determină prin aplicarea sistemului paușal.

(6) Reconectarea la rețeaua de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final, anterior deconectate, se va efectua doar după înlăturarea de către consumatorul final a cauzelor care au condus la deconectare. Reconectarea se va efectua în termene cât mai restrânse, însă nu mai târziu de două zile lucrătoare după înlăturarea cauzei de deconectare și după achitarea tarifului de reconectare.

(7) Se interzice deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor casnici în zilele de vineri, sâmbătă și duminică, în zilele de sărbătoare nelucrătoare sau cu o zi înainte de ziua de sărbătoare nelucrătoare, precum și în celelalte zile după ora 20.00, iar ale consumatorilor noncasnici - în afara orelor de lucru ale acestora. Excepție constituie cazurile de depistare a conectării neautorizate la rețelele de gaze naturale, când instalațiile de gaze naturale sau aparatele de utilizare conectate neautorizat se deconectează odată cu depistarea acestor cazuri.

(8) Deconectarea de la și reconectarea la rețeaua de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final se efectuează de operatorul de sistem, la cererea furnizorului sau din proprie inițiativă, în cazurile și condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, precum și în Regulamentul privind racordarea.

(9) Drepturile și obligațiile operatorilor de sistem, ale furnizorilor și ale consumatorilor finali în legătură cu deconectarea de la și reconectarea la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali se stabilesc în prezentul articol, la art. 15 alin. (3), la art.39 alin. (1) lit. k), la art. 46 alin. (1) lit. i), la art. 70 și 110 din prezenta lege, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, precum și în Regulamentul privind racordarea.

(10) Fiecare operator de sistem publică, anual, pe pagina sa electronică informații cu privire la numărul consumatorilor finali care au fost deconectați de la rețelele de gaze naturale, motivele deconectării, precum și alte date în conformitate cu cerințele stabilite de Agenție.

Articolul 84. Protecția consumatorilor vulnerabili

(1) Consumatorii vulnerabili sînt protejați prin politici de protecție socială.

(2) Consumatorii vulnerabili pot beneficia de măsuri speciale de protecție socială. Măsurile respective nu trebuie să împiedice deschiderea efectivă și funcționarea pieței gazelor naturale în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege.

(3) În cazul consumatorilor vulnerabili, furnizorul poate aplica mecanisme de susținere pentru a evita întreruperea furnizării gazelor naturale către această categorie de consumatori, inclusiv în cazul neachitării la timp a facturilor de plată pentru gazele naturale

consumate.

(4) Guvernul poate stabili categorii distincte de consumatori vulnerabili din rândul consumatorilor casnici ce utilizează preponderent gazele naturale pentru încălzire și prepararea hranei, asigurând pentru aceste categorii o protecție suplimentară celei asigurate prin măsurile generale de protecție socială.

Articolul 84¹. Protecția consumatorilor casnici

în cazul condițiilor defavorabile

pe piața gazelor naturale

(1) În cazul înregistrării unor creșteri substanțiale de prețuri pe piața gazelor naturale, fapt care afectează consumatorii casnici, Guvernul poate compensa parțial sau total creșterea de prețuri reglementate, pe o perioadă determinată de timp.

(2) Guvernul stabilește și aprobă prin hotărâre măsurile compensatorii, de asemenea stabilește modalitatea și condițiile în care acestea se aplică. Măsurile compensatorii se evidențiază distinct în factură.

Capitolul XII

TRADINGUL DE GAZE NATURALE.

FURNIZAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 84². Tradingul de gaze naturale

(1) Traderul își desfășoară activitatea exclusiv pe piața angro a gazelor naturale, cu condiția deținerii licenței pentru tradingul de gaze naturale, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulile pieței gazelor naturale.

(2) Traderului îi este interzis să se angajeze în practici anticoncurențiale pe piața gazelor naturale și să împiedice sau să încerce să împiedice, în mod ilicit, angajarea în activitatea de trader a altor titulari de licență ori potențiali competitori, cu respectarea prevederilor legale referitoare la concurență.

(3) În cazul în care desfășoară și alte activități pe piața gazelor naturale, traderul este obligat să asigure separarea contabilă conform cerințelor stabilite la art. 101.

(4) Traderul este obligat să prezinte Agenției rapoarte semestriale cu privire la activitatea desfășurată pe piața angro a gazelor naturale, precum și alte informații solicitate, în modul și termenele stabilite de Agenție.

(5) Traderul este obligat să mențină resursele financiare necesare participării pe piața angro a gazelor naturale.

(6) Licența pentru furnizarea gazelor naturale asigură toate drepturile de tranzacționare stabilite în prezentul articol în raport cu un trader și conferă furnizorului

dreptul de a desfășura toate activitățile stabilite în prezentul articol. Traderul nu poate deține concomitent licența pentru tradingul de gaze naturale și licența pentru furnizarea gazelor naturale.

Articolul 85. Furnizarea gazelor naturale

(1) Furnizarea gazelor naturale se efectuează de furnizorii care dețin licență pentru desfășurarea genului de activitate respectiv.

(2) Furnizorul este independent de orice întreprindere de gaze naturale care desfășoară activitatea de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale și nu poate deține licență pentru transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale.

(3) Furnizorii sînt obligați să furnizeze gaze naturale consumatorilor finali în conformitate cu condițiile stabilite în prezentul capitol, în licență și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(4) Furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali se efectuează la prețuri nereglementate, de piață, în bază de contract negociat între furnizor și consumatorul final. Prețurile fiecărui furnizor se aplică nediscriminatoriu pe categorii de consumatori, pe tot teritoriul pe care licența este valabilă, rezultând diferențieri ale prețurilor la consumatorii finali doar ca urmare a aplicării unor tarife de distribuție diferite - în cazul consumatorilor casnici, iar în cazul consumatorilor noncasnici - inclusiv din volumele vândute și profilul de consum.

(5) Termenele și condițiile de încheiere a contractelor de furnizare a gazelor naturale se stabilesc în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(6) Prin derogare de la prevederile alin. (4) din prezentul articol, în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89, furnizorii sînt obligați să furnizeze consumatorilor finali, la solicitarea acestora, gaze naturale la prețuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, aprobate de Agenție, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți, în conformitate cu prezenta lege și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(7) Consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul la furnizarea gazelor naturale de către furnizorul de ultimă opțiune la prețuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, pentru o perioadă limitată de timp, de cel mult 4 luni, în conformitate cu prezenta lege și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(8) Furnizorii achiziționează gaze naturale pe piața angro a gazelor naturale, cu respectarea condițiilor stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței gazelor naturale.

(9) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 procură gaze naturale urmărind realizarea unui echilibru între obținerea unui cost minim al gazelor achiziționate și asigurarea siguranței în aprovizionarea

cu gaze naturale a consumatorilor finali pentru o perioadă rezonabilă. Acești furnizori sunt obligați să încheie și să prelungească contractele de procurare a gazelor naturale în termene rezonabile și să le prezinte spre informare Agenției cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea contractelor precedente. Neprezentarea contractelor în termenul stabilit se sancționează de Agenție conform art. 113.

(10) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 își îndeplinesc obligațiile în limitele teritoriului stabilit de Agenție și încheie, la solicitare, contracte de furnizare a gazelor naturale cu orice consumator final care are dreptul la acest serviciu conform prezentei legi, cu respectarea Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale și la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Termenele și condițiile care trebuie respectate la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, precum și clauzele obligatorii ce urmează să fie incluse în contractele respective se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(11) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt în drept să vîndă gazele naturale și în condiții de piață, la prețuri negociate, cu condiția ținerii contabilității separate pentru fiecare tip de furnizare.

Articolul 86. Funcțiile și obligațiile furnizorului

(1) La desfășurarea activității sale, furnizorul este obligat să respecte prevederile prezentei legi și actele normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și să asigure continuitatea furnizării gazelor naturale la parametrii de calitate stabiliți și în conformitate cu clauzele contractelor de furnizare a gazelor naturale încheiate cu consumatorii finali.

(2) Fiecare furnizor este obligat să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali astfel încît ultimii să primească toate informațiile necesare care să le permită să facă uz de drepturile ce le sînt consfințite prin lege și prin actele normative în domeniu, inclusiv prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție, în special:

a) informații privind prețurile practicate, precum și privind clauzele contractuale standard, condițiile ce trebuie îndeplinite pentru încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale și alte informații relevante;

b) informații privind modalitățile de plată, posibilele consecințe în cazul neachitării facturilor pentru gazele naturale consumate, precum și privind situațiile în care furnizorul este în drept să perceapă plata preventivă pentru gazele naturale furnizate consumatorilor finali;

c) informații privind procedura de schimbare a furnizorului, privind dreptul consumatorilor finali de a schimba furnizorul necondiționat și fără perceperea unei taxe, precum și privind dreptul consumatorului final de a primi, în termen de cel mult două săptămîni după schimbarea furnizorului, o factură finală de plată pentru gazele naturale consumate;

d) informații privind modalitățile de soluționare pe cale extrajudiciară a eventualelor

neînțelegeri cu consumatorii finali, privind compensațiile ce urmează a fi achitate consumatorilor finali în cazul încălcării de către furnizor a obligațiilor sale, precum și privind termenele de soluționare a reclamațiilor parvenite de la consumatorii finali;

e) informații privind modalitățile prin care furnizorul urmează să comunice consumatorilor finali datele cu privire la consumul real de gaze naturale și cu privire la structura costurilor;

f) informații privind furnizarea către consumatorii finali a gazelor naturale conform parametrilor de calitate stabiliți, precum și privind alte drepturi ale consumatorilor finali;

g) alte informații în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(3) Informațiile specificate la alin. (2) se publică pe pagina electronică a furnizorilor și se actualizează periodic.

(4) Furnizorii sînt obligați să înființeze și să asigure funcționarea unui serviciu telefonic, precum și să asigure ca centrele de deservire a consumatorilor finali să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămîină, iar cel puțin o zi pe săptămîină să fie deschise pînă la ora 20.00. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele furnizorului, și de posibilitatea de a colabora cu operatorii de sistem în vederea soluționării problemelor abordate de consumatorii finali, iar prezentarea informațiilor solicitate, gestionarea cererilor și a reclamațiilor consumatorilor finali, fixarea întîlnirilor cu reprezentanții furnizorului trebuie să fie posibile inclusiv prin telefon și prin poșta electronică.

(5) Furnizorul este obligat să ofere consumatorilor finali posibilitatea de a achita consumul de gaze naturale prin mai multe modalități de plată, aplicate față de consumatorii finali în mod nediscriminatoriu. Orice diferență în ceea ce privește condițiile privind plata urmează a fi argumentată ținînd cont de costurile furnizorului. Furnizorul este în drept să solicite consumatorilor finali plata preventivă, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, cu aplicarea unor criterii echitabile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, inclusiv în cazul în care consumatorul se află în procedura de insolvabilitate.

(6) Fiecare furnizor facturează gazele naturale furnizate în baza unei facturi de plată emise cu respectarea prevederilor Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale. Furnizorul include și evidențiază distinct în factura de plată și costurile suportate în legătură cu prestarea către consumatorul respectiv a serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale. Furnizorul poate include în factura de plată și alte taxe în conformitate cu legea și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(7) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată și în materialele promoționale puse la dispoziția consumatorilor finali:

a) informații cu privire la contribuția fiecărei surse de gaze naturale în structura totală a surselor de energie utilizate de furnizor în anul precedent;

b) informații cu privire la dreptul consumatorilor de a soluționa pe cale extrajudiciară neînțelegerile cu furnizorul, precum și termenele în care sînt în drept să conteste decizia furnizorului.

(8) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată, în materialele promoționale informația cu privire la consumul de gaze naturale al consumatorului final, astfel încît acesta să aibă posibilitatea să-și regularizeze propriul consum de gaze naturale, cu privire la prețurile aplicate, precum și cu privire la costul gazelor naturale consumate. Informația respectivă se comunică la intervale de timp corespunzătoare, ținînd cont de capacitatea echipamentelor de măsurare instalate la consumatorii finali și de periodicitatea de citire a indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și de raportul eficacitate-costuri al acestor măsuri. Se interzice furnizorului să perceapă de la consumatorii finali plăți suplimentare pentru acest serviciu.

(9) Anual, fiecare furnizor este obligat să elaboreze și să publice pe pagina sa electronică un program de acțiuni referitor la acordarea asistenței consumatorilor finali privind realizarea obligațiilor contractuale, prevenirea suspendării furnizării gazelor naturale, sprijinirea furnizării gazelor naturale către consumatorii finali în locuri depărtate de centrele urbane, precum și privind promovarea eficienței energetice.

(10) Anual, pînă la 30 aprilie, fiecare furnizor întocmește și prezintă Agenției un raport privind activitatea sa din anul precedent. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a furnizorului.

(11) Fiecare furnizor este obligat să întreprindă măsurile necesare pentru oferirea asistenței și protejarea intereselor consumatorilor finali, precum și pentru examinarea reclamațiilor acestora în mod eficient, inclusiv pentru soluționarea litigiilor pe cale extrajudiciară.

(12) Furnizorul este obligat să exercite și alte funcții și obligații stabilite în prezentul capitol și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 87. Contractul de furnizare a gazelor

naturale

(1) Furnizarea gazelor naturale către consumatorii finali se efectuează numai în baza unui contract de furnizare a gazelor naturale, încheiat între furnizor și consumatorul final în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(2) Contractul de furnizare a gazelor naturale trebuie să conțină în mod obligatoriu următoarele:

a) denumirea și adresa furnizorului;

b) obiectul contractului, parametrii de calitate a gazelor naturale furnizate;

c) mijloacele prin care se pot obține informații actualizate despre prețurile în vigoare;

d) cazurile și condițiile de întrerupere a furnizării gazelor naturale, de deconectare și

de reconectare la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali;

e) durata contractului, cazurile și modalitatea de prelungire, modificare, suspendare și rezoluțiune a contractului de furnizare a gazelor naturale, inclusiv să prevadă expres dreptul consumatorului final la rezoluțiunea contractului în mod unilateral și gratuit;

f) prevederi referitoare la modalitatea de notificare de către furnizor a consumatorului final cu privire la majorarea prețului de furnizare a gazelor naturale înainte de aplicarea acestuia;

g) tipurile de servicii de întreținere, în cazul în care acestea sînt oferite;

h) termenele de plată, modalitățile de plată, cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul de gaze naturale, precum și măsurile ce vor fi întreprinse de furnizor în cazul nerespectării de către consumatorul final a obligațiilor contractuale;

i) eventualele compensații și modalitățile de rambursare a cheltuielilor care se aplică în cazul în care furnizorul nu își îndeplinește obligațiile contractuale, inclusiv în cazul facturării eronate, sau dacă furnizorul își îndeplinește obligațiile contractuale cu întârziere sau în mod defectuos;

j) modalitățile de inițiere a procedurilor de soluționare a neînțelegerilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale;

k) drepturile și obligațiile furnizorului și ale consumatorului final, precum și informații cu privire la gestionarea reclamațiilor.

(3) Condițiile contractuale trebuie să fie echitabile și să fie prezentate potențialului consumator final înainte de încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale. În cazul în care contractul de furnizare a gazelor naturale este încheiat prin reprezentanți, consumatorul final trebuie să fie notificat în prealabil cu privire la condițiile contractuale.

(4) Furnizorul este obligat să elaboreze clauzele contractuale standard ale contractului de furnizare a gazelor naturale, propus pentru negocieri consumatorilor finali, să publice aceste clauze pe pagina sa electronică și/sau să le comunice prin utilizarea altor metode transparente. Clauzele contractuale standard se elaborează în conformitate cu prezentul articol și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Clauzele contractuale standard pot fi detaliate în contract și completate în anexele contractului. Furnizorul și consumatorul final pot prevedea în contractul de furnizare a gazelor naturale posibilitatea reducerii volumului de gaze naturale în anumite perioade de timp ale zilei. Clauzele contractuale obligatorii ale contractului de furnizare a gazelor naturale încheiat în legătură cu furnizarea în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 se aprobă de Agenție.

(5) Contractul de furnizare a gazelor naturale trebuie să fie întocmit într-un limbaj clar, inteligibil și neechivoc. Se interzice furnizorului să oblige consumatorii finali la prezentarea de documentație excesivă, în legătură cu încheierea contractului, să pună în

sarcina consumatorilor finali obligații administrative excesive, precum și să recurgă la practici de vânzare incorecte sau înșelătoare. Se interzice furnizorului să introducă în contract clauze care să interzică sau să condiționeze schimbarea furnizorului de către consumatorul final respectiv, precum și să perceapă de la consumatorul final taxă pentru rezoluțiunea contractului. Clauzele contractuale care conțin asemenea prevederi sînt nule de drept.

(6) Contractul de furnizare a gazelor naturale se încheie dacă instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final sînt racordate la rețelele de gaze naturale cu respectarea normelor de siguranță.

(7) Furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 este obligat să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu potențialul consumator final care întrunește condițiile de încheiere a contractului, în conformitate cu prezentul articol și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(8) Pentru achitarea cu întârziere a consumului de gaze naturale, consumatorii finali plătesc penalitate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract în urma negocierilor. Quantumul penalității este negociabil, dar nu poate depăși rata medie anuală ponderată a dobînzii la creditele noi acordate în monedă națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei. La solicitarea consumatorilor finali, furnizorii vor renegocia quantumul penalității stabilite în contractele încheiate cu consumatorii finali, cu respectarea plafonului maxim stabilit.

(9) Furnizorul poate solicita operatorului de sistem deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali doar în cazurile și cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite la art. 15 alin. (3), art. 70 și 83 din prezenta lege, precum și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Furnizorul este obligat să notifice consumatorul final despre propunerea de a modifica contractul de furnizare a gazelor naturale cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte, despre faptul că acesta din urmă este în drept să nu accepte modificarea, precum și despre dreptul său la rezoluțiunea contractului de furnizare a gazelor naturale în caz de dezacord. Furnizorul este obligat să notifice, în mod direct, transparent și inteligibil, consumatorii finali despre orice majorare a prețurilor nu mai tîrziu de sfîrșitul primei perioade de facturare care urmează intrării în vigoare a majorării.

(11) Cu excepția cazurilor de neachitare de către consumatorul final a facturilor pentru gazele naturale, furnizorul are dreptul la rezoluțiunea în mod unilateral a contractului de furnizare a gazelor naturale cu condiția expedierii consumatorului final a notificării prealabile cu cel puțin 30 de zile calendaristice înainte, în conformitate cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 are dreptul la suspendarea sau la rezoluțiunea în mod unilateral a contractului de furnizare a gazelor naturale numai în cazurile stabilite și cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(12) Furnizorul este obligat să depună toată diligența pentru soluționarea pe cale extrajudiciară a neînțelegerilor aferente executării contractului de furnizare a gazelor naturale și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali.

Articolul 88. Procedura de schimbare a furnizorului

(1) Procedura de schimbare a furnizorului de către consumatorul final este reglementată prin Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului, elaborat și aprobat de Agenție, care stabilește în special:

- a) etapele procesului de schimbare a furnizorului;
- b) condițiile care trebuie îndeplinite de către furnizorul nou;
- c) drepturile și obligațiile furnizorului nou în raport cu celelalte părți implicate în procesul de schimbare a furnizorului;
- d) drepturile și obligațiile furnizorului actual în contextul rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale;
- e) drepturile și obligațiile operatorului de sistem care exploatează rețelele de gaze naturale la care sînt racordate instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final;
- f) drepturile și obligațiile consumatorului final care inițiază procedura de schimbare a furnizorului;
- g) modalitățile de soluționare a obligațiilor financiare anterioare ale consumatorului final.

(2) Schimbarea furnizorului se efectuează în termen de cel mult 20 de zile calendaristice, în baza unei cereri depuse de consumatorul final, în conformitate cu Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului. Procedura de schimbare a furnizorului poate fi gestionată de consumatorul final sau de furnizorul nou în baza procurii de reprezentare a consumatorului final, întocmită cu respectarea prevederilor Codului civil.

(3) În cazul schimbării furnizorului, operatorul de sistem este obligat să încheie cu furnizorul nou contract pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, contract pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale pentru locul/locurile de consum indicate de consumatorul final. Pentru consumatorul final care schimbă furnizorul se aplică principiul „capacitatea urmează consumatorul”.

(4) Furnizorul actual este obligat să furnizeze gaze naturale unui consumator final care a inițiat procedura de schimbare a furnizorului pînă la rezoluțiunea contractului de furnizare a gazelor naturale. Se interzice furnizorului actual, precum și operatorului de sistem, să perceapă de la consumatorii finali plăți pentru schimbarea furnizorului, pentru încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale sau să împiedice în vreun mod derularea procedurii de schimbare a furnizorului de către consumatorul final.

(5) Echipamentul de măsurare, montat la locul/locurile de consum al/ale

consumatorului noncasnic care solicită schimbarea furnizorului, trebuie să permită înregistrarea orară a consumului de gaze naturale și să corespundă prevederilor Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale. În situația în care echipamentul de măsurare instalat la locul de consum al consumatorului noncasnic care intenționează să schimbe furnizorul nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale sau nu permite înregistrarea orară a consumului de gaze naturale, echipamentul de măsurare se înlocuiește de către consumatorul noncasnic, pe cheltuiala sa, pînă la inițierea procedurii de schimbare a furnizorului.

(6) Furnizorul actual este obligat să expedieze consumatorului final o factură de plată, finală, în termen de cel mult două săptămîni de la schimbarea furnizorului, în baza indicațiilor echipamentului de măsurare comunicate lui de către operatorul de sistem. Eventualele litigii ce survin între furnizorul actual, furnizorul nou și operatorul de sistem în legătură cu schimbarea furnizorului se soluționează pe cale amiabilă sau în instanța de judecată. Orice litigiu dintre furnizorul actual și consumatorul final care nu ține de achitarea plății pentru furnizarea gazelor naturale nu suspendă procedura de schimbare a furnizorului și punerea în aplicare a unui nou contract de furnizare a gazelor naturale.

(7) Operatorul de sistem și furnizorii țin, în mod separat, evidența reclamațiilor referitoare la schimbarea furnizorului și raportează, trimestrial, Agenției în legătură cu aplicarea și respectarea Regulamentului privind procedura de schimbare a furnizorului, inclusiv cu privire la reclamațiile parvenite de la consumatorii finali în contextul schimbării furnizorului.

Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor

categorii de consumatori finali în

contextul obligației de serviciu public

(1) Consumatorii casnici și întreprinderile mici au dreptul de a fi aprovizionați cu gaze naturale de către furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali la parametri de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, aprobate de Agenție, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(2) În limitele teritoriului autorizat prin licențele operatorilor de sistem, Agenția poate impune, în baza unor criterii prestabilite de eligibilitate și de selectare competitive, transparente și nediscriminatorii, prevăzute în Regulamentul privind impunerea obligațiilor de serviciu public, aprobat în acest sens, unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale consumatorilor finali specificați la alin. (1).

(2¹) În cazul în care în rezultatul procedurii competitive prevăzute la alin. (2) nu este selectat furnizorul care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public, Agenția desemnează, prin hotărâre, un furnizor care să furnizeze gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de

serviciu public, pentru o perioadă care nu depășește trei ani. Agenția este în drept să decidă atribuirea acestei funcții furnizorului de gaze naturale care îndeplinește cel puțin următoarele condiții:

a) operează activ pe piața de gaze naturale din Republica Moldova;

b) are una din cele mai mari cifre de afaceri cumulate de furnizare de gaze naturale din cadrul pieței de gaze naturale din Republica Moldova în ultimul an calendaristic anterior celui al unei proceduri de desemnare;

c) este separat de orice alte activități care nu au legătură cu tradingul și furnizarea gazelor naturale.

(3) Drepturile și obligațiile furnizorului care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie furnizate gazele naturale consumatorilor specificați la alin. (1) se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale și, după caz, în hotărârea Agenției adoptată conform alin. (2).

(3¹) Agenția revocă, prin hotărâre, obligația de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol în unul din următoarele cazuri:

a) furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali refuză să îndeplinească obligația respectivă;

b) furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali nu îndeplinește obligația respectivă, cu excepția situației în care neîndeplinirea obligației nu îi este imputabilă;

c) furnizorului căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali i s-a suspendat sau i s-a retras licența de furnizare a gazelor naturale.

(4) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorul care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în legătură cu îndeplinirea obligației de serviciu public în cauză. Raportul se publică pe pagina electronică a furnizorului respectiv.

Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune

(1) Consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorului i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul să fie aprovizionați cu gaze naturale, pentru o anumită perioadă de timp, de către furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune.

(2) Printr-o hotărâre adoptată în temeiul art. 11, Agenția poate impune, în baza unor

criterii prestabilite de eligibilitate și de selectare competitive, transparente și nediscriminatorii, prevăzute în Regulamentul privind impunerea obligațiilor de serviciu public, aprobat în acest sens, unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune. Prin hotărârea adoptată în acest sens, Agenția stabilește condiții și cerințe specifice privind îndeplinirea obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, inclusiv, dar fără a se limita la disponibilitatea surselor de furnizare a cantităților necesare de gaze naturale pentru a asigura îndeplinirea obligației de serviciu public respective. În eventualitatea survenirii circumstanțelor invocate la alin. (1) din prezentul articol, furnizorul de ultimă opțiune furnizează gaze naturale consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în condiții reglementate și la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Agenția este în drept să impună obligația de furnizare de ultimă opțiune furnizorilor care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89.

(2¹) În cazul în care în rezultatul procedurii competitive prevăzute la alin. (2) nu este selectat furnizorul de ultimă opțiune, Agenția desemnează, prin hotărâre, un furnizor de ultimă opțiune pentru o perioadă care nu depășește trei ani. După examinarea circumstanțelor existente, Agenția este în drept să decidă impunerea obligației de serviciu public privind furnizarea de ultimă opțiune furnizorilor care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 sau unui alt furnizor de gaze naturale care îndeplinește cel puțin următoarele condiții:

a) operează activ pe piața de gaze naturale din Republica Moldova;

b) are una din cele mai mari cifre de afaceri cumulate de furnizare de gaze naturale din cadrul pieței de gaze naturale din Republica Moldova în ultimul an calendaristic anterior celui al unei proceduri de desemnare;

c) este separat de orice alte activități care nu au legătură cu tradingul și furnizarea gazelor naturale;

d) demonstrează, prin documente confirmative, disponibilitatea surselor pentru furnizarea cantităților necesare de gaze naturale.

(3) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza gaze naturale este obligat să notifice Agenția în conformitate cu prevederile art. 15 alin. (8) și (9).

(4) La primirea notificării, Agenția identifică furnizorul de ultimă opțiune care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului în care se află locurile de consum ale consumatorilor finali respectivi și adoptă hotărârea privind asigurarea furnizării de ultimă opțiune consumatorilor finali deserviți de furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza gaze naturale. Furnizorul de ultimă opțiune preia consumatorii finali în baza hotărârii Agenției, fără prezentarea unei cereri speciale de către consumatorii finali respectivi.

(5) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a

furniza gaze naturale este obligat să notifice, cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte, operatorul de sistem care deservește consumatorii săi finali cu privire la data încetării furnizării gazelor naturale, precum și despre trecerea acestora la furnizorul de ultimă opțiune desemnat de Agenție.

(6) Operatorul de sistem prezintă Agenției și furnizorului de ultimă opțiune, în termen de 5 zile lucrătoare de la data notificării primite în conformitate cu alin. (5), informații despre consumatorii finali care urmează să fie preluați de furnizorul de ultimă opțiune.

(7) Procedura de ieșire a unui furnizor de pe piața gazelor naturale, indiferent de forma sau de cauzele acesteia, precum și modalitatea de transmitere a consumatorilor finali furnizorului de ultimă opțiune se stabilesc în Regulile pieței gazelor naturale.

(8) Furnizorul de ultimă opțiune furnizează gazele naturale consumatorilor finali pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Până la expirarea acestei perioade, consumatorii finali ai furnizorului de ultimă opțiune sunt obligați să încheie un contract de furnizare a gazelor naturale cu un alt furnizor, în condițiile stabilite de prezenta lege.

Consumatorii finali care au schimbat furnizorul ce furnizează gaze naturale în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 și au încheiat un contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociat sau au rezoluționat contractul de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul respectiv și care, la expirarea termenului prevăzut de prezentul alineat, nu au semnat un contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociat cu un alt furnizor pot solicita prelungirea contractului de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul de ultimă opțiune până la expirarea termenului stabilit la art. 80 alin. (4¹).

(8¹) În cazul în care consumatorul final nu încheie în termenele stabilite la alin. (8) contract de furnizare a gazelor naturale cu un alt furnizor, operatorul de sistem este obligat să deconecteze, la cererea furnizorului de ultimă opțiune, instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final în cauză după notificarea prealabilă a consumatorului final respectiv cu 15 zile înainte de deconectare.

(9) În cazul furnizării de ultimă opțiune, contractul de furnizare a gazelor naturale se consideră încheiat începând cu ziua în care furnizarea fizică către consumatorul final este stabilită și asigurată, indiferent dacă respectivul consumator final a depus sau nu cererea privind furnizarea gazelor naturale, în termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Furnizorul de ultimă opțiune pune la dispoziția consumatorului final contractul de furnizare a gazelor naturale, în formă scrisă, în termen de cel mult 8 zile calendaristice de la data începerii furnizării de ultimă opțiune.

(11) Furnizorul de ultimă opțiune este în drept să solicite operatorului de sistem să deconecteze instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final care nu a efectuat plata pentru gazele naturale furnizate.

(12) Drepturile și obligațiile furnizorului de ultimă opțiune, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie asigurată furnizarea de ultimă opțiune se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(13) Furnizorul de ultimă opțiune este obligat să țină evidență separată pe categorii de consumatori și să întocmească rapoarte separate pentru furnizarea de ultimă opțiune.

(13¹) Agenția revocă, prin hotărâre, obligația de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol în unul dintre următoarele cazuri:

a) furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune refuză să îndeplinească obligația respectivă;

b) furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune nu îndeplinește obligația respectivă, cu excepția situației în care neîndeplinirea obligației nu îi este imputabilă;

c) furnizorului căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune i s-a suspendat sau i s-a retras licența de furnizare a gazelor naturale.

(14) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorul de ultimă opțiune elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în legătură cu furnizarea de ultimă opțiune, care trebuie să conțină informații privind numărul consumatorilor finali care au beneficiat de furnizarea de ultimă opțiune, volumul gazelor naturale furnizate, precum și privind durata medie de furnizare a gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public în cauză. Raportul se publică pe pagina electronică a furnizorului de ultimă opțiune respectiv.

Articolul 91. Păstrarea și prezentarea informației

de către furnizor

(1) Furnizorul este obligat să păstreze timp de cel puțin 5 ani informațiile și documentele cu privire la contractele de furnizare a gazelor naturale încheiate cu consumatorii angro, cu operatorii de sistem și cu operatorii instalațiilor de stocare și să le prezinte, la solicitare, Agenției, Consiliului Concurenței, organelor centrale de specialitate ale administrației publice, precum și Secretariatului Comunității Energetice.

(2) Informațiile care sînt păstrate în conformitate cu alin. (1) trebuie să conțină detalii ale tranzacțiilor efectuate, cum ar fi normele privind durata, furnizarea, decontarea, cantitatea furnizată, datele și orele de executare, prețurile tranzacției, mijloacele de identificare ale consumatorilor angro, ale operatorilor de sistem, ale operatorilor instalațiilor de stocare în cauză, precum și detaliile specifice ale tuturor contractelor de furnizare a gazelor naturale.

(3) Agenția poate decide să pună la dispoziția participanților la piața gazelor naturale o parte din informațiile prevăzute la alin. (2), în formă agregată, cu condiția nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată cu privire la anumiți participanți la piața gazelor naturale sau cu privire la unele tranzacții de pe piața gazelor naturale.

Capitolul XIII

PIAȚA GAZELOR NATURALE

Secțiunea 1

Prevederi generale

Articolul 92. Principii generale

(1) Toate tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, a altor produse conexe se efectuează pe piața gazelor naturale, care este compusă din piața angro a gazelor naturale și piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Dreptul de participare la piața gazelor naturale aparține tuturor producătorilor, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, operatorilor instalațiilor de stocare, traderilor, furnizorilor și consumatorilor care își desfășoară activitatea în Republica Moldova. Participanții la piața gazelor naturale își îndeplinesc obligațiile și își exercită drepturile cu bună-credință, cu respectarea prevederilor prezentei legi și ale Regulilor pieței gazelor naturale. Se interzice participanților la piața gazelor naturale să își exercite drepturile în vederea restrângerii concurenței și a lezării intereselor legitime ale consumatorului, precum și să întreprindă alte acțiuni ce au ca obiect ori pot avea ca efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței, în special prin încheierea de acorduri anticoncurențiale sau prin folosirea în mod abuziv a poziției dominante pe piața gazelor naturale.

(3) Funcționarea pieței gazelor naturale, precum și reglementarea drepturilor și a obligațiilor participanților la piața gazelor naturale se efectuează în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulile pieței gazelor naturale și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3¹) Participanții la piața gazelor naturale sunt obligați să își asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor provocate, în conformitate cu actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(4) Operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție și operatorii instalațiilor de stocare sînt participanți specifici la piața gazelor naturale și au dreptul să acționeze pe piața gazelor naturale numai în condițiile stabilite în prezentul capitol, în Regulile pieței gazelor naturale și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(5) Operatorii sistemelor de transport, în limitele funcțiilor stabilite, prezintă Agenției informațiile necesare privind activitatea pe piața gazelor naturale și informează Agenția despre orice încălcări, constatate sau potențiale, din partea participanților la piața gazelor naturale.

(6) Anual, până la 1 martie, Agenția elaborează și publică raportul privind piața gazelor naturale, care trebuie să conțină informații detaliate privind organizarea și funcționarea pieței, privind prețurile înregistrate, volumele tranzacționate, numărul de participanți și indicatorii de concentrare a pieței, precum și informații privind deficiențele identificate și tendințele evoluțiilor înregistrate pe piața gazelor naturale. Raportul privind

piața gazelor naturale se publică pe pagina web oficială a Agenției.

Articolul 93. Deschiderea și reciprocitatea

Toți consumatorii finali sunt eligibili și au dreptul la libera alegere a furnizorului și la schimbarea furnizorului, inclusiv din rândul furnizorilor din alte țări părți ale Comunității Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, care obțin licență în condițiile stabilite în prezenta lege, de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art. 89, în condițiile stabilite de prezenta lege.

Articolul 94. Piața angro a gazelor naturale

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, inclusiv tranzacțiile de import sau export, tranzacțiile de vânzare-cumpărare a produselor conexe, la care participă producătorii, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii instalațiilor de stocare, traderii și furnizorii se efectuează pe piața angro a gazelor naturale.

(2) Piața angro a gazelor naturale este organizată și funcționează în conformitate cu prezentul capitol, cu Regulile pieței gazelor naturale și cu alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Pe piața angro a gazelor naturale, tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează în bază de contracte bilaterale, care se formează ținându-se cont de cerere și de ofertă, ca rezultat al unor mecanisme concurențiale sau al negocierilor. Participanții la piața gazelor naturale sînt în drept să se angajeze în tranzacții bilaterale, inclusiv în tranzacții bilaterale de export sau de import al gazelor naturale, cu respectarea obligațiilor stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței gazelor naturale.

(4) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de pe piața angro a gazelor naturale se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

(4¹) Se interzice participanților la piața angro a gazelor naturale să efectueze tranzacții pe piață fără a se asigura de înregistrarea acestora în Registrul participanților la piața angro, prevăzut la art. 94¹. În cazul în care Agenția constată că pe piața angro a gazelor naturale au fost efectuate tranzacții cu încălcarea principiului stabilit în prezentul alineat, aceasta aplică sancțiune financiară prevăzută la art.113 alin.(1) lit.d) și stabilește termen pentru înregistrare în Registrul participanților la piața angro.

(4²) În cazul în care participantul la piața angro a gazelor naturale nu se înregistrează în Registrul participanților la piața angro în termenul stabilit conform alin. (4¹), Agenția suspendă licența conform art. 16 alin. (4) lit.g).

(5) Participanții la piața angro a gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport, entitatea de echilibrare, operatorii platformelor de tranzacționare sunt obligați să prezinte Agenției informații cu privire la tranzacțiile încheiate. Modul de raportare și periodicitatea raportării se stabilesc printr-o hotărâre a Agenției adoptată în acest sens. Participanții la piața angro a gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport, entitatea de echilibrare, operatorii platformelor de tranzacționare sunt obligați să păstreze informațiile și

documentele aferente tranzacțiilor încheiate, timp de cel puțin 5 ani.

(6) Executarea de către operatorii sistemelor de transport, entitatea de echilibrare, operatorii platformelor de tranzacționare a obligației stabilite la alin. (5) din prezentul articol nu îi exonerează pe aceștia de îndeplinirea obligațiilor stabilite la art. 97³.

Articolul 94¹. Registrul participanților la piața

angro

(1) Participanții la piața angro a gazelor naturale care efectuează tranzacții cu produse energetice angro sau care manifestă interesul de a participa la astfel de tranzacții prin intermediul notificărilor de tranzacționare sunt obligați să se înregistreze în Registrul participanților la piața angro.

(2) Prin derogare de la Legea nr. 71/2007 cu privire la registre, Agenția instituie și ține Registrul participanților la piața angro cu respectarea formatului și a cerințelor stabilite în cadrul Comunității Energetice, precum și a cerințelor stabilite în prezentul articol.

(3) Registrul participanților la piața angro se actualizează în mod continuu și conține, fără a se limita la acestea, cel puțin următoarele informații despre fiecare participant la piața angro a gazelor naturale:

a) codul unic de identificare;

b) codul fiscal, numărul de înregistrare pentru TVA;

c) adresa sediului principal/adresa de domiciliu;

d) persoanele responsabile pentru deciziile operaționale ale participantului respectiv și pentru cele referitoare la tranzacții;

e) beneficiarul final al activităților de tranzacționare ale participantului respectiv;

f) alte informații care permit identificarea participantului respectiv.

(4) Procedura de înregistrare și modul de actualizare a Registrului participanților la piața angro se stabilesc într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(5) Participanții la piața angro a gazelor naturale sunt obligați să depună la Agenție cererea de înregistrare în Registrul participanților la piața angro înainte de a efectua o tranzacție cu produse energetice angro.

(6) Participanții înregistrați în Registrul participanților la piața angro sunt obligați să notifice Agenția, în termenele stabilite în regulamentul menționat la alin. (4), despre orice modificare a informațiilor prezentate anterior în cererea de înregistrare.

(7) Executarea obligației de a se înregistra în Registrul participanților la piața angro nu îl exonerează pe participantul respectiv de sarcina de a îndeplini alte obligații ce îi

incumbă în conformitate cu prezenta lege și cu Regulile pieței gazelor naturale, inclusiv obligațiile ce îi revin în calitate de parte responsabilă de echilibrare.

(8) Agenția transmite informațiile din Registrul participanților la piața angro Comitetului de reglementare al Comunității Energetice în termenele și condițiile stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(9) Cererea de înregistrare a participantului la piața angro a gazelor naturale care s-a înregistrat deja la Agenție în calitate de participant la piața energiei electrice nu trebuie să ducă la o dublă înregistrare a acestuia, ci doar la modificarea listei activităților prestate care au fost specificate pentru respectivul participant al pieței.

Articolul 94². Interzicerea acordurilor anticoncurențiale

și a abuzului de poziție dominantă

pe piața gazelor naturale

(1) Se interzic și sunt nule de drept orice înțelegeri pe piața gazelor naturale care au ca obiect sau efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței pe piața gazelor naturale, în special cele care:

a) stabilesc, direct sau indirect, prețurile de cumpărare sau de vânzare ori orice alte condiții de tranzacționare;

b) limitează sau controlează producerea, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile;

c) împart piețele sau sursele de aprovizionare;

d) aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiții inegale la tranzacții echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;

e) condiționează încheierea contractelor de acceptare de către cealaltă parte a unor obligații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

(2) Folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi de gaze naturale a poziției dominante deținute pe piața gazelor naturale se interzice, fiind incompatibilă cu piața. Aceste practici abuzive pot consta, în special, în:

a) impunerea, direct sau indirect, a prețurilor de cumpărare sau de vânzare inechitabile sau a altor condiții de tranzacționare inechitabile;

b) limitarea producerii, a comercializării sau a dezvoltării tehnice în prejudiciul consumatorilor;

c) aplicarea, în raporturile cu partenerii comerciali, a unor condiții inegale la tranzacții echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;

d) condiționarea încheierii contractelor de acceptarea de către cealaltă parte a unor obligații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

Articolul 95. Piața cu amănuntul a gazelor naturale

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale la care participă furnizorii și consumatorii finali în vederea satisfacerii consumului propriu al ultimilor se efectuează pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează în conformitate cu contractele de furnizare a gazelor naturale, încheiate între furnizori și consumatorii finali.

(3) Pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, furnizorii vând gaze naturale consumatorilor eligibili la prețuri negociate care reflectă costurile de achiziție, transport, distribuție și furnizare a gazelor naturale, inclusiv costurile aferente contractării serviciului de stocare a gazelor naturale, taxele și impozitele percepute, în baza contractelor bilaterale încheiate cu aceștia. Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

(3¹) Furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, în calitate de utilizatori de sistem, încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale cu operatorul sistemului de transport și/sau contracte pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale cu operatorul sistemului de distribuție, în conformitate cu prezenta lege. La cererea Agenției, furnizorii prezintă informația cu privire la sursa de gaze naturale pentru a acoperi cererea prognozată de gaze naturale a consumatorilor finali. Informațiile prezentate vor cuprinde inclusiv contractele încheiate de vânzare-cumpărare a gazelor naturale sau documentele ce confirmă înregistrarea la o bursă/platformă de tranzacționare a gazelor naturale din Uniunea Europeană sau Comunitatea Energetică.

(4) În contextul obligațiilor de serviciu public, furnizorii specificați la art. 89 și furnizorii de ultimă opțiune furnizează consumatorilor finali gaze naturale la prețuri reglementate, aprobate de Agenție în condițiile stabilite în cap. XII.

Articolul 96. Regulile pieței gazelor naturale

(1) Principiile, modul de organizare și de funcționare a pieței gazelor naturale se definesc în Regulile pieței gazelor naturale, în conformitate cu prevederile specifice ale Codului rețelelor de gaze naturale.

(2) Regulile pieței gazelor naturale creează cadrul legal adecvat pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare cu respectarea principiilor de transparență, de publicitate și de nediscriminare, precum și pentru asigurarea prestării serviciilor de sistem în bază de criterii obiective, transparente și nediscriminatorii.

(3) Regulile pieței gazelor naturale reglementează în special:

a) structura pieței gazelor naturale;

b) procedurile, principiile și standardele de organizare și de funcționare a pieței gazelor naturale, în funcție de modelul de piață a gazelor naturale aplicat;

c) tipurile de contracte încheiate pe piața gazelor naturale și clauzele obligatorii ce urmează a fi introduse în contractele încheiate pe piața contractelor bilaterale în condiții reglementate;

d) metodele de calcul al fluxurilor efective de gaze naturale pe piața gazelor naturale, al volumelor de gaze naturale procurate de participanții la piața gazelor naturale în conformitate cu contractele încheiate, metodele de evidență a cantității de gaze naturale la punctele de intrare și de ieșire ale rețelelor de transport al gazelor naturale;

e) procedurile și metodele de evidență a tranzacțiilor efectuate pe piața gazelor naturale;

f) procedura de efectuare a notificărilor fizice de către participanții la piața gazelor naturale;

g) procedurile și metodele aferente stabilirii și menținerii bazei de date pentru necesitățile pieței gazelor naturale;

h) procedurile și metodele aferente achiziției serviciilor de sistem și cele aferente achiziției gazelor naturale pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale;

i) drepturile și obligațiile participanților la piața gazelor naturale, inclusiv obligațiile participanților la piața gazelor naturale în legătură cu echilibrarea;

j) metodele de calcul al dezechilibrelor cantitative provocate de participanții la piața gazelor naturale și al decontărilor financiare pentru dezechilibrele provocate pe piața gazelor naturale;

k) alte aspecte necesare pentru organizarea și funcționarea pieței gazelor naturale.

Articolul 97. Promovarea concurenței pe piața

gazelor naturale. Studiul de piață

și măsurile de reglementare

(1) Agenția asigură crearea condițiilor necesare pentru o concurență efectivă pe piața gazelor naturale și pentru dezvoltarea acesteia, inclusiv prin promovarea, în actele sale normative de reglementare, a principiilor de echitate, transparentă și nediscriminare, și, în conformitate cu art. 97⁵, monitorizează piața gazelor naturale și realizează investigații și controale, inclusiv pentru depistarea în timp util a abuzurilor pe piața gazelor naturale.

(2) Agenția efectuează, cel puțin la fiecare doi ani, un studiu de piață în baza rezultatelor căruia stabilește măsuri necesare și proporționale pentru promovarea concurenței pe piața gazelor naturale și, pe cale de consecință, pentru crearea premiselor necesare creșterii eficienței pieței gazelor naturale.

(3) Studiul de piață se efectuează în baza hotărîrii Agenției și cuprinde următoarele:

a) descrierea și obiectul pieței gazelor naturale;

b) evaluarea nivelului de eficiență, de concurență și de transparență pe piața gazelor naturale și evaluarea cantitativă a concentrației pe piața gazelor naturale, inclusiv prin aplicarea de indicatori de concentrare a pieței stabiliți în Regulile pieței gazelor naturale;

c) indicii privind întreprinderile de gaze naturale care dețin poziție dominantă pe piața gazelor naturale;

d) concluziile studiului, care vor include rezultatele investigațiilor și măsurile care trebuie luate pentru asigurarea unei concurențe loiale pe piața gazelor naturale.

(4) În legătură cu efectuarea studiului de piață, Agenția inițiază consultări publice în conformitate cu termenele și condițiile stipulate în Legea privind transparența în procesul decizional. Comentariile primite în timpul consultărilor publice se reflectă în raportul Agenției.

(5) Orice studiu de piață inițiat va fi efectuat în cel mai eficient mod, în termen de pînă la 4 luni de la data adoptării hotărîrii corespunzătoare de către Agenție. În caz de necesitate, acest termen poate fi prelungit de Agenție, în mod rezonabil și justificat, pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Studiul de piață se finalizează prin adoptarea hotărîrii Agenției, în care sînt specificate rezultatele studiului efectuat și măsurile dispuse în vederea funcționării normale a pieței și dezvoltării concurenței loiale pe piața gazelor naturale.

(6) Agenția realizează investigații pe piața gazelor naturale în conformitate cu prezenta lege și cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

(7) Investigația Agenției se efectuează în cel mai eficient mod în termen de pînă la 4 luni, termen care poate fi prelungit, prin hotărîre motivată a Agenției, cu cel mult 4 luni. Rezultatele investigației se reflectă într-o hotărîre a Agenției, care specifică circumstanțele constatate și măsurile dispuse, inclusiv privind suspendarea sau retragerea licenței unui participant la piața gazelor naturale sau privind suspendarea temporară sau definitivă a participării acestuia pe piața gazelor naturale. Dacă, în urma investigației, sînt depistate semne de încălcare a legislației concurențiale, Agenția comunică acest fapt Consiliului Concurenței.

(8) Raportul Agenției privind evaluarea nivelului de concurență pe piața gazelor naturale se publică pe pagina web oficială a Agenției și se transmite Consiliului Concurenței și Secretariatului Comunității Energetice.

Secțiunea a 2-a

Prevederi specifice privind integritatea și transparența pieței angro a gazelor naturale.

Monitorizarea pieței gazelor naturale

Articolul 97¹. Interdicții privind tranzacțiile bazate

pe informații privilegiate

(1) Persoanelor fizice sau juridice care dețin informații privilegiate li se interzice:

a) să folosească aceste informații pentru a dobândi, înstrăina sau pentru a încerca să dobândească ori să înstrăineze, pentru sine sau pentru o terță persoană, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informațiile în cauză;

b) să divulge aceste informații altei persoane, cu excepția situației în care divulgarea are loc în cadrul exercitării muncii, profesiei sau funcțiilor persoanei respective, cu informarea acesteia în legătură cu faptul că informațiile comunicate sunt privilegiate;

c) să recomande altei persoane să dobândească sau să înstrăineze ori să determine altă persoană să dobândească sau să înstrăineze, în baza informațiilor privilegiate, produsele energetice angro la care se referă informațiile în cauză.

(2) Interdicțiile stabilite la alin. (1) se aplică următoarelor persoane care dețin informații privilegiate:

a) membrilor organului administrativ, de conducere sau de supraveghere al unei întreprinderi;

b) persoanelor care dețin cote în capitalul social al unei întreprinderi;

c) persoanelor care au acces la informații prin exercitarea muncii, profesiei sau funcțiilor;

d) persoanelor care au dobândit astfel de informații prin activități infracționale;

e) persoanelor care cunosc sau trebuie să cunoască faptul că informațiile sunt privilegiate.

(3) Prevederile alin. (1) lit. a) și c) nu se aplică operatorului sistemului de transport la procurarea gazelor naturale în vederea asigurării funcționării sigure și fiabile a sistemului de gaze naturale conform obligațiilor ce îi revin potrivit art. 39.

(4) Prevederile alin. (1)–(3) nu se aplică:

a) tranzacțiilor realizate pentru a achita o obligație scadentă de dobândire sau înstrăinare a unor produse energetice angro, în cazul în care această obligație decurge dintr-un contract încheiat sau dintr-un ordin de tranzacționare emis înainte ca persoana vizată să intre în posesia unor informații privilegiate;

b) tranzacțiilor realizate de producătorii de gaze naturale sau de operatorii instalațiilor de stocare al căror scop este de a-și acoperi pierderile imediate, cauzate de întreruperile neplanificate, dacă fără realizarea acestora participantul la piața gazelor naturale nu ar putea să-și îndeplinească obligațiile contractuale existente sau dacă astfel de acțiuni sunt întreprinse cu acordul operatorilor sistemelor de transport implicați în vederea

asigurării funcționării sigure și fiabile a sistemului de gaze naturale. Producătorii de gaze naturale, operatorii instalațiilor de stocare care realizează asemenea tranzacții sunt obligați să prezinte Agenției informații cu privire la tranzacțiile respective;

c) participanților la piața gazelor naturale care acționează în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, prevăzute în cap. XV, în cazul în care se constată apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale, iar mecanismele de piață pe întreg teritoriul țării au fost suspendate. În acest caz, Agenția asigură publicarea informațiilor privilegiate în conformitate cu prevederile art. 97².

(5) În cazul în care persoana care deține informații privilegiate este o persoană juridică, interdicțiile stabilite la alin. (1) se aplică în egală măsură persoanelor fizice care participă în numele persoanei juridice respective la luarea deciziei privind realizarea tranzacției.

(6) În cazul în care se difuzează informații în scop jurnalistic sau ca expresie artistică, o astfel de difuzare a informațiilor se evaluează ținându-se cont de actele normative care reglementează libertatea presei și libertatea de exprimare în alte mijloace media, cu excepția cazului în care:

a) aceste persoane obțin, direct sau indirect, avantaje sau beneficii ca urmare a diseminării informațiilor în cauză; sau

b) divulgarea sau difuzarea informațiilor respective se face cu intenția de a induce piața în eroare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro.

Articolul 97². Obligația de a publica informații

privilegiate

(1) Un participant la piața gazelor naturale este obligat să facă publice în mod efectiv și în timp util informațiile privilegiate deținute cu privire la activitatea comercială sau la instalațiile pe care le deține ori le controlează acesta, întreprinderea-mamă sau o întreprindere înrudită a acestuia sau de ale căror aspecte operaționale este responsabil în totalitate sau parțial respectivul participant sau întreprinderea-mamă ori întreprinderea înrudită a acestuia. Se supun publicării informațiile care se referă la capacitatea și utilizarea instalațiilor de producere, a instalațiilor de stocare, a instalațiilor de utilizare sau a rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv informațiile referitoare la indisponibilitatea planificată sau neplanificată a acestora.

(2) Un participant la piața gazelor naturale poate amâna în mod excepțional, pe propria răspundere, publicarea unor informații privilegiate pentru a nu aduce atingere intereselor sale legitime, cu condiția că omisiunea în cauză nu induce în eroare publicul, iar participantul la piața gazelor naturale poate asigura confidențialitatea respectivelor informații și nu ia decizii cu privire la tranzacționarea de produse energetice angro pe baza acestor informații. Participantul la piața gazelor naturale este obligat să notifice fără întârziere Agenția despre acest fapt, cu prezentarea motivelor care justifică amânarea publicării informațiilor în cauză.

(3) Dacă, în cadrul exercitării obișnuite a muncii, a profesiei sau a funcțiilor sale, un participant la piața gazelor naturale, un angajat sau reprezentant al său divulgă informații privilegiate legate de un produs energetic angro, în conformitate cu art. 97¹ alin. (1) lit. b), participantul respectiv, angajatul sau reprezentantul acestuia trebuie să se asigure ca informațiile respective să fie publicate în mod efectiv, simultan și complet. În cazul divulgării neintenționate, participantul la piața gazelor naturale este obligat să se asigure ca informațiile să fie publicate în mod efectiv și complet cât mai repede posibil după respectiva divulgare neintenționată.

(4) Cerința stabilită la alin. (3) nu se aplică în cazul în care persoana care primește informațiile are obligația de a păstra confidențialitatea în conformitate cu actele normative în vigoare, cu dispozițiile statutare sau cu clauzele contractuale.

(5) Printr-o hotărâre adoptată în acest sens, Agenția stabilește criteriile care trebuie întrunite pentru asigurarea respectării obligațiilor de publicare în mod efectiv, simultan, complet și în timp util a informațiilor privilegiate, precum și modul de publicare a acestora.

(6) Executarea obligațiilor stabilite la alin.(1) și (2) nu exonerează participanții la piața gazelor naturale de îndeplinirea cerințelor stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție privind publicarea informațiilor, în special privind termenul și modul de publicare a acestora.

(7) Prevederile alin. (1) și (2) nu aduc atingere dreptului participanților la piața gazelor naturale de a amâna divulgarea informațiilor sensibile privind protecția infrastructurii critice dacă informațiile respective se consideră a fi secret de stat, secret comercial sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată.

Articolul 97³. Obligațiile persoanelor care intermediază

tranzacții cu titlu profesional

(1) Orice persoană fizică sau juridică care intermediază cu titlu profesional tranzacții cu produse energetice angro este obligată să își desfășoare activitatea cu respectarea prevederilor art. 97¹ și ale art. 97⁴ alin. (1). În cazul în care are motive întemeiate să suspecteze că o tranzacție ar putea încălca prevederile art. 97¹ sau ale art. 97⁴ alin. (1), persoana respectivă este obligată să notifice fără întârziere Agenția despre acest fapt.

(2) Activitatea de intermediere a tranzacțiilor presupune prestarea serviciilor de organizare a tranzacțiilor pentru:

a) crearea circumstanțelor necesare sau oferirea de asistență părților terțe (cumpărător sau vânzător) astfel încât să fie încheiată o tranzacție angro cu gaze naturale (să se influențeze în mod direct asupra încheierii tranzacției); sau

b) oferirea unui instrument sau a unor mijloace care să faciliteze încheierea de tranzacții cu produse energetice angro de către părți terțe (cumpărător sau vânzător), și care nu se limitează doar la furnizarea mijloacelor prin intermediul cărora părțile terțe pot comunica între ele.

Articolul 97⁴. Interzicerea manipulării pieței

gazelor naturale

(1) Se interzice manipularea sau tentativa de manipulare a pieței gazelor naturale.

(2) În sensul prezentei legi, manipularea pieței include una dintre următoarele acțiuni:

1) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro:

a) care oferă sau sunt susceptibile de a oferi indicații false sau înșelătoare în ceea ce privește oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

b) care stabilesc sau prin care se încearcă stabilirea, în mod artificial, prin acțiunea uneia sau mai multor persoane care acționează în mod concertat, a prețului unuia sau mai multor produse energetice angro, cu excepția cazului în care persoana care a efectuat tranzacția sau care a emis ordinul de tranzacționare consideră că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime și că respectiva tranzacție sau respectivul ordin de tranzacționare sunt conforme cu practicile de piață admise pe respectiva piață angro a gazelor naturale;

c) care utilizează sau prin care se încearcă utilizarea unui instrument fictiv sau a unei alte forme de înșelăciune sau abuz de încredere, care transmit sau sunt de natură să transmită informații false sau înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

2) difuzarea, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, a unor informații care oferă ori sunt susceptibile de a oferi mesaje false sau înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro, inclusiv răspândirea de zvonuri și difuzarea de informații false sau înșelătoare, dacă persoana care a difuzat informațiile știa sau trebuia să știe că acestea sunt false sau înșelătoare.

Articolul 97⁵. Monitorizarea pieței gazelor naturale

(1) Agenția monitorizează piața gazelor naturale și, în conformitate cu prevederile art. 14¹ din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, este în drept să colecteze informații cu privire la posibilele încălcări pe piața gazelor naturale din oficiu, la sesizarea unui organ central de specialitate al administrației publice, a unei alte autorități publice, inclusiv a Consiliului Concurenței, la cererea unui participant la piața gazelor naturale sau la sesizarea Comitetului de reglementare al Comunității Energetice.

(2) Agenția este în drept să solicite de la participantul la piața gazelor naturale, de la persoana care intermediază tranzacții cu titlu profesional sau de la altă persoană care este în legătură cu oricare dintre aceștia prezentarea, în formă scrisă, a informațiilor sau a documentelor necesare în legătură cu exercitarea funcției sale de monitorizare a integrității și transparenței pieței gazelor naturale.

(3) Agenția elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la examinarea denunțurilor.

(4) În vederea exercitării funcției sale de monitorizare a pieței, Agenția efectuează controale sau inițiază investigații în temeiul art. 8 alin. (1) lit. j) și k). Participanții la piața gazelor naturale sunt obligați să coopereze cu Agenția și să prezinte informațiile necesare, de asemenea trebuie să se abțină de la obstrucționarea în orice mod a Agenției la efectuarea controalelor și realizarea investigațiilor.

Articolul 97⁶. Atribuțiile Agenției la realizarea

investigațiilor pe piața gazelor

naturale

(1) Agenția inițiază investigații pe piața gazelor naturale, la recepționarea unei cereri sau din oficiu, inclusiv în cazul în care constată existența unor circumstanțe care indică faptul că o persoană nu respectă sau încalcă prevederile art. 97¹-97⁴.

(2) Investigațiile se realizează cu respectarea principiilor și a procedurii stabilite în prezenta lege și în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

(3) În cadrul investigației, Agenția exercită drepturile stabilite în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, precum și următoarele drepturi specifice:

a) de a efectua, împreună cu Consiliul Concurenței, controale comune pe piața gazelor naturale;

b) la constatarea circumstanțelor care indică nerespectarea sau încălcarea uneia sau mai multor prevederi ale prezentului capitol și săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal, de a informa organele de drept competente cu privire la rezultatele și finalitatea procedurii administrative desfășurate în conformitate cu prezenta lege;

c) de a coopera cu autoritățile de reglementare din domeniul financiar-fiscal, precum și cu alte autorități de reglementare sub egida Comitetului de reglementare al Comunității Energetice.

(4) Orice acțiune întreprinsă de Agenție în temeiul prezentului articol trebuie să corespundă principiului proporționalității.

Articolul 97⁷. Cooperarea la nivel național

și regional în contextul monitorizării

pieței gazelor naturale

(1) În legătură cu monitorizarea integrității și a transparenței pieței gazelor naturale, în conformitate cu prezentul articol și cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, Agenția colaborează cu autoritățile de reglementare din țările vecine și din țările părți ale Comunității Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, cu alte autorități de resort și cu organele de drept

din Republica Moldova, inclusiv cu Consiliul Concurenței, prin diverse mijloace, care includ, fără a se limita la acestea, schimbul de informații și încheierea, la necesitate, a memorandumurilor de înțelegere.

(2) Agenția colaborează cu autoritatea de reglementare a pieței financiare prin schimb de informații privind instrumentele derivate ale gazelor naturale, precum și prin alte mijloace, inclusiv prin încheierea memorandumurilor de înțelegere.

(3) Agenția informează Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și Secretariatul Comunității Energetice atunci când există motive rezonabile să suspecteze că pe piața gazelor naturale din Republica Moldova se întreprind sau au fost întreprinse acțiuni care contravin prevederilor prezentului capitol, oferind informații cât mai detaliate posibil în legătură cu acțiunile respective.

(4) În cazul în care există bănuieli rezonabile că în altă țară parte a Comunității Energetice sunt întreprinse acțiuni care influențează piața angro a gazelor naturale sau prețurile produselor energetice angro din Republica Moldova și care contravin principiilor privind excluderea abuzului pe piață și a manipulării pieței, stabilite în prezenta lege, Agenția este în drept să notifice despre acest fapt Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, Secretariatul Comunității Energetice și să solicite luarea măsurilor necesare pentru atenuarea/eliminarea impactului acțiunilor respective.

(5) Agenția sesizează Consiliul Concurenței în cazul în care există motive întemeiate să suspecteze că pe piața gazelor naturale din Republica Moldova se întreprind sau au fost întreprinse acțiuni care pot constitui încălcări ale Legii concurenței nr. 183/2012, inclusiv în legătură cu potențiale acțiuni de concentrare economică, și notifică despre acest fapt Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și Secretariatul Comunității Energetice.

(6) La sesizarea Comitetului de reglementare al Comunității Energetice privind o presupusă încălcare a prevederilor prezentului capitol, Agenția transmite informațiile solicitate sau, după caz, inițiază o investigație în legătură cu presupusa încălcare notificată și întreprinde măsurile necesare pentru remedierea încălcărilor identificate. În cazul în care nu este posibilă prezentarea informațiilor solicitate în termenele stabilite, Agenția notifică Comitetul de reglementare al Comunității Energetice despre acest fapt, precum și despre motivele justificative.

(7) Prin derogare de la prevederile alin. (6), Agenția este în drept să refuze să dea curs solicitării Comitetului de reglementare al Comunității Energetice în cazul în care:

a) aceasta ar putea afecta suveranitatea sau securitatea națională;

b) autoritățile naționale competente au inițiat deja o procedură judiciară pentru aceleași fapte/acțiuni și împotriva aceluiași persoane;

c) instanța de judecată a pronunțat o hotărâre definitivă și irevocabilă în privința persoanelor respective cu privire la aceleași fapte comise.

(8) În cazul refuzului conform alin. (7), Agenția informează în modul corespunzător

Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, prezentând informații detaliate privind procedurile inițiate sau hotărârile adoptate de autoritățile/instanțele de judecată naționale.

Articolul 97⁸. Nedivulgarea informațiilor confidențiale.

Transparența. Secretul profesional.

Protecția datelor

(1) Agenția este obligată să se abțină de la divulgarea informațiilor confidențiale obținute în conformitate cu art. 97² alin. (2), a informațiilor obținute în cadrul exercitării atribuțiilor stabilite la art. 97⁵ și 97⁶, precum și a altor informații oficiale cu accesibilitate limitată obținute în cadrul exercitării funcției de monitorizare a pieței gazelor naturale și în legătură cu aceasta. Agenția întreprinde măsurile necesare pentru a asigura confidențialitatea, integritatea și protecția informațiilor respective, precum și măsurile menite să prevină utilizarea necorespunzătoare a acestor informații și accesul neautorizat la acestea.

(2) Sub rezerva respectării secretului profesional, Agenția este în drept să publice o parte din informațiile pe care le deține, cu condiția ca informațiile confidențiale din domeniul afacerilor sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată care vizează anumiți participanți la piața gazelor naturale sau anumite tranzacții ori piețe individuale să nu fie divulgate și să nu poată fi deduse.

(3) Agenția pune la dispoziție, în scopuri științifice, baza de date comerciale de care dispune, ce conține date care nu sunt sensibile din punct de vedere comercial, în conformitate cu cerințele privind confidențialitatea informațiilor stabilite în prezenta lege și în alte acte normative aplicabile.

(4) Informațiile indicate la alin. (2) și (3) se publică sau se prezintă în scopul îmbunătățirii transparenței pieței gazelor naturale și doar dacă este puțin probabil ca acestea să ducă la denaturarea concurenței pe piața gazelor naturale. Agenția distribuie informațiile în mod echitabil, în conformitate cu o procedură transparentă, stabilită într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție, care se publică pe pagina sa web oficială.

(5) Informațiile confidențiale care sunt obținute sau transmise în conformitate cu prezentul capitol fac obiectul cerinței privind respectarea secretului profesional.

(6) Obligația de păstrare a secretului profesional se aplică:

a) persoanelor care lucrează sau care au lucrat pentru Agenție, pentru Consiliul Concurenței, pentru alte autorități publice care au intrat în posesia informațiilor stabilite la alin. (1);

b) experților mandatați de Agenție, de Consiliul Concurenței sau de alte autorități publice care obțin informații cu caracter confidențial în conformitate cu prezentul capitol.

(7) Informațiile confidențiale obținute de către persoanele indicate la alin. (6) în

cadrul exercitării funcțiilor lor nu pot fi divulgate niciunei alte persoane sau autorități decât într-o formă prescurtată, anonimată sau agregată, care să nu permită identificarea niciunui participant la piața gazelor naturale, cu excepția cazurilor în care obligația de divulgare este stabilită expres în prezenta lege sau în alte acte normative.

(8) Agenția, autoritățile publice sau persoanele care obțin informații confidențiale în conformitate cu prezenta lege sunt în drept să le utilizeze exclusiv în scopul exercitării atribuțiilor stabilite prin prezenta lege. Organele centrale de specialitate ale administrației publice, alte autorități publice sau persoane pot utiliza aceste informații doar în scopul pentru care le-au fost furnizate sau în cadrul unor proceduri administrative sau judiciare în legătură cu exercitarea atribuțiilor lor. Organul central de specialitate al administrației publice sau autoritatea publică ce a primit informațiile respective este în drept să le utilizeze în alte scopuri cu condiția obținerii acordului Agenției, al autorităților sau al persoanelor care au comunicat informațiile respective.

(9) Cerințele ce țin de protecția datelor la colectarea și prelucrarea informațiilor în contextul exercitării funcției de monitorizare a pieței gazelor naturale se vor regăsi în Regulamentul cu privire la monitorizarea pieței, elaborat și aprobat de către Agenție.

Capitolul XIV

REGLEMENTAREA PREȚURILOR ȘI A TARIFELOR.

SEPARAREA CONTABILITĂȚII

Articolul 98. Prețuri și tarife aplicate în sectorul gazelor naturale

(1) În sectorul gazelor naturale se aplică următoarele prețuri și tarife:

- a) prețuri negociate, rezultate din cerere și ofertă pe piețele de gaze naturale;
- b) prețuri și tarife reglementate.

(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:

a) tarife reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, inclusiv tarifele armonizate de intrare/ieșire;

b) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de distribuție a gazelor naturale;

c) tarifele reglementate pentru serviciul de stocare a gazelor naturale;

d) prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89;

d¹) prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul îndeplinirii

obligăției de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, care țin cont de necesitatea furnizorului de ultimă opțiune să procure cantități suplimentare de gaze naturale pe parcursul unor perioade scurte de timp la prețuri mai mari decât prețurile de procurare a gazelor naturale conform contractelor bilaterale;

e) tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport și de operatorul sistemului de distribuție, inclusiv tarifele de racordare și tarifele de reconectare.

(3) Prețurile și tarifele reglementate specificate la alin. (2) se determină în conformitate cu metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a acestora, elaborate și aprobate în conformitate cu prezenta lege.

(4) La calcularea tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale se iau în considerare volumele, veniturile și cheltuielile aferente fluxurilor transfrontaliere.

(4¹) Agenția poate aproba o reducere de până la 100% la tarifele pentru serviciul de transport al gazelor naturale bazate pe capacitate în punctele de intrare din instalațiile de stocare și în punctele de ieșire către acestea, cu excepția cazului și în măsura în care aceste instalații, care sunt conectate la mai multe rețele de transport al gazelor naturale, sunt utilizate pentru a concura cu unul sau mai multe puncte de interconectare.

(5) Furnizorii de gaze naturale negociază cu consumatorii finali prețul la gazele naturale în conformitate cu cererea și oferta pe piețele de gaze naturale, cu excepția situațiilor în care gazele naturale se furnizează la prețuri reglementate.

Articolul 99. Metodologiile de calculare, aprobare

și aplicare a prețurilor și a tarifelor

reglementate

(1) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate specificate la art. 98 alin. (2) se elaborează și se aprobă de către Agenție în conformitate cu prezenta lege. La elaborarea metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, Agenția respectă principiile stabilite în prezenta lege și în Codul rețelelor de gaze naturale.

(2) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate se bazează pe următoarele principii:

a) funcționarea eficientă și asigurarea viabilității financiare a întreprinderilor de gaze naturale în baza costurilor justificate și strict necesare pentru desfășurarea activităților reglementate;

b) aprovizionarea cu gaze naturale, în mod continuu și fiabil, a consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți;

c) desfășurarea activităților reglementate în condiții de siguranță;

d) orientarea sistemului de formare a prețurilor și a tarifelor reglementate spre crearea de premise pentru motivarea întreprinderilor de gaze naturale și a consumatorilor finali în sporirea eficienței energetice prin stabilirea de stimulente corespunzătoare atât pe termen scurt, cât și pe termen lung;

e) promovarea investițiilor eficiente în sectorul gazelor naturale;

f) eliminarea subvențiilor încrucișate;

g) asigurarea faptului că prețurile și tarifele reglementate sînt justificate, rezonabile, verificabile, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective și includ o rată rezonabilă de rentabilitate.

(3) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:

a) componența și modul de calculare a:

- cheltuielilor aferente procurării volumelor de gaze naturale, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale din rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale;

- cheltuielilor materiale;

- cheltuielilor aferente retribuirii muncii;

- cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale, calculate în baza costului de intrare la data dării în exploatare și a costurilor ulterioare capitalizate aprobate de Agenție, asigurându-se că valoarea acestora va fi recuperată prin prețurile, tarifele reglementate doar o singură dată;

- cheltuielilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului de gaze naturale;

- cheltuielilor de distribuție și administrative;

- cheltuielilor aferente realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite în conformitate cu art. 108¹;

- altor cheltuieli justificate și necesare pentru desfășurarea activității operaționale;

- nivelului rentabilității, determinat prin metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activitățile reglementate de distribuție sau de stocare a gazelor naturale);

- nivelului rentabilității pentru activitatea reglementată de transport, ținând cont de specificul modelului de separare a operatorului sistemului de transport implementat;

- devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate (componenta de corectare a venitului reglementat);

b) determinarea costurilor care trebuie să fie incluse în prețurile sau în tarifele reglementate, separat pentru fiecare activitate desfășurată de întreprinderea de gaze naturale și pentru fiecare tip de rețea de gaze naturale;

c) condițiile de utilizare a costurilor privind amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, a costurilor materiale de întreținere și de exploatare și modul de includere a acestor costuri în prețurile și în tarifele reglementate, în cazul utilizării lor în alte scopuri sau în cazul neutilizării lor;

d) modul de determinare a consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport, în rețelele de distribuție a gazelor naturale, prin stabilirea trendului de reducere a acestora pe perioada valabilității metodologiilor tarifare, pentru a implementa mecanisme de stimulare a eficienței, ținând cont de obiectivele stabilite și de volumele de gaze naturale injectate în rețelele de transport, în rețelele de distribuție a gazelor naturale;

e) modul de recuperare, prin prețuri și tarife reglementate, a investițiilor efectuate, metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate pe tipuri de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se iau în considerare valoarea ce a rezultat din reevaluarea imobilizărilor corporale și necorporale, valoarea activelor achitate de consumatori, precum și valoarea activelor care au fost obținute gratuit, prin donații și granturi;

f) metoda de separare a cheltuielilor comune ale întreprinderii și de separare a rentabilității pe tipuri de activitate practicate de întreprindere și/sau pe tipuri de rețea de gaze naturale;

g) modul de determinare și de aplicare a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de gaze naturale și a prețurilor diferențiate în funcție de consum;

h) modul de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate.

(3¹) La determinarea cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale, indicate la alin. (3) lit. a) liniuța a patra, admise în scopuri tarifare, nu se ia în considerare valoarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale care au fost obținute gratuit, prin donații, granturi, valoarea altor active finanțate de către terți, inclusiv de către consumatori, precum și modificarea costului de intrare a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale, rezultată în urma reevaluării acestora sau prin aplicarea unui alt procedeu decât prin prisma costurilor ulterioare capitalizate, aprobate de Agenție.

(4) Nivelul rentabilității pentru activitatea reglementată de furnizare a gazelor naturale se stabilește în metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate astfel încât furnizorii să obțină un profit rezonabil și cu respectarea principiilor de echitate și de nediscriminare între furnizorii din aceeași categorie.

(5) Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale trebuie să stabilească modul de determinare a tarifelor armonizate de intrare/ieșire pentru serviciul de transport al gazelor naturale, mecanismele și metoda de stabilire a ratelor de alocare a costurilor în raport cu punctele de intrare/ieșire, modul de determinare a prețurilor de referință și să reflecte inclusiv

principiile stabilite la art. 99¹.

(6) Prețurile și tarifele reglementate, precum și metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a acestora trebuie să fie nediscriminatorii în ceea ce privește activitățile, categoriile de consumatori și categoriile de utilizatori de sistem. Tarifele pentru serviciile de transport vor reflecta și costurile serviciilor prestate de entitatea responsabilă cu deținerea în proprietate și/sau gestionarea unor părți din rețeaua de transport al gazelor naturale.

(7) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, aprobate de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, de asemenea se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale întreprinderilor de gaze naturale.

Articolul 99¹. Tarifele armonizate de intrare/ieșire

pentru serviciul de transport al gazelor

naturale

(1) În scopul determinării tarifelor armonizate de intrare/ieșire pentru serviciul de transport al gazelor naturale (în continuare - *tarife armonizate de intrare/ieșire*) se consideră că rețelele de transport al gazelor naturale ale operatorilor sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale formează un sistem unic de intrare/ieșire pentru întreg teritoriul Republicii Moldova, în cadrul căruia fiecare dintre aceștia este responsabil de rețelele de transport al gazelor naturale pe care le exploatează.

(2) Tarifele armonizate de intrare/ieșire se determină pentru fiecare punct de intrare în și de ieșire din sistemul unic de intrare/ieșire, în conformitate cu metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, aprobată de Agenție.

(3) Prețurile de referință se calculează în baza metodei de calcul al prețurilor de referință, care este parte a metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale. În cazul în care se organizează licitații, prețul de referință urmează a fi utilizat în calitate de preț de rezervă pentru produsele de capacitate standard anuală pentru capacitate fermă și ca bază pentru stabilirea prețurilor de rezervă pentru produsele de capacitate standard neanuală pentru capacitate fermă și pentru produsele de capacitate standard pentru capacitate întreruptibilă. În cazul în care nu se recurge la organizarea de licitații pentru alocarea capacităților, prețul de referință urmează a fi utilizat în calitate de tarif armonizat pentru serviciul de transport pentru produsul de capacitate respectiv.

(4) La determinarea tarifelor armonizate de intrare/ieșire se aplică aceeași metodă de stabilire a prețurilor de referință în comun pentru toți operatorii sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale care exploatează rețelele de transport al gazelor naturale în cadrul sistemului unic de intrare/ieșire. Agenția este în drept să aplice metoda de stabilire a prețului de referință în funcție de distanța medie ponderată bazată pe capacitate sau o altă metodă de calcul care întrunește cerințele și principiile stabilite în prezenta lege și/sau în Codul rețelelor de gaze naturale. La examinarea opțiunii cu privire la

aplicarea unei alte metode de calcul decât metoda de stabilire a prețului de referință în funcție de distanța medie ponderată bazată pe capacitate, prevăzută în Codul rețelelor de gaze naturale, aceasta din urmă trebuie să servească drept scenariu de referință pentru comparație cu metoda de calcul propusă.

(5) Pentru determinarea tarifelor armonizate de intrare/ieșire, Agenția stabilește veniturile reglementate pentru fiecare operator al sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale care urmează a fi recuperate prin tarifele respective, în baza metodei plafonării veniturilor. Veniturile reglementate respective urmează a fi stabilite reieșind din costurile de capital, care se calculează separat pentru fiecare operator al sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale, precum și din costurile de întreținere și de exploatare. Costurile de capital pentru fiecare operator al sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale trebuie să includă costurile constituite din amortizarea și din rentabilitatea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale ale operatorului sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale, obținute urmare a realizării investițiilor în conformitate cu art. 42.

(6) La stabilirea tarifelor armonizate de intrare/ieșire și la reconcilierea veniturilor, Agenția aplică următoarele principii:

a) recuperarea parțială sau recuperarea în exces a veniturilor aferente prestării serviciilor de transport al gazelor naturale trebuie redusă la minimum, luând în considerare, în modul corespunzător, investițiile realizate de către operatorii sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale în conformitate cu art. 42;

b) nivelul tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale trebuie să asigure recuperarea la timp de către operatorii sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale a veniturilor aferente prestării serviciilor de transport al gazelor naturale;

c) evitarea, în măsură posibilităților, a diferențelor semnificative între nivelurile tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale aplicabile pentru două perioade tarifare consecutive.

(7) La determinarea tarifelor armonizate de intrare/ieșire, Agenția va lua în considerare inclusiv capacitățile estimate a fi rezervate în fiecare dintre punctele de intrare și de ieșire stabilite, cantitățile estimate a fi transportate, cantitățile înregistrate în perioada precedentă, alți parametri necesari a fi luați în calcul în funcție de metoda de stabilire a prețurilor de referință utilizată în conformitate cu prevederile alin. (4).

(8) În conformitate cu metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, la aplicarea metodei de stabilire a prețurilor de referință la punctele de intrare și de ieșire, Agenția este în drept să utilizeze una sau mai multe dintre următoarele metode de ajustare la punctele de intrare și de ieșire:

a) efectuarea de către Agenție a unei evaluări comparative, prin care prețurile de

referință dintr-un anumit punct de intrare sau de ieșire se ajustează astfel încât valorile rezultate să atingă nivelul competitiv al prețurilor de referință;

b) efectuarea de către Agenție a unei egalizări, prin care același preț de referință se aplică la unele puncte sau la toate punctele dintr-un grup omogen de puncte;

c) efectuarea de către Agenție a unei redimensionări, prin care prețurile de referință din toate punctele de intrare sau din toate punctele de ieșire ori din ambele tipuri de puncte se ajustează prin înmulțirea valorilor acestora cu o constantă sau prin adunarea ori scăderea unei constante din valorile acestora.

(9) O serie de factori determinanți pot servi ca temei pentru luarea deciziei de utilizare a metodei de ajustare prin egalizare, stabilită la alin. (8) lit. b), inclusiv, dar fără a se limita la aceștia:

a) necesitatea evitării subvențiilor încrucișate, în special în ceea ce privește utilizarea intrazonală și interzonală;

b) încurajarea utilizării activelor care contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

c) consolidarea stabilității prețurilor și a fluxurilor;

d) stimularea concurenței pe piața angro și pe piața cu amănuntul a gazelor naturale;

e) asigurarea simplității și a transparenței la stabilirea tarifelor;

f) evitarea diferențelor de preț în cadrul grupurilor omogene de puncte.

Articolul 99². Reconcilierea veniturilor.

Mecanismul de compensare între

operatorii sistemelor de transport

(1) Diferențele dintre veniturile reglementate ale operatorilor sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale și veniturile obținute efectiv în aceeași perioadă se reconciliază cu respectarea principiilor stabilite în prezentul articol și în conformitate cu metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale.

(2) Veniturile nerecuperate, în cazul recuperării parțiale, și veniturile suplimentare, obținute în cazul recuperării în exces a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale, se determină ca diferența dintre venitul efectiv obținut urmare a prestării serviciului de transport al gazelor naturale și venitul reglementat aferent acestui serviciu. În cazul în care diferența respectivă este pozitivă, aceasta indică recuperarea în exces a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale (excedent tarifar). În cazul în care diferența respectivă este negativă, aceasta indică recuperarea parțială a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale (deficit tarifar).

(3) La determinarea veniturilor nerecuperate, în cazul recuperării parțiale, și a veniturilor suplimentare, obținute în cazul recuperării în exces a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale, se iau în considerare compensațiile achitate în cadrul mecanismului de compensare între operatorii sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale.

(4) În legătură cu reconcilierea veniturilor, fiecare operator al sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale utilizează un singur cont de regularizare în care înregistrează informații privind venitul reglementat aferent serviciului de transport al gazelor naturale, venitul real obținut urmare a prestării serviciului de transport al gazelor naturale, recuperarea parțială sau recuperarea în exces a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale pe parcursul unei perioade tarifare, informații privind diferența dintre valoarea anticipată și cea reală a componentelor de cost, alte informații.

(5) Scopul reconcilierii contului de regularizare este de a rambursa operatorului sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale veniturile nerecuperate, în cazul recuperării parțiale, și de a returna utilizatorilor de sistem veniturile suplimentare obținute de acesta, în cazul recuperării în exces. Agenția stabilește în metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale perioada pentru care se efectuează reconcilierea contului de regularizare.

(6) În contextul aplicării aceleiași metode de stabilire a prețurilor de referință în comun pentru toți operatorii sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale care exploatează rețelele de transport al gazelor naturale în cadrul sistemului unic de intrare/ieșire, se instituie mecanismul de compensare între operatorii respectivi. În cadrul mecanismului de compensare, un operator al sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale este obligat să achite altui operator al sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale o compensație aprobată de Agenție. Metoda de determinare a compensației, modul, termenele și periodicitatea de achitare a compensației, modul de ajustare a compensației se stabilesc în metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale.

(7) Cheltuielile aferente achitării compensației se deduc în conformitate cu art. 24 din Codul fiscal nr. 1163/1997.

(8) Agenția monitorizează implementarea mecanismului de compensare, inclusiv executarea de către operatorii sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale a obligațiilor ce le revin în cadrul mecanismului de compensare, stabilite în prezentul articol, în metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale și în hotărârile adoptate de Agenție. Agenția monitorizează colectarea veniturilor de către operatorii sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale și ajustează compensația din oficiu sau la cererea unuia dintre operatorii respectivi.

(9) Operatorul sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor

naturale care nu primește în termenul și în mărimea stabilite compensația aprobată de Agenție este în drept să notifice Agenția cu privire la acest fapt și să solicite sancționarea operatorului sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale care nu și-a îndeplinit obligația de plată a compensației. Pentru neplata compensației, întârzierea plății sau achitarea incompletă a acesteia de către operatorul sistemului de transport titular de licență pentru transportul gazelor naturale, Agenția aplică sancțiunea financiară stabilită la art. 113 alin. (2) lit. f).

(10) Operatorii sistemelor de transport titulari de licență pentru transportul gazelor naturale elaborează și prezintă Agenției rapoarte trimestriale cu privire la îndeplinirea obligațiilor ce le revin în cadrul mecanismului de compensare, în care reflectă inclusiv informații cu privire la eventualele întârzieri la plata compensației, cu privire la achitarea integrală sau parțială a compensației, la veniturile colectate.

Articolul 100. Determinarea, aprobarea

și monitorizarea aplicării

prețurilor și a tarifelor

reglementate

(1) Prețurile și tarifele reglementate în sectorul gazelor naturale se determină anual de către întreprinderile de gaze naturale în conformitate cu metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate și potrivit termenelor și condițiilor stabilite în Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate.

(2) Prețurile și tarifele reglementate, determinate de întreprinderile de gaze naturale conform alin. (1), se prezintă Agenției spre examinare și aprobare.

(3) Agenția, în conformitate cu art. 7 alin. (2), cu art. 8 și 9, examinează prețurile și tarifele prezentate de întreprinderile de gaze naturale și adoptă hotărârea privind aprobarea prețurilor și a tarifelor respective.

(4) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să prezinte Agenției informațiile necesare pentru examinarea și justificarea cheltuielilor, precum și pentru estimarea corectitudinii calculării prețurilor și a tarifelor reglementate.

(4¹) Prețurile și tarifele aprobate de Agenție se ajustează în cazurile și modul stabilite în metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, la cererea scrisă a întreprinderii de gaze naturale respective sau la inițiativa Agenției. În acest scop, Agenția examinează premisele care determină revizuirea prețurilor și a tarifelor reglementate. Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să prezinte Agenției informațiile și documentele solicitate în acest scop, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate.

(4²) În cazul în care, în pofida ajustărilor prețurilor reglementate pentru furnizarea

gazelor naturale aprobate de către Agenție în conformitate cu prevederile prezentei legi, furnizorii de gaze naturale care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 înregistrează devieri tarifare mai mari de 5% din costurile de furnizare a gazelor naturale stabilite în prețurile reglementate, Agenția confirmă aceste devieri tarifare și le recuperează de la toți furnizorii care desfășoară activitate pe piața gazelor naturale cu amănuntul, în conformitate cu cota lor pe piața corespunzătoare din perioada anterioară înregistrării devierilor tarifare, printr-o hotărâre adoptată în acest scop.

(5) Hotărârile Agenției cu privire la aprobarea prețurilor și a tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale întreprinderilor de gaze naturale. Agenția plasează pe pagina sa web oficială valoarea și structura prețurilor și ale tarifelor reglementate aprobate.

(6) Agenția supraveghează și monitorizează aplicarea de către întreprinderile de gaze naturale a metodologiilor de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate, precum și aplicarea corectă a prețurilor și a tarifelor reglementate aprobate.

Articolul 101. Separarea contabilității

(1) Întreprinderile de gaze naturale, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare, întocmesc, supun auditului și publică situațiile lor financiare anuale.

(2) Pentru a evita discriminarea, subvenționările încrucișate și denaturarea concurenței, întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să țină în sistemul lor de contabilitate conturi contabile separate pentru fiecare dintre activitățile de transport, de distribuție și de stocare a gazelor naturale, așa cum ar fi în cazul în care aceste activități ar fi desfășurate de întreprinderi distincte.

(3) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să țină contabilitate separată pentru alte activități ce țin de sectorul gazelor naturale, dar care nu se referă la transportul, distribuția și stocarea gazelor naturale, așa cum ar fi în cazul în care aceste activități ar fi desfășurate de întreprinderi distincte. De asemenea, întreprinderile de gaze naturale trebuie să țină contabilitate separată pentru alte activități, nereglementate de prezenta lege. Bilanțul și situația de profit și pierdere se întocmesc separat pentru fiecare activitate, pe categorii de consumatori.

(4) Furnizorii care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate și la prețuri negociate sînt obligați să țină contabilitate separată pentru fiecare tip de activitate practică, pe categorii de consumatori.

(5) Întreprinderile de gaze naturale vor preciza în politicile lor de contabilitate regulile de alocare a activelor și pasivelor, a cheltuielilor și veniturilor, precum și a pierderilor, pe care le aplică la separarea contabilității pe tipuri de activitate practicate, în conformitate cu prezenta lege, cu standardele de contabilitate și cu metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate.

(6) Veniturile obținute din utilizarea cu titlu de proprietate a rețelelor de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale se specifică în contabilitatea întreprinderilor de gaze

naturale. Situațiile financiare anuale trebuie să cuprindă, în note, informații despre orice tranzacție efectuată cu întreprinderile înrudite.

(7) Auditul situațiilor financiare ale întreprinderilor de gaze naturale se efectuează cu respectarea condițiilor stabilite în Legea nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit și în standardele internaționale de audit și trebuie să specifice, suplimentar, dacă sînt respectate obligațiile de evitare a discriminării și a subvențiilor încrucișate, stabilite la alin. (2)-(4) din prezentul articol.

Articolul 102. Accesul la contabilitate și prezentarea informațiilor

(1) Agenția este în drept, în baza solicitării în scris sau în cadrul controalelor realizate, să aibă acces la contabilitatea întreprinderilor de gaze naturale, precum și să solicite întreprinderilor de gaze naturale să prezinte datele și informațiile necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin.

(2) Întreprinderile de gaze naturale oferă accesul la contabilitate și prezintă datele și informațiile solicitate în conformitate cu alin. (1) în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în regulamentul elaborat și aprobat de Agenție.

(3) Agenția este obligată să se abțină de la divulgarea informației care constituie secret comercial. Aceste informații pot fi dezvăluite doar în termenele și condițiile prevăzute de lege.

(4) Informațiile necesare pentru asigurarea unei concurențe reale, pentru funcționarea eficientă a pieței gazelor naturale și pentru reglementarea prețurilor și a tarifelor se fac publice. Această obligație este pusă în aplicare de Agenție fără a aduce atingere informațiilor care constituie secret comercial.

Capitolul XV

SECURITATEA APROVIZIONĂRII

CU GAZE NATURALE

Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale

(1) Securitatea aprovizionării cu gaze naturale se asigură prin crearea premiselor necesare pentru funcționarea eficientă și continuă a pieței gazelor naturale, precum și prin stabilirea de măsuri excepționale care urmează să fie puse în aplicare în cazul în care piața gazelor naturale nu poate să asigure furnizarea volumelor necesare de gaze naturale. Prezentul capitol stabilește principiile și regulile de bază care reglementează funcțiile autorităților de resort, ale întreprinderilor de gaze naturale, acțiunile ce trebuie întreprinse, ca măsuri de prevenție pentru coordonarea activităților în sectorul gazelor naturale, precum și acțiunile ce trebuie realizate în cazul întreruperilor în aprovizionarea cu gaze naturale.

(2) Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale constituie competența partajată între Guvern și Agenție, potrivit atribuțiilor instituționale ale acestora și conform prevederilor prezentei legi, cu contribuția întreprinderilor de gaze naturale, și implică stabilirea și monitorizarea realizării măsurilor preventive și de urgență necesare pentru prevenirea situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale și pentru lichidarea, atenuarea consecințelor situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale.

(2¹) Guvernul îndeplinește atribuțiile stabilite în prezenta lege, în special la art. 4, precum și atribuțiile stabilite în Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război.

(2²) Agenția contribuie la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale și îndeplinește atribuțiile stabilite în prezenta lege, inclusiv întreprinde acțiunile stabilite în prezentul capitol în legătură cu prevenirea și gestionarea situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale. În virtutea atribuțiilor pe care le îndeplinește, Agenția contribuie la elaborarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale și colaborează cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în legătură cu elaborarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

(3) Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale trebuie să conțină măsuri neechivoce, transparente și nediscriminatorii, care nu afectează concurența și funcționarea pieței gazelor naturale decât în cazuri justificate.

(4) Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, elaborat de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, definește rolurile și funcțiile întreprinderilor de gaze naturale, stabilește standardele privind infrastructura și privind aprovizionarea cu gaze naturale și conține, în special, următoarele:

a) criteriile de identificare a consumatorilor protejați;

b) măsurile ce urmează a fi întreprinse de întreprinderile de gaze naturale pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați în următoarele cazuri:

- temperaturi extreme pentru o perioadă de vîrf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani;

- orice perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice în care cererea de gaze este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

- o perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice în cazul afectării rețelelor de gaze naturale principale în condiții de iarnă normale;

c) criteriile de identificare a întreprinderilor de gaze naturale menționate la lit. b);

d) criteriile de identificare a diferitor categorii de riscuri majore pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

d¹) principiile ce urmează a fi respectate la evaluarea națională a riscurilor care afectează securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

e) măsurile de reducere a riscurilor identificate conform lit. d) și, în special, în caz de perturbare a aprovizionării cu gaze naturale care implică afectarea infrastructurii de gaze naturale sau a sursei/rutei de aprovizionare cu gaze naturale în situația unei cereri de gaze naturale excepțional de înalte;

f) informații cu privire la interconexiunile existente și planificate a fi construite, care contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

g) conținutul raportului care urmează a fi prezentat de către întreprinderile de gaze naturale referitor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

h) alte obligații impuse întreprinderilor de gaze naturale, autorităților și entităților competente, inclusiv obligațiile privind siguranța exploatării sistemului de gaze naturale.

(5) La elaborarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei trebuie să țină cont de prevederile planurilor de dezvoltare a rețelelor de gaze naturale pentru 10 ani, elaborate de operatorii sistemelor de transport.

(6) Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale se bazează, în primul rând, pe mecanismele de piață, iar la elaborarea acestuia se va ține cont de impactul economic și de eficiența măsurilor care trebuie să fie întreprinse, de impactul acestora asupra funcționării pieței gazelor naturale, asupra mediului și consumatorilor.

(7) Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se revizuieste la necesitate sau la solicitarea Secretariatului Comunității Energetice.

Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații

excepționale pe piața gazelor

naturale

(1) Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare - *Planul de acțiuni*) se elaborează de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și se prezintă spre aprobare Guvernului. Planul de acțiuni cuprinde două părți: Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență.

(2) Planul de acțiuni:

a) definește nivelurile de criză;

b) determină rolul și funcțiile organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, ale Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, ale altor autorități responsabile, ale întreprinderilor de gaze naturale, precum și ale consumatorilor industriali, inclusiv ale producătorilor relevanți de energie electrică și

termică, ținând cont de diferențele în ceea ce privește măsura în care aceștia sînt afectați în cazul întreruperii aprovizionării cu gaze naturale, și stabilește modalitățile și mijloacele de interacțiune a acestora cu Agenția, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, cu Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova pentru fiecare dintre nivelurile de criză definite;

c) identifică, dacă este cazul, măsurile și acțiunile de reducere a potențialului impact al perturbărilor în aprovizionarea cu gaze naturale asupra sistemului de termoficare și asupra aprovizionării cu energie electrică, produsă cu utilizarea gazelor naturale;

d) stabilește măsuri și proceduri detaliate care trebuie urmate la fiecare nivel de criză, inclusiv schemele de asigurare a fluxului informațional, pentru ca întreprinderile de gaze naturale și consumatorii industriali să poată reacționa la fiecare nivel de criză;

e) identifică măsurile care nu au la bază mecanisme de piață și care urmează a fi implementate în cazul survenirii de situații excepționale și evaluează gradul în care utilizarea măsurilor respective este necesară pentru a soluționa situațiile survenite în caz de criză, identifică efectele acestora și definește procedurile necesare pentru implementarea lor. La identificarea măsurilor menționate trebuie să se țină cont de faptul că măsurile care nu se bazează pe mecanisme de piață pot fi utilizate doar în cazul în care cele bazate pe astfel de mecanisme nu pot asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor, în special a consumatorilor protejați;

f) descrie mecanismele aplicate la colaborarea cu țările părți ale Comunității Energetice, cu statele membre ale Uniunii Europene pentru fiecare nivel de criză;

g) descrie detaliile privind obligația de raportare impusă întreprinderilor de gaze naturale pentru fiecare nivel de criză;

h) stabilește o listă de acțiuni predefinite ce trebuie întreprinse pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale în cazul unei situații de urgență, inclusiv acordurile comerciale dintre părțile implicate în astfel de acțiuni, precum și mecanismele de compensare pentru întreprinderile de gaze naturale, dacă este cazul, cu respectarea confidențialității datelor și a informațiilor ce constituie secret comercial;

i) stabilește lista consumatorilor finali întreruptibili și ordinea în care urmează să fie limitată și/sau sistată furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali respectivi;

j) stabilește tipul și, după caz, cantitățile de combustibili alternativi ce urmează a fi utilizate de consumatorii finali pe perioada întreruperii.

(3) La elaborarea Planului de acțiuni trebuie să se țină cont de:

a) existența capacității instalațiilor de stocare și a volumului necesar de gaze naturale în acestea, precum și de existența investițiilor necesare pentru asigurarea capacității instalațiilor de stocare în situații excepționale;

b) capacitatea de extracție din instalația de stocare;

c) necesitatea asigurării de către operatorii sistemelor de transport a capacității rețelelor de transport al gazelor naturale pentru a face posibilă preluarea și direcționarea volumelor de gaze naturale spre zonele de risc, precum și de necesitatea extinderii rețelelor de transport al gazelor naturale în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați din zonele respective;

d) flexibilitatea sistemului de gaze naturale;

e) necesitatea de a stimula încheierea de contracte cu clauze privind întreruperea furnizării;

f) posibilitatea utilizării de combustibili alternativi de rezervă de către consumatorii industriali, inclusiv producătorii de energie electrică și termică;

g) existența și dezvoltarea capacității interconexiunilor pentru asigurarea schimburilor transfrontaliere de gaze naturale;

h) necesitatea de a stimula cooperarea operatorilor sistemelor de transport cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine pentru coordonarea activităților de livrare a gazelor naturale;

i) necesitatea coordonării activităților de livrare a gazelor naturale între operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție și operatorii instalațiilor de stocare;

j) flexibilitatea producției interne de gaze naturale;

k) flexibilitatea importului de gaze naturale;

l) posibilitatea diversificării surselor de aprovizionare cu gaze naturale;

m) existența contractelor de procurare a gazelor naturale pe termen lung;

n) necesitatea optimizării investițiilor în infrastructură pentru creșterea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale, înlocuirea rețelelor de transport al gazelor naturale cu durata de exploatare expirată în vederea reducerii consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale, pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, precum și pentru importul de gaze naturale prin intermediul tuturor surselor posibile, inclusiv prin terminale de regazificare, și prin asigurarea capacităților bidirecționale la interconexiuni.

(4) Planul de acțiuni se revizuieste o dată la 4 ani sau, în caz de necesitate ori la solicitarea Secretariatului Comunității Energetice, mai devreme. Planul de acțiuni se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(5) La îndeplinirea atribuțiilor sale privind aplicarea Planului de acțiuni, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova trebuie să țină cont de:

a) măsurile imediate luate de participanții la piața gazelor naturale ca reacție la diminuarea majoră a aprovizionării cu gaze naturale;

b) alte măsuri privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situațiile excepționale pe piața gazelor naturale.

(6) Guvernul poate să delege autorităților publice, întreprinderilor de gaze naturale și altor entități sarcini prevăzute în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale. Sarcinile delegate se execută sub supravegherea organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și se precizează în Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

Articolul 105. Situațiile excepționale pe piața gazelor naturale

(1) Existența unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale se semnalează de operatorul sistemului de transport și se constată de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova în modul stabilit în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale.

(2) În cazul în care un operator al sistemului de transport identifică semnalele unei potențiale situații excepționale în sectorul gazelor naturale, acesta este obligat, în comun cu alt operator al sistemului de transport, să întreprindă imediat măsurile stabilite în Planul de acțiuni și să notifice despre acest fapt Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova. În termen de 12 ore de la notificare, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova verifică dacă sînt îndeplinite condițiile privind existența situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale și, după caz, constată apariția situației excepționale pe piața gazelor naturale.

(3) Dacă, după verificare, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova decide că nu există o situație excepțională în sectorul gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite.

(3¹) În cazul constatării de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a existenței unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, toate acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către întreprinderile de gaze naturale, în special de către operatorii sistemelor de transport, de alți participanți la piața gazelor naturale, precum și acțiunile Agenției, ale organelor sau autorităților administrației publice centrale, ale altor autorități publice în legătură cu situația excepțională în sectorul gazelor naturale se coordonează de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și cu Planul de acțiuni.

(4) Pe durata situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale, la solicitarea operatorilor sistemelor de transport, au următoarele obligații:

a) în cazul producătorilor, să mobilizeze întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limita capacităților maxime de extracție;

b) în cazul operatorilor instalațiilor de stocare, să mobilizeze întreaga capacitate de extragere a gazelor naturale;

c) în cazul operatorilor sistemelor de transport, să preia volumele suplimentare de gaze naturale puse la dispoziție de producători, de operatorii instalațiilor de stocare și să asigure serviciile de transport al gazelor naturale în condițiile prevăzute în Planul de acțiuni;

d) în cazul operatorilor sistemelor de distribuție, să întreprindă măsuri de limitare și/sau de sistare a livrării gazelor naturale conform Planului de acțiuni.

(5) Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, Planul de acțiuni este documentul operativ de lucru al Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, precum și al întreprinderilor de gaze naturale, al altor participanți la piața gazelor naturale, al Agenției, al organelor sau autorităților administrației publice centrale, al altor autorități publice. Măsurile stabilite în Planul de acțiuni, dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și cu actele normative în domeniu.

(5¹) Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale nu sunt în drept să se eschiveze de la îndeplinirea obligațiilor ce le revin în conformitate cu legea și contractele încheiate, cu condiția că acestea nu contravin dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

(6) Orice măsură de salvagardare se aplică temporar, astfel încât să cauzeze cât mai puține perturbări în funcționarea pieței gazelor naturale, și trebuie să fie limitată la strictul necesar pentru remedierea amenințării siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a instalațiilor de gaze naturale.

(6¹) Schimbul de informații dintre Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și organele centrale de specialitate ale administrației publice, Agenție, alte autorități publice, autoritățile administrației publice locale și alte instituții, precum și schimbul de informații dintre Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și operatorul sistemului de transport desemnat se efectuează în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1076/2010 cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale.

(7) La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale pe piața gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite și să notifice imediat Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova despre aceasta. Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în termen de cel mult 12 ore, verifică și constată încetarea situației excepționale pe piața gazelor naturale.

(8) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să întreprindă măsurile stabilite în Planul de acțiuni, cu respectarea următoarelor condiții:

a) să nu fie introduse măsuri de restricționare a fluxului de gaze naturale de pe piața națională a gazelor naturale;

b) să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav situația

aprovizionării cu gaze naturale într-o altă țară parte a Comunității Energetice;

c) să fie menținut accesul transfrontalier la infrastructură, în măsura posibilităților tehnice și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni.

(9) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică Secretariatului Comunității Energetice despre măsurile întreprinse în legătură cu situațiile excepționale survenite pe piața gazelor naturale din Republica Moldova și prezintă toate datele și informațiile relevante.

(10) Dacă situațiile de criză nu pot fi gestionate în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică acest fapt președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice, care urmează să convoace o ședință a grupului pentru examinarea situației și, după caz, pentru acordarea asistenței Republicii Moldova și/sau altor țări părți ale Comunității Energetice vizate în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național pentru a face față situației excepționale pe piața gazelor naturale.

Articolul 105¹. Atribuțiile specifice ale Comisiei pentru

Situații Excepționale a Republicii Moldova

la gestionarea situațiilor excepționale în

sectorul gazelor naturale

(1) În legătură cu gestionarea situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova îndeplinește următoarele atribuții:

a) examinează sesizările privind apariția unei situații excepționale;

b) preia, în cazul constatării situației excepționale, atribuțiile privind gestionarea situației excepționale, în special atribuțiile privind coordonarea acțiunilor care urmează să fie întreprinse, în conformitate cu Planul de acțiuni, de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, de către Agenție, de către alte organe sau autorități ale administrației publice centrale, de către alte autorități publice, de către întreprinderile de gaze naturale, precum și de către alți participanți la piața gazelor naturale;

c) emite dispoziții cu privire la aplicarea unor măsuri excepționale necesare pentru gestionarea situației excepționale, inclusiv pentru înlăturarea sau minimizarea consecințelor situației excepționale în sectorul gazelor naturale;

d) în funcție de gravitatea situației create în legătură cu limitarea, întreruperea aprovizionării cu gaze naturale și de caracterul măsurilor ce urmează a fi adoptate pentru gestionarea situației create, prezintă Guvernului un raport privind necesitatea declarării stării de urgență în conformitate cu art. 17-19 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării

de urgență, de asediu și de război;

e) analizează caracterul, cauzele și consecințele situațiilor excepționale, eficacitatea măsurilor întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, eficacitatea măsurilor întreprinse pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale, de asemenea analizează alte informații relevante;

f) pentru asigurarea continuității aprovizionării cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați, desemnează, la necesitate, furnizorul care urmează să achiziționeze gaze naturale pe perioada situațiilor excepționale pentru a le revinde furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale sau, în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, consumatorilor finali;

g) impune, la necesitate, furnizorilor de pe piața angro a gazelor naturale, furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale care își desfășoară activitatea de furnizare la prețuri reglementate sau la prețuri nereglementate, precum și traderilor, obligația de a vinde furnizorului desemnat în conformitate cu lit. f) gaze naturale în cantitățile și la prețurile stabilite în contractele pe care aceștia le au încheiate la momentul declarării situației excepționale sau de a cesiona drepturile pe care aceștia le au conform contractelor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale;

h) obligă, la necesitate, titularii de licențe să încheie contracte, să întreprindă alte acțiuni necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali și stabilește termenele în care acestea urmează a fi executate;

i) alte atribuții stabilite în prezenta lege, în Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, în Regulamentul Comisiei pentru Situații excepționale a Republicii Moldova, în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și în Planul de acțiuni.

(2) La gestionarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale, deciziile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova pot viza atât întreprinderile din sectorul gazelor naturale, cât și întreprinderile din alte sectoare, inclusiv din sectorul electroenergetic, sectorul termoelectric, sectorul telecomunicațiilor.

Articolul 105². Atribuțiile specifice ale Agenției

în legătură cu situațiile excepționale

în sectorul gazelor naturale

La survenirea unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, Agenția exercită următoarele atribuții:

a) impune obligații de serviciu public întreprinderilor de gaze naturale în conformitate cu art. 11 alin. (3) lit. a) și monitorizează respectarea acestora;

b) suspendă, în conformitate cu art. 16 alin. (3), licența titularului de licență care nu se conformează deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

deciziilor și hotărârilor Agenției și desemnează alt titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență a fost suspendată;

c) aprobă tarife, prețuri reglementate în condițiile stabilite la art. 9 alin. (7);

d) prin derogare de la art. 98, determină și aprobă, în condițiile art. 9 alin. (7), metoda de calcul al prețului de vânzare a gazelor naturale către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale sau prețul reglementat la care furnizorul desemnat în conformitate cu art. 105¹ alin. (1) lit. f) urmează să vândă gaze naturale consumatorilor finali și metoda de calcul al acestui preț reglementat, de asemenea stabilește alte plăți care urmează a fi achitate de titularii de licențe în legătură cu executarea deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova;

e) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, inclusiv executarea contractelor încheiate, întreprinderea altor acțiuni în conformitate cu deciziile respective și, conform atribuțiilor stabilite prin lege, întreprinde acțiunile necesare pentru a asigura respectarea și implementarea corespunzătoare a măsurilor respective de către titularii de licențe;

f) exercită alte atribuții care îi revin în conformitate cu legea, în măsura în care acestea nu contravin dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Articolul 106. Securitatea aprovizionării

cu gaze naturale a unor

categorii de consumatori

finali

(1) Operatorii sistemelor de transport anunță, în conformitate cu art.105, producătorii, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii instalațiilor de stocare și furnizorii în legătură cu apariția situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale.

(2) În cazul situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție și operatorii instalațiilor de stocare vor presta cu prioritate serviciile de livrare a gazelor naturale consumatorilor protejați.

(3) Pe perioada situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale, consumatorii finali menționați la art. 104 alin. (2) lit. i), pentru care s-a dispus măsura limitării și/sau a sistării furnizării de gaze naturale, au obligația de a întreprinde măsurile necesare pentru a asigura siguranța echipamentelor și a instalațiilor lor de gaze naturale și de a trece la utilizarea de combustibili alternativi, după caz.

Articolul 107. Monitorizarea securității aprovizionării

cu gaze naturale

(1) Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate al administrației

publice în domeniul energiei, asigură monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale, care vizează, în special:

a) implementarea adecvată a standardelor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale conform prevederilor art. 103;

b) echilibrul dintre cerere și ofertă pe piața gazelor naturale;

c) nivelul cererii viitoare previzibile de gaze naturale și sursele disponibile de acoperire;

d) noile contracte de import pe termen lung al gazelor naturale din țările terțe;

e) volumul util de gaze naturale și capacitatea de extracție din instalațiile de stocare a gazelor naturale;

f) gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova cu sistemele de gaze naturale ale țărilor vecine, precum și cu cele ale țărilor părți ale Comunității Energetice, cu statele membre ale Uniunii Europene;

g) capacitățile suplimentare planificate sau aflate în construcție;

h) calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor de gaze naturale, precum și respectarea standardelor de securitate la exploatarea rețelelor de gaze naturale;

i) realizarea măsurilor de acoperire a cererii de vîrf și a deficitului în furnizarea gazelor naturale în cazul indisponibilității unuia sau a mai multor furnizori, inclusiv în situațiile excepționale pe piața gazelor naturale.

(2) Anual, pînă la data de 31 iulie, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei întocmește și publică pe pagina sa web oficială, un raport cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale. Raportul menționat se prezintă Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice și trebuie să conțină informații cu privire la: rezultatele monitorizării aspectelor indicate la alin. (1), măsurile luate sau planificate în legătură cu acestea, capacitatea sistemului de gaze naturale de a satisface cererea existentă și prognoza consumului de gaze naturale, precum și informații cu privire la:

a) impactul concurențial al măsurilor întreprinse în conformitate cu prevederile art. 105 asupra tuturor participanților la piața gazelor naturale;

b) disponibilitatea capacităților de stocare;

c) durata contractelor de procurare a gazelor naturale pe termen lung, încheiate de către întreprinderile de gaze naturale înregistrate în Republica Moldova, în special durata rămasă, și gradul de lichiditate a pieței de gaze naturale;

d) cadrul de reglementare pentru oferirea de stimulente corespunzătoare noilor investiții.

(3) În caz de necesitate, în scopul realizării funcțiilor de monitorizare atribuite în temeiul prezentului articol, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei colaborează cu alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, cu alte autorități publice competente, inclusiv cu Agenția, și solicită prezentarea informațiilor necesare de către întreprinderile de gaze naturale, asigurând confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial.

Articolul 108. Colaborarea regională

(1) În scopul salvagădării securității aprovizionării cu gaze naturale, autoritățile competente din Republica Moldova vor colabora cu autoritățile competente din țările părți ale Comunității Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, promovând astfel colaborarea bilaterală și cea regională.

(2) Colaborarea prevăzută la alin. (1) se referă la situațiile care cauzează sau care pot cauza perturbări grave în aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova, a unei alte țări parte a Comunității Energetice, a unui stat membru al Uniunii Europene. Colaborarea bilaterală și cea regională vizează în special:

a) coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale, stabilite în prezentul capitol;

b) identificarea interconexiunilor și, după caz, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv pentru asigurarea capacităților bidirecționale;

c) identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.

(3) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică Secretariatului Comunității Energetice despre proiectele de colaborare inițiate în conformitate cu prezentul articol.

Articolul 108¹. Crearea și menținerea stocurilor

de securitate

(1) În vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, Guvernul desemnează o întreprindere de gaze naturale (în continuare - *entitate pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate*), care este obligată să creeze și să mențină stocuri de securitate și să le pună la dispoziție în condițiile stabilite la alin. (8). Stocurile de securitate se constituie în cantitate egală cu consumul de gaze naturale pe parcursul a cel puțin 10 zile de consum, o zi de consum fiind echivalentă consumului zilnic mediu pentru perioada de iarnă calendaristică precedentă.

(2) Cantitatea exactă de gaze naturale care urmează a fi constituită în calitate de stocuri de securitate în conformitate cu alin. (1) se aprobă anual, până la 30 aprilie, prin hotărâre de Guvern, în baza propunerii organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, conform calculelor efectuate de Agenție. În cazul în care la determinarea cantității de gaze naturale care urmează a fi stocată în calitate de stocuri de

securitate se constată că cantitatea de gaze naturale rezultată este mai mică decât cantitatea din stocurile de securitate determinată conform datelor pentru perioada de iarnă anterioară perioadei de iarnă precedente, stocurile de securitate urmează a fi menținute la nivelul stabilit anterior.

(3) Pentru realizarea obligației prevăzute la alin. (1), entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate încheie acordurile și contractele necesare cu operatorii instalațiilor de stocare, inclusiv din țările vecine, din țările părți ale Comunității Energetice și din statele membre ale Uniunii Europene, precum și cu operatorii de sistem prin rețelele cărora urmează să fie transportate gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate.

(4) Costurile aferente creării și menținerii stocurilor de securitate și care includ costul gazelor naturale, costul contractării serviciului de stocare, costurile aferente eliberării și transportării stocurilor de securitate, precum și alte costuri ale entității pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate (în continuare - *costuri ale stocurilor de securitate*) se acoperă din contul resurselor financiare alocate din bugetul de stat și/sau din asistența financiară externă, și/sau din împrumuturile externe/suverane contractate de către stat, și/sau din contul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Pentru a asigura colectarea mijloacelor financiare necesare pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, Guvernul poate impune obligații de serviciu public și altor întreprinderi de gaze naturale.

(5) Agenția stabilește metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, ținând cont de necesitatea acoperii costurilor stocurilor de securitate suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pe parcursul perioadei de 12 luni anterioare, de asemenea stabilește periodicitatea achitării acestora. Contribuțiile financiare se determină proporțional cotelor deținute de aceștia pe piața cu amănuntul a gazelor naturale și se aprobă prin hotărârea Agenției, care se ajustează la necesitate. Modul și termenele de achitare a contribuțiilor financiare se stabilesc în hotărârea adoptată de Agenție conform prezentului alineat. Hotărârile Agenției cu privire la contribuțiile financiare se adoptă în regim de urgență, în conformitate cu art. 9 alin. (7).

(6) Toți furnizorii care activează pe piața cu amănuntul a gazelor naturale sunt obligați să transfere contribuțiile financiare stabilite conform alin. (5) pe contul bancar al entității pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate dedicat realizării obligației de creare și menținere a stocurilor de securitate.

(7) Furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale recuperează cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare stabilite conform alin. (5) prin prețurile de furnizare a gazelor naturale. Cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare se distribuie în mod nediscriminatoriu între categoriile de consumatori finali. Cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare suportate de titularii de licențe care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate se iau în considerare de către Agenție la stabilirea prețurilor reglementate, cu condiția prezentării documentelor confirmative în acest sens.

(8) Gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate se utilizează, total sau parțial, în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în cazul

constatării situației de alertă sau de urgență în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale sau în cazul declarării stării de urgență de către Parlament în conformitate cu art. 12 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război.

(9) Guvernul monitorizează realizarea de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate a obligației privind crearea și menținerea stocurilor de securitate conform cantităților stabilite.

(10) Agenția este responsabilă de monitorizarea și asigurarea realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite în prezentul articol, inclusiv a obligațiilor ce țin de modalitatea de achitare a contribuțiilor financiare. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale sunt obligați să întocmească și să transmită Agenției, trimestrial, rapoarte cu privire la realizarea obligațiilor stabilite în conformitate cu prezentul articol. Furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale trebuie să includă în raportul prezentat cel puțin informații cu privire la mărimea contribuțiilor financiare achitate în perioada de raportare, mărimea contribuțiilor financiare care urmează a fi achitate în următoarea perioadă, informații cu privire la achitarea parțială și/sau achitarea cu întârziere a contribuțiilor financiare, inclusiv motivele executării parțiale a obligațiilor stabilite. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate trebuie să includă în raportul prezentat cel puțin următoarele informații:

a) acțiunile întreprinse pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, inclusiv acțiunile ce țin de achiziționarea gazelor naturale, contractarea serviciilor de stocare, contractarea serviciilor de transport al gazelor naturale;

b) mărimea stocurilor de securitate curente, cu indicarea instalația/ instalațiilor de stocare în care acestea sunt stocate, a perioadei de stocare a acestora, a altor condiții de stocare;

c) informații cu privire la colectarea contribuțiilor financiare stabilite în conformitate cu prezentul articol;

d) informații cu privire la utilizarea stocurilor de securitate și la măsurile întreprinse pentru restabilirea acestora.

(11) Agenția aplică sancțiuni financiare în conformitate cu art. 113 alin. (3) lit. e) entității pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, altor întreprinderi de gaze naturale care nu îndeplinesc, îndeplinesc cu întârziere sau îndeplinesc defectuos obligațiile stabilite în conformitate cu prezentul articol.

(12) Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate este obligată să țină evidența separată a tranzacțiilor încheiate în legătură cu crearea și menținerea stocurilor de securitate și să informeze Guvernul și Agenția în legătură cu fiecare tranzacție încheiată, cu prezentarea, la cererea acestora, a documentelor aferente. Informațiile privind tranzacțiile încheiate vor include:

a) cantitatea gazelor naturale procurate;

- b) prețul de achiziție;
- c) date despre vânzător;
- d) acordurile aferente privind transportul și stocarea gazelor naturale;
- e) alte date relevante.

Articolul 108². Obligația de stocare a gazelor naturale

(1) În vederea atenuării majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale și a asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale, în spiritul solidarității cu țările părți ale Comunității Energetice și cu statele membre ale Uniunii Europene, Guvernul impune, prin hotărâre, unui furnizor de gaze naturale sau unui trader, care dispune de experiență în efectuarea tranzacțiilor cu gaze naturale și stocarea acestora (în continuare - *titularul obligației de stocare*), obligația privind stocarea unei anumite cantități de gaze naturale în instalațiile de stocare din țări părți ale Comunității Energetice și/sau din statele membre ale Uniunii Europene (în continuare - *obligația de stocare*). Obligația de stocare poate fi impusă inclusiv entității pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, care ține evidență separată a stocurilor respective. Obligația de stocare prevăzută la acest articol reprezintă o obligație impusă în interesul economic general.

(2) Cantitatea de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare se stabilește anual de către Guvern până la 30 aprilie, în baza propunerii organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, conform calculelor efectuate de Agenție, reieșind din cantitatea totală de gaze naturale ce necesită a fi constituită în calitate de stocuri în instalațiile de stocare în conformitate cu art. 4 alin. (2¹), din care se deduce cantitatea de gaze naturale stocată în calitate de stocuri de securitate în condițiile stabilite la art. 108¹, precum și ținând cont de principiul stabilit la alin. (3) din prezentul articol. Titularul obligației de stocare asigură crearea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare până la 1 octombrie, cu posibilitatea utilizării începând cu 1 noiembrie.

(3) În cazul în care capacitatea de transport a interconexiunilor existente sau alte limitări de ordin tehnic nu permit utilizarea integrală, în perioada 1 noiembrie-31 martie, a stocurilor de gaze naturale ce urmează a fi create în cadrul obligației de stocare, se asigură doar stocarea acelor cantități de gaze naturale care pot fi utilizate din punct de vedere tehnic.

La realizarea obligației de stocare, inclusiv la alegerea instalațiilor de stocare care urmează a fi utilizate pentru crearea stocurilor de gaze naturale, titularul obligației de stocare ține cont de limitările de ordin tehnic care pot afecta livrarea gazelor naturale stocate, inclusiv de capacitatea de stocare disponibilă a instalațiilor de stocare, capacitatea tehnică a interconexiunilor cu țara pe al cărei teritoriu sunt amplasate instalațiile de stocare respective, precum și de capacitățile de extracție, raportate la consumul zilnic mediu pentru perioada 1 noiembrie-31 martie din ultimii 5 ani calendaristici.

(4) În cazul în care Guvernul decide crearea de stocuri de combustibil alternativ de către anumiți participanți la piața gazelor naturale sau de către anumite autorități publice,

care pot fi utilizate pentru a înlocui consumul de gaze naturale, obligația de stocare poate fi redusă proporțional cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili alternativi decât gazele naturale.

Reducerea obligației de stocare se aplică în măsura în care obligația respectivă nu poate fi executată din motive ce țin de existența unor limitări de ordin tehnic sau din motive ce țin de existența unor riscuri majore în ceea ce privește asigurarea continuității livrării gazelor naturale prin interconexiuni în cantitățile necesare sau la parametri de calitate stabiliți.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei notifică Secretariatul Comunității Energetice despre existența circumstanțelor prevăzute de prezentul articol și despre intenția de a reduce cantitatea de gaze naturale, care face obiectul obligației de stocare, prin înlocuirea acesteia cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili decât gazele naturale.

Articolul 108³. Realizarea obligației de stocare

a gazelor naturale

(1) Titularul obligației de stocare achiziționează gazele naturale destinate executării obligației de stocare prin procedură competitivă de achiziție sau cu respectarea regulilor utilizate pe piețele de gaze naturale, pe platformele de tranzacționare pe care se achiziționează gazele naturale. În mod excepțional, titularul obligației de stocare poate achiziționa gaze naturale prin intermediul unor contracte negociate direct, cu condiția să demonstreze Agenției că prețul de achiziție în baza unor contracte negociate direct este competitiv în raport cu cel în baza procedurii competitive de achiziție.

(2) În vederea executării obligației prevăzute de prezentul articol, titularul obligației de stocare întreprinde acțiunile necesare pentru a rezerva capacitatea în instalațiile de stocare și capacitatea de transport la punctele de interconectare transfrontaliere, precum și încheie acorduri relevante cu operatorii sistemelor de transport, operatorii instalațiilor de stocare și/sau cu alți participanți la piața gazelor naturale din țările părți ale Comunității Energetice și/sau din statele membre ale Uniunii Europene în care există astfel de instalații de stocare.

(3) Titularul obligației de stocare este obligat să țină evidența separată a tranzacțiilor încheiate în legătură cu executarea obligației de stocare și să informeze Guvernul și Agenția în legătură cu fiecare tranzacție încheiată, cu prezentarea, la cererea acestora, a documentelor aferente. Informațiile privind tranzacțiile încheiate vor include:

- a) cantitatea gazelor naturale procurate;
- b) prețul de achiziție;
- c) date despre vânzător;
- d) acordurile aferente privind transportul și stocarea gazelor naturale;

e) alte date relevante.

(4) Costurile aferente creării și menținerii stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare includ costul gazelor naturale, costul contractării serviciului de stocare, costurile aferente eliberării și transportării stocurilor respective, precum și alte costuri ale titularului obligației de stocare pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare. Pentru realizarea obligației stabilite în prezentul articol, titularul obligației de stocare poate utiliza resurse proprii sau poate beneficia de împrumuturi externe contractate direct de către acesta - surse financiare recreditate din contul împrumuturilor de stat externe contractate de Guvern în numele Republicii Moldova, și/sau de resurse financiare alocate din bugetul de stat, cu recuperarea acestora după punerea în circulație a gazelor naturale în conformitate cu alin. (5)-(12). Pentru realizarea obligației de stocare, titularul obligației de stocare poate beneficia de granturi ori de alte surse nerambursabile, care nu se iau în considerare la stabilirea de către Agenție a prețului reglementat prevăzut la alin. (7).

(5) Gazele naturale stocate în contextul executării obligației de stocare pot fi puse în circulație pe piața gazelor naturale de către titularul obligației de stocare în perioada 1 noiembrie-31 martie. Cantitatea exactă de gaze naturale care poate fi vândută lunar în perioada respectivă corespunde cu cantitatea de gaze naturale stocată în contextul executării obligației de stocare disponibilă în prima zi a fiecărei luni, împărțită la numărul de luni rămase până la data de 1 aprilie.

(6) Cel târziu până la data de 10 octombrie a fiecărui an, titularul obligației de stocare expediază tuturor furnizorilor de pe piața cu amănuntul un contract-cadru elaborat după modelul EFET (The European Federation of Energy Traders - Federația Europeană a Furnizorilor de Energie). Furnizorii de gaze naturale în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 semnează contractele-cadru respective până la 20 octombrie. Cantitățile exacte care urmează a fi vândute către fiecare furnizor de pe piața cu amănuntul se comunică ulterior de către titularul obligației de stocare, conform alin. (8) din prezentul articol.

(7) Titularul obligației de stocare prezintă Agenției, până la data de 1 octombrie a fiecărui an, cererea privind aprobarea prețului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare - *prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale*) și calculul motivat și documentat al costurilor aferente specificate la alin. (4). Până la 20 octombrie, Agenția aprobă prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cota de piață care revine fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul. Hotărârile Agenției prevăzute de prezentul alineat se aprobă în regim de urgență, în conformitate cu art. 9 alin. (7).

(8) În termen de o zi lucrătoare de la aprobarea de către Agenție a hotărârilor prevăzute la alin. (7) și, ulterior, până la data de 15 a lunii noiembrie și decembrie, titularul obligației de stocare expediază în adresa fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul oferta în care indică prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cantitățile de gaze naturale propuse pentru achiziționare, distribuite după cum urmează: cantități lunare - pentru perioada noiembrie-decembrie, și o cantitate trimestrială - pentru perioada ianuarie-martie. La determinarea cantităților ce urmează a fi vândute fiecărui furnizor de pe piața cu

amănuntul, titularul obligației de stocare ține cont de cota de piață pe care o deține furnizorul respectiv pe piața gazelor naturale, stabilită de Agenție în conformitate cu alin. (7).

(9) În cazul în care decid să achiziționeze gaze naturale până la data de 25 a lunii octombrie, noiembrie și decembrie, furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale îl notifică pe titularul obligației de stocare cu privire la intenția de a achiziționa gaze naturale în perioada următoare și încheie, după caz, contracte individuale la contractele-cadru semnate conform alin. (6).

(10) În cazul în care unul sau mai mulți furnizori de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale nu expediază în adresa titularului obligației de stocare notificarea menționată la alin. (9) sau dacă indică în notificarea expediată o cantitate de gaze naturale mai mică decât cea propusă în ofertă în conformitate cu principiul stabilit la alin. (5), titularul obligației de stocare include cantitatea rămasă disponibilă în ofertele expediate furnizorilor de pe piața cu amănuntul pentru perioadele următoare, calculată proporțional cotelor de piață și volumelor menționate în notificările expediate conform alin. (9).

(11) În cazul în care, la situația de după 25 decembrie, în urma notificărilor depuse de furnizorii de pe piața cu amănuntul, rămân cantități de gaze naturale disponibile, titularul obligației de stocare poate să le vândă prioritar pe piața de gaze naturale din Republica Moldova sau pe alte piețe de gaze naturale la care are acces, în condiții transparente și nediscriminatorii și la un preț nu mai mic decât prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale, aprobat de Agenție conform alin. (7).

(12) Cantitatea de gaze naturale stocată în contextul executării obligației de stocare rămasă disponibilă la 1 aprilie urmează a fi menținută în contul stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare pentru următoarea perioadă calendaristică. Cantitatea de gaze naturale rămasă disponibilă la expirarea perioadei prevăzute la art. 114 alin. (18¹) se pune în circulație în condițiile stabilite de Guvern, iar titularul obligației de stocare poate primi compensație financiară conform alin. (15).

(13) Profitul suplimentar celui reglementat, obținut de titularul obligației de stocare din vânzarea gazelor naturale conform alin. (11), se raportează către Agenție și se utilizează pentru crearea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare în următoarea perioadă calendaristică, pentru reducerea cheltuielilor legate de stocare sau pentru reducerea unei eventuale compensații financiare aplicate conform alin. (15).

(14) În cazul constatării situației de alertă sau de urgență în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale ori în cazul declarării de către Parlament a stării de urgență în conformitate cu art. 12 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, titularul obligației de stocare pune, conform deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în circulație pe piața gazelor naturale pe parcursul anului, parțial sau total, cantitatea disponibilă de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare.

(15) Titularul obligației de stocare căruia i-a fost impusă obligația de stocare poate primi stimulente sau compensații financiare pentru deficitul de venituri sau pentru costurile

suportate de acesta ca urmare a respectării obligației de stocare în cazul în care deficitul sau costurile respective nu pot fi acoperite prin veniturile obținute din activitatea desfășurată în legătură cu executarea obligației de stocare. Stimulentele sau compensațiile financiare se stabilesc în conformitate cu mecanismul prevăzut prin hotărâre de Guvern, în baza calculului Agenției. În cazul în care stimulentele sau compensația financiară este finanțată printr-o plată inclusă în tariful pentru serviciul de transport sau în facturile emise de operatorii sistemelor de transport pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, plata respectivă nu se aplică punctelor de interconectare transfrontaliere.

Articolul 108⁴. Mecanismul de partajare a eforturilor

pentru îndeplinirea obiectivului

de creare a stocurilor

(1) La decizia Guvernului, obligația de stocare prevăzută la art. 108² poate fi înlocuită, integral sau parțial, prin intermediul unui mecanism de partajare a eforturilor cu una sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice, state membre ale Uniunii Europene care dispun de instalații de stocare a gazelor naturale (în continuare - *mecanism de partajare*), stabilit printr-un tratat interstatal sau interinstituțional încheiat în acest sens.

(2) La elaborarea mecanismului de partajare, Guvernul ține cont de informațiile relevante ale celei mai recente evaluări a riscurilor efectuate în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, precum și de următoarele:

a) costul sprijinului financiar pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor de gaze naturale stabilit pentru țara parte a Comunității Energetice, statul membru al Uniunii Europene pe teritoriul căreia/căruia sunt amplasate instalațiile de stocare, excluzând alte costuri legate de îndeplinirea oricăror obligații ce țin de crearea stocurilor în scopuri strategice;

b) volumele de gaze naturale necesare pentru a satisface cererea consumatorilor protejați, în cazurile stabilite la art. 103 alin. (4) lit. b);

c) limitările de ordin tehnic, inclusiv capacitatea de stocare disponibilă a instalațiilor de stocare, capacitatea tehnică transfrontalieră de transport și capacitățile de extracție.

(3) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei notifică Secretariatul Comunității Energetice și Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice cu privire la mecanismul de partajare ce urmează a fi implementat.

Capitolul XVI

SOLUȚIONAREA NEÎNȚELEGERILOR ȘI A LITIGIILOR.

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCALCAREA LEGISLAȚIEI

ÎN DOMENIUL GAZELOR NATURALE

Articolul 109. Examinarea neînțelegerilor

de către Agenție

(1) Neînțelegerile dintre întreprinderile de gaze naturale în legătură cu prezenta lege se examinează de Agenție. La reclamația oricăreia dintre părți, Agenția emite o decizie în termen de cel mult două luni de la data primirii reclamației respective. Agenția este în drept să prelungească motivat termenul respectiv cu cel mult două luni, comunicând acest fapt persoanei care a depus reclamația. Ulterior, Agenția este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamației cu acordul persoanei care a depus reclamația.

(2) Agenția examinează disputele, inclusiv cele transfrontaliere, privind refuzul operatorului sistemului de transport de a acorda acces la rețelele de transport al gazelor naturale, precum și disputele dintre operatorii de sistem în legătură cu conectarea rețelelor de gaze naturale.

(2¹) Agenția examinează neînțelegerile dintre operatorul de sistem independent și proprietarul/prorietarii rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și dintre operatorul de sistem independent și entitatea desemnată conform art.7 alin.(1) lit.f¹), și emite decizii obligatorii. Deciziile Agenției sunt executorii din momentul emiterii și produc efecte juridice obligatorii până la o eventuală hotărâre judecătorească irevocabilă contrară, emisă ca urmare a exercitării unei căi de atac.

(3) Agenția examinează neînțelegerile dintre consumatorii finali, utilizatorii de sistem și întreprinderile de gaze naturale ce survin în legătură cu prezenta lege, precum și dintre utilizatorii și operatorul sistemului de distribuție închis, și emite decizii în caz de necesitate. Agenția examinează reclamațiile depuse de consumatorii finali, de utilizatorii de sistem sau de utilizatorii sistemului de distribuție închis în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul de sistem sau utilizatorul sistemului de distribuție închis.

(4) Pe perioada examinării reclamațiilor privind facturarea și în cazul nerespectării de către titularul de licență a procedurii de deconectare, Agenția emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final sau privind reconectarea acestora.

(5) În termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, Agenția remite decizia asupra neînțelegerii spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază acest act.

(6) Agenția examinează și mediază neînțelegerile dintre operatorii de sistem și proprietarii terenurilor și ai altor bunuri, proprietate publică sau privată, în legătură cu aplicarea prevederilor art. 74 și 75. Termenul de examinare a cererilor depuse în acest sens este de 30 de zile lucrătoare.

Articolul 110. Examinarea neînțelegerilor de către

întreprinderile de gaze naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale examinează reclamațiile consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul de sistem. Pe durata examinării reclamațiilor consumatorilor finali privind facturarea se interzice deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale acestora de la rețelele de gaze naturale.

(2) Reclamațiile consumatorilor finali în legătură cu contractarea, deconectarea, reconectarea și facturarea se examinează și se soluționează de către furnizor. Dacă furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 își încalcă obligațiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, aceștia sînt obligați să plătească consumatorilor finali vizați compensații în termenele și în mărimea stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu furnizorul prin prezentarea informațiilor solicitate de acesta și necesare lui pentru soluționarea problemelor abordate în reclamațiile consumatorilor finali.

(3) Reclamațiile consumatorilor finali cu privire la deconectare se examinează și se soluționează de către furnizor, indiferent dacă deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali a fost efectuată la cererea furnizorului sau din inițiativa operatorului de sistem.

(4) În cazul în care, la examinarea reclamațiilor consumatorilor finali, furnizorul constată că operatorul de sistem a încălcat termenul de reconectare stabilit, furnizorul achită consumatorului final prejudiciat compensația calculată în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale. Operatorul de sistem este obligat să restituie furnizorului cheltuielile suportate în legătură cu achitarea compensației pentru prejudicierea consumatorului final din vina operatorului de sistem. Dacă operatorul de sistem refuză să restituie furnizorului contravaloarea compensației, ultimul este în drept să-și recupereze cheltuielile prin intentarea acțiunii în regres în instanța de judecată.

(5) Operatorul de sistem este obligat să examineze reclamațiile și să soluționeze problemele utilizatorilor de sistem parvenite în legătură cu racordarea, delimitarea, întreruperea și limitarea livrării gazelor naturale, cu calitatea serviciului prestat, precum și să achite utilizatorilor de sistem compensații calculate în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

(6) Consumatorii finali, utilizatorii de sistem sînt în drept să solicite recuperarea prejudiciilor materiale și morale cauzate de furnizor, de operatorul de sistem în conformitate cu prevederile Codului civil și ale Legii nr.105-XV din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor.

(7) În cazul în care un consumator final, un utilizator de sistem a adresat furnizorului sau operatorului de sistem o reclamație care urmează să fie examinată și soluționată de celălalt titular de licență, furnizorul sau operatorul de sistem, după caz, este obligat să transmită reclamația celuilalt titular de licență (operator de sistem sau furnizor) în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data înregistrării reclamației și să informeze despre acest

fapt consumatorul final, utilizatorul de sistem.

(8) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să depună toată diligența pentru a soluționa pe cale extrajudiciară eventualele neînțelegeri ce pot apărea în raport cu consumatorii finali, utilizatorii de sistem, precum și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem în cazul nerespectării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor ce le revin.

(9) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem care să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămîină a cîte 8 ore pe zi. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele întreprinderii de gaze naturale, pentru a soluționa problemele abordate, iar întîlnirile cu reprezentanții întreprinderilor de gaze naturale urmează să fie stabilite inclusiv prin telefon sau prin poșta electronică. Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să țină evidența reclamațiilor parvenite și, la solicitare, să prezinte Agenției informații cu privire la data depunerii reclamației, numele persoanei care a depus reclamația, esența problemei abordate în reclamație, acțiunile întreprinse pentru soluționarea problemelor abordate în reclamație, decizia întreprinderii de gaze naturale.

(10) Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să utilizeze mijloace electronice de comunicație în măsura în care acestea sunt disponibile, funcționale și adecvate circumstanțelor, în raport cu potențialii consumatori, consumatorii finali și utilizatorii de sistem, în procesul de comunicare, de construcție, exploatare, întreținere, reabilitare sau modernizare a rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, de asigurare a accesului la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, de soluționare a reclamațiilor, de negociere, încheiere, executare, modificare și încetare a contractelor. Întreprinderile de gaze naturale nu pot refuza sau ignora examinarea cererilor, reclamațiilor și sesizărilor din motiv că au fost depuse în formă electronică, dacă acestea întrunesc cerințele prevăzute de legislația ce reglementează documentele electronice.

(11) În cazul în care întreprinderile de gaze naturale, în relațiile lor cu potențialii consumatori, consumatorii finali și utilizatorii de sistem, au nevoie de informații cu privire la aceștia (date de identitate, domiciliu/sediu, bunuri imobile deținute, numere cadastrale ale bunurilor imobile, IDNP/IDNO, capacitățile și activitatea acestora) sau de a verifica alte informații indicate în cererile sau petițiile acestora ori necesare pentru racordarea/deconectarea acestora la/de la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, întreprinderile respective le consumă prin accesarea datelor disponibile în resursele informaționale de stat, prin intermediul platformei de interoperabilitate, în conformitate cu actele normative cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, fără implicarea potențialilor consumatori, consumatorilor finali ori a utilizatorilor de sistem.

Articolul 111. Soluționarea litigiilor

(1) Litigiile dintre participanții la piața gazelor naturale se soluționează în instanța de judecată.

(1¹) În cazul unor neconcordanțe între prezenta lege și obligațiile Republicii Moldova asumate prin aderarea la Tratatul de instituire a Comunității Energetice, prevederile tratatului respectiv au prioritate.

(1²) În cazul în care, în cadrul unor litigii judiciare, sunt identificate neconcordanțe între actele normative naționale și Tratatul de instituire a Comunității Energetice, instanța de judecată este în drept să solicite opinia juridică a Secretariatului Comunității Energetice.

(2) În caz de dezacord cu răspunsul întreprinderii de gaze naturale ori dacă nu a primit, în termenul stabilit în actele normative de reglementare ale Agenției, răspuns la cererea adresată întreprinderii de gaze naturale, consumatorul final, utilizatorul de sistem este în drept să se adreseze în instanța de judecată pentru soluționarea litigiului.

(3) În cazul în care consumatorul final, utilizatorul de sistem nu este de acord cu răspunsul Agenției la cererea depusă, acesta este în drept să conteste răspunsul în instanța de judecată în conformitate cu Codul administrativ. Decizia Agenției de soluționare a problemelor invocate în cerere poate fi contestată în termenele stabilite în Codul administrativ.

Articolul 112. Răspunderea pentru încălcarea

legislației în domeniul gazelor

naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale, întreprinderile care dețin autorizații emise în conformitate cu art. 63 și 64 din prezenta lege poartă răspundere pentru neîndeplinirea sau pentru îndeplinirea necorespunzătoare a funcțiilor și obligațiilor stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică, precum și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(2) Dacă Agenția constată încălcarea de către întreprinderile de gaze naturale, de către întreprinderile care dețin autorizații emise în conformitate cu art. 63 și 64 din prezenta lege a prevederilor prezentei legi, ale Legii cu privire la energetică, precum și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, aceasta este în drept să inițieze procedura contravențională în condițiile și termenele stabilite în Codul contravențional.

(3) În cazurile expres prevăzute la art. 113-113² din prezenta lege, Agenția aplică titularilor de licențe, titularilor de autorizații și altor persoane juridice sancțiuni, cu respectarea procedurii stabilite în Legea cu privire la energetică.

(4) Consumatorii finali, utilizatorii de sistem poartă răspundere pentru încălcarea legislației în domeniul gazelor naturale. Persoana care s-a conectat neautorizat la rețelele de gaze naturale sau care s-a conectat ilegal la instalația de utilizare a unui consumator final de gaze naturale achită operatorului de sistem la ale cărui rețele s-a conectat sau consumatorului final la a cărui instalație s-a conectat contravaloarea gazelor naturale consumate, care se determină conform sistemului pașal.

Articolul 113. Sancțiuni financiare pentru

nerespectarea sau încălcarea

legislației în domeniul gazelor

naturale

(1) Agenția aplică, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 1% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, dar nu mai puțin de 100 000 de lei, de cel puțin 1% din cifra de afaceri a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:

a) refuzul titularului de licență de a prezenta informațiile, documentele solicitate de Agenție, prezentarea cu întârziere a informațiilor, a documentelor solicitate sau prezentarea informațiilor, a datelor incomplete sau eronate;

b) refuzul repetat al titularului de licență de a permite efectuarea controalelor și a investigațiilor dispuse de către Agenție sau obstrucționarea repetată a Agenției în efectuarea acestora;

c) refuzul repetat al titularului de licență de a executa hotărârile și deciziile Agenției, cu excepția hotărârilor adoptate de Agenție în conformitate cu art.13 alin. (8) și (9), art. 34, art. 37 alin. (7), art. 45 și art. 65 alin. (3);

d) efectuarea tranzacției/tranzacțiilor pe piața angro a gazelor naturale fără a fi înregistrat în Registrul participanților la piața angro sau nerespectarea obligației de a notifica Agenția despre orice modificare a informațiilor prezentate anterior în cererea de înregistrare;

e) neprezentarea în termenul stabilit la art. 85 alin. (9) a contractului de achiziție a gazelor naturale;

f) neîndeplinirea, îndeplinirea cu întârziere sau îndeplinirea defectuoasă de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite la art. 108²-108³.

(2) Agenția aplică, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, dar nu mai puțin de 500 000 de lei, de cel puțin 5% din cifra de afaceri a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:

a) neexecutarea obligațiilor prescrise de Agenție, ceea ce a condus la consecințele menționate la art. 16 alin. (3);

b) încălcarea de către titularul de licență a deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, a deciziilor și hotărârilor emise/adoptate de Agenție în situații excepționale în sectorul gazelor naturale;

c) neexecutarea, în termenele stabilite, a hotărârii adoptate de Agenție în conformitate cu art. 13 alin. (8) și (9);

d) împiedicarea de către operatorul de sistem, de către furnizor a exercitării dreptului

de schimbare a furnizorului;

e) neexecutarea de către operatorul sistemului de distribuție închis a hotărârii adoptate de Agenție în conformitate cu art. 65 alin. (3);

f) neplata, plata cu întârziere sau achitarea incompletă de către operatorul sistemului de transport a compensației stabilite la art. 99² alin. (9);

g) neexecutarea de către titularul de licență a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile art. 11, art. 89 și art. 90 sau refuzul de a-și onora obligațiile de serviciu public.

(3) Agenția aplică, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 10% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, dar nu mai puțin de 1 000 000 de lei pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:

a) nerespectarea obligațiilor privind realizarea separării legale și/sau contabile a activităților reglementate din sectorul gazelor naturale;

b) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor aferente asigurării independenței sale și/sau a hotărârilor adoptate de Agenție în scopul înlăturării încălcărilor constatate în acest sens;

c) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport a hotărârilor adoptate de Agenție în conformitate cu art. 37 alin. (7);

d) nerespectarea de către operatorul sistemului de distribuție a obligațiilor aferente asigurării independenței sale în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală și/sau a hotărârilor adoptate de Agenție în scopul înlăturării încălcărilor constatate în acest sens;

e) neîndeplinirea, îndeplinirea cu întârziere sau îndeplinirea defectuoasă de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, de către alte întreprinderi de gaze naturale a obligațiilor stabilite în conformitate cu art. 108¹.

(4) La determinarea mărimii sancțiunilor financiare stabilite în prezentul articol, Agenția va ține cont de următoarele circumstanțe:

a) gravitatea încălcării, inclusiv durata și frecvența;

b) existența încălcărilor anterioare.

Articolul 113¹. Sancțiuni pentru nerespectarea

sau încălcarea prevederilor privind

integritatea și transparența pieței

angro a gazelor naturale

(1) Pentru nerespectarea sau încălcarea obligațiilor stabilite la art.97¹-97⁵, Agenția aplică, cumulativ sau separat, următoarele sancțiuni:

a) declarația de nerespectare;

b) avertismentul sau avertismentul public;

c) impunerea restricțiilor sau interzicerea întreprinderii acțiunilor care contravin prevederilor cap. XIII;

d) sancțiunea financiară stabilită la art. 113²;

e) anunțarea publică a declarației de nerespectare și a sancțiunii aplicate, cu excepția cazului în care acestea nu pot fi făcute publice pe motivul existenței unui interes public conflictual prevalent sau a unui alt motiv cu caracter sensibil. În măsura posibilităților, pentru a atenua posibilele efecte ale publicării declarației de nerespectare și a sancțiunii aplicate asupra potențialului interes public, Agenția este în drept să publice părți anonimizate ale hotărârii prin care s-a dispus sancțiunea în cauză.

(2) La determinarea tipurilor de sancțiuni, a mărimii sancțiunilor financiare pentru nerespectarea sau încălcarea obligațiilor stabilite la art. 97¹-97⁵, precum și a efectelor cumulate ale acestora, Agenția va ține cont de următoarele circumstanțe:

a) gravitatea încălcării, inclusiv durata și frecvența;

b) profiturile acumulate și/sau pierderile cauzate ori alte efecte adverse ce au avut loc, inclusiv impactul asupra stabilității și încrederii pe piața angro a gazelor naturale;

c) consolidarea poziției dominante sau a puterii semnificative pe piața gazelor naturale a întreprinderii de gaze naturale respective în rezultatul nerespectării sau încălcării obligațiilor stabilite la art. 97¹-97⁴;

d) existența încălcărilor anterioare.

(3) Agenția aprobă, prin hotărâre, criteriile utilizate pentru stabilirea sancțiunilor specifice și pentru cuantificarea sancțiunilor financiare.

(4) Părțile terțe sunt în drept să solicite despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de către participanții la piața gazelor naturale care au încălcat una sau mai multe dintre cerințele stabilite la art. 97¹-97⁴ din prezenta lege, în conformitate cu prevederile Codului civil.

(5) Aplicarea de sancțiuni în conformitate cu prezentul articol nu exclude posibilitatea aplicării de către Consiliul Concurenței a sancțiunilor și a măsurilor de remediere pentru aceleași acțiuni sau pentru acțiuni similare care constituie încălcare a legislației în domeniul concurenței.

Articolul 113². Sancțiuni financiare pentru

nerespectarea sau încălcarea

prevederilor privind integritatea

și transparența pieței gazelor

naturale

(1) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 1% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor de gaze naturale, dar nu mai puțin de 500 000 de lei, pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața gazelor naturale a obligațiilor stabilite la art. 97¹-97⁵, manifestată prin:

a) refuzul de a publica informațiile privilegiate în termenele și modul stabilite de Agenție;

b) refuzul participantului la piața gazelor naturale de a permite efectuarea controalelor și a inspecțiilor dispuse de către Agenție în contextul exercitării atribuțiilor ce țin de monitorizarea pieței gazelor naturale sau obstrucționarea Agenției în efectuarea acestora.

(2) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 3% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor de gaze naturale, dar nu mai puțin de 800 000 de lei, pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața gazelor naturale a obligațiilor stabilite la art. 97¹-97⁵, manifestată prin:

a) nepublicarea informațiilor privilegiate în termenele și modul stabilite la art. 97² alin. (1);

b) divulgarea informațiilor privilegiate unei alte persoane, cu excepția situației în care divulgarea are loc în cadrul exercitării muncii, profesiei sau a funcțiilor persoanei respective;

c) nerespectarea obligațiilor de prezentare a informațiilor solicitate de Agenție în legătură cu exercitarea atribuțiilor ce țin de monitorizarea pieței gazelor naturale, a participanților la piața gazelor naturale, inclusiv în legătură cu realizarea investigațiilor și efectuarea controalelor.

(3) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor de gaze naturale, dar nu mai puțin de 1 000 000 de lei pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața gazelor naturale a obligațiilor stabilite la art. 97¹-97⁵, manifestată prin:

a) utilizarea informațiilor privilegiate pentru a dobândi sau înstrăina, pentru sine sau pentru o terță persoană, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informațiile în cauză;

b) refuzul repetat de a publica informațiile privilegiate în termenele și modul stabilite de Agenție;

c) refuzul repetat de a prezenta informațiile solicitate de Agenție în legătură cu

exercitarea atribuțiilor ce țin de monitorizarea pieței gazelor naturale, a participanților la piața gazelor naturale, inclusiv în legătură cu realizarea investigațiilor și efectuarea controalelor;

d) refuzul repetat al participantului la piața gazelor naturale de a permite efectuarea controalelor și a inspecțiilor dispuse de către Agenție în contextul exercitării atribuțiilor ce țin de monitorizarea pieței gazelor naturale sau obstrucționarea repetată a Agenției în efectuarea acestora;

e) tentativa de manipulare a pieței;

f) manipularea pieței.

(4) În cazul nerespectării sau al încălcării obligațiilor stabilite la art. 97¹-97⁵ care a condus sau a contribuit la consolidarea poziției dominante sau a puterii semnificative pe piața gazelor naturale a unei întreprinderi de gaze naturale existente, sancțiunile care urmează a fi aplicate conform prezentului articol se majorează după cum urmează:

a) până la 3% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii de gaze naturale - în cazul sancțiunilor financiare aplicate conform alin. (1);

b) până la 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii de gaze naturale - în cazul sancțiunilor financiare aplicate conform alin. (2);

c) până la 10% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii de gaze naturale - în cazul sancțiunilor financiare aplicate conform alin. (3).

Capitolul XVII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 114. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) - *abrogat.*

(2) La intrarea în vigoare a prezentei legi, piața gazelor naturale se declară deschisă, iar fiecare consumator din Republica Moldova are dreptul de a alege furnizorul, precum și de a schimba furnizorul.

(3) În termen de o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenția va impune, în conformitate cu art. 11, obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, cu specificarea zonelor de activitate ale furnizorilor respectivi.

(4) Prin derogare de la art. 89 alin. (1):

a) până la 1 ianuarie 2025, întreprinderile mari care nu intră sub incidența Legii nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii sunt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89;

b) până la 1 ianuarie 2027, întreprinderile mijlocii în sensul celor definite în Legea nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii sunt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89.

(5) În termen de cel mult 3 ani de la intrarea în vigoare a Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale, furnizorii vor încheia contracte noi de furnizare a gazelor naturale.

(6) Implementarea prevederilor prezentei legi cu privire la separarea operatorilor sistemelor de transport se efectuează în termen de până la 1 ianuarie 2020, cu aplicarea unuia dintre modelele stabilite la art. 23 alin. (2). Operatorii sistemelor de transport sînt obligați să prezinte spre aprobare Agenției, în prealabil, pînă la 1 ianuarie 2019, planul de implementare a unuia dintre modelele de separare și documentele aferente. Agenția este obligată să aprobe planul de implementare a unuia dintre modelele de separare în termen de 6 luni de la prezentarea de către operatorii sistemelor de transport a tuturor documentelor necesare.

(7) În termen de cel mult două luni de la îndeplinirea obligației privind aplicarea unuia dintre modelele de separare conform alin. (6), operatorii sistemelor de transport prezintă Agenției cererea și documentele necesare pentru certificare.

(8) În funcție de modelul de separare aplicat, în termen de cel mult două luni de la adoptarea de către Agenție a hotărîrii privind certificarea, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să prezinte Agenției, pentru aprobare, candidatura agentului de conformitate și programul de conformitate, cu respectarea cerințelor stabilite în prezenta lege.

(9) În termen de cel mult 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să prezinte Agenției pentru aprobare programul de conformitate potrivit art. 24 alin. (1) lit. d).

(10) În termen de cel mult 6 luni de la primirea notificării din partea Agenției cu privire la preluarea de către Comunitatea Energetică a Codului rețelelor de gaze naturale al Uniunii Europene, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să elaboreze și să prezinte Agenției pentru aprobare Codul rețelelor de gaze naturale în conformitate cu cerințele stabilite în prezenta lege. După intrarea în vigoare a Codului rețelelor de gaze naturale aprobat de Agenție în conformitate cu art. 67, Regulamentul privind rețelele de gaze naturale va fi abrogat, iar în situațiile în care prezenta lege face referire la Regulamentul privind rețelele de gaze naturale, acesta se va substitui cu Codul rețelelor de gaze naturale.

(11) Operatorii sistemelor de distribuție care deserveșc un număr mai mare de 100 000 de consumatori finali ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de gaze naturale ale operatorilor sistemelor de distribuție respectivi sînt obligați, în termen de două luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, să finalizeze separarea funcțională, legală și contabilă în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege. Obligația privind separarea funcțională, legală și contabilă se impune și operatorilor sistemelor de distribuție care fac parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală și care deserveșc

împreună un număr mai mare de 100 000 consumatori finali.

(12) Adunarea generală a asociațiilor, fondatorilor întreprinderilor de gaze naturale este în drept să decidă că nu este necesară evaluarea activelor întreprinderii în legătură cu separarea activităților, conform prevederilor alin. (6) și (11). Diferența rezultată din evaluarea activelor nu va fi luată în calcul la aplicarea ratei de rentabilitate în contextul determinării și aprobării prețurilor și a tarifelor reglementate.

(13) În termen de o lună de la finalizarea acțiunilor prevăzute la alin.(11) din prezentul articol, operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să prezinte Agenției spre aprobare programul de conformitate și propunerea privind agentul de conformitate, cu respectarea cerințelor stabilite la art. 45 din prezenta lege. Neîndeplinirea obligației în cauză atrage sancționarea operatorilor sistemelor de distribuție conform prevederilor Codului contravențional.

(14) Pînă la separarea legală a operatorilor sistemelor de distribuție de activitatea de furnizare a gazelor naturale conform prevederilor alin.(11), operatorii sistemelor de distribuție pot fi concomitent furnizori de gaze naturale și să își desfășoare activitatea în conformitate cu licențele de activitate eliberate de Agenție provizoriu, pînă la efectuarea separării legale în conformitate cu prezenta lege.

(15) Pentru ajustarea la prevederile prezentei legi a condițiilor stabilite în licențele eliberate în decursul primului an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenția este în drept să revizuiască, la solicitare sau din oficiu, condițiile licențelor eliberate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi. Furnizorii sînt obligați să solicite eliberarea de licențe noi pentru furnizarea gazelor naturale, în conformitate cu prezenta lege, în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(16) Prevederile art.13 alin. (6)-(10) se aplică și în cazul serviciilor sau al lucrărilor externalizate de titularii de licențe pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(16¹) Propunerile de dezvoltare a capacității bidirecționale, inclusiv propunerile argumentate privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, precum și cererile de derogare prevăzute la art. 42¹ se prezintă de către operatorul sistemului de transport cel târziu la 1 februarie 2025 și doar pentru interconexiunile existente la 1 noiembrie 2021, iar pentru interconexiunile noi - după finalizarea studiului de fezabilitate, însă înainte de începerea etapei de proiectare tehnică detaliată a infrastructurii respective.

(17) Persoanele care dețin instalații de gaze naturale ce constituie sistem de distribuție închis în sensul art. 64 sînt obligate să obțină de la Agenție autorizația pentru sistemul de distribuție închis în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(18) La constatarea premiselor necesare pe piața gazelor naturale, Agenția va asigura trecerea la tarifele reglementate, de intrare și de ieșire, pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu aplicarea principiilor stabilite la art. 99 alin. (5).

(18¹) Prevederile art.4 alin. (2¹), ale art. 99¹ alin. (10) și ale art. 108² și 108³ se aplică pînă la 1 aprilie 2025.

(19) După efectuarea unei evaluări a concurenței pe piața gazelor naturale, inclusiv prin aplicarea indicatorilor de concentrare a pieței stabiliți în Regulile pieței gazelor naturale, la constatarea premiselor necesare, Agenția stabilește termenele pentru eliminarea treptată a prețurilor reglementate pentru consumatorii finali.

(20) Agenția, în termen de 24 de luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative de reglementare în concordanță cu prezenta lege, de asemenea va elabora, va publica și va pune în aplicare actele normative de reglementare noi prevăzute de prezenta lege. Metodologiile de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate în vigoare la momentul intrării în vigoare a prezentei legi vor fi revizuite de Agenție.

(21) Până la aprobarea tarifului de racordare, plata pentru racordare la rețeaua de gaze naturale va fi calculată în baza devizului de cheltuieli pentru montarea instalației de racordare.

(22) Actele normative, inclusiv actele normative de reglementare aprobate de Agenție până la intrarea în vigoare a prezentei legi, vor fi aplicate în măsura în care nu contravin prevederilor acesteia. Până la aprobarea de către Agenție a Regulamentului privind racordarea și a Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale, raporturile juridice dintre operatorii de sistem și furnizori, precum și dintre titularii de licențe respectivi și consumatorii finali, vor fi reglementate prin Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale în vigoare la momentul publicării prezentei legi.

(23) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va aproba și va prezenta Secretariatului Comunității Energetice primul raport privind monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

b) va aproba și va prezenta Secretariatului Comunității Energetice primul raport referitor la îndeplinirea de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor de serviciu public;

c) va prezenta Parlamentului propuneri referitoare la aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

d) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(24) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 123-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la gazele naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.23-24, art. 31), cu modificările și completările ulterioare.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr. 108. Chișinău, 27 mai 2016.

Anexă

**Examinarea propunerilor privind capacitățile
bidireționale la interconexiuni, a cererilor
de derogare**

1. Pentru a dezvolta sau pentru a majora capacitatea bidirecțională pe o interconexiune ori pentru a obține sau a prelungi o derogare de la obligația respectivă, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției, care este autoritatea competentă pentru punerea în aplicare a prevederilor prezentei anexe și ale art. 42¹, după consultarea tuturor operatorilor de transport potențial vizati:

a) propunerea/propunerile comune de dezvoltare a unei capacități fizice permanente pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții pe interconexiune pentru a asigura o capacitate bidirecțională permanentă în ceea ce privește direcția inversată a fluxului (în continuare - *propunere de dezvoltare a capacității bidirecționale*); sau

b) cererea/cererea comună de derogare de la obligația de a asigura o capacitate bidirecțională/o cerere de prelungire a derogării de la obligația de a asigura o capacitate bidirecțională (în continuare - *cerere de derogare*).

2. Operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorul sistemului de transport adiacent în vederea prezentării unei propuneri comune de dezvoltare a capacității bidirecționale sau a unei cereri comune de derogare.

3. Propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale sau cererea de derogare trebuie să includă o analiză cost-beneficiu, efectuată în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Comunității Energetice și să se bazeze pe următoarele elemente:

a) o evaluare a cererii pe piața gazelor naturale;

b) previziunile privind cererea și oferta;

c) impactul economic posibil asupra infrastructurii existente;

d) un studiu de fezabilitate;

e) costurile capacității bidirecționale, incluzând consolidarea necesară a sistemului de transport;

f) beneficiile pentru siguranța furnizării de gaze naturale, luând în considerare posibila contribuție a capacității bidirecționale la îndeplinirea standardelor privind infrastructura prevăzute la art. 103 alin. (4).

4. La prezentarea propunerii de dezvoltare a capacității bidirecționale, operatorii sistemelor de transport pot prezenta o propunere argumentată privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție.

5. La recepționarea propunerii de dezvoltare a capacității bidirecționale sau a cererii

de derogare, Agenția, în coordonare cu autoritatea de reglementare implicată, consultă, fără întârziere, cu privire la propunerea sau cererea respectivă, autoritățile competente responsabile pentru punerea în aplicare a prevederilor ce țin de asigurarea capacităților bidirecționale la interconexiuni din țările părți ale Comunității Energetice și din statele membre ale Uniunii Europene care, în conformitate cu rezultatele evaluării naționale a riscurilor, realizată conform Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, ar putea beneficia de pe urma capacității bidirecționale, precum și Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice. Părțile consultate sunt în drept să emită o opinie cu privire la propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale sau cu privire la cererea de derogare în cauză în termen de cel mult 4 luni de la primirea solicitării.

6. La recepționarea propunerii de dezvoltare a capacității bidirecționale, care este însoțită de propunerea privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, Agenția cooperează cu autoritatea de reglementare implicată și, după consultarea dezvoltatorilor proiectului ce vizează dezvoltarea capacității bidirecționale în cauză, adoptă, în termen de cel mult 6 luni, decizii coordonate cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții, care vor fi suportate de către fiecare operator al sistemului de transport implicat în proiectul de dezvoltare a capacității bidirecționale, cu respectarea prevederilor art. 42¹ alin. (2)-(5). În cazul în care Agenția și autoritatea de reglementare implicată nu ajung la un consens în termenul respectiv, Agenția informează, fără întârziere, despre acest fapt organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice.

7. Agenția cooperează cu autoritatea competentă responsabilă pentru punerea în aplicare a prevederilor ce țin de asigurarea capacităților bidirecționale la interconexiuni din cealaltă parte implicată (în continuare - *autoritatea competentă implicată*) și adoptă o decizie coordonată în ceea ce privește propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale sau cererea de derogare, în baza rezultatelor evaluării naționale a riscurilor, realizată conform Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, a informațiilor specificate la pct.3 și a opiniilor prezentate conform pct. 5, precum și ținând cont de securitatea aprovizionării cu gaze naturale și de contribuția capacității bidirecționale la funcționarea pieței gazelor naturale. Decizia coordonată se adoptă în termen de cel mult două luni de la expirarea termenului stabilit la pct. 5, cu excepția cazului în care opiniile părților consultate au fost recepționate până la termenul indicat sau după expirarea termenului de 6 luni pentru adoptarea unei decizii coordonate de către autoritățile de reglementare implicate, stabilit la punctul 6.

8. Prin decizia coordonată prevăzută la pct.7, Agenția și autoritatea competentă implicată:

a) acceptă propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale. Decizia respectivă trebuie să includă o analiză cost-beneficiu, un calendar de implementare, precum și modalitățile de utilizare ulterioară a capacității respective și trebuie să fie însoțită de decizia coordonată cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor, adoptată de autoritățile de reglementare în conformitate cu pct. 6;

b) acordă o derogare sau prelungește derogarea temporară pentru o perioadă de maximum 4 ani dacă analiza cost-beneficiu inclusă în decizie demonstrează că capacitatea pe direcția inversată a fluxului nu ar duce la îmbunătățirea securității aprovizionării cu gaze naturale a niciuneia dintre părțile implicate sau dacă respectivele costuri de investiție ar depăși cu mult potențialele beneficii pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale; sau

c) solicită operatorilor sistemelor de transport să modifice și să prezinte repetat, în termen de cel mult 4 luni, propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale sau cererea de derogare.

9. După consultarea autorității competente implicate, Agenția notifică autoritatea de reglementare implicată, autoritățile competente responsabile pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale și autoritățile de reglementare care au prezentat o opinie în conformitate cu prevederile pct. 5, precum și Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, despre decizia coordonată prevăzută la pct. 7, precum și despre opiniile primite în urma consultărilor efectuate conform pct. 5.

10. Autoritățile competente responsabile pentru punerea în aplicare a prevederilor ce țin de asigurarea capacităților bidirecționale la interconexiuni conform pct. 9 sunt în drept să prezinte obiecții la decizia coordonată respectivă în termen de cel mult două luni de la primirea notificării. Obiecțiile în cauză se transmit autorităților care au adoptat decizia coordonată conform pct. 7, Secretariatului Comunității Energetice și Comitetului de reglementare al Comunității Energetice. Obiecțiile prezentate se limitează la fapte și la rezultatele evaluării efectuate în legătură cu decizia respectivă, în special în ceea ce privește alocarea transfrontalieră a costurilor care nu a fost obiectul consultării efectuate în conformitate cu pct. 5.

11. Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și Secretariatul Comunității Energetice emit opinii cu privire la decizia coordonată, pe care le expediază inclusiv la adresa Agenției, în termenele și conform cerințelor stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice. În termen de cel mult 4 săptămâni de la recepționarea opiniei Secretariatului Comunității Energetice, Agenția, în coordonare cu autoritatea competentă implicată, modifică decizia coordonată, luând în considerare, în cea mai mare măsură, avizul Secretariatului Comunității Energetice.

12. În cazul în care Agenția și autoritatea competentă implicată nu au fost în măsură să adopte o decizie coordonată în termenul stabilit la pct.7 sau în cazul în care autoritățile de reglementare implicate nu au putut ajunge la un acord privind alocarea costurilor de investiție în termenul stabilit la pct.6, Agenția informează despre acest fapt Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și Secretariatul Comunității Energetice, cel târziu în ziua expirării termenului respectiv, pentru a emite o opinie în termenele și condițiile stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

13. Agenția este obligată să păstreze confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial.